

RMK I. 869.

1. peld.

(Hányas a m. t. < cimke >. Egyébent teljes.)

(A cimke a 2. peld.-ben megvan!)

M A G Y A R M Á R S

Andreas AVAGY *Hölgyei.*

Mohách mezején
történt vészedelemnek
emlékezete.

Nyomtatott Bécben Cozmerovius Máthe, Chászár Urunk
eő Főlsége Udvari könyv-nyomtatoja által, 1653.
esztendőben.

AZ NEMES

Magyar Ország Stá-

tusához,

AIÁNLO LEVÉL.

Uintus Curtius amaz Világh-
bíró Nagy Sándor jeles viselt dolgainak-
historikusa, több dicheleti között Nagy
Sándornak beszéli, hogy ez az nagy ne-
vezetű Fejedelem e széles föld kerektségét
nem a' sok számu hadaival annyira, amén-
nyire bölch Philosophusok okoskodásával haytotta legyen
birodalma alá. Mivel ez az hatalmas Pogány Fejedelem
soha semmi hadat akár mely Nemzet ellen is nem mozde-
tót addig, valameddig az Tanáchban Bölcheknek elméje-
ket és az iránt-való reczczéseket nem vőtte volna. Ugyan-
is azoknak a' dolgoknak várhattuk jó végeket akár mikor-
is, a' mellyeknek először eleit s utollyát megh-vísgálljuk.
Cicero-is a' deáki tudománnak kút-feje és forrása írja hogy
Parva sunt foris arma nisi sit consilium domi, Cicero Off: 1. az az
a' külső Fegyver és hadakozás keveset árt addig az ellen-
séghek az míg ben szorgalmatos tanáchok által jó kor-
ban nem-rendelik: sőt mind Deák s mind Görög Histo-
rikusok valakik ezen nevezetes Nagy Sándor életét írások-
ban rendelték, kételkedtek benne, hogy-ha nagyobb volté
azon Fejedelemnek ellenfégi-ellen való kegyetlenséghe,
vagy bölch tanách-adoihoz engedelmeése mivel noha
azon Fejedelemnek hadaiban bölgeessen voltak sok tudos
emberek az kiknek elméjek által had viselőinek erős karjok
dirigál-

dirigáltatot, de még-is legh kedvessebb volt nála Aristoteles azok között, a' kiknek tanáchin maga-is járt, s hadait-is rendeltetni parancholta. Mivel a' Fejedelmeknek, s had-vifelő Generalisoknak méltó ugyan fokoknak tanáchát hal-lanyok, de mindenkor szükségeseb azok között az okos-baknak engednie. Sidonius azt írja: *Ducum antiquorum dextra solebat non minus stylum tractare quam gladium. Sidon. 4. 17.* az az a' régi had-vifelő Kapitányoknak színtén olyan-gyakran forgót könyv a' kezekben mint a' mezételen szablya.

Valakik a' réghi Romaijak historiajában egy kevesse szor-galmatossan be-tekéntenek, velem egyűt azt fogják bi-zonyítani, hogy noha a' Romaijak Természetekben fel-fu-valkodok voltak, és az had-vifelésben serények, de az közön-séges jóra való Bölchek tanách-adásinak oly engedelme-fek, hogy kin az Táborban Oroszlányoknak, belől az Ta-náchban megh enyhült Bárányoknak természetekben mon-dotta volna akar-kíjs őket lenni: Ugyan-is a' bölch Velle-rius-ként. *Hic in castris utilior, ille in Toga melior. Vell. lib. 2.* nem külömben az bölchék tanácha által, mint az erős Fe-jedelmek és Kapitányok fegyvere által, veretik megh akár mely ellenség-is.

A' nagy Theodosius Romai Chászárútl midőn egykor tudakoznák, mint kellettnek az Fejedelmeknek és Királyoka-nak magókat vifelni, hogy az egész alatta való köfségtől dichirtetnének s joknak neveztetnienek, és hogy körül való határos Fejedelmek-is tőlők rettegjenek, hétt kiváltképpen való okokban tett válást Theodosius Chászár ezen kérdésre. Az Földi Fejedelmeknek ugy-mond, az kik kívánniak hogy dichirtessenek, és az alatta valoktól joknak neveztesse, és ellenségek-is tőlők rettegjenek, szükség-hogy Gyakrab-ban az Tüdos Emberekkel Tanáchkozásokban nem az hejáb-an való henyéllésben foglalatosak legyenek és minden alatta-valok között való egyenetlenségeket ki-irtogatván, azokhoz engedelmesse s ellenségekhez keményebbek le-gyenek. Mivel az kik bölch emberek tanáchainak enged-nek, azokat vak-merőknek nem nevezhetyűk. Livius-is azt mondgya; *Qui nudus aut inconsulté hostem invadit, ei aut mors, aut servitus patienda. Livius lib. 10.* az az, a' ki Tanách és fegyver nélkül megyen az ellenségre, avagy megh öletik, avagy rab-sagra vitetik, It bizonyodik megh ama disticom-is:

*Sunt duo, qua faciunt ut Rex in honore sit, Ars, Mars;
Gloria ab arte venit, gloria Marte venit.*

Mace-

Macedo Philep Király nagy Sándornak Attya, egész or-szágában való Bölchéket Tanáchban hivatván szorgalmatof-sán tudakozek tőlők, hogy s miként chelekedhesse ő azt, hogy mivel éltében jó hire, neve vagyon, holta után-is annak emlékezeti fön-maradgyon, azt találák azon Bölchek föl-fok tanáchkozások után, hogy ha a' Király magának holta után-is jó hirt és nevet akar nyerni, éltében vifelt dolgait historiákban be irassa, és a' szerént az széles világra ki-bo-chássa, bizony helyes Tanách ugyan s bölch emberekhez illendő volt holot a' jó hirnél névnél és jó chelekedeteknél egyebet ebből a' mulando világbul holtunk után el nem vihetünk. Ugyan-is midőn a' megh öszült öreg emberek házakat és egyéb derekas épületeket téfznek, vagy kertekben jó izó gyümölch fáknak ágachkait plantályák, magok-is nem reménlik azt, hogy azok alatt kedvek szerént nyugó dha-fának, avagy oltot gyümölch fa-againak termésibé cheff-nek, hanem maradékjokat nézven,ők sem akarnak henyélőbbek lenni az ő előtők valóinál, a' kiktőlők is hasonlo jokat vettek, a' bölchnek mondása szerént;

Non mihi condo nemus sed gratius posteritati;

Quae dederant Attavi, reddere constitui.

Marcus Aurelius Chászár midőn sullyos betegségben esvén megh gondoltá volná az emberi gyarloságnak mi-voltát, hogy halála közelget, Commodust a' fiát (a' kit suc-cessornak hagyot utánna, a' birodalomban) eleyben hivat-ván, több kegyes Attyai intési között az kiket fiának elő-szám-lalt, azt hagyá neki, hogy ha Marcus Aurelius fiának akar az Attya holta után-is neveztetni, elsőben-is ugy vifellye magát, hogy ne az henyélők tarsáságában, hanem bölch, tudos Philosophusok conventiculumjában legh gyákrábbá találtafsek: masodszor, hogy soha addigh ellenségh ellen-hadat ne-inditchon valameddigh asztot Bölch Tanách-ádok-által megh nem vifaltáttya: harmadszor, hogy nemzeté-hez kegyes, ellenségihez rettenetesebb legyen. Es végtére három ékessen chinalt táblát elő-hozátván, illyen képpen szólt a' Fiának; Fiam ugymond, ez három táblánál én te-néked drágab marhá nem hagyhatok holtom után; mivel az eggyikre maga éltében vifelt nevezetes dolgai valónak le-irva, a' masikon a' Fiának halála oráján tett szép intési az harmádika penigh tizta és minden irástól üres való és vi-szont: Fiam Comode hogy jó Attyának jó fia monda-fál, ugy vifeld magadat, hogy valamint én éltemben vifelt dolgaimat Tablára irattam; és a' következőknek em-

Iékezetekre hattam, te-is oly dolgokat chelekedgy éltedben, az kiket ezen ékeffen le-faragot Tablora méltan föl iradhasd, és utánnad valoknak örökké való dichiretedre emlékezetről hagyhasd, ezt pedig úgy nyered-megh, ha gyakrabban egyik kezédben könyv, a másikban szablya, és ához hasonló fegyver forogh. Ugyán-is az Respublica, és országok megh maradása e' kettőben vagyon kiváltképpen helyheztetve, amaz bölch mondás szerént,

Artibus, & Armis ab utrisq; ego Caesar in orbe

Dicor, erunt Artes, Armaque noster Amor.

A' régi Pogány Romai Chászárok között Néro nem utolsó, midőn egykor házában magányosán sokáig chendessen maradt volna, be menvén barati házában, az asztalán könyve előtte lévén írva találák tudakozván tőle, hogy mi ok viselte, hogy szokása kívül ennyi ideig az házban maradván illy szorgalmatosan az írásban és olvasásban volna foglalatos, megh-felelvén azt monda; Hadgyatok békét ugymond, mert az öröke-valóságnak tanólok és magam, élttemben viselt dolgaimat írom, következendőknek emlékezetemre hagyván: nem-is tudom mi lehet Fejedelmeknek kedveseb, ha jeleffen viselt dolgok mind éltekben, s mind holtok után dichirtetnek; mivel az halál által minden meghemészttetetik, de a' jó hír, nev-főn marad világh végezetigh amaz vers szerént.

Disce bonas artes, & opes contemne caducas,

Vivitur ingenio, cetera mortis erunt.

Azon félyül megh-nevezet Nagy Sándornak idejében élt amaz igazság lampással keresője-is Bölch Diogenes Philosophus, kinek midőn hírét halván Nagy Sándor (az mint mindenkor szeretője, és bőchüllője-is volt az Bölch embereknek) látnya ment volna, látván hogy megh-vonta magát, chak az írásban és olvasásban foglalatos, nem hogy eleyben ment volna illy Nagy Fejedelemnek, avagy helyéből felkölt volna, de chak reá sem tekénte, kéré azon Alexander, hogy a' több Bölchekkel egyűt követné taborat, felelvén Diogenes im-igyen szólla: Midőn ugymond Alexander ezt kívánod tőlem, hogy dolgomat félben hadgyam, teged követselek, azt te sem kívánhatod, és én sem chelekeszem, mivel a' te hadakozásidnál (a' ki a' széles világot magad alá hayrod) hasznosab és köllemeteseb dologban fáradoz az öröke való ságnak irván, te pedig chak az el-mulandoságnak szolgálz, mert a' világot, a' kit el-győztél majd ki-hűlsz belőle. El

le. El chudálkozáék az hatalmas Fejedel Alexander a' bölchnek okos feleletin, és tekéntvén az környűl-állokhoz azt monda úgy fegélyen ugymond a' Márs vitézségnek Istene, a' kinek szenteltem minden Triumphusimat, hogy kész volnék nem lenni Alexander chak Diogenes lehetnek, mivel itéletem szerént ninc nagyob jó e' világon mint ha valaki Alexander lehet, a' ki mindennek, s neki senki ne paranczolhasson, avagy Diogenes, a' ki az öröke-valóságnak tanolhasson. Es annira fél-indétatot Alexander ezen Diogenes bölch intő feleletitől, hogy az után midőn ágyában nyugodnék-is egy felől a' fegyvere, más felől a' szokot olvasó könyve volt mellette.

Mivel-hogy pedig én-is vékony elménnek szennyes munkájában, (noha múgamat sem Diogeneshez, sem más Historikusokhoz nem hasonlíthatom) második Lajos Magyar-Országai Királyunk több régi Eleinkel Mohácz Mezejen történt el-eseteket írásomban foglaltam sokká gondolkodván magamban, kiknek méltábban ajánlhatnám ezen erőtlen munkámat, és kiknek Patrociniumja alá méltábban borchathatnám; Ti érkezétek elmémbe Nemes Magyar-Országának kichintől fogvaft való nagyigh Méltóságos, Bölch, és Okos Statuusi, a' kiknek sok okokra nézve méltobnak itéltem ezen munkámat, de legh kiváltképpen azért, hogy bizvástabban nyujthatom vékony elmemnek kised munkáját azoknak, a' kiknek Nemes Elejeknek nevezetessé viselt dolgokat írom Ugyan-is Arvanak vallom lenni munkámat (a' kit chak mulatságul és idő megh-chalásul irtam) ha ti kegyes Patrociniumotokban be nem fogadgyatok és oltalmatok alá nem melfosztattok venni.

Vegyétek azért jó szível nem az munkának erőtlenségét és elmemnek chekelységét, de az dolognak mi voltat a' kiról írok tekéntvén, kit ha megh-chelekesztek, és oltalmatok alábe-fogadván az irigység lellé pártját fogjátok, mind régi Eleitekről megh-émlekeztvén, jó hireteket azzal terjesztitek, mind nekem-is az tovább való írásra és jeleffen viselt vitézi dolgoknak pennám vételére nagyob szívet attok.

Isten veletek

LISTIUS LÁSZLÓ.

Az Olva-

Az Olvasóhoz.

Mafodik Lajos Király több régi Eleinkel Mohách Mezején történt eseményekről írok kedves olvasom, noha felforgatván elejtül fogvaft való Magyar Historikusokat, de kíváltképpen a' Bomphiniust több régi hires, neves, nagy Győzödelmű Királyoknak vitélt dolgokat-is vékony értelmű szerént el-olvásván elégséges okokat talaltā, kiket méltán irásomban foglalhattam volna, de mind azok között-is ezt találtam méltóbnak lenni, mivel legh nagyob siralmas emlékezetre való el-veszése ott történék édes Hazánknek, az hol Magyarorságnak sengéje anyira el-töröltetett, hogy még-most-is lábra nem áthatunk utánna. Végén műkámnak írok keveset az több Magyar Országi régi Királyinkról és Gubernatorinkról-is, az kik noha elmultak s utánok más szerenchétlennyebe űdők következtek, méltók még-is jó emlékezetre, mivel azt szoktak a' Deak példa beszédekben mondani; *Felix praeclitorum memoria*, Boldogh az elmult dolgoknak emlékezeti. Az szerenchének pedig áthatatlanságáról nem egyébért irtam, hanem hogy hűve lévén, édes Eleinknek ötöd-fél száz estendeigh őket szárnyán hordozván híven szolgált, de végtére forgo kereke alá ezen harczon taszította. Ved kedvéssen azért kedves olvasom ezen erőtlen gyűmölchömnek vékony fayzását, és ha mi vétkeket ismér sz benne okos itilet szerént corrigáld, és mivel jó szibűl nyujtom te-is jónak tulaydonichd.

Cladis Mohachianæ PARS PRIMA.

Zép dologh a' virtus, drága Amethyftus, (a) magában viaskodik,
Nárdus orofzlánnyal, erő ez illattal, egymással tufakodik,
De mint hold uysága, ennek ő iosága, égennis nevedik.

Amethyftus azaz igé szép
seniő Carbunculus kő.

A Romaiaknak, s hadakozásinak, emlékezetit hallom,
Jeles vitézségit, s győzedelmességit, irásokban találok,
Diadalmok után, hírek eset méltán, chronicákban számlálom,

Romaiak hadakozásinak
dichireti.

A földön el futot, s égreis fel hatot, világbi dűchőségek,
Had-vifelőinek, s kariok ereinek, hathato ferénységek,
Mint a' nap tündöklöt, s mindeneknél fénlöt, hires io vitézségek.

A Cárthágobélit, s nagy méltóságbélit, emlithetem Annibált, (b)
A ki hazáért, s megh maradásaért, nem rettegte az halált,
Népe példáiára, s Hercules modgyára, maga elsőben próbált;

Diadalmi pálmát, mint egy arany almát, szerenchét úgy tartotta
Baivivásra kedvét, elméjét, és szivét, vitézséggel forgatta,
Ellensége hírét, s tőle nyert cymerét, statuára iratta.

Két úttya embernek, s előmenetének, vagyon é világ szinén,
Tudomány, s vitézség, e két io erősség uifeli embert kényén,
E virtusok által, mint madár szárny által, repül föld kerekfégén.

(a) Plin: lib: 27. Cap: 9.

(b) Pluthar: de Gest: Rom: § Grac: Együt

Egyút io e kettő, s hátra sem vethető, a tudos s vitéz ember,
Okos Hadnagy után, mert igen gyakortán, serénkedő io hirt nyer,
Nem io vakmerőség, és az hertelenfég, hogy ha kibén fézket ver.

E két ember úttját, hir s névnek két szárnyát, mert a bölchis dichéri
Hogy (c) még egekbennis, sőt Isten előttis, fogh az bölch uralkodni,
A ki Istenéért, s édes hazáiért, tanult io hirt szerzeni:

Ember bár megh hallion, s koporsóban szállion, e két ioszág követi,
Sőt még egekbennis, s az Isten előttis, szépen tündökölteti,
Világon pediglen, ember elméiben, el sem temetetteti,

A io hir megh marad, a föld szinén árad, ura holta utánis,
Nem szenved szorúlást, kíván szabadulást, megh uyul magábannis,
Szárnya vagyó, repül, s nagy földet be kerül, bé szál Chronikákbanis,

Az hirnek
Természeti.

Virgilius iria, s rend szerént számlállyá, az hirnek természetit, (lit,
Hogy nincz semmi gyorsab, avagy hathatófsab, nyargallya világh szé-
Soha nem aluszik, s nyughatatlanokodik, nem találhattya helyit.

Hizik röpüléssel, s fél részegittéssel, két száíatis találni,
Egyikkel igazat, de gyakran hamísat, hogy szokot hintegetni,
Sok reytek helyekre, s ország részzeire, fut s ló, nem tud nyugodni.

E világi fok iót, kit ember gyűtő vólt, midőn megh hal el hadgya,
Miként (d) fást, s harmatot, mezei virágot, csak el mulónak láttya,
De az egy Tudományt mint hű tarsával bánt, maga mellet talállyá,

Midőn a Pompéius, mint fene Marius, a Iuliúst megh veré, (e)
Sok hadi eszközit, s ebben bizodalmit, vitézséggel el nyeré,
Sokságu népeknek, mint ellenségeknek, ebbennis végét éré.

Hires nemzeteket, s nagy Feiedelmeket, midőn megh holdoltata,
Számos országokat, s erős várafokat, Záflo alá irata,
Még holta utánis, titok boltyábolis, emlekezetre iuta.

(c) Daniel. 12. cap. ver. 3.

(d) Iob. cap. 14. ver. 5.

(e) Pluth. de Gest. Rom. § Grac.

Sok

Sok vitéz Triumphált, s némely halált talált, csak mi jo hirt vehettén,
Hogy ha kik megh tértek, s bayviváfrul iőttek, vissza egésségesen,
Dűchő koronával, s illendő pompával, várta Roma kedvessen,

Várta az Urafágh, Romai fokafágh, készitet Theátrummal,
Laurusbol kötőzöt, s koronákat szerzöt, tellyes diadalommal,
Hogy fel öltöztetsék s széikben ültetsék, vitézi ruháiával.

A tizenkét (f) Tanác, nyakokban Aranyláncz, város elöt uduarlot, Romaiak Tri-
umphusának
leirása.
Ily nagy méltósághoz, s baynok fogadáshoz, ki lovárol le szállot,
Kiki köszönettel, s- Iő dichirettel, Tanách vitézhez szóllot:

Egéségh s méltóság, erő, s hatalmaság, adafsék személlyednek,
Bőchület, s hatalom, s tellyes diadalom, méltó vitézségednek,
Szűkfég, hogy iutalmát, s faratsága hafznát, vehessed hűfégednek.

A város elei, s tisztbéli vénei, ottan elő állottak,
Királyi Istápot, szentelvén a napot, s koronákat hoztak,
S nagy hangos torokkal, s üdvözölő szókkal, ő nekie így szóltak:

Oh te nemes vitéz? ki vagy hazánkért kész, minden had viselésre,
Hazánk reménsége, s szemünk fényesége, méltó vagy dichjretre!
Tétfésék Laurusbol, s mind tiszta aranybol, korona a feiedre.

Jőy bé városunknak, és édes hazánkunk, szokot Triumphusában!
Örűly koronádnak, s méltó jutalmodnak, kit nyertél bayvivásban!
Örűly, s örvendezzél, s vigfággal övedszél, számos Tartományidban.

Præda, s ragadomány, mind egyéb találmány, hol egyűvé vitetet,
Varafok Cymeri, s lég nagyob hirei, országokra teriedet,
Kiből hire, neve, s maga viselése, méltán dichjrtettetet.

Fogot Feiedelmek, s ellenséges népek, fzekér elöt vitettek,
Meg kötőzöt kézzel, nyakok bilinchekkel, elötte be mentenek,
Melyből diadalma, s nagy erős hatalma, tetchék vitézségeknek.

(f) Pluth. de Gest. Rom. § Grac.

A 2

Arany-

Aranybol építet, gyöngyel ékefitet, avagy Elephánt chontból,
Czinált fzekeére, készitet helyére, viteték fokaságból,
Kiért dűchősége, s vitéz erőssége, tetczék méltóságából,

Tetétől mind talpigh, öltözeti végigh, mind vont aranybol vala,
Feiében korona, s iob kezében pálma, ezt érdemlette vala,
Koronás lovakkal, Zengő Trombitákkal, így kísértetik vala,

Egész Tiztvifelők, Hadnagyok s vitézlők, lovak hátán kísérek,
Laurus à feiekben, ágai kezekben, à városban bé vévék,
Es à több vitézség, s à Romai község, zengő szókkal dichjrék,

Capitoliū az régi pogány Romaiak között, Iupiter Temploma volt,
Megyen à városban, s vagyon vigafságban, Capitolium felé,
Jovis Templomához, s oraculumához, lépék oltára mellé,
Szokot áldozattal, s mind drága illattal, Istenét meg tisztelé,

A nagy Jupiternek, mint erős Istennek, régi szokások szerént,
Győzedelmességét, s minden vitézségét, ot számlálá rend szerént,
Vegre koronáiat, s néki diadalmát, szentelé szíve szerént,

Szémlélte nemesség, minden fele község, nagy pópás dűchőségét,
Szeles határinak, fok Tartományinak, álmélkodhatta végét,
Sokfágát Rabinak, s fogot Hadnagyinak, számlálhatta feregét.

Cyrušnak dí- chireti.
Hát ama Cyrušrol, (g) Persák királlyárol, mit mondgyak verseimbé?
Szerenchés voltárol, s hadakozásirol, mit talállyak elmémben?
A ki hazáiának, s ofzlopa házának, vala reménségeken,

À jádzo szerenche, s ennek fenlő kinche, szívet úgy fel geriefzté,
Diadalma után, és fzeke után, mikor kötve viteté,
Négy koronás Királyt, kiket harchon talált, rud mellé helyezetté.

Xerxes hadai- nak fokasága.
Tiz száz ezer népe, s rettenetes képe, latezot Xerxes hadának, (h)
Mint zápor effőtől, vagy meny ütő kötől, volt romlása fokaknak,
Győzedelme nagy volt, s mint nap tündöklő volt, ereie hatalmának.

(g) Pluth. de Gest. Rom. & Grac.

(h) Pluth. de Gest. Rom. & Grac.

Nagy

Nagy Sándor hadais, még Indiákatis, oly igen még rettenté, (i)
Nagy győzedelmére, s királyi fzekeére, fors hamar fel ülteté,
Szeles è világnak, tágas határinak, Uráváis teteté,

Nagy Sándor-
nak szeren-
chés hadako-
zási,

Mint Phœnix halálbul, (k) és por hamuiából, elevenedést kíván,
Fel-forr vitézsége, mint forrás bűsége, vitézi példát adván,
Az föld gyomrábannis, s koporsoiábannis, vére nem nyugodhatván.

Phœnix ma-
dár Ter-
mészeti.

Ember bár mindenét, aranyát s ezűstyét, egy orában veszeffe,
Ezt fel találhattya, s helyre állithattya, csak hűséggel keressé,
De el veszet hírét, mint légh drágáb kinchét, nincz hol elő vehesse,

Két kárt nevez à Bólch, kiket nemes erkölch, nem tud elő fzerzeni,
Èkes nevét, hírét, mint tulaydon vérét, kel embernek őrzeni,
Ki ha egyfzer el vesz, helyette más nem lefz, nehéz ez kárt foldózni.

Hol vagy te Magyar Márs? régi vitézi társ, Bellona fzeretőie,
Vér szomiúzo Pallás, mint egy erős Atlas, (l) egek felemelőie,
Márog nemzetének, scythiai vérnek, te vagyé fegéttőie?

Atlásnak erő-
vólta.

Ved melléd Achillest, (m) vagy amaz Herculest, forduly ellenségedre,
Hazádnak romlásán, s ennyi pufztulásán, gyeriedgy az vitézségre,
Josué Hadnagyúl, Isten után társúl, hijad à mezőségre,

(zedben

Bozdullyon fél benned, igaz magyar véred, s foghy fegyvert iob ke-
Idegen nemzetnek, s pogány nemzetségnek, ne légy chufia eltedben,
Ha mi vitézi vér, à ki nevedhez fér szorúlt mégh à testedben,

Egy üstökös Czillagh, föl támat ki villagh, szivárványúl az égen,
Isten reménségül, Noënak kit ielül, helyezettét volt régen;
Nékedis példadra, s vitézi forfodra, atta ezt reméntelen,

Istennek szö-
vetsége
Noëval.

Josuéti Isten, ellenségi ellen, megh áldá kérésében,
Midőn napnak fényét, s tündöklő ereiét, fogá szokot mentében,
Tizenkét grádichal, à napot világgal, hofzabitá rendiben, (n)

(i) Pluth. de Gest. Rom. & Grac. (k) Plin. lib. 20. Cap. 2.

(l) Virg. lib. 4. Æneid. Item Plinius solim:

(m) Herodot:

(n) Josue cap. 10: ver. 12. & 13. & 14. Ecclesiasti cap. 46. ver. 5.

A 3

Amaz

Amaz kevély Sault, ki dühöffen dúlt s-fúlt az Isten megh alázá,
Philisteufoknak, mint aemulusinak, fzerenche kézben hozá,
Kezdet fzanékában, és akarattyában, hatalmát zabolázá,

Az Israél népét, s kedves nemzetségét, Pharaó (o) jnségéből,
Nappal sötét ofzlop, eyiel fényes ofzlop, vezérlé ki kezéből,
Ellenségét rutúl, fzekezes hadastul, súllyeszté haragjából.

Istennek io
tétényé az
magyar nem-
zettel.

Mi nemzetünkétis, miként Isfraéltis, ki hozá scythiából,
A Duna mentére, Canáan földére, tévé le irgalmából,
Végre igaz hittel, lelki öltözettel, ruházá iò voltából,

Mostannis nem kisseb, s-nemis véghetetlenb az ő irgalmassága,
Nem rövidült karia, s-mostanis akaria, kéfz ő hatalmassága,
A ki tufakodik, s érte viáskodik, Isteni méltósága.

Apelles kép
írásnak Fei-
delme,
Iáson haios
társai.

Dichérik Apellest, (p) nem hires Periclest, (q) szép s bölch kép írásá-
Eghi madarákon, s-mezei vadakon, Julust a vadazáfrúl, (rúl,
Cándor Thelámontis, s-a vitéz Jásontis, (r) Bárány el hozásárúl.

Musák tulay-
donsági.
Calliope
ékeffen fzo-
lálnak Isten
Aszfzonya.

Iriák Calliopét, (s) bolcheségen épét, hogy volna ékes szóllo,
Musák feregében, s Phocis ligetiben, ninczen hozzá hasonlo;
De semmi magában, s mind vigáfságában, hogy ha tavúl Apollo.

Clio historia
írásnak Isten
Aszfzonya.

Clio az esztendőt, s régi elmúlt údot, veszi rendel írásban,
Jeles történt dolgok, naponként kik forgók, vadnak gondolatiban,
De mint egy tükörből, örvendetésségből, szemléli Apollóban.

Eratho à lan-
rolálnak Isten
Aszfzonya.

Eratho Virginál, s reménli magánál, hogy ninc ékefsebb lantos,
Pompás vigáfságban, s egyéb rendtartásban, hogy volna álhatatos,
De Apollo nélkül, mint víz forrás nélkül, haszontalan s-bánatos.

Thalia fze-
relemnek Iste
Aszfzonya.

Szerellemmel megh tölt, s Venus ágyából költ, szép éneklő Thália,
Világh dichőségét, fel mullya szépséget, nyelvének ékes hanghia,
De megh reked szava, s némul gondolkodva, ha Apollo nem láttya.

(o) Exodi 13. (p) Plin. lib. 36. cap. 10.

(q) Plut. de Gest. Rom. & Gracor. (r) Mart. lib. 2. Virg. in Poemat.

(s) Plin. lib. 36. cap. 10. (t) Pluth. de Gest. Rom. & Grac.

(u) Ouid. lib. 7. Meth. Statil. lib. 10. Theb.

(x) Mart. lib. 2. Virg. in Epigram.

Medúfa

Medúfa romlását, s-vére ki-ontását, Melpomene kobzollya,
Pegasus (y) mint szármat, s Parnassusban támat, arról Tragædiáia,
Mondgya forrásának, Apollo e' kútnak, volna ékes folyamia.

Melpomene
Tragædiak-
nak, az az
szomorú tör-
tent dolgok-
nak Isten
Aszfzonya.

Terpsichoré tánczol, s- Thémisnek tanáchol, Clio jobbia felől ál,
Altydeffel tréfál, s musikáian hárfál versét s kronikát számlál,
Mint irot táblából, mindent Apollóból, elméiében fel-talál.

Terpsichoré
tánczoknak Iste
Aszfzonya.

Euterpé bölchs tudos, síppal ieles modos, mint az zengő trombita,
Phoebe Cytharáiát, félyül multa hanghiát, ékes harmoniáia,
Vigadhatna fziye, de el-esik kedve, ha Apollót nem láttya.

Euterpé
Trombita Ta-
láló Isten
Aszfzonya.

Ama-Polymnia, egyik koronáia, a bölch kilench Musáknak
A ki Lybethrisből, oltya forrásából, inyét szomiuságának,
Elmes indulattyát, és gyors futamottyát, szenteli Apollónak.

Polymnia
nagy és ueve-
zetellen vi-
felt dolgok
Isten Aszfzo-
nya.

Urania szépen, s dichiretes-képpen, köztők Astrologizál,
Elméie sziváruány, s melséges tudomány, az Apolló hozzá áll,
Egeket visgállia, s czillagit számlállia, iövendokról Rithmizál.

Urania egek
forgási visgá-
lásának Isten
Aszfzonya.

Mint a nap fényével, s' a' föld erével, mindenekre érdemes
Delos (z) Dianával, (a) Cythara Venusal, nevezetes és nemes,
Igy a' kilench Musák, Apollóval rósák, vigáfságok érdemes.

Apolló a ki-
lencz Musák-
nak előtte
járó Feiedel-
me.

Mindé nemes erkölch, azt mondhatom nem bölch, kit az tunyafágh
Mert vitézi proba, soha nem ostoba, megh úiétia a szivet, (követ,
Prædiáia fzerenchén, ferény mint kereczen terieszti a' hirt s' nevet.

Vayha Periclefnek, (b) vagy Ascrei (c) vénnek, ékeffen szóló nyelve,
Suada Minervától, s ama bölch Pallástól, megh volna engettetvel!
Caballinus kútból, s ennek forrásából, ihatnám örvendezve!

Pericles Athé-
násbéli bölch
embernek
neve.
Minerva az ió
rendtartásnak
Isten Aszfzo-
nya.
Pegasus Par-
nassus hegy
ben lakó
szárnyas ló.

Pimple (d) tudománya, sophothéos nyáia, ha követne Junoval,
Halhatatlanságnak, s Isten Aszfzonymnak, élhetnék italával,
Amaz Pegasusnak, es Bellorophonnak, repülhetnek szárnyával.

(y) Strab. lib. 8. Luc. lib. 9. (z) Cic. 3. Verr. Plin. 4. Cap. 12.

(a) Vir. lib. 10. Plin. lib. 4. Cap. 12.

(b) Pluth. 31. 26. 60. 42. Hesiod. in theoni: item servius.

(c) Virgil. 2. Georg: Ouid. 9. fasto. Item Ennius.

8. Bár

Delos tenger
szigete.
Diana hazája. Bár csak az Delosban, vagy amaz Paphosban, születésem lett volna!
Latona emlőien, s édesfészes teien, fel neveltettem volna!
Grineum erdőben, s zöldes ligetiben, ölben vitettem volna!

Diana Vádá-
sának.
Isten Afzfzo-
nya. Diana nyílait, s hatható Czidáit, ha kezemben vehetném!
Es iskoláiban, vagy Musæumiában, bár csak kevésé lépném!
Sokkal szébb s ékeesebb, es kellemetesebb, verseim enekelném.

Orpheus
Apollónak
fia, igen szép
szavú Musikus. Annál termőb volna, s gyümölczösebb volna, magtalan borostyá-
Hurom ékeesebben, s gyönyörűségben, most zendülne lántomón,
Ambrosia volna, s-téyel, mezzel folyna, verseim Rithmusimon. (nom,

Epygenia, az
az Musikának
neme.
Arion Musi-
kának neve
ki az Tenger
közepén he-
ge dőlésével
az Delphine-
ket elő hitta.
Phœbus, az az
Apolló. Epygeniáit, s Orpheus (d) harfáit, most kezeimben fognám!
Lantiául (e) Ariónt, s az hires (f) Amphiónt, segítségemre hínám,
Ez Isten Afzfzonty-is, s-viragos Chloryst-is, verseimhez kapczolnám,
Az értelmes Cliót, mint bölcseséges iót, mivel hogy nem követtem,
Sem az Heliconban, sem Pieriomban, tanúságot nem vettém,
A tudós szűzeknek, Phœbus feregének; lantiokat sem pengettem.

Vékony értelemmel, s magtalan elmével, természet látogatott,
Nyelvem csak rebegő, halzontalan s pengő, szólásához most jutott.
Ajakim-is higak, számban ingo fogak, írásához miért fogott?

Carthágo
igen hires
város, az kit
Dido rakott. Hires Carthágonak, Dido (g) rakásinak, midőn történt kezdeti
Jelen nem lehettem, s távul tül estem, szemem sem szemlélheti,
Igy Chekély munkámat, mint kő-rakásomat, czorba megh eméztheti.

Ti töl-etek Musák, ékes szóló Rosák, kívánok segítséget,
Kik az Parnassusban, s-sötét barlangiban, veztek gyönyörűséget,
Nyelveteknek inye, nem szenved gégeie, szomiuságos inséget.

Hol vagy Melpomene, személyed esméré Tragœdiam forrása,
Rebegő nyelvemnek, s-izetlen verssemnek, ékesítő orvosa,
Nem de Pegafusnak, s Helycon kútyának, te vagy-é az folyamia?

(d) Mart. lib. 12. (e) Sen. Herc. Tur.
Idem, Herc. Oet. Ovid. 10. Metha:
(f) Mart. lib. 8. Papin. 8. Th. (g) Claudianus.

Pokol-

Pokolbéli Sátán, mint sívó orofzlány, ki mindenkor leskodik,
Kereztyén embernek, igaz életének, utánna inczelkedik,
Fel tátot torkában, s Cerberus (i) Toiában, csak kamar bé rántódik,

Cerberus Po-
kol Aytaiát
örző három
fejű eb.

Mulciber (k) fel támad, s Tantalussal álmod, tűzeitmegh gyuitattya,
Vulcánus (l) egy felől, s-Clotho másik felől, fuvóival izgattya,
A széles világra, s minden határra, el-teriedet nagy langhia.

Vulcánus az
kovácsolásnak
Istene.
Clotho az öt
Pokolbéli
Isten Afzfzo-
nyoknak eg-
gyike.

Az hatalmas Isten, olykor méltoképpen, szabad utára hadgya,
A' mi bűneinkért, s gonosztételünkért, Sátánt reánk boczáttya,
Czupán az egy lelkét, kit maga teremtet maga megh szabadéttya.

Azt szokták mondani, közpeldául hozni, gyakran beszélgetésben,
Az igaz barátság, avagy Atyafiság, tetczik megh az székségben,
Isteni szeretet, s jó lelki esméret, látczik megh késértetben:

Iob Pátriarchára, mint hű szolgáira, Plutot reá boczáta,
Midőn szép fiait, gyermekit s leányit, kőfal közzé boritá,
Minden majorságit, drága fok iavait, ellenség el haytatá.

Pluto pokol-
béli Fejedel-
meknek Eg-
gyike.

Végre ő magátis, miként az Lázártis, fekélyel undokétná
Megh hagyá Sátánnak, hogy ez szolgáinak, hűségét megh-probálná,
Mint aranyt tűz által, és probákó által Iob szolgáit vizsgálná.

A' mely fiát Attya, legh inkább kívánnya, hogy iora nevelkedgyék,
Gyakran ostorozza, s- azt magához hozza, hogy jobban gyarapod-
Szereti szivében; Attyai kedvű fia, hogy megh nyugodgyék: (gyék

Ekképpen az Isten, országunkban itten, Eleinket próbálá,
Midőn reméntelen, czuda mely hertelen, veté pogány kard alá,
Mert fogyatkozással, Törvény elhagyással, nemzetünket találá,

Ostorát hát méltán, Kezéből ki nyuitván, édes hazánkat veré,
Mivel fok véteken, s gyakor esetekben, mi Atyáinkat éré,
E' Törökigáit, s kemény terhes sullyát, maradékok el nyeré.

(i) Claudianus.
(k) Virg. lib. 1. 4. Aeneid.
(l) Horat. Sene. Virgil. Ovid.

B

Sultán

Sultán Sulimántis, a' Török Czászártis, magyarokra inditá,
Tűzzel és fegyverrel, s iszonyu erővel nyakokban igazgatá,
Kivel nemzetünknek, s édes Eleinknek, magvokat szákasztatá.

(szolgálta,

Látván Török Czászár, miként álnok Timár, hogy az fors most
Olli Amurátes, miként Baiazétes, hogy Szerenczés let volna,
Gondolá magában, s száná szandékában, hogy őisio hirt Kapna.

Sőt még ágyabannis, s nyugodalmábannis, mind elméjében vala,
Mint tűznel forro viz, ő benne minden iz, fő s ugyan buzogh vala,
Házában sétálván, szemeit forgatván, magában így szól vala:

Szoros Afiábúl, miként egy Fogságbul, Eleim ki Szármoztak,
Sok Triumphusokkal, s kemény rablásokkal, Európában iutóttak,
Várat, varosokat, fok Tartományokat, rontattak s-holdoltattak.

Otománnus
leg első Török
Czászár-
nak neve.

Vitéz Otománnus (m) miként erős Pardus Tatárokat megh veré,
Saracenusokat, párt-utó Latrokat, csak hamar utól éré,
Vegre országokkal, s minden hatalmokkal, Zázlója alá nyeré.

Orchanes
második Török
Czászár-
nak neve.

Hellespontus Tengert, a' kit magának nyert, (n) Orchanefis vizsgálta
Kemény bayvivással, ferény kész-voltával, Phrygiát holdoltatta,
Ennek diadalmát, főt tellyes hatalmát, birodalmához róttá.

Amurates Török
Czászár-
nak neve, ki-
vel Lázlo ma-
gyar és Len-
gyel Király
Várnául
Szerenchétele-
nül harczolt.

Másod (o) Amurátes, hires, s nevezetes, győzedelmivel vala,
Kinek ereitül, miként egy Szélvéztül Görögh országh fél vala,
Drenápolyban széket, Czászári ülését, ez helyezettette vala,

Nemzete Czillagia, miként nap világa, Baiazétes népe közt
Fénlet taborában, ki Görögh országban, rettenetes czapást tött,
Bizantium falát, nyargalta oldalát, fok nemzeteket vesztött.

Amaz Mahométes, fene, s rettenetes, volt hadakozásiban,
Vitézsége iélet, s maradando helyét, tévé Bizantiumban,
Görögh Czászársághat főt egész országát, el törle haragiában.

(m) *Lonit: de aetlis Tur.*

(n) *Lonit: ibidem.*

(o) *Ibidem.*

Amá

Amá Cybelinus, miként fene Héus nemzetünknek Cymere,
Mondhatom lett volna, s el törölte volna, véghetetlen ereje,
Görögök országát, ha Párcák halálát, vittek volna mezfére,

Török Cza-
sároknak
rendre követ
kezendő ne-
vei.

Selimus az Atyám, s Mustaffa a' Bátyám, miket nem próbáltanak?
Saracenusokat, vakmerő Persákat, mūdön mind le vágtnak,
Várai falai, várafi oldali, földigh le rontattanak?

Ama Syrusoknak, Szerechen Latroknak le szállittá fegyverét,
Ellene állóknak, és nem holdoloknak, ki ontotta a' vérét,
Ehséggel rontatá, hadát rá szállétá, s el folglalá kenyerét,

A' Kereftyénekis, nem üresék őkis, lévénnek hatalmátul,
Mert birodalmokban czorbat tön honyokban, s félénnek fegyverétül,
Nagy volt hire, neve, s nevelkedet kedve, fok szép győzedelmétül,

Sok hatalmasokat, és több Czászárokat, talállok fel elmémben,
A' kik mi hazánkat, és határainkat, teriesztették mindenben,
Sok ezekről a' gond, elmém bizonnal mond, legy ió igyekezetben.

Erős hatalommal, s nagy birodalommal, a' nagy Alla megh áldot,
Vitezségem elét, az hová tegzem löttmiczoda s-mi megh állot?
Hiremmel, névemmel, végtelen erőmmel, már a' világh megh mállot.

A' Thyrrénium tenger, ellenem már nem mér, semmiben rugódozni,
A' mellyet fegyverem, kényszerite törem, Török holdnak szolgálni;
Nekem Czászárioknak, s-nagy Monárájoknak, esztendőnként
(holdulni.

A' Rhodus szigetét, a' kifzamos népét, hadaimnak emészte,
Czuda hamarsággal, csak egy fordulással, jób karom le ülteté,
Vérek hullásával, és pufztulásával, holdulni kinszerité.

Kaurok határát, s-Nandor fejer várát, nem régen én megh vevém;
Magas kőfalait, fok erős bástyait, mūdön semmivé tévém,
Nemde én magamnak, s egész országomnak, nagy dichéretét vé-
(vém?

Asia s, Europa, kiben bé-haràpa, minap vitézi népem,
Fél s, rettegh en tőlem, ha hirt hall felöllem, vagy láttya hadiképem
Affrica jól tudgya, mert volt velem gondgya, hogy le-vágá seregém.
Nem

América e'
világnak eg-
gyik része.

Nem hogy Kaurokat, de sőt Indusokat, reménlem megh verhetem,
Az Americára, s Kjnches országára, erőmet be vihetem,
E széles világot, illy nagy tágasságot, magamévá tehetem,

Sultán Suli-
mának ke-
vély hámis
beszéde.

A magas egekben, czillagos menyekben, egy Isten uralkodik,
Ő küvülette más, vagy pedigh változás, ott soha sem adatik,
Czak önnön magátul, s tellyes hatalmátul, minden dirigáltatik.

Szükség e' földönis, aként egy urtólis, világh igazgattasék,
Az nagy Mahometnek, mindenektől ennek, fok áldozat nyuitasék,
Alla Istensége, tellyes dichósége, mindentől tiszteltetsék.

Énis eleimnek, s Otoman nemzetnek, lehetek hát Czillagia?
Mélto Mahometnek, Török erejének, nevelkedgyék azholdgia,
Mind világh végéigh, s az arany almaigh, ne szűnnyék megh haragia.

Ekképpen Czáfzárban, mint fene Párdufzban, mérge forgodik vala,
A' magyar nemzetre, és Keresztyénségre, fogait feni vala,
Mint dühöt Oroslány, ki praedáknak lest hány elméjét tőri vala.

Divánt hirdettete, tanácsit győytette, nem tűrhetette fokáigh,
Megh gyúlat elméje, ég s lobog ereje, mérgében meg holt féligh,
Vezér, s Basáival, mint há szolgaival, így beszélle fokáigh;

Fegyverünknek élit s számos diadalmit, né szükség számlálgatnom,
Kivel fok népeket, személyetek mellyet tudhat, megh magyaráznom,
Mert jelen voltatok, s fokot próbáltatok, azt én sem tagadhatom,

Meg-van Iővendölve, s Allátuligérve, a' Török hód megh telik,
S Az arany almára, mint tulajdonára, ő hatalma tündöklük,
Miként égen nap fény, tündöklük mert serény, akképen ezis fénlik,

Minap általatok, miként kívántatok, fok népeket megh verék,
A' kiknek Cymerit, régi szép hireit, Czáfzárságomhoz irék,
Erős hadaimmal, s gyors forgodásimmal, miczoda mit nem érek?

Ne adgyuk restségnek, sőt a' serénységnek, nyuiczuk ki kezeinket,
Ne homályosítsuk, de sőt megh uyétczúk, fok szép győzedelminket
Ninczen mitől félnünk, ki igyekezetünk, s tartaná megh erőnkét,

Utat

Utat nyitottunk már, hogy alufzunk, be kár, síros Pannoniába!
Ninczen sohul oly hely, tartoztasson a' mely, egész tartományában,
Vagyon útunk s modunk, dolgunkhoz hát láflunk, ily alkalmatof-
(ságban,

Várom tanácsotokat, s gondolatotokat, örömöft értem ebben,
Már megh érthettétek, s efsze vehettétek, mi leheffen elmémben,
Vezér Ruftan tőled, hol jár itileted, beszéld elő elsőben.

Vezérek ezt halván, fokká gondolkodván, így Czáfzárnak szóllának,
Térdet, fejet haytván, s magokat alázván, fejenként hatalmának,
Ruftán Vezér kezdé, kiról Czáfzár kérdé, szándékát tanácsának:

(nyeltünk,

Győzhetetlen Czáfzár, bizony mondom nagy kár, hogy eddigis he-
Tudom fok népeket, s erős Fejedelmeket, Atyáddalis megh vertünk,
Szerenczénk mert jó volt, s Alla mellettünk volt, s viaskodot éret-
(tünk,

A' nagy Mahometre esküszöm fejemre, ha jó szerrel indulunk,
Káur birodalmát, és egész hatalmát, fottigh megh holdoltattuk,
Homályos holdunkat, s kicziny Czillagunkat, ezzel nagyobbbit-
(hattuk.

Arslán Békfelele, szivében emele Czáfzárnak nagyob lángot,
Változik színében, nincz szíve nyelvéb, mert fél hogy nyer haragot,
Látván Czáfzár szivét, igéré hűségét, s dichjreís a' dolgot,

Mind e' világh tudgya, s vallion ki nem láttya, rettenetességedet?
Mélto hogy kövéssed, sezzel fel tiztellyed régi szép eleidet.
Nékemis a' teczik megh indullyunk illik, kézfizteffed erődet.

Török Czáf-
zárnak Bas-
sájval való
Tanácsa.

Olay Bassán a' for, Arslán tanácsakor, ezis mind gondolkodék,
Hogy Török Czáfzárnak, kegyelmes urának, tanács tölle adatnék,
Mert hakoczka challya, s ha vakra allittya, tanáchadora esnék;

Nehezeb Kaúrral, mint Görögh Czáfzárral, győzhetetlen Czáfzárunk
Tábort indítani, s viadalra menni, a' kit mostan forgatunk,
Mert gonofz farkasok, noha csak számos fok, szűkség itt vigyázá-
(sunk.

Ofzmán Bassa szólla, s ugyan megh búfúla, Olai félénk szavain,
Nem méltó hogy itt üly, de csak szálláson fűly, Czáfzár igyekezetin,
Mi okból né marach? Bezzegh e' nagy kuarch? s féliz kaur nevezetin?

B 3

El men-

El mennyünk, tanáczom, s el-fzánt akaratom, ha Czászárnak úgy tet-
Tudom hogy szándékom, és tanácz-adásom, többnekis jonak látczik,
A' fzerencze mienk. Mi okbúl ne mennyünk lam velünk ugyan jachik.

Memhet Agha szólla: Oly igen, vén vala, hogy fel sem kelhet vala,
Hordozták csak f. ékbé, jo tanách mindenbē, látot hallot, s bōlch vala
Czászárnak csak lassan, s ugyan halhatoslan, ekképen szóllot vala.

Erős ostromokon, vitézi próbákon, Szelim Czászárral voltam,
De Török erőnek; s éles fegyverének tompulását nem láttam,
Mélto hogy mennyetek, s fcerények legyetek, ilyen tanáczot adtam.

Tetczék Allikurnak, hogy megh indulnának, a' Czászárnak intésén,
De jo készülettel, s bō gyülekezettel, mivel készülnek meszzen,
Nem jo ellenféget, s kaur nemzetféget, femminek vélni szintén.

Többiis itilék, s méltonakis vélék, hogy Czászár megh mozdulna,
Egész eréjével, s fene vitézivel, hogy táborba szállana,
Török nemzetfégnék, s következendőknek, országot holdoltatna.

Vezérek tanáchit, s okos itületit mūdōn Czászár megh érté,
Mint ha ő magában, és méltóságában, megh uyult már tetteté,
Mind fejenként őket, mint fő vitézeket, dichirvén elereszté.

Sokféle Postáit, kikkel országait, fel zenditcze hivatá,
Pechétes levelit, és paranczolatit, minden felé osztatá,
A' nagy Afiában, fő tartományában, ilyen szokkal irata:

Török Czászárnak hadba
hirdető pará-
czolattya. Mi Sultán Sulimány, e' földi tartomány, kitűl fél rettegéssel,
Kinek az ereje, mint Czillagok fénye, vagyon nap kelésével,
Memhet Vezérének, Afiá Békének, jot kíván kegyelmével,

Ved eszedben Memhet, mentűl előb lehet, hadait őszve gyűyched,
Mentűl töb népeddel, s ékes fegyveriddel, azokat melléd vegyed,
Othon maradását, fokkáigh alvását, fenkinek ne engedgyed,

A' Kaur nemzetre, (kik csak henyelésre magok atták) Indulyunk,
Ez igyekezetünk erőnk hogy minekünk, s mindgyárt táborbá szálllyuk
Tégedet pediglen, a' mezőben jelen, tenger partyán talállyunk.
Vévén

Vévén az irását, és paranczolattyát, Memhet Bassa, Urának,
Mélto bōczülettel, s illő tizftelettel, engede hatalmának,
Hogy fel fegyverkeznek, s fegyverben őltőznék, Parancholá hadá-
(nak.

A' töb Vezérekis, Czászárnak ezekis, nagy tizftelettet ténék,
Hadat kiáltatván, táborban szállétván, fietve készülének,
Czászár hagyásának, s Paranczolattyának, engedelmessek lének.

A' Tavaszti üdō, ki ugyan őrvendō, már el közelgett vala,
Minden tizti szzerint, s ugyan szive szzerint, az hadba készül vala,
Harom száz fal-töröt, illy kegyetlen erőt, Czeigházbul vontak vala.

A' Tavaszt megh várván, Czászár megh indulván, mezőre el ki szálla
Negyven ezer lanczár, mint nagy seregh madár, őtet követi vala,
Tiz ezer lovagia, s nőtőn nő haragia, mindent fietet vala.

Husz ezer vitézlőt, Afiából ki köt, a' Memhet Békis hozott,
Jo készületekkel, s fényes fegyverekkel, Urának be mutatott,
Igy minden erőstűl, fejenként népestűl, ezis Czászárhoz állot.

Bosznyai Békel s a' Sangyal Beglérrel, nagy lőn Czászár ereje,
Két száz ezer ember, a' kiken mind fegyver, számláltaték melléje,
Ily kegyetlen haddal, vesd megh bár magaddal, mely tartomány
(szenvedgye?

Mely országh tájára, avagy határára, teried ez az szörnyűség, (fégh,
Vigyáz Magyar ország, mert föld alattad ágh, s maid le vágia ellen-
Oltalmazd magadat, s félched te hazádat, te henyélő neméség.

Mozditá táborat, s vonyatá sátorát, Drinapoli mezőben,
Hol Magyar Királyal, vitéz Bainokával, szállhasson szemtűl szemben.
Be nagy vér ontás lesz, s be fok nemzetfégh vesz, szegény magyar,
nemzetben!

PARS SECUNDA.

Lajos Király-
nak Genelo-
giája.

MAgyar Király László, Anna de Candalo, Feleséget
vett vala,
Francia országbul, de Királyi ágbul születése lett
vala,
A' ki hamar údön, s mint egy két esztendőn, fiat s
léányt szült vala,

Leányának neve, Anna kereszttelve; kit midőn fel nevelte,
Ferdinánd Herczegnek, a' Károly Eöchének, férnek adni rendele,
Mert Atyafiságán, s Károly Sogorságán, szíve igen örüle.

Egyetlen egy fiát megh öregült Attyát, a' ki gyönyörköttette,
Lajos fel ferdüle, s hogy megh öregbüle, székeben helhez tette,
Sőt szent koronával, s Királyi pálczával, országis tiszteltette.

Lajos nevelkedvén, s még csak Gyermekek lévén, Attya már megh holt
Gyenge Kariaira, s Kisdéd Vállaira az országh gondgya szálla, (vala
Még fel nevelkedék, s jobban öregbedék, Tutorságh alatt vala.

Emberi időre, s iffiui erőre, midőn fel huzalkodék,
Igyenes erkölchben, Királyi eszében, osztán megh allopodék
Hogy megh házosodnék, s magva száporodnék, országa gondolko-
(dék.

Az Interregnumtól, következő kártól, akar mely országh félhet,
Hol Királyi ágbul, s hazája fiátul, következőt nem vehet,
Közöttök párt ütést, s bajos öszvevesztést, akarkijis remélhet,

Károly Czáfzár hugát, hozák a' Mariat, nekie feleségül,
Vy Atyafiságot, avagy fogorságot, tévének erősségül,
Kivel lakik vala, és örvendez vala, tellyes gyönyörűségül,

Okos,

Okos, eszes, és bölch, s benne nemes erkölch, már Fejedelem vala, Lajos Király
dichéreti.
Deli állapottal, s ékes ábrázattal természet látta vala,
Szeléd természeti, kiért dichéreti országa előtt vala,

Chuda mely bölcheség, és Királyi felfégh, belé öntetet vala,
Nemzetéhez kegyes, vízfönt rettenetes ellenfégehez vala,
Illendő dolgokat, stanách-adáfokat, örömeit követ vala,

Örvendetes szava, s ékesteni szólása, tiztességes tréfája,
Mindeneknél kedves, mint méz édesfége, országban állapotya,
Természeti mérész, erős próbákhoz kész, s bőféges tudománya,

Gyakran a' vadászás, és a' madarászás, mulatfágiban vala,
Czak lovat és fegyvert, szereti vala mert, s kezében forgat vala,
Nem kell az henyélés vagy ágyban heverés, inkább kin forogh vala.

Teste magassága, jeles sugársága, s erős vastagh karjai,
Nézésében kegyes, orcájais tellyes, szép piros ajakai,
Hufzon-egy esztendőt, s akkorbeli údót, számlálhattak napiai,

De nem fokká tartá, csak képét mutatá, szerenche adományát
Hamar el ragadá, s föld alá boritá, Királyi méltóságát,
Mint ama moltoha, ki nem igaz soha, hagyá csak kívánságát.

A' Ganymédesnek, Ida hegybélinek, nem volt szebb ábrázattya,
Benne Periclesnek, s Minerva Istennek, bő Eloquentiája,
Kedves mint Ionatas, erős miként Atlas egek megh mozdítója,

Ganymédes
Gyermekek
neve, kit Iupi-
ter Isten az
Ida hegyéből
Sas képeben
az éghen ra-
gadot.
Atlas Ember-
nek neve, ki az
Egeknek súl-
lyát vállain
hordozta.

Laomedon fiában, és ékes Titonban, nem volt nagyobb méltóság,
Iffiu ábrázattya, megh-ért tudománya, s benne az hatalmasság,
Ráro tekinteti, s deli szemléleti, s véle nőt az Uraság.

A' Palatinuság, s tiztbéli méltóság, vólt Báthori Istvánban,
Mivel e' tizt első, s Király után felső, minden méltóságokban,
Fia Báthorinak, ki Mátyás Királynak, hű volt szolgálattyában:

Erdéli Vaydaság, s tiztbéli méltóság, Zapolyai Iánosnál,
Nem volt senki kinchesb, avagy értékesb, Magyarok közt nálánál,
Hiresb s nevezetesb, avagy tekintetesb Szepesti Groffságánál,

Akkorbeli Ma-
gyar országba
lévő Tiztek-
nek rend sze-
rint való le-
írása.

C

Böchüs

Böchüs az országban, ha Királyi magban; fogatkozás let volna;
Öt Királyoknak, ekképpen Uroknak, Magyarok tették volna,
Egész országoftul, és tartományoftul, néki holdultak volna:

István Moldovában, Ráduly Havafályban két jeles Vayda vala,
A' kik nagy hűséggel, tökéletességgel, azt Gubernállyák vala,
Király akarattyán, és parancholattyán, mindenik lépik vala:

Horvát országi Bán, mert volt igen méltán, vitéz Ferencz Bottyáni,
Ki Toth országokat, Tengerigh azokat, szokta volt dirigálni,
Igen hűségesen, és kellemetessen, tudott ezis forgodni,

Kisdéd idejében, s aprod esztendőben, Királlyal nevelkedet,
Kiért az utánnis, öregkorábánnis, nékie kedveskedet,
Régi szolgájáru, s tanuló tárjárul, osztán sem feletkezet:

Az Tömös-Varában, s Kapitányságában, Peréni Péter vala,
Tökéletességgel, s nagy gondviselelssel, tiztét viseli vala,
Sok probákban forgot, vitézségben aggot, és igen eszes vala.

Peréni s Zapolyai, e' két ör-állo, valának országunkban,
A' szent Koronának, s Diadémájának, serény vigyázásában,
A' Duna mentében, hegynék tetejében, s a' Visségrad Varában:

Egész Sirmiában, s körül határában, Tömöri Pál parancholt,
Szent Ferencz rendiből, s ennek szerzetiből, okos s tudos ember volt,
Kinek serénysége, mint nap fenyessége, ellenségén vilámlot,

Nagy kényszerítéssel, fokrá izenéssel Kalastrombúl véteték,
Pápa hagyásábúl, s paranczolattyábúl, hogy Ersekké téteték,
Száva s Dráva mente, s Sirmia kezdete, tőle oltalmaztaték,

Jó, s jámbor életű, s lelki esméretű, e' Tömöri Pál vala,
Noha Kalastrombúl, szokot Regulábúl, immáron ki költ vala,
De mind holtáiglan, s koporsojáiglan, Regulát tartot vala,

Tömöri di-
chereti.

Halgatom erejét, győzedelmességét, és fok proba tételét,
Pogányak kárával, s szörnyű romlásával, a' migh e' világon élt,
Meltó Kronikákban, és Historiákban, bé iratni a' nevét,

Hogy

Hogy nagy Ersekséggel, s Kalochai tiztel, Király fel ékesíté
Vitéz modra magát, fok hadakban dolgát, az utánnis szépíté,
Sokak példájára, s jo vitéz modgyára, barátságát jelenté:

Frangépán Christophis ki Ferdinandtulis, szintén akkor jött vala,
Híres, neves s vitéz dolgaiban méréz, Királynál kedves vala,
Nagy fokigéretre, és hitegetésre, udvarához jött vala,

Láttya az ígérét, Királynál nem élet, naponként buslakodik,
Boszfuszagot szenved, bujában el fenyved, magában boszfzonkodik,
Hogy ő vízfza térien, s Ferdinándhoz mennyen, erről ugy gondol-
(kodik,

Gondolat megh győzé, elméjét hogy főzé, el rendelé magában,
Hogy régi Urának, s kegyelmes Attyának, menne azudvarában,
Sokszor Felségének, s ezelőttis ennek, vólt jo akarattyában.

Cancelláriusfa, s Királynak titkosa, volt Brodericus István,
Szükséges időben, s nehéz igyeiben tanáchéval táplálván,
Kinek embersége, vagy pedig hűsége, mindeneknél volt nyilván;

Közel Toth országban, s a' mi határunkban, vala lakozo helye,
Nem alacson rendből, noha azon nemből, vala neki szülője,
Praxifa dolgában, és tudományában, bölcheséges elméje,

Roma Városából s az Olasz országból, csak akkor megh tért vala,
Mivel követtségben, Pápához nem régen, a' Király külte vala,
Hol országnak dolgát s ura kívánságát, jo karban hatta vala:

Országk kinch tartását, és oltalmazását, adák Thurzo Eleknek,
Király akarattyán, és parancholattyán, viselte gondyát ennek,
Mivel az előttis, megh felelt többször, ebbéli hűségének,

Nem kichiny értékkel, de teli erszényel, háza megh rakódot volt,
Maga szükségére, s egész életére, még éltis elege volt,
Annyira szerenche, aranya, és kinche, megh gazdagította volt:

Bornemisza Iános, értelmes és okos, már öreg ember vala,
Megh öszült szakállá, s el nehezült vala, híre s neve nagy vala,
Királynak Attyátul, marat tanítóul, ezért is kedves vala,

Pofony s Buda Várát, s ezeknek határát, bírtá Praefectuságban,
A' kiket helyessen, és mind értelmessen, vívelt fő Ispanságban,
E volt a' leg első, s Királynál, leg felsőb, minden titok tanáchban,

Mindenek tífztelték, mert méltónak vélték, már vén emberfégehez,
Nagy mélységes dolgok, Udvárnál kik forgók, vitettek éttől véghez,
A' Király mint Attyát, ezt a' tanítóját, kapczolta volt fejéhez,

Bornemisza
Iánosnak di-
chireti.

Maga vífelése, fzei nézése, ferény s kemények voltak,
Tekintetésével s feje intésével, akar kikis gondoltak,
De vífzont igyekben, mi volt kérésekben, hozzá járulni tuttak.

Meg fedhetetlenség, el hígyed az hűség, ebben az emberbē volt,
Akarmi álnokság, s hízelkedő rofzszág, tőle el távozt volt;
Király is mint hívet, és tulaydon hívet, őtet úgy tartotta volt,

Befzédevel Királyt, mi tanáczot talált, színtén oda haytotta,
Valamint magának, és akarattyának, teczet úgy dirigálta,
Soha botránkozva, avagy fogatkozva, befzédeben nem látta.

Meg számlált fzei, s Királynak hívei, voltak tíft vífelésben;
A' mik az országban, vagy jószág dolgában, estenek történetben,
Ezek véghez vitték, le chendellitettek, akkorbeli üdőben,

Törvényi processust, vagy mi Királyi just, tíztekben practicáltak,
A' Magistrátuság, s együt az igazság, ő nálók találtattak, (tak.
Törvényből mi ki ment, homályból fel ferkent, tollók voxot hallot-

A' több Praelatusok, s Urak kik Záfzlók, kiki dolgát tartotta,
Külső állapotra, avagy ő magokra, elméjét igazgatta,
Kinek mi volt tífti, avagy itileti, ahoz magát kapczolta.

A' Szalay László, mint efzes Apolló, egyházi méltóságban,
Eztergami Érsek, nevei ékefek, Cancelláriuságban,
Primás, az az Első és tíztiben felső, s fő volt Papi státusban,

A' Király pechéte, mint titkos elméjét, vífzsa küldé Urának,
Mi okokra nézve, arra vitte kedve, s mi oka volt dolgának,
Talám chendességért, s testi könnyebőségért, chelekedte magának.

Brode-

Brodericus István, e' pechéte osztán, Király akarattyából,
Ő maga kezéhez, s igaz hűségéhez, vévé parancholatból,
Ki egyéb arántis, e' tífti utánnis, Vice volt méltóságból,

De e' mind azonnal, mondhatom bizonynyal, méltóságban megh
Tífti és érdeme, s a' Király Kegyelme, reá bőséggel áratt, (maratt,
Régi hűségéből, s kedveskedéséből Érsek hátra nem maratt;

Akkorbeli dolgok, a' kik voltak nagyok, tanáchán vífeltettek,
Sokaknak elméjek, gondokkalis fejek, ezekben kísértettek,
Mint fő Vezér által, de ő feje által véghezis vitettek;

Szalay László
Eztergami Er-
sek díchére.

Meg ért üdős vala, s méltóságos vala, gyakor okoskodásban,
Sok üdőtől fogva, iffiuságtól fogva, forgodot fok dolgokban,
Kiknek vífelését, és fok nehézségét vette jó állapotban.

Mindeneknél felet, ő hűsége keller, s Királynál kellemetes,
Mert experiálta, s ugyan megh próbálta, hogy igaz s tökelletes,
Sokakra böczülte, és ugyan tíftelte, méltóságra tettete,

Tanáchban főképpen, és derekasképpen, ha mi dolgok forgottak,
A' kik miatt foknak, Magistrátusoknak, hajai fel bozdultak,
Illy nagy súllyos igyben, s ország szűkségében, ő hozzája járultak

Elérkezik immár, hazádban lépet már, a' megh dühöt Orofzlány,
Sok halált magával, hozott hatalmával, e' Pokolbéli Sátány,
Fel ferkent álmodból, nemesség ágyadból, illy rettenetes Sárkány,

Nagy felhőszakadás, fzei Magyar romlás, maid követi házadat,
O hatalmas Isten! ki segethecz itten, szánd megh te juhaidat!
Czak te az egekből, küldheted Felségből, Angyali Legiodat.

Te áldot, s szentséges, égben dűchőséges, Angyalok Kiralyneja!
Tekénch feregedre! s megh ritkúlt népedre, Magyarok Patronája!
Ne szenved Pogánynak, s dühöt haragiának, országod rabolnia!

Magyar állapotok, nagy, és kífed dolgok, nehéz kárban valónak,
A' kik nyilván, s titkon, falún s városokon, naponként forgottanak,
Mivel nemességnek, reftség, fzei embereknek, s keller akarattyoknak.

C 3

Az

Az ezer öt száznak, és az hufzon hatnak, eztendő folyásában,
Mikoron írának, s napot számlálnának, a' Martius havában,
Sulimán indúla, ki igen dúl fúla, országunk határában.

A' minek előtte, népét el küldötte, megh békélt fzfomzfédíval,
Szövetséget vetett, s békeséget szerzet, egész határofíval,
Hogy batorságosban, s diadalmafsabban, indulhaffon hadával.

Mind vizen és földön, hegyen, völgyön s erdön, erejét megh indítá
Még a' földis renghe alattok, és zenghe rettenetes, fok volta
Mint a' sűrű felhő, a' ki oránként nő, földis aligh tartotta,

Ez előtt immáron, jay! a' Magyar káron, megh vetette az ágyát!
Bé-rohanásának, s mondgyam rablásának, fel tatálta a' modgyát!
Erős ferénységgel, és nagy dühőfséggel ki ofztogatta fölgyát!

Mivel országunknak, és főb bátyájának,, egyik falát el töre,
Ki keresztyénséget, s mi nemzetségünkét gyakran megh, segitette,
Nándor Fejér Várat, kitül a' fő árat, ő magaéva tette,

Otta' közel való, mint Ofzlopúl állo, Várakis el pufztúltak
Ugyan akkor-táyban, esének romlásban, bátyáink a' kik voltak,
Szalam-kemény, és töb, másis a' mi volt töb, mind egyigh le rom-
(lottak.

Péterváragyáigh, fíralmafsúl addigh, femmivé tétettenek,
A' Száva mentében, s országunk végében, nemis építetttenek,
Helyeit szél fúja, ninchen tartalékia, szabad jövetelének.

Mind máijnapiglan, és ez oráiglan, a' régi szokás szerént, (rént,
Hijuk Sirmiának, ezt a' Tractust annak, mostannis mind rend sze-
Emlekezetinek, s fíralma veztenek, vagyon országunk szerént.

Mindenkor a' Száván, s megh nevezet Dráván, Török által jühetett,
Mely felé akarta, szerénche tartotta, s nagy probákat tehetett,
Alkalmatofságot, s nyargalodsfáfokot magának szerezhett,

Olly aditufsa vólt és alkalmatos vólt, ellent nem álathattak,
Hogy ha Királyunkis, akart országunkis meg nem tartoztathatták,
Hazánknek mezeit, és kedves részeit, dúlták és pufztichatták.

Az

Az Tömöri Pállal, mint szép fenyés nappal mi országunk tündöklöt
Alsó Tartományban, és az Sirmiában méltóságában fénlet,
Mert ő vala elő, hazánkban fel-kele, s vitézségeis kellet,

Ebbennis hűsége, s tetczet ferénysége, hazája szereteti,
Mihelyen, fűleiben, esék ertésében, Királynak hirdetteti,
Gyakran levelével, és izenetivel, neki megh jelenteti.

Tömörinek
hazájához
vala igaz sze-
reteti.

Nem lön elég néki, hertelen fel-kele, s Kochiára fordúla,
Szorgalmatofsággal, és nagy gyorfasággal, a' Királyhoz rándúla,
Pogány jövetelét, és közel-lételét, s megh beszéllé mit halla,

A' maga Várában, magas Vífsegrádban, meg találá a' Királyt,
Hazánkra jövendő, és következendő oltort és szörnyű halalt,
Rend szerént beszéllé, s nyilvánis hirdeté, melyet Al-föld már ta-
(lalt.

Bizonyos okokból, s nyilván mint írásból, ezt által látta vala,
Sörnyű kezfűletét, s Török jövetelét, elő számlállyá vala, (alá,
Mondgya, hogy Országunk, s egész nemzetségünk vettetenék veszély

Vékony tehetségét és erőtlenségét, hánnya s veti Királynál,
Mert a' had inai úrefek helyei, ezt jól tudgya magánál,
A' poganyasgh kemény, s úrefis az erflény, ninczen erő házánál,

A' gyorfaságh ebben, leginkáb mindenben, kívántatik minékünk,
Ha hátra maradunk, késedelmeskedünk, most lesz utolsó végünk,
Mondá, tűzzel vassal, s TísiPHONE Mársal, hogy megh indult elle-
(nünk.

Iparkodgyunk azért, mint édes hazánkért, Nándorfejervár felé,
Ne Kériük fenkitül, hallyuk regiektül, vitezkednünk ha kellé?
A' migh által nem jó, addigh Chillagunk fő, fiesünk Száva mellé,

Idején keletit, s mi ennek eleit, hát vegyük hamarsággal,
Látzik hogy nehézség, de megh lehetőség, emberi okofsággal,
Lafsu igazságot, megh dúllyá jófágot, hamiságh gyorfasággal,

Ayánlya hűségét, s igaz emberségét, kész a' fegyverkedésre,
Ki-ontani véret, s el rontani törét, és menni ellenségre,
Czak hogy segítségét, s Királyis költségét, rendellye e' fűkségre.

Sok

Sok befzédi-után, monda Király ofztán, tanáchrá való dologh;
Soktul már hallottam, de csak halgatóztam szemeim előtt forogh,
Mint el fordulhason, s nyakunkban ne jusszon, ez az ártalmas horogh.

Tanáchit szólittá, s magához hivatá hogy consultálkodgyanak
E' dologra nézve, mely nálok-is értve, miként gondolkodgyanak,
Találak minnyájan, hogy a' szent György napián, gyűléfre rándul-
(lyanak.

Hamar Ország Gyűlést, s mind egyűvé jövést, a' Király hirdettete,
Nemes, Vármegyéket, Fő Papi rendeket mind egyűvé gyűytette,
Feje, és jofzága, s minden szabadsága, vesztés alatt intette,

Boldogh Aszfzony napra, alá a' Tolnára, azonnal fieszenek,
Záfzlófi Urafágh, s Nemeffi szabadságh, ottan jelen legyenek,
Az Egyházi rendis, sőt a' parasztságis, hogy fel fegyverkezzenek,

Király személyével, s tulaydon létével, ellenségre mennyenek, (nek,
Hogy meg állják útyát, ha találják, modgyát, véle ellenkedgye-
A' megh hazánkban lép, ez a' kegyetlen nép, addigh ferénykedgye-
(nek.

Lajos Király-
nak Hadsban
készüléshez
vato ferény-
sége.

Hadi készületit, s szükséges eszközit, Királyis készítetté,
Szorgalmatofsággal, s igen gyorsasággal, hadhoz magát készíté,
Lovait, s fegyverit kikkel had ereit, megh álhatná szerzeté,

Szomszéd Fejedelmeknek, mind távúl levőknek, fietséggel iratta
Ország veszedelmét, s Pogánynak jövését gyakran hírekke adta,
A' keresztyénségnek, s Magyar nemzetségnek, veszedelmét jollátta.

Követeit azért, e' szükséges okért, küldözé minden felé,
Segétséget kére, illy nagy szükségére, maga, s országa mellé,
Ha szomszéd háza égh, nem marad abban végh, másis tarthat felelé,

Chehek, s Sléfiákat, s minden Városókat, a' segítség adáfra,
Mind izenetivel, s Király levelével kényszerített arra,
Segétők legyenek, s megh emlekezzenek, magok fogadáfokra,

Romai Pápátis, szentséges Attyátis, alázotosan kére,
Hogy pénz segítségbül, hadi erőfsegbül, gondgya lenne népére,
A' kit az országban, Attyai gondgyában, tartot segítségére,

Len-

Lengyelek Királyát, Sigmondot ő Bátyját, más okok tartoztatták,
A' kik nem régenten Törökökkel szintén, békeséget csináltak,
Hazájok romlását, és megh puztúlását, evel el fordították,
(hesse,

Geriedezet de félt, hitéhez mert nem fért, s nem látta megh-szeg-
A' vér ugyā vonta, s lelkeis furdalta, nincz mód hogy megh-vethesse
Nem találta modgyát, ronthassa chomóját, s magával el-hiteffe,

Hasonló gyanóságh, s mind alkalmatofságh, Velenczések felől-is,
Szövetség-vetéssel, s hiti esküvéssel, frigyvet tettek vólt ökis,
Azért fegettséget, s hadi erőfseget, nem adhattak ezekis.

Az Egyházi kinchre, arany és ezüstre, Királyt rá szabaditak, (ták,
Ország jövedelme, ha nincz fegedelme, ehez nyúllyon mondot-
Hadi fizetésből, s illy fogyatkozásból, szükségnek álitották,

Pápa Diplomával, s paranczolattyával, ebbé utat mutatott, (tott. Még az Egy-
Hogy Egy-hazi kinchhez, Király e' szépséghez, hogy hozzáia nyúlha- ből is szükség-
Botrányozás nélkül, s minden vétek nélkül, hatalom-is adatott. kor hadat fo-
gadhatni.

Hadi viselésre, gondviselésére, két Generálit téve,
Egyik a' Frángépán a' ki minap Budán, Királytul búczút véve,
Másik Salmis Miklos, Vitéz és harczolós, ezekre rendeltetve,

Generalifok
kik válastat-
tak.

Mind a' kettő Vitéz, miként Tygris méréfz, jok-is hadviselésre,
Mondom Alexánder, a' másik Lysánder, mikor ment ellenségre,
Mindenik hazánkból, s vagyon országunkból, emeltettenek erre,

Hercules (a) ereje Ulysses elméje, Achilles méréfzségek,
Nem vólt Hannibálnak, vagy Demetriusnak nagyob a' vitézségek,
Mint (b) Antoniusnak, avagy Mariusnak, fénlet ő dúczóségek.

Hercules Ju-
piter és Ale-
meneus Fia, az
ki nagy erő-
sége miatt az
Istenei kö-
ziben szám-
laltatott.

Görögh had rezketet, s csak nem futni erett Hector személye előtt,
Troja-is akképen, rettenetes-képpen, rémült Achilles előtt,
Akként a' Pogányságh, félt-is e' fokaságh, mondot Vezérek előtt.

Hector Pria-
musnak Fia,
Trojának
Hadnagya.

(a) Mart. lib: 1. Satur. cap. 20. Ouid. lib: 7. Meth.

(b) Pluth. de actis Rom. § Grac.

D

Ország-

Ország gyűlésében, Király mindenekben, midőn forgódott volna,
Nagy, és kicziny rendel, országa népével, bőfeggel szállót volna.
Török jövésének, miként erejének, ő ellene állana,

Mindent el rendele, és helyére fzerze, magát mihez tartaná,
Az hadakozásban, s magát a' Taborban, mihez alkalmaztatná,
Az utan békével, fok szép intésével, Gyűlését el boczátá,

(gya;
Maga-is nem késék Gyűlés hogy el mulék csak hadra vagy on gond-
Leg-iob készülettel, szükséges eszközzel hogy indulyanak hadgya,
Mivel az ellenség és pogány némszetség, már hazáját rabollya.

Leg elsőben erről, se' veszedelemről, ir szomszéd országoknak,
Es azokban lévő vitézséggel élő Fejedelmi Uraknak
Kéri tanácsokat, s kegyes óltalmokat, mint igaz barátinak,

Főképpen Károlynak, Romai Czászárnak, Felesége Bátyjának,
Segetséget vária, s levéllel óhaitya, felellyen megh dolgának,
Ne hadgya igyében, s vegye erejében, gondyát ő országának.

Francziák Királyát, Ferenczet baráttyát, kéri nagy széretettel,
Ki minap fogságból, szabadult rabságból, inteti bőczülettel,
Oltalmazásához, megh maradásához lenne igyekezettel.

Minden úttal, moddal, s barátságos szóval, efedez mind kettőnek,
Magok ayánlását, s levelek irását emlégeti ezeknél,
Hadi segétségéből, s vitézi erőből, ne hadnák e' veszélnél.

Gallufok királyát, nevezet baráttyát, arra emlekezteti,
Hogy Pycziktonéban valo, rabságában, mi volt ő igéreti,
Szabadulás után, e' joért az után, néppel megh segétteti,

Most azért instálna, bár módot találna, a' segétség adásban,
Legh nagyob szüksége, s most volna énsége, ellenség országhában,
Isten-is a' végre, szabadítá erre, legyen állandóságban.

Masodszor követe, Ferdinandt közfönté, megént igaz Sogorát,
Segétségre jőne, vagy hadat küldene, s ne hallogatna orát
Mert már a' Pogányság, mint nagy ifzonyfágh nyargallózná határát,

Töb

Töb Feiedelmekhez, kik akkor Gyűléshez, Spirában gyűltenek vólt,
Az Imperiumban, és Német országban, Tracta fúntén akkor vólt,
Ottannis követe, segétséget kéré, az Király embere vólt.

Választ Slesfiában, Cheh, s Morva országban, szálló orátorokat,
Ellenség rablását, s szélyel pusztítását, rettenetes hadakat,
Az kik proponálták, s ereik kívánták, hogy ne hadnák Urokat.

Pápa követivel, mint hű emberivel, Király maga beszéltet,
Kéré hogy instállion, s a' Pápánál szöllyon, méltostaffon kölchéget,
Hogy az hadak terhét, visellye erejét, s verhesse ellenségét,

Az Egyházi kinchnek, arany és ezüstnek, magához vételéhez,
Macedoni Lászlót, Egyházi ör-állót, ki Péchi Püspökséghez,
Akkor jutot vala, s méltóságban vala, bizot emberség hez,

Pénzverő Mester-is, hada-fizető-is, Gerendi Miklós vala,
Egyházi jofzágot, minden drágaságot, pénzé forditor vala,
Pápa hagyásából, s parancholattyából, hadaknak osztot vala.

Minden Püspököt, s Papi fő rendeket a' kénch-tartó megh rava,
Kaptalanoknál-is, s Papi gyűlésnél-is, e' dologh vala tudva,
Hadak fizetése, s megh elegittése, tőlök nem volt megh tiltva.

Az szükség-
kor, mind vi-
lági, és mind
Egyházi ren-
dek tartoznak
Contribuálni.

Szabad várafokis, nem lőnek azokis, üressék fizetéstől,
A' Sido rendet-is, s Tisztviselőket-is, egyenlő értelemből,
Örömeit-is adtak, s magok sem tiltották, ellenséges üdőtől.

De még Erdélynek-is, sőt a' Szászoknak-is, fokat kelle fizetni,
Országának népére, summa penzt ezekre, s a' mit kelle fizetni,
Rövid idő mulva, egy kevés vártatva, kelle öfzve fzerzeni.

Untalan levelek, és fok izenetek, jőnek Tömőri Páltól,
Hasonlatos képpen, Erdélyből-is éppen, az Erdelyi Vaydától, (tól,
Hogy a' fok Pogányságh, né mezfze fokaságh, a' Nandór-feiér-Var-

Az elől járóiát, és dulo rablóit, már Száván költöztetné,
Maga-is utanna, a' Czászár nyomtatna, népét kültön küldené,
Nemefseket azért, s Vitezeket ezért, Király ne késeltetné,

D 2

E' fok

E' fok levél-hordás, fok gonosz hir-mondás, inkább Királyt geriefté,
Hadak szerzésére, s őszve gyűtésére, serényen ébregeté,
A' több Urakat-is, s körül-valokat-is, álmokból felferkenté,

Midőn már a' Száván, eggyik tartalékián, által költözöt volna,
Tartoztásában, s ellene állásban, ott immár mód nem volna,
Dráva folyóvize, kire Pogány néze, őrizet alatt volna.

P A R S

PARS TERTIA.

Descriptio Hungariæ.

Eddig irásimban, és mind Rhythmusimban, hazánk-
nak Királyáról,
Sa' Török Czászárnak, tellyes hatalmának, reánk
indulattyáról,
Es mind országunkban, akkor idő-táyban, minden-
nemű státufról

Bősegeffen irtam, s mind előszámláltam, kit kit hivatallyában,
Világi tiszteket, s Egyházi rendeket, magok méltóságában,
Király után első, avagy pedig felsők, kik voltak országunkban.

Magyar or-
szágának le-
írása.

De mivel a' Drávát, s mind pedig a' Szávát, eddigh emlekezetben,
Kin jót a' Pogányságh, s Töröki sokaságh, dűchös igyekezetbe,
Hazánk romlására, s el pufztulására, rendel vettem versemben.

Hasonlatos képpé, nemzetünkis éppé, hová s mint ellene ment, (tént
Hol az harczra készült, hol nézetünk rémült, s veszedelme mint tör-
Hol volt el-esetek, s magyarok hol veszttek, szűkség helyem rend
szerént.

Régi Eleinknek, és nemzetsegünknek, ékes lako helyeit,
Tejtel, mezzel folyó, s minden bőséggel jo, dűchöséges részeit,
Méltó verseimben, s ez harmadik részben, hogy foglallyam neveit.

A' magyar országot, e' dragá jofzágot, vagy a' Magyar nemzettől.
A' vagy Scythiából, a' kik jöttek abból, származot nemzetségtől,
Kiket Hunnufoknak (†) akkoron hittanak, neveztetet ezektől,

Hunnufoknak
neveztettek
régén a' Ma-
gyarok.

(†) Bonfin: Dec: 1. Samb.

D 3

Vize-

Vizeknek nevei, s ezeknek izei, kik vadnak országunkban,
Dunának folyása, s chendefen zugása maga állapotjában,
Leg-nagyob és hiresb, kiért nevezetesb, az egész Európában,

Az Dunának
eredeti.

Ulma Városában, s a' Német-országban, veszi ő eredetét,
És Magyar országnak, mi édes hazánknak, által-folya közepit,
Kétfelé szakasztja, felsőt s alsót osztja, Provinciánk határit,

(volnánk,

Most pedigh ugy szöllumk, s erről gondolkodunk, mint ha Budában
Melyben országunknak, és Pannoniának, fényes székét találánk,
Mint ha szintén ottán, mostannis ugyan, ezen dolgot vizsgálánk.

Dunán innen való, országunkban áló, hazánknak Tartománya,
A' melyben lakoztak, s Pannoniák voltak, e' volt lakó-hazája,
Régi Eleinknek, s Attila népének, kit szerze éles kardja.

Alfo magyar
ország
közül való
határos Tar-
tományi.

Fel földtől Al-földet, hegyeket s völgyeket, a' Duna választja-el,
De Német országtól, s ennek határatól, Austria hasítottja-el (el.
Tótok s Horvátoktól, s mind pedigh Raczoktól, a' Drava választja-

Vadnak fok városi, s szép ékes lakosi, nemes Pannoniának,
Legellő mezeje, s vadászó erdeie, fok szép multságának,
Buda legfőbb helye, és Királyi széke, egész Magyar országnak,

Magyar Kirá-
lyok temet-
ő, Székes-
fejér-várban,

Sok szép épületek s nevezetes helyek, vadnak ő tractusában,
A' Székes-fejér-vár, ki bőchületet vár, maga állapotjában,
Ki Királyok testét, chontyait, s tetemét, fogatta bé gyomrában,

Itt szokták volt régen, s a' boldogh időben, a' Királyt koronázni,
Az egész Magyar nép, ki Nemességgel szép, méltósággal tisztelni,
Királyi palczával, és arany almával, székeben helheztetni.

Esztergam az
Duna, és Gá-
ram vizetől.
nevezetik.

Egyik főveb Város, hirrel, s nével áros, volt Esztergam Várofa,
Hol Egyházi rendnek, s leg főveb Erseknek, volt az előt lakása,
Hol Duna Garannál, megyen nagy Zugással, innen lett hivatása.

Püspök lakásával, s residentiával, szép volt Péch Várofa-is,
Régi Pogányoknak, vagy Pannonusoknak, mutattya nyomdokit-is,
Kedves lako helye, s gyömolczes mezei, mert volt régen ennek-is.

Sempró

Sempró kezdette vólt, s nevétis vette vólt, tőle Soprony Várofa,
Itt vagyon mondhatom, s bornak álithatom, egyyik, leg-job forrása,
Ezis derék Város, s bora neki áros, s ninczen fogyatkozása.

De Győr a' kapúja, s ő-állo bastya, alfo Magyar-országnak,
Az honnan rablási, s reánk rohanási, tiltatnak Pogányfágnak,
Kő-falokkal erős, sőt néppel-is velős, s főb paiffa hazánknak.

Vadnak szép vizei, a' kiknek izei, folydogallyák határit,
Zöldellő erdei, s virágzó mezei, kik terjesztik hireit,
Az égigh emelik, s ugy tündököltetik, nemzetes szép Cymerit.

Két szép halas-tókkal, s nagy számu fok jokkal, természet látogatta,
Balathont és Fertőt, mivel mind a' kettőt, halakkal megh áldotta,
Kit hofzfáságával, s kit szélesvóltával, mért földekre osztotta.

Alfo rész hazánknak, és Tartományunknak, szomszédgya a' Toth
A' kiben lakozot, s régen hadakozot, Pannonusi fokaságh, (országgh,
Száva s Dráva közöt, ebbé megh ütközöt, gyakran a' fok Pogányfágh.

Ez után Horvátok, Dalmaták és Rácok, élék lako földeket,
A' Thotok Zábrágban, Horvát Bithyhomban, teszik ülfészéket,
Rácok Fejér-Várban, Nandor Belgrádumban, veszik eredeteket,

Kilench or-
szággh halga-
tot régen ma-
gyar-ország-
hoz.

Bosznia fővára, s Dalmaták határa, az Adria Tengerigh,
Egyik rész Töröknek, Másik Velenczének, szolgál mind ez ideigh,
Egy szegleteczkéje, s kiczény reszeczkéje maradot megh mind vé-
(gigh,

Fel-föld a' Dunával, kezdődik Posonynál, Késmárk hegy a' határa
Carpaticus hegyek, a' mellyekteriednek, szintén Máramarosra,
Kövekkel béveslek, nagy hegyes s völgyesek, nyúlnak Erdély országra

Határofi ennek, s nevezet helyeknek Morva és a' Slézia,
Czak szomszédtságában, közel ő magában, találtatik Ruffia,
Jeles nemzetséggel, s fok szép Nemességgel tündöklő Polonia.

Felső Magyar-
országgh ha-
tárofi.

A' Máramarosbol, és kősziklaiból, Tisza-vize származik, (hizik Tisza Vize
Nagy gyönyörűséggel, fel-földet bőséggel, által-folyván s megh
A' folyo-vizekhez, mondom mindenikhez, halakkal el-erkezik.
eredeti.

E' fel

E' fel szélről-valo, Kiralyunk Uraló, hazánknak felső része,
Sok szép Városokkal, Pofony, s Nagyszombattal, vagyon fel öltözése
S Trenchén, Vágh vizének, a' Dunában ennek, vagyon be-férkezése,

Besztercze és Selmecz, Nitra s penzes Kőrmecz, fok arany Bányái-
Egyebeket fel-múl, kevély, s igen dül fül, tündöklő Aranyival, (val,
Gazdagéttya népét, shazája nemzetét, fok ezüst tallérival,

Ellenben Budának, a' Pest városának Vác határos szomszédgya,
Kit nem ér csak kézzel, Eger hozzá közel, vitézek iskolája,
Kafát Nemességgel, s más egyéb szépséggel, akarmellyik sem dullya.

Szepes Vármegyéből, s a' hegyek mentében, szép tizenhárom város,
Kik Luglyo Várától, és ennek Vrától, volt régenten nagy áros,
Kiket Sigmond Király el-adot s fokban áll, nemzetünknekis káros.

Kalocha délszélre, nap menetelére, fel építtetett vala,
A' mely Erfséggel, s Egyházi szépséggel, hires és neves vala,
Bázch nagy reghiséggel, Szeged mezősséggel, s a' Tifza folya vala.

Tifzán által-kelvén, s részére erkezuén, vagyon Debreczen s Várad,
Kiknek nemzetünk közt, s mind a' Pogányok közt, emlékezeti árad,
Sok aranyazással, s pénz gazdagétással, Nagy-Bánya el sem marad.

Ezen Tartományban, s fel-föld-határában, vagyon a' Tömös-Vár-is,
Mely nagy méltósággal, és Praefectussággal valo Kapitányság-is,
Egész országunkban, és Vég Várainkban, mert harmadik volt ez-is,

Amaz hires, neves, reghiséggel kedves, Sévérinum-is itt volt,
Hol Trájánus Czázar, ki dichéretet vár, hidat építtetet volt,
Mely hidnak esvénye, s chinált téteménye, helye-is-láthato volt,

Ne szollyak bár semmit, s ne nevezzek ennyit, fok szép hires helyeket
A' kik országunkban, és tartományunkbá, gyeriesztették szivünket,
Ekes Cymerekkel, és dichéretekkkel, rendben vehetném őket,

(mondhatom,

Hegyeknek, völgyeknek, gyümölcsös erdőknek, számát megh sem
Szép széles mezőknek, s bór termő szőlőknek fokságát számlálhatom,
Teyiel, mézzel folyo, földé gyümölcsös s jo hazánkat tanálhatom,

Nem

Magyar or-
szágunk mel-
tán valo di-
chéreti.

Né volt Hesperusnak, s szép tartományának gyümölcsös szőlő kerté,
Az Alcyonufnak, (a) sem Laomedonnak, ékefse világh szerte,
Magyar ország őket, mi hazánk ezeket, gyümölcshével megh győzte,

Mit szollyak boráról, s termő buzáiáról, (b) Bacchust, s Cérest (c) fel-
Aristhéust (d) mézzel, s Neptunust is (e) vízzel, s halaival megh dúlta,
Florát virágokkal, Phaphostis rosákkal, ékefse fel-halatta.

Töb dichéretiről, nem szükség ezekről, Musám tovább beszélgefs,
Az Historiának, és rövid voltának, szükség azért hogy kedvels,
Továbbis dolgozhoz, s kezdet íráshoz, méltó azért tekengess.

Péter-Varadgyánál, e' nevezet Várnál, Tifza a' Dunában fol,
Ő társaságához, s ennek folyásához, magát foglallya a' hol, (fol,
Mind addigh nem szűnik, migh Tengerben hűnik addig gyorfasággal

Carpaticus hegyek, kik között nagy völgyek, voltak emlékezetben,
Más Tartományt találz, s túl ezeké számlálz, a' mely vagyon Erdely-
A' régi Dácia, Dacufok hazája, mely volt régi időben, (ben,

Ennek fő Várósa, kinek fok lakosa, a' szép Gyula-fejér-Vár,
Mely a' Juliustul, vagy Gyula Herczegtül, hires s nevezetes már,
Városoknak feie, s Fejedelmek helye, nagy regiségből immár,

Ennek szép Varósi, a' kiknek Situffi, vadnak helhezretésben,
Természet megh látta, sőt megis áldotta, mindennemű bőségben,
Nincz fogyatkozások, ha mi kívánságok tanáltatik helyekben,

Szeben a' leg-első, s épületre felső, többinél tekintetesb,
Szászoknak Elei, itt laknak fejei, s bőchületre érdemesb.
Mint Magistrátustól, s előtök-jarótól, töle fűgne; mert nemesb.

(vel,

Ennek chak szomszédgya s mondgyam határosa, Brassó szép hegyei-
Magaflan épitet, s kősziklákra szerzet, fok szép épületivel
Kérkedhetik bizvált, megh ván a' mit kívánt hires erősséggel,

- (a) Virg. l. 2. Georg. Ouid. 2. Meth. Ouid. l. 4. de Ponto Elog. 2.
(b) Ouid. 3. 4. Meth. (c) Ouid. l. 3. Am. Virg. lib. 3. Georg.
(d) Virg. l. 4. Georg. l. 14. Ouid. de Pon. lib. 4.
(e) Cic. lib. 2. de Nat.

E

Vadnak

(múlta, Bacchus a'
bornak talá-
lo Istene volt,
a' régi Pogá-
nyoknál, Cé-
res termő ga-
bonáknak Isté
Alfízonya
Neptunus Téa-
gereknek Is-
tene.

Gyula-fejér-
Várnak hon-
nan lett neve-
zeti.

Erdélyben va-
ló Szász Váro-
soknak rend-
valo le-írása.

Vadnak szép vizei, s forgó örvényei, mezeiben nagy bőség,
Ékes situfsában, és állapottyában, taláztatik dűchőség,
Termeszettől szállot, s chak nem reá állot, mindennemű ékessegh.

Midas Phry-
gusok Kirá-
lya.
Crælus Ly-
dusok Királya.
Darius Perák
Királya. Ezüsttel, s arannyal, fok metallumokkal, Besztercze harmadikia,
Midáfnak(†)Tárháza, s Cræsus(a)kénches háza, fok pénzű kamarája,
Darius(b) kénchének, fok számú pénzének, innen támadot ária,

Sok szép Bányáinak s boros határinak miért számlállyam helyeit?
A kik regiséggel, tündöklő értékkel ékesgették hireit,
Az égigh emelték, s földre aligh tették, gazdagsággal népeit.

Erdélyben lé-
vő Szász Váro-
sok dichéreti. Negyedik Seges-Vár, a' ki nagy erőt vár szép széles falaival,
Körüllőtte-álló, s magában, foglaló, nagy magas Tornyáival,
Ki ellenségenek, s reá-törőinek, megh felel algyuival.

Medgyes dichirétes, hires, s nevezetes, több városok közzé fér,
Szép magas Tornyával, ékes állásával, akár mellyikkel el-ér;
Nagy bő jóvedelme, kiért győzedelme, s kénch fol reá mint egy ér.

Szamos mosdogallya, molnait forgattya, Kolosvár Városának
Hofszja s szélesége, ki teried bősége, mezszére határanak,
Hires, s nevezetes, kiért tekintetes, ereje rakásának,

Tágas a' mezeje, termő szép szőlője, s bőves szép kenyerekkel,
Aros emberinek, s kereskedőinek, kérkedik értékekkel,
Hánnya s veti magát, érzi gazdagságát, tellyes győzedelmekkel.

Itt van Szász febes-is, hire mert ennek-is, regiségtől származott,
A kire bő áldást, s nem-is mondhatok mást még természet-is hozott,
Ez-is elő-kelő, s a' többi közt kellő, s bőség rá szivárkozott.

Székelyek e-
redeti. Erdély szegletében, s ez ország szélén, Székelyek-is lakoznak,
Régi Magyar vérből Scythiai nemből, ezek-is származtanak,
Az kik Attilától, leg első Királytól, e' földön marattanak.

(†) Ouid. 11. Meth. (a) Pluth. in vita Solon. & Herod. lib. 1.
Ouid. 4. de Pont. Papin. in Sil. 5. Mar. lib. 11. 19.
(b) Claud. in Epif. ad Adrian.

Egyenlő

(ségben,
Egyelő szabadságh, nincz köztők parafztságh, mind egyyigh nemef-
Mind kichéntől fogva, életek foglalva, chak az egy vitezseghben,
Hazáia terieztő, s Fejedelem szerető s állandó hűségében.

Ez az Erdély ország, drága kénches jofzagh, és tündöklő Uraságh, Erdély diché-
reti.
Ezüsttel, aranyal, fok metallumokkal, diczekedő boldogságh,
Hogy ha mi jót kívánsz, mindent befe találsz tekintetes méltoságh,

Kérkedgvék India, ám bár magát hánnya, † Gánghes folyo vizével,
Hires Hispania, hogy természet áldgya, Ibérus fővenyével,
Jöyön bár Lydia, s dicheretit iria, * Paetolus viz kénchével,

Mondhatom Erdelyt-is, ekként természet-is, ezekkel megh áldotta,
Szomszéd országoknál, és Tartományoknál, mert fellyeb magasztalta
Midőn mind ezeket, kívánt, valamiket, bőségesen megh adta,

Az aranyas vizét, ki folya közepét, egyyikis megh nem dúlta,
Szamosnak folyást, s fővenye mosást, valaki megh tanulta,
Hermus és Tagushoz arannyal folyókhoz bizvást hasonlithatta,
(dúlly,

Ezüst Talentummal, és rézes Tungokkal, (a) Corynthus megh-nem Erdély bősé-
nek tárháza.
Vas fulyofságával, vagy olczóságával, egyyikis sem-halladgya,
Sónak fokságával, avagy bő-voltával, kérkedésben van módgya,

A Cirene(b) földén, s országa közepén, jollehet fok söt irnak, (nak,
Vgy hogy kunyóczkakat, vagy lakó házakat, ott csak sóból chinál-
De bizvást Erdélyben, s ez ország részében, Varakat-is rakhatnak,

Bőves szép lovakkal, és szarvas marhákkal, idegen országokat
Taplállya és tartya, s ninczen-is drágáia, tanálni ugyan jokat,
Bor a' pinczéieket, s gabona chűrőket, s pénz tölti tarházakat,

Moldova egy felől, Havasal más felől Erdelyt foglallyák körül,
Mint erős Bainakságh, e' két Olah-ország, vadnak jo segitségül,
Hogy bé rohanása, avagy pusztitása, ne efsék ellenfegtül.

Erdélynek
határolla
Moldava és
Havas al.földe

(†) Ovidius lib. 8. Ep. 8. (*) Ibidem.
(a) Suidas Gellius.
(b) Cicer. lib. 1. Fusó.

E 2

Ezek

Ezek országunkról, kiket bő-voltáról, Rhythmusimban foglaltam,
Mint gyenge elmével, s vékony értelemmel, fel-találni tudhattam,
Sokkal több el-marat, s dichireti árat, hogy sem kit fel-találtam,

Méltó bizony immár, s idő kívánnya már, hogy szóllyak azokról-is,
Mely helyben az hadak, mint egy fene vadak, voltak ferésséggel-is,
Rend szerént megh iriam, s verfékből ki adgyam, magok viselését-is.

Budáról ki térvén, s Duna mellett menvén, találsz fok köz falukat,
Melyekben számlálhatsz, s hirrelis megh-mondhatsz, alkalmatosság-
De Rákos híresebb, és nevezetesebb, s látni több Városokat, (gokat,

Tizen hat mért földel, Tolna illy köz földel, helyheztetett Budától,
Az ott alat-való, s Duna mellett álló, nem kisebb Városoktól,
Mezeivel firos, barmaival áros, híres gazdagságától;

Ezek után mindgyárt, nem meszsz az árat, Battha helyheztetése,
Batthán álol penigh, iob felől Dunáigh, Mohác építettése,
Kinek irasimban, tovább-is nyilvánban, léfzen emlekezése.

(nátol,

Péchnék ne-
vezete hon-
nan.

Az híres neves Péch, mondhatom máfik Béch, négy mért föld a' Du-
Mellyet dichirhetek, s jelesnek tehetek, nem meszsz a' Drávától,
Mohácsi harcz előtt, s Magyar veszel előtt, neve őt Szét-egy-háztól,

Soklos következik, s utánna érkezik, ott a' Duna mentében,
Nem meszsz ez után, találom fel osztán, Valpott épületében,
Mind kettők híresek, régiek s jelessek, vadnak emlekezetben,

Ezen fellyül pedig, hol szintén Dunáigh, Dráva-vize folyása,
Holott a' Dunában, s van nyugodalmában, maga bé-bochattása,
Eszek épített, párton túl tétetett, s ország úttya járása,

Nagy régi-voltáról, mint híres Városul, irásomat tehetném,
S a' Romaiaknak, Coloniáinak, helyének nevezhetném,
Még mostán-is annak, mint roppant Városnak, kőfalait nézhetném,

Meg-mondott Eszeknél, s ennek szegleténél, Dráva kiczén olly igen,
Hogy kevés munkával, avagy fáratsággal, hidat vethetni végen,
Országos út szerzést, által s vissza-menést, chinálhatni szegletén.

Nandor-

Nandor-fejer-Várat, kin a' nagy kár árat, nemzetünk hogy el veszté,
Akkor-is a' tayban, népünk a' Drávában, hidait építetté,
A' pogányfágh ellen, Királyunk hertelen, vitézit költözteté,

Dráva közepében, s kisdéd szigetében, Erdőd-Várat találom,
Titheti Præpost Ur, és ezen Papi Ur, benne lakozott hallom,
Körül vett erdővel, kit kichén erővel, meg-épithetni vallom.

Titheti Præ-
post lakása.

Duna, s Tisza közben, mint egy kerektségben, híres helyeket hallasz,
Zattha és a' Valkót, kiben mondgy fok lakót, benne bőséget talasz,
Széles mezőséget, mindenből bőséget, e' Tartományban számlasz,

Ugyan itten körül a' mint Tisza terül, vagyon nagy sík mezőség, h,
A' mely mezőségben, s mint gyönyörűségbe, vagyon lakozo kőség,
Siros fűvet nemző, fok barmokat néző, nagy tágas egyenefség,

Nevezet Zathánál, Uylak Duna partnál, épített mező Város,
Szép Nemes házai, kénches tárházai, Városával határos,
A' Vára jofzággal, s minden gazdagsággal, mondom lehetet áros.

Az áldot boldogh föld, ki kedves és szép zöld, itt kezdődik Sirmia, A' Szerem
Minden boldogságnak, és e' földi jóknak, gazdag bő Tartománya, földének bő-
Egyik országunknak, és Tartományunknak, kívánatosab szárnya, sége.

Az északtul fogva, mindenneknél tudva, nem csak híres borával,
De vad, s madarával, és kővér barmával, tellyes-is minden jóval,
Valami a' testnek, latczik szükségnek mondhatom bizony szóval,

A' Szerem városa, s falai rakása, ezen helyen volt régen,
Kiben népe napiát, napoként oráját, élte gyönyörűségesen,
Meg-is esmerhetni, s nyomdokit láthatni, mostann-is reghiségen,
(ságh

Ott a' gyönyörűség, mindenneknél köz égh, benne van minden jó-
Eggeséges ege, s mértékletes ege, emberiben vigaságh,
Bő termő földel, gyümölchös erdei, chupán s merőn boldogságh,

Ennek dichéretit, helyei szegletit, kik boldogságból való, (állók
Nyelvem nem mondhattya, sem magyarázhattya, mennyi fok jóbul
Irok mennél többet, rólla annál többet, dichéretet tanálók.

E 3

Vylak-

Vylaktúl el-térvén, hires Szerem földén, Bánmonostrat tanálhad,
Kit Püspöki székek, és lako helyének, a' Sirmiában mondhad,
A' megh mondott jókhoz, s földi gazdagsághoz, eztet-is hozzá-adhad

Még Péter-váradgyát, s a' várak Hadnagyát, éred úton mentedben,
Azon innét menten, chak közel ott szintén, Kamanacz mezősegbé,
A' több Varofoknál, s mezőben valóknál, nem alsób helyeiben,

Ezen Szeremségben, s a' Duna mentében, Péter-váradgya vagyon,
A' mely Calochához, s Papi Urasághoz, Ersekség alatt vagyon,
Ki régi údoben, azon Püspökségben, dichértettetet nagyon,

Nandor-fejér-várát, (mely miat vallánk kárt) hogy el vesztettük vala,
E' Péter-váradgyát, hazánknak bátyáját, erősítettük vala,
Vég-helyünk legh első, paifunk-is végső, Pogány ellen e' vala.

Ott a' Szalankemény, bátyáival kemény, né mezfze Belgrádomtól,
Fejér-Vár vesztekor, Pogány erejekor, romlék el-kőfalostól,
Több faluk s Városok, ugyan akkor azok, veszének rablásától,

Szalankemény-
nél foly a'
Száva a' Du-
nába. Szalankeményen-túl, egy kichinnyé távúl, Zemlén Vár egy szegletbél,
Hol Száva folyása, s sebeffen járása, foly a' Duna vizében,
Mert mint egy aytaja, ottan vagyon szája, őszve útközésében,

Szávantúl ellenben, chak né a' tövében, vagyon Nandor-fejér-Vár,
Serény gyorsfággal, és nagy hamarfággal, Duna mellette foly, s jár;
Ellenséget kitől, belé-meneteltől, a' ki mezfze s távúl zár,

Nandor-fejér-
Várnak nagy
nevezeti és
erősege. Régi fok údóktúl, s el mult esztendőktúl, fogva vólt nevezetes,
Sok viadal miatt, s Diadalmi miatt, hires és tekéntetes,
Hol (†) szégyen-vallással, s népe romlásával futa-el Amurates,

Ezt az erőiséget, végbeli helységet, hiják Nandor-Albának,
Nemellyek pediglen, hiják nem értetlen, ezt Görögh-Fejér-Várnak,
Sokan a' régiek, közzülők a' vénnek, nevezték Taurunumnak,

Nagy erős kősziklán, meredekes Szálán, vagyon fel építetve,
Kiben vólt hazánknak, Isten után annak, bizodalma és szive,
A' Duna oldalát, mosdogallya falát, s gyönyörkötteti kedve.

(†) Bonfin: dec: 3. lib. 8.

Ország

Ország állapottyát, minden részét s táját, Brodericus így írta,
Hol történt esetünk, s el vesztet nemzetünk, lássa haki akaria,
A' mint íráfomban, tettem mint homályban ott bővebben talállya,

Europában másfa, hazánknak mint tárfa, s nincz-is hozzá fogható,
Föld kerekiségében, világh dúchőségben, ninczen fellyül hadnato,
Isten irlalmából, egyedül magából, ennél jobbat adható,

Dúchőség kezdője, s minden jók termője, a' Magyar-ország lehet,
Mi ki-gondolható, jókat osztogató, véle más el-nem érhet,
Minden gazdagságot, s testi kívánságot, ember belőlle vehet,

A' Magyar-orzágnak, s minden situfsának, Rhytmusban vételére
Mennyi fokjokból áll, s minemű rendből áll, őszve-szedegetésre,
Údó kívántatnék, s elég-is nem lennek, a' végbe-vitelére,

Bár Iűijön Apollo, s legyen ékes szólló, mind a' kilench Musákkal,
Nyelvek mint rész pengő, s legyen jeles zengő, ékeffen szóllásokkal,
El chűgged erejek, s megh tompúl elméjek őszve-számlálásokkal,

Ménnyire értette, s az elmém fel-érte, hazánkról csak ugy szóllott,
Az Historiából, s ennek állásából, őszve-szedte mint állott,
Mulatságul adta, s olvasónak hatta, s negyedik részre szállott.

PARS

PARS QVARTA.

Világh kez-
detül fogva
való négy
idő.

Négy + szép jeles időt, örök idő kezdőt, talállok
az írásban,
A' kik Uralkottak, s elein regnáltak, esztendőn-
ként világban,
Orák minutákkal, napok s holnapokkal, voltak
szép rend tartásban,

Első Arany idő, leg-inkább örvendő, vala világh kezdetin,
A' még ártatlanságh, virágzék e' jóság, Paradichomnak kertin,
Alma miatt fogunk, megh vásék aiakunk, Adam Atyánk esetin,

Szabad akarat vólt, s félsznek hire sem vólt, s biro sem kívántatott,
Merőn egy igaságh, ott semmi hamiságh, akkor nem tanáltatott
Minden törvény nélkül, és ugyan végh nélkül, vólt-is határozatott,

Erős épületek, s hadi űtközetek, ágyúk-is nem öntettek,
Fegyveres feregek, s ellenséges végek, hirrel sem neveztettek,
Egy gyönyörűségben, s tellyes dűchőségben, Istentől helhezttettek,

Harfogo trombita, s Török sip szózata, fenkit az harcra nem hitt,
Szablya chattógása, s kopia ropogása, hirrel sem hallatott itt,
Tavúl vólt vér-ontás, s kereftenség-rontás, fenkit veszélyre né vitt:

Véres veritékik, nem szakatt éreiek, szántásban Eleinknek,
Mert szántó-vas nem vólt, s eke szarva sem vólt, kezében régiéknak
Sok szép termésével, fáknak gyümölczével, ók megh élégettenek,

Örökké való nyár, kit Zephyrus fú, s jár, gyönyörkötötte éltek,
Sok szép eleséget, és minden bőséget, mert a' földből fel szedtek,
Noha nem szántottak, de gyakran arattak, föld hasznaival éltek,
(†) Ovid. Met. lib. Tibulli. Lib. 1. Eleg. 3.

Téyel

Téyelis mézzel folytak, foha sem apattak, kut vizeknek fejei,
Nardus Balsamummal, fáknak illatokkal, izzatok levelei,
Merő boldogságban, chak ártatlanságban, voltak Atyánk Elci,

De mihelyen (†) Atyánk, (ki miatt megh halánk) az Isten ellen véte,
Megh tiltot almának, s az élet fájának, lőn gyömölcchében étte,
Azonnal Evának, s ördőgh tanácsának, akarattját engedte,

El mulék az idő, s megh romlék esztendő, s a' nyár sem fokká tartá,
Telet hidegekkel, az őzt kikelettel, Isten reánk osztotta,
Halandókká téve, kiket sárból véve, s bűnünkért fanyargata,

Az ház chinálásra, mint egy kalibára, enbert a' tél tanitá,
Ki hidegségével, s erős derecivel, testét fazlaltattatá,
A' szűkség mindenre, s testi eleségre, csak hamar, megh oktatá,

Noha meghváltozot, s már nem arany láncho, az idő forgásában,
De még-is tűrhető, s mint ezűst tettető, vólt ő allopottyában,
Megh-marat igaságh, s több egyéb fok jóság, nap s ora állasában,

Hogy ezűst tavozzék, réz idő érkezzék, e' föld kerektségére,
Nem vólt embereknek, s mondgyam földieknek ez oly igé kedvekre,
Arany, s ezűst el-múlt, kiben kedvekre húlt, minden bősegh a' foldre.

A' réz már keményeb, s repedez örömesb, kézzeb fegyverkedésre,
Noha igazságban, s megh marat uttyában, nincz hamiságh kedvére,
Vonsza a' természet, s gyakorta vakot vet, föld-is ő termésére.

Gonoszra haylandob, s inkább változandob, a' vas idő mi vólta,
Szerenche kerekén, forgando szekerén, czalárdságátmutatta,
Nincz néki mit hinni, vele s mi jot tenni, ki utait futotta,

Minden chalárdságnak, s álhatatlanságnak megh vetette hálóját,
Magára fel vette, s reá keritette, mert két színű palástját;
Személye mást mutat, ékeffen fitogat, s látodé ál-orczáját,

Gonoszág e' jóért, s az jutalom ezért, hogy fegyvert vet kezében,
Más kézzel simogat, kedvessen apolgat, s nem látod veszt törében,
Vtai ösvenyi, s minden téteményi, vadnak hizelkedésben.

(†) Genes. Cap: 3.

F

Szom-

Szomiúhozza a' vért mint szarvas folyo ért, fegyverét készítette,
Márfot a' Pallással, vitézi társával, hamar öszve vezette,
Ezernyi fok fortélt, s mondhatatlan mordélt, elleniben vetette,

Ravaszágot talált, s vizre hajót csinált, kin ellenségét űzze,
Tenger habozását, s veszéles örvényit, hogy ez által megh győzze,
Serénykedésével, s vízi erjével, bay-vivóit elűzze,

Föld arany bányáit, és titok tárházit, természet fel nitotta,
Hol fok drága kincset, aranyát s ezüftét, bőséggel osztogatta,
Stób nemzetségeknek, s híres vitézeknek, magvokat szakasztatta.

Prædájában bizik, soha megh nem hizik, telhetetlenségében,
Mint amaz Harpyak (†) kik szájokat tátyyák, emberi hus ételben,
Mennél többet kapnak, inkább szomjuhozna praeda téteményekbē,

se (a)

Egy szóval mindenek, kik következhetnek, mondhatom Charibdis-
Tób gonofságoknak, és chaládságoknak, sértegető tövisse,
Chaládságh vadászó, rezet aranyazó, fortélyoknak ötvősse.

Ennek békét hadgyak, intermediumnak, mondá Musám tanáchlom,
Téry a' fel tött chélhoz, és kezgy a' dologhoz, mert már ideje valló,
Magyar Lajos Királyt (a' ki halált talált) Rhythmusidra ayánlom.

Törökjövételét, és által keletét, a' Király hogy megh hallá,
Midőn már a' Száván, s ennek tartalékian, hogy költözött találá
Ezt nagy ferénységgel, és gyors sietséggel hadainak ayánlá,

Ne valami módval, Török Táborával, Dráván-is által jönné,
Gondolá Eszeket, s ezt az erőségét, őrizet alá venné,
Minden okkal s móddal, ferény gyorsasággal, ezt megh erősítené.

Nandor Ispan
azaz Palati-
cinus.

Menten ezen dolgot, elméje-is bolygott, Nandor Ispánnak hadgya,
Hogy az Vármegyeket Urak s Nemeseiket, fegyverkeztesse mondgya
Eszekre sieszen, Török hogy jöheszen, Dráván által ne hadgya,

(†) Virg: lib: 3. Aeneid: (a) Virg: 3. lib: Aeneid: Senec: ad Lu-
cil: Ovid: Metb: lib: 12.

Kézf

Kézf a' Palatinus, (noha nyavaliás, s bús, fekszik Battya Várában)
A' Köszvény el-fogta, s inait ránczolta, keseregh ő ágyában,
De bizonynyal még-is nyavalyájábann-is, ninch hátra maradásban,

(gokhoz

Kiknek megh-vólt hadgyva, és megh parancholva, restenláltak dol-
Mert hátra maradtak, s népet sem bochtattak hamar Palatinushoz,
Hafzontalan láttya, hogy megh né álhattya, Budára tért Királyhoz,

Engedetlenségét, a' kiknek réftségét, Urának megh beszéllé,
Kin az ő hűségét, s tökéletességét, benne Király szemlélé,
Király-is hadait, s népe indulatit, fokáigh nem késlelé.

Az engedet-
lenség gyá-
korta kárt
hoz.

Czak az idő táyban, érkezék azonban, titok Posta követé,
A' ki fok titkait, reitek tanáchoit, Czáfárnak megh értette,
Török Táborából, és önnön magából, ezt bizonynyal izente,

Nem vólna tanáchosb, avagy alkalmatosb, mint ha Erdélyi Vayda,
Eggyüt Havafalynak, s egész Moldovának, megh indulna az hada,
Hátul Thraciára, Török határára rohanást tenne oda,

Talám így ellenségh, s e' Pogány nemzetségh, kezdetit abbá hadgya,
Magyar rohanásat, s hazája romlását, követ hogy ha megh mondgya,
Közbe ne vétessék, s le ne nyomattassék, magában megh gondollya,

Ez a' tanách tetczék, s elsőbenn-is látczék, alkalmatosnak lenni,
Jovallák Tanáchi, s Királynak titkosi, e' dologhoz kezdeni,
De hogy gyorsasággal, s mondgyák hamarsággal; nem lehet ebben
(késni.

Battiáni Orbántól, mint hű szolgájától, Vaydának parancholá,
A' kit Moldovában, szintén akkor-táyban, Király expedialá,
Hogy a' mi job vólna, Vayda ahoz nyúlna, illy izenet találá,

Hátul Thraciara, s Török határára, be rohannyon hadával,
Ne gondollyon földnek, sem lako népének, semmi pusztlásával,
Hátul ellenséget, s Pogány nemzetséget, kerüllye Táborával,

Havafalt s Moldovát, minden tartományát, hogy maga mellé vegye,
Tűzzel és fegyverrel, vérrel folyo törrel, hamar semmivé tegye,
Senkinek kegyelem, avagy engedelem, ne adassék engedye.

F 2

Talám

Vayda har-
chon jelen
nem létének
okai.

Talám ez volt oka, s derék tartalékia, hogy Vayda harczon nem volt,
Erdély hadaival, s egész Táborával, Királytól hogy megszűz volt,
Noha ferénysége, s Úrához hűsége, Királynál-is nyilván volt.

Midőn ezen dolgok, kik naponként forgók, végben vitettek vala,
A' Gyűlésnek napia, s hagyot Diatáia, már régen el-múlt vala,
De még-is Tolnára, Király hagyására, kevesen gyűltek vala,

Minden chak Királyra, mint Oraculumra, szemet fordította volt,
Addigh meg se mozdult, szikra bár húlton húlt, még maga jelé né volt
Mind chak ötet nézték, távúlról szemlélték, s illy resté készűltek volt,

Minden-nap nagyobbúl, s ráiok fok hir borúl, az hirnek gyorsasága,
Czáfár ereinek, s Pogány jövésének, erős hatalmasága,
Kivántatik azért, e' szegény hazánkért, Királynak gyorsasága.

Azonban hallaték, s hir hamar futamék, hogy már Péter-Váradgyát
Czáfár megh szállotta, löveti s rontattya, szállította Dandáriát,
Már hogy nem fokára, első ostromára, le szakasztja bástyáit,

Az ott körülvaló, végekben ör-állo, Kastélyokat fel-verte,
A' benne-valókat, szegény Magyarokat, hogy rabságra vitette,
Es minden helyeit s egész környékeit, mind fennmive tétette.

Király eztet halván tovább sem halasztván, magában megh-posdula;
Országá romlásán, sillyen pusztulásán, szeme könnyben fordula,
Noha fok Pogányságh, s nagy az hatalmaságh, ezzel-is né gondola,

Sohonnét segítség, Cheh s Slesia népségh, még nem érkezett vala,
Kevesed magával, s chak számos hadával, hamar fel készűlt vala,
A' Szent Jakab hóján, s huszon negyed napián, indulása lett vala,

Budáról az
Király indu-
lattya.

A' Duna mentében, chak lassán lepteiben, Tolna felé tartott volt,
Es chendes lépéssel, hadi készűlettel, alá-ballagtatott volt,
Vária fokafullyon, s hada számos-fullyon, de jó vigyázással volt,

Reménle magában, hogy talám uttyában, utol éri segítség,
Urak Vármegyékkel, s a' Papi rendekkel, jelen lesz a' Nemességh
Talám menetelin, halván készűletin, megh rémül az ellenségh.

Czak

Czak színtéden akkor, ki indulattyakor, postán küldé Budáról,
Erdélyi Vaydához, ez helytartóához, s ira akarattyaról,
Báthori Istvántól, mint hű szolgáitól, izent minden dolgaról,

Hadgya, paranchollya, nékie ajánlya hogy minden dolgainak,
Vayda békét adgyon, s mindent hátra hadgyon, előbbi tanáchának,
Mert már késő volna, s Török közel volna, ninc helye szandekának,

Mivel Török hatot, Száván által jutot, az szükség az kívánnya,
Hogy minden hadával, Erdély taborával Vayda királyt talállya,
Már Pogány nemzetnek, s tellyes éreinek, el futamodot ária,

Király hadaihoz, s egész táborához, Vayda azért sieffen
Szükség az kívánnya, s hűsége-is hozza, ő-is jelen leheffen,
Ez az ütközetten, Pogány ellenségen, vele chapást tehessen,

Hogy Király Budából, Residentiáiból, indulá ellenségre,
Három ezer lovagh, s egyelesen gyalogh, vala segítségére,
Illy kevés magával, s vékony hatalmával, indulá ellenségre,

A' mely nap indula, s Király meg-mozdula, két mért földel Budától,
Sárkány Ambrushoz, Erd nevű faluhoz, iuta egész hadastól,
Itt le-telepedék, s vária, még mozgodék, Ur, s Nemességh házatól,

Leg főebbik lova (mert e' vala java, Király lovai között)
Itt megh betegűle, s ez helyben megh dögűle, illyen kis idő között,
Mely dologh Királynak, s egész udvarának, bánattyára érkezett:

Sokán jövendölték, s gonosz forsnek, vélték e' dologh történetit,
A' Király lovának, s kedves marhájának, illy hertelen esetit,
Balnak-is itilték, s következőt vélték, szerenche ki-menetit,

Jövendő go-
nosznak jelé-
sége, a' Király
lova megh
dögűlése.

Itt egynéhány napot, ne mondgyam hólnapot, mulata hadaival,
Vária, ha jó népségh, s hadbéli segítség, tellyes kívánságával,
Eléb ballagtata, fenkit hogy nem láta, megh mondot táborával,

Erchi falúában, s ennek határában, telepíté hadait,
Vária ha Nemességh, és a' Keresztenségh, megh indittya hadait,
Mársot hogy fel-kölchék, s' almából ferkenchék, s' ébregésék vadait.

F 3

Chak

Chak Báthori András, fegyverkezet s puzdrás, Király mellé siete,
Egész udvarával, sőt minden hadával, ő-is Tábort tétete,
Hú gondolattyában, s tettetü magában, már Törököt megh-verte,

Nem kicziny erővel, szép hadi népével, e' Báthori jött vala,
Fegyverét tettetü, népe készületi, fel ékesítve vala,
Vitézi ereie, mint napnak fengéie, ugyan látható vala.

Az Magyarok
hadban való
rest indulat-
tya.

Király fok napokat, s bus folyó orákat, ez helyben mulatozot,
Senki erőtséget hadbéli népséget, ő nekie nem hozot, (fot,
Mert rest az Uraságh, s megh-remült a' Papságh mindéfelé kapdo-

Duna vize mellet, s mélyly partjai mellet, azon-alá indúla,
Igen kevés néppel, s hadi készülettel az helyből megh mozdúla,
Senkit úttyábann-is, hivei közzül-is, mentében nem tanála.

Jo ideien az nap, szépen fénlet a' nap, Pentelére be juta,
Kétes gondolattal, és bús akarattal, mindent ot le szállétta,
Ellenségh nőtön nő, Király-is búban fő, ségétseget ugy várta,

Ezen Pentelénél, fituffa helyénél, régenten nagy város vólt,
Mely régi időben, s el-folt éstendőkben, mint egy Colonia vólt,
Melynek a' falai, mint Ezek rakási, s helyei látható vólt,

Hová az Vaydától, s Erdely országától, Királyhoz követ iuta,
Bassly György a' neve, ki igen sietve, követséget mondotta,
Országá nevével, s Urá levelével, eztet bizonyította,

Követségnek feie, s izenet eleie, e' vólt derekassabban,
Hogy Vayda kétséges, (noha ő hűséges) mi leheffen dolgában,
Avagy mihez nyúllyon, s illy hertelé kapon, szükségh kívánságabá,

Sok féle követit, és parancholatit, mivel vette Királynak
De mind ellenkezők, s ugyan külömbözők egy más között volnának,
Nem tudgya mit tégyen, s akarattya légyen, ez ok iránt Urának.

Horvát Gáspár iuta, ki magát iratta Vingárdi falújáról,
Királynak Tálnákia, tiszti, s hivatallya, vólt-is tál fogásáról,
Jött vólna elsőben, s illyen izenetben, hozta vólna dolgáról,

Hogy

Hogy nagy sietséggel, Vayda serénységgel, a' Királyhoz siessen,
Semmi mulatságot, avagy más oly dolgot, ebben okúl ne vessen,
Othon maradásban, e' szükségh dolgában, más modot se teheffen.

Király Vaydák
nak tört ará-
cholatnak
külömbözése.

Botthiáni jöttvólna, s hozzá jutot vólna, másod izenetében,
Ki nagy külömbözöt, s ugyan ellenkezőt, hozot követségében,
Hogy Erdelyi Vayda, s Hávasfal nak hada, hátul kapna Törökben.

Harmadszor Vaydához, s Erdely országához, Király külte Báthorit,
Hogy Vayda siessen, semmit se késheffen, mozdítza megh ereit,
Imide menyéné? s oda szakadgyoné? s hová küldgye emberit?

Vayda chak kétségben, és vélekedésben, forgattya az elméjét,
Nem tudgya mit tegyen, bizonytalan légyen gondban tőri a' fejét,
Sok külömb izenet, nála jót nem tehet, jelenche Király kedvét,

Neki ugy teczenék, s jobnak-is láczanék, hogy Királyhoz siessen,
Erős hadaival, s vitéz Dandárrival, a' Királyhoz térheffen,
Igy annál bizvástyab, Magyar nép számoslab, ellenségre meheffen,

Késő Vayda mondgya, bár Királyra hadgya, hátul az ellenséget,
Havafaly földével, és hadi népével, vágni, a' Törökséget,
Mivel veszedelmes, sőt ugyan félelmes, nem hozhat ségétseget,

Havafalyi Vaydát, de sőt minden hadát, Pogány annyira hozta,
Kinek készülését, s Törökre ütését, a' Király parancholta,
Eggyetlen egy fiát, illy drága záloghiát, Török Táborba hozta.

Bassli beszédéből, s Vayda leveléből, Király észébe vette,
Hogy mi kárban legyen, és mi dologh legyen Havafaly, megh értette,
Nem kichiny busulás, de nagyob aggódás, minnyájokat ütötte.

A' Király Föld-Várra, e' mező Városra, Erchiről megh indúla,
Vékony hatalommal, s kétes gondolattal, helyéből megh mozdúla,
De senkit itenn-is, ebben az helybenn-is, ő lenni nem tanála.

Tanáchban hivatá, s Györgyöt bochátatá, postán küldé Vaydához,
Hogy éjjel és nappal, sőt az hóld világgal, siessen ő Urához,
Sohul tartoztatást, avagy mulatózást, ne vehessen dolgához,

Izené

Jzené Vaydának, hogy ő tanácsának, tetczet minden succussa,
Azért hatalmával, s a' töb hadaival, ne legyen mulatása
Eyiet nappà tégyen, láttya szűkséghe légyen, s méltó jó vigyázása,

Mivel a' Török már, (a' ki igen nagy kár) országunkban bé lépet,
Őli és rabollya, tűzzel s vással dúllya, mind n-felé a' népet,
Sőt már Király ellen, nē megszűre kellyen, s mutogattya hadi képet.

Mentől töb magával, számofsab hadával, s leg-nagyob készülettel,
Orzága kívül-is, idegenektől-is, jó segítséghe vétellel,
Királyhoz siefien; mást-is ne teheffen, s légyen illy jó-tetellel,

Generális in-
sarrechio volt
akkor.

Nem chak az Urakat, és Prælátusokat, a' Nemességhe kívül-is,
Parasztsághe közzül-is, s Oláh nemzetből-is, segítséghe ezektől-is,
Szűkséghe vétettefsek, s harczra üzetefsek, sőt ugyan erővel-is.

Hamar irattata, s levelet osztata, Erdélyi Státusokra,
Hová kívántatot, minden felé osztot, személy szerint Urakra,
Annál ferényebben, s kellemetefebben, hogy hozza Sátorokra,

Erdélyi Püspöknek, személy szerint ennek, lön hadba hivatása,
A' ki Királynénak, s egész Udvarának, volt Cancellariusza,
Indúllyon népével, s jóijön feregével, rayta Király hagyása.

Erdélyi Vaydának, minthű szolgájának, erős parancholattal,
Bassit tanáchából, s Ura hagyásából egyenlő akarattal,
Mint fejét, jóságát, avagy Uraságát szereti, jóijön által.

Illy kemény levelét, ugymint szokott jelét, Vayda Királynak vévé,
Mindennek mutattya s nagyon olvastattya, orzágnak, nyilván tévé,
Ideje mozdúlni, s Királyhoz sietni, hűségre erre vivé,

Hogy inkább hozhassa, s Táborba izgassa, Statilius Györgyöt-is,
Bassit Györgyvel küldé, sőt igen megh feddé, ő általa Erdélyt-is,
Hogy illyen későre, Urok hűségére, hadgyak készületek-is.

Statilius di-
chéreti.

Szép ékes elmével, szerenche kinchével, természet látogatta,
Statilius Györgyöt, kiben tudomány jött, meg-is ayandékozta,
Ékes szóllásában, s nyelve járásában, megh sem fogyatkoztatta.

Még

Még ezek Királytól, s parancholattyától, el sem váltanak vala
Péter-Váradgyára, s gonosz fors Várára hogymár rá szállot vala,
Hirgyorfáságával, honnan már szárnyával, Királyhoz repült vala

Hogy Péter-Váradgyát, országunk bástyáját, már a' Török megh- ^{Péter-Várad-}
Erős vivásával, s sűrű ostromival, falait-is le-törte ^{gyát a' Török}
Régi ő rakasit, s hafadot bástyáit, már a' földre dőlteste, ^(vette, megh vette.)

Sőt a' benne valok, mint erős ő-állok, jobb részént mind ott veszték,
A' kik ferénységgel, s vitézi erővel, Pogánnyal ellenkeztek;
A' kik megh marattak, rabságra juttotak, vagy semmivé tétettek,

Agyu zengésével s sűrű lövésével Vár fala mind le-romlott,
A' kit éyel nappal, gyakor ostromokkal, a' Pogány nép ostromlott,
Mondgyak hogy megszűre, fűsti s lövésére, a' népégh félre állott,

Onnat hogy ereit, s hadbéli veleit, Czászár előb készíti,
Vizen és szárazon, kíván lenni harczon, Táborát költözteti,
Több Nemzeteket-is, s erőffégeket-is, ő mert semminek véli,

Vylak felé siet, haraghia mert teriet, azt-is megh-holdúltatni,
Keresztény Nemzetnek, s országunk népének, illye nagy kárt tétetni,
Láttya úttját, s modgyát, eziránt szándékát, akaria mozditani.

Halván történetit, s Vég-Vára el-vesztit, a' Király országunknak,
Jobban megh-busúla, s ugyan megh-bodúla, látván okát kárunknak,
Inkáb sietete, s Postán el-küldette, leveleit Vaydának,

Követit bochátà, s emberit inditá Zápolai Györgyhöz-is,
A' kik sieteffék, s Táborba vezeffék, hadaival ötet-is,
Öt ezer magával, jeles hatalmával, Fejer-Várnál volt ez-is,

Bottiáni Ferencznek, e' jámbor hívének, ki volt Thot országi Bán,
Levelét iratta, s igen parancholta, hogy indullyon-megh méltán,
Mett a' Török regnál, országában irtásál, s ván Sirmia határán.

A' Péter-Váradgyát, országunk bástyáját, iria hogy el-rontatta,
Benne valo népét, mint egy irot képét, megh-ölette, s vágatta,
Onnat-is már tovább, Uylakra hamarab, Táborát inditotta.

G

Fran-

Frangepán Kristoffnak, a' ki Ferdinándnak, vala szolgáltyában,
Ugyan akkor szintén, ezen had kezdetén, jót viszsa hazájában,
Es most-is attyanál volna ő hazánál, hivalkodo dolgában,

Ennek-is irata, s meg-is parancholta hogy mentül jobban lehet,
Hazája népeit, s minden vitézeit, hová többet fel-vehet,
Király Táborában, hozza Sátorában, hűséget ezzel nyerhet,

Macedoni Lászlót, Egy-házi őr-allot, küldé a' Királynéhez,
Igirt segitséget, s Ferdinánd népséget, hogy hivaſſa Királyhoz,
A' szükségh kíványa, Török soldgyát hánya, ő-is nyullynon dolgához,

Intették arra-is, hogy a' Cheheknek-is, kiknek fizetést osztott,
Hamar kézítette, s hozzá sietette, a' kit szerenche hozott,
Mert ha serénységgel, né lesznek hűséggel, országunk leszé fosztott.

Gyakor postafággal, és nagy gyorsasággal Nádasdit-is intette,
Ferdinánd, fogorát, és kedves szomszédgyát, általa sietette,
Mert szomszéd háza égh, kiben nem leszén végh s kárát-is jelentette,

Tób Fejedelmekhez Spirai Gyűléshez, Nádasdit külte vala,
Ki őket intéssel, s segitség-kéréssel, szorgalmaztattya vala,
Mint a' vizben, haló, s chak szerenchén álló minden felé kap vala.

PARS

PARS QVINTA.

MInt vitéz Hannibal, látván Tömöri Pál, hogy a'
Török el-hatott,
Szaván már által-jött, s vég-helyeket megh-vett, s
magában mérget kapott,
Gyulad haragiában, s megh uyul magában, hogy
illy pusztulást látott.

Még minck előtte, Váradgyát megh vette, s Török el-pusztította,
Fel-rakott bátyáit, s magas kő-rakást, a' földigh le-rontotta,
Szép, erős, bátyákkal, s lövő szerszámokkal, Tömöri latogatta.

Tömöri Pál
vég-helyekre
való gondvi-
feléje.

Ezer gyalogotvón, ki serénységben lón, az utánn-is a' Várban,
Lovas sereget-is, ki vitézséggel-is, hatott Török Táborban,
Bé vón s hagyta Várba, hogy fogyatkozásba, ne jussón meg-szállásba,

Minden-féle szükség, és egyéb elefég, bővön vala a' Várban,
Tudta meddigh mégyé, s Tömöri mi legyé, meg-szállás ollyá-korba
Hogy hátra-maradás, avagy fogyatkozás, ne történnyék a'-táyban,

Gondolá magában Pál gondolattyában, hogy vakmerőségh vólna,
Kevesed magával, s vékony hatalmával, ha Törökre ment vólna,
Azért Dunán-által, ilyen gondolattal, neki menni job vólna,

Ugy-is ellenséget, s Pogány nemzetséget, szivel s lélekkel rontá,
Az hól utól érte, oly igen megh-verté, s remülésben tartatá,
Hire vólt Chászárnál, s Pogány hatalmánál, hogy hűségét mutatá,

Valahol kaphattya, avagy találhattya, óchón vásárol velek,
Haraghia mérgében, s fénlék kard kezében, nem iszik egyyest velek
Vitték az hátokon, s véres oldalokon, Tömörítől nyert jelek.

G 2

Mond-

Mondható hogy io Pap, bár most a' Magyar nap, fokát nevellyé illet,
Országunk hasznára, s oltalmazására, mert akkor ilyen kellett, (let.
A' Papot-is fegyver (mert ő-is chak ember) szükség-horán megh-il-

Vitéz Capistránus, † (ki volt Franciscanus) itt bizonyságom lehet,
Szerzetesekre-is, s Egy-házi rendre-is, hogy a' fegyver ra-ilhet,
Mert Martyromságot, és chak boldogságot, fegyvere-által vehet,

Ezen inrést
mind világi, s
mind Egy-házi
rendre ért-
hetni.

Szükség az országnak, a' ki juhainak, nyiregeti a' gyapiát,
Szép jóvedelminek, s feiős teheninek, gyűjtögeti a' vaiát,
Ország holtalmára, s Tömöri modgyára, forgassa éles kardgyát.

Harmatozzék az ég, * s esék valaha még Magyarságra io üdö,
Idegen nemzettől, vagy ellenségétől, ne legyen Tanách-kérdő,
De legyen Pogánytól, s egész hatalmától, edes országa vidő,

Régi éles kardgyát, kiből szánto-vasát, megh uyította vala,
Öntesse uyionnán, s vegye hatalmában, mint régen szokta vala,
Üzze ellenségét, széllelle feregét, a' mint tanulta vala.

A' Mátyás Királlyal, a' ki nagy Sándorral követ vete élteben
Mulék dűchőségünk, s alvék vitézségünk akkorbéli üdöben,
De most-is aluszik, s mint holt ugya nyugszik, talám ninché bőrébē;

De hogy Tömöriről, ez irásom kiról, ne feleyczem beszédem,
Török hatalmával, s Czászár haragiával, mint iátczot ha el-kezdem,
Igazan számlálom, valamint találom az irásba, s nem védem,

Vizen és szárazon, a' Törököt azon, mert nem szűnte kergetni,
Erős ghymiakkal, s nagy rakot hajókkal, Táborát férre üzni,
Noha ellenségnek, s vizi ereiének, nehéz volt megh felelni.

A' Király hogy hallá, bizonnyal találá, Péter-Váradgya vesztét,
Illy hertelenséggel, s rettenetességgel, hir megh-hozá esetit,
Helyéből mozdúla, s Pakosra rándúla, s mulatta két nap éstit,

Ur-Szín-változása, (kin el-változása Istenünknek megh-teczék,
Midőn Tábor hegyén, Tanitványi nézven személyében változék)
Király-is Tolnára, iuta Városára, s hadával bé érkezék,

(†) Bomf: Dec: 3. lib. 8. (*) Isai. 45.

Már

Már megh szaporodot, s ugyan számofodot, vala Király Táborá,
Mert négy ezer ember, a' kikbē mind fegyver, hogy be-iuta Tolnára,
Bizik az szivében, s vagyon elméiében, hogy Isten vólna Ura.

Midőn bé Tolnára, s menne szállására Király kézűletében,
Palatintus első Király után felső tisztiben vitézek közt,
Oda gyűlt hadával, s kichin Táborával, fiete eleiben,

Mivel még Erchiről, másod Tábor helyről Király küldötte vala,
Hogy elől ez helyre (Király-is a' merre utanna indult vala)
Népeit szállitna, s Táborát iártatná, szükség-horá hozzá vala.

Midőn Király Tolnán, hadai a' táján, nem foká mulatozot,
Felső Magyar-ország, s az alfo Magyarság, szép segítséget hozot,
Mert mind az Uráság, s Nemessli szabadság hozzá ide tartozot, Tolnához
gyűltek Tá-
borban, a'
Magyar hadak.

Zapollyai György-is, (a' ki nem régen-is, Feiér-Vár körül vala),
Három száz lovaggal, és ezer gyaloggal, ő hozzá iutot vala,
A' kibin Királynak, s más töb Státusoknak, nagy bizodalma vala.

Hannibál Cyprus-is, Carthágóból ez-is, credit vette vólt,
Ki Pápa penzével, és segítségével, hadait fogatta vólt, (v'it,
Ezer mind gyalogság, a' kibin Janchárság, gyakran megh ütközöt

Jöttek töb hadak-is, Pápa azokat-is, küldötte Királyunknak,
Hogy segítségére, s videlmezésére, legyenek országunknak,
Ne hadgyák rabolni, avagy pusztítani, földet határinknak, Romai Pápa
küldöt segér-
sége az Török
ellen.

Ez az Olasz népség, s Pápai segítség, tött vólt négy ezer embert,
Vitézi erővel, és szép készülettel, kötött vólt minden fegyvert,
Mert más országban-is, és töb hadakbann-is, fok ellenségeket vert.

Az Goninszki Lénárd, ki Pogányfágnak árt, szép gyalogfágot hozott,
Kit Lengyel-országban, s más tartományokban, fizetéssel földozott,
Más-fél ezer népet, illy szép hadi képet, a' Táborban bé hozott,

Egész gyalogság közt, mint nap Czillagok közt, ennek hada tündök-
Sisak, s pafokkal, s fényes szerzámokkal a' többi közöt fémlék,
Kitül ellenség-is, még csak híretől-is, valo-képpen félemlék, (lék,

G 3

Pápi

Papi Státusbol-is, s Püspökségekből-is, felelten jöttek vala,
Kiki hadaival, s vitéz hadnagyival, Tábort jártattak vala,
Hűségek Országhoz, s hűtöket Királyhoz, ezzel mutattyák vala.

Várdai Pál E.
gri Püspök
Táborban
valo jövele.

Várdai Pál jura, Egri Püspök hata, Királyhoz hadaival,
Le-fzállitá népét, s hozott segítségét, Uránál gyors-voltával,
Biztattyá-is őket, s emeli sziveket, rájuk oszott földgyával.

Perényi Pé-
ter Várdai
Püspök Tá-
borban valo
jövele.

Perényi Péter-is, Várdai Püspök-is, ez után el-érkezék,
Szép készületével, és hadi népével, Tabor mellé nyuitozék,
Török nézésére, s rá tekintésére, személye nem változék.

Papok, s Vri rendek, és több fő emberek, fokon érkeztek vala,
A' Király Tábort, és fel vont sátorát, gyakran nyomdokiak vala,
Fel fegyverkezések, s hadi készülések, minden nap újjúl vala,

Még Tolnán mulata, egy nap sem hagyata, békét Tanách Uraknak,
Sok gyülekezetben, s titkos beszédében kérdezé mit gondolnak,
Hogy ha tovább mēni, s vagy helybē mulatni, szükség h volna Király-
(nak,

A' Száván Po-
gany által jö-
vele.

Mivel már a' Száván, s egyik tartalékán, Pogány által jött volna.
Al-földet rablással, s mondgyam kőbórlással, már bé töltötte volna,
Szükség h hogy Drávára, s által-fzállására job gondolkodás volna,

Péter. Váradgyát-is, Ország vég-hazát-is, mivel semmivé tette.
Duna mellett valo, miként stráfa álló végeinket le-törte.
Ninch semmi erősség, Duná mellett helység, ki megh állyon előtte,

Sőt Sirmiában már, (a' ki igen nagy kár!) Uylak-is hatalmában,
Minden Tartományi, s színes alkotmányi, vadnak el-pusztulásban,
Falui, Városi, és a' több lakosi meszise vadnak futásban.

Eflek felé siet mentül jobban lehet, hírét magával viszi,
Félő gyors hamiság, ha esik igazság itten eleit vészi,
Hová ha érkezik Dráván-is költözik, s ez helyt semmivé téfzi,

Az Palatinusnak, hamar Király azért, újjabban paranchollya,
Eszekre sieszen és mást se teheszen, ellenség uttyát állya,
Dráván se bochássa, partyain jól lássa, hogy a' pást meg-is állya.

Paran-

Paranchol Uraknak, és Kapitanyoknak Király, eztet kövessék,
Hogy méltó boszszuját, s Uroknak haragiát, magokra ne vehessék,
Az igaz Magyar vér, (ha ki beléjek fér) e' dologban megh tessék.

Oly dolgok-
ban nem min-
denkor jo a'
szabadság-
hányas.

Kiki szabadságát, és bé vett szokáfat, kezdé országnak hánni,
A' Záfzlos Uraság, s ebbéli méltóság, nem tartoznék el-menni
Király nélkül soha, nem történt valaha, ellenséggel ütközni,

Ha Király Sátorát, mozdittya Tábort, készek lesznek mind egyyigh,
Edes hazájokért, s megh maradásokért, mind utolsó chep vérigh,
Serényen harczolni, s szerenchét próbálni, fejek fen állattáigh.

E' vízfza-vonyás közt, és veszekedés közt, a' dologh abban mulék,
Dráva őrzésének, s gond-viselésének, partya Törökké válék,
Szo-fogadatlanfágh, né mondhatom jófágh, akár kik megh-itillyék.

Noha Palatinus, betegh s nyavalyás s bús, nem mulék semmi raita,
Nem gondolt éltével, s teste férelmével, magát Istenre bizta.
Hazája szerető, s ebben dichérhető, vólt azt kiki jól láttya,

Palatinus fe-
rénysége.

Méltó vólt e' Tifztre, országtól-is erre, azért valasztatott vólt, (vólt
Megh fegyhetetlenség, sőt dichirendőség, hűség benne-termet
Ígazfágh szerető, hátra sem vethető, kiert ő dolgában vólt,

Műdön Tömörihez, s nép segétségéhez, ő nem mehetet vala,
Hogy szabadságokat, s Privilegiomokat, Urak számlállják vala,
Ílly vakmerőséggel, mondgyam nem hűséggel, ezt el-mulatták vala.

Nagy s méltó haragra, Király-is illy kárra, hertelen fél-bozdúla,
Miként egy Pellikán ő szivét szaggatván magában megh-búsúla,
Láttya már esetét, országának vesztét, ugyan csak nem ájula,

Bús gondolatival, s kemény szavaival, szólla egész országnak,
Látá ellenséget, s Pogány nemzetféget, vélik lenni álomnak,
Mint akarmiséghez, avagy gyermekfégehez, dolgokhoz állanának.

Látom minden ember, valakiben fegyver, keresi chak mentségét,
Vra s országához, szent Koronájához, hátra teszi hűségét,
Es az én fejemmel, Királyi képemmel ijezti ellenségét,

Királynak ha-
ragos beszéde
az Vrakhoz.

Azért

Azért fzemélyemet, s Királyi fejemet, veszedelemre hoztam,
Had keménységére, s kétes szerenchére, ti erettetek hattam,
Hevet, és hideget, s szerenchétlenséget, mert semminek-is tudtam,

S Illy szükség idején, s ugyan még elején, hogy ti-is ferénykednétek,
Szabadságotokért, s kedves hazátokért, ti-is fegyvert vennétek,
Nem mind én reám chak, a' koczka ha már vak, szemeteket vetnétek,

De hogy ne vessétek, avagy tehesseitek, engem vétkefnek lenni,
Mivel nem akartok, s kéfedezők vattok, nállam nélkül el-menni,
Holnap megh indulok. Meg latom ha tudok mi jót veletek tenni.

A' Király szávain, s illyen beszédein, minnyájan vidulának,
Illy mérész szándékán, s el-szánt akarattyán ugyan chudálkozána,
Készek élni, halni, s véle vitézkedni, minnyájan kiáltának..

Trombitát fuytatta, Sátorát bontatta, s Zafzlóit emeltette,
Jó Török sipófit, és tarogatófit, s dobiait pergetette,
Hadi erősségit, s kopias feregít, mind el-rendeltettette.

Sokan tanálcholták, a' kik által látták, dologh ki-mentelét,
Hogy Király chak helybē, legyen e' szükségbē, s óija maga fzemélyét,
De chak kész hadakkal, erős Dandárokkal, tilcha rá jövetelét;

Hogy Király mozdúla Szikszárdra találja, más nap estire jutni,
Boldogh Afzszony napiát, s innepe oráját, itt akarta tölteni,
Keresztényi modra, készült volt a' hadra, s szokot világban élni.

Szikszádról inditá, két nap hogy nyugotá, hadait ezen helyben,
Rendelt feregivel, s vitézi erővel nem lőn semmi késésben,
Tekint az Istenre, s hadgya kegyelmére, magát illyen igyében.

A' Király innél-is, egész hadával-is, más nap Bathára juta,
Számos szép feregít, s körül vitézeit, ott-is le-szallította,
Hol a' mezőségben, abban az helységben, ifrásait osztatta,

Küldé hamarsággal, s ferény gyorsasággal minden-felé emberit,
A' kik Quártélyokból, falu, s Varosokból, őfzve gyűychék hadait,
Semmit ne kéfnének, sőt hamar iűnének, s inditanak feregít,

Mivel

Mivel a' Töröknek, s gyors jövetelének, már hire el-folt vólta, (na,
Módgy ák hogy Királytól, s Magyar Táborától, már né mérészére vól-
Oránként nagyobbúl, s ugyan bizonyabbúl, hogy csak szomszédba
(vólta,

Palinay Györgyöt, Boznay Püspököt, Király el-küldé Postán,
Hogy eyiel és nappal semmi mulatsággal, sieffen lova hátán,
Tömöri Pált hiyia, Király paranchollya, szükség van jelen vóltán.

Derék tudománnyal, s illyen szép áldással, Palinait természet,
Böven megh áldotta, s ugyan látogattá a' kivel elő-mehet,
A' Keresztenségben, s Boznai népségben, a' kivel fok jót tehet;

Palinay György
Boznai Pü-
pök, és annak
dichéretü.

De midőn Bathára, s paranchollattyára Királynak, mindgyűlnének,
A' Magyar Nemzetség, s egyűt a' Nemesség, azon helyre jönének
Szükség vólt immáron, Török a' határon, hogy jövendőt néznének.

Leg-nagyob héja vólt noha had egyűt vólt, a' Király Táborának,
Szükség hogy tétessék, s köztők emeltessék egyik Generálisnak,
A' ki paranchollyon, rendet s törvént szabion, mind az egész hadak-
(nak.

A' Király chak titkon, illy derekas okon, mindentől tudakozék,
Külön külön mindent, a' ki hozzá bé ment, fogta s ugy kérdezkedék,
Kinek mi tetczenék, vagy jónak, látzanék, csak magán értekezék,

Látá hogy mindennek, s mind egész feregnek szeme Tömörre néz,
Vitéz erőssége, s mérész vitézsége, hogy mindenneknél nád-méz,
A' Király sem bannya, hűségét jól láttya, s őtet nevezni-is kész,

Tömöri Pál egyik, a' ki válaztatik, Királytól Generál-is,
Tarfúl neki hadgyák, közönfeggel mondgyák, Zapolai Györgyöt-is;
Vitéz mind a' kettő, és elő-vehető, akar-mely hadakbann-is,

Nehezen szenvedék, elsőben hogy kezdék, tisztek szerént rendelni,
Némellyek Urak közt, kiket keménység vész, hogy kezdé paranchol-
Leg-inkab Barátnak, mint Tömöri Pálnak, hagyását végbē-vinni, (ni

Sokan neheztellék, hogy őtet emelék, e' tiszti méltóságban,
Kiki bizik vala, s magát hánnya vala kinches Uraságában,
Örömesben mástól hogy sem Papi-Urtól halgatnának az harezban,

H

De

De le-telepedék, s hamar czendefedék, ez a' vizfza vonás-is,
Nem tarta fokáigh, de keves oráigh, ez a' kis villongás-is,
Szó fogadok lőnek, és mind engedének, parancholattyának-is.

Tömöri hogy látta, hogy Király ezt adta, s e' tífztre választatta,
Sors-is hogy találta, s e' bayt reá hozta, s illy tífzettel látogatta:
Nem ő nekivalo, s nem vólt illy ör-állo Király előtt mondotta.

(loghoz,

Tömöri mēt-
sege a' Gene-
ráliság fel-
vételeben,

Hánnya mind Papságát, s mind tudatlanságát, hogy nem tude' do-
Gyengék a' kariai, s vékonyok vállai, illy nagy dologh fullyához,
Mondgya harczon né vólt, chak Kalastromban hólt, s nem tud kar-
(doskodáshoz,

Vadnak az országnak, s egyyüt a' Királynak fok jeles emberei,
A' kike' dologhoz, és hadakozáshoz, s mik legyenek erei
Tugyák; nemzetefek, és megh-tólt kinchefek, vadnak elég hivei,

Szukséghez számláltasson, s Király válaztasson, mást kit világi rendből,
Nem illik Papsághoz, s Regula tartáshoz, hagi ki lépiék rendiből,
Avagy, hogy el-vállyon, s illy hamar ki-fzállyon, Regulás törvényé-
(ből,

Palatinus
mind czendes,
s mind háboru
űdőkben má-
fodik Király
után, és hada-
kozásokban-is
fő Kapitán.

Palatinus itt ben, ki második tífztben Országban Király után.
A' régi szokásból, avagy rend-tartásból illy szűkségkor Kapitán,
Akár mely űdőkben, avagy történetben, második Király után,

Az Erdélyi Vayda, kinek már az hada, chak érkezőben vagyon,
Tudos, s vitéz ember, kardot forgatni mer, méltó reá maradgyon,
Illyen tudatlanra, s ostoba Barátra, Király tífztet ne adgyon,

Mind kettőből ch, módos, jeles vitéz, s tudos, derék hadakbá forgott,
Kiknél Magyar nép közt, az több fő Urak közt, űdő jobbat né hagyott,
Kiknek kardgyok népet, és fok ellenséget, ennek előtt-is vágott,

A' Perényi György-is, noha bár iffiu-is, vadnak tudos szolgai,
Kik által gyakrabban, nagy derék okokban, viseltetnek dolgai,
Tudosbak nálamnál, s elmém hatálmánál experientiái,

Szememmel sem láttam, sőt nem-is hallottam, illy rettenetes hadat,
A' mint Felségednek, s országod népének, a' Török hozot vadat,
Nem lehet ebben mód nagy itt a' Török hóld, téfzen birot magadat,

† *Matthias Regis de officio Palo: Anni 1485. Art: 4.*

E' tífztet

E' tífztet né vészem, vállomra sem téfzem, hogy ha megh őlettet-is,
Itt álio helyemben, feimet ez helyben, Felséged véteti-js,
Inkáb kéfzeb léfzek, s bizvást búchút vészek, el-hagyom világót-is.

Ezt mind Király előtt, s mind országa előtt, ő gyakorta számlálá,
Hogy tudatlan vólna, és erőtlen vólna, reá fel sem vállalá,
Nem kép mutatósból, igaz sziv állásból, hogy lett kiki találá,

De semmit használa, máfra nem-is szálla, e' tiztnek viselése,
Király paranchollya, hogy ezt fel-vállallya, nem szűkséghez számvetése,
Hogy ő haragiának, s Király boszfzújának, ne légyen rá-esése,

Társának mutattya, s Vezérül adattya, a' Zapolai Györgyött,
Fegyveres népével, s szép kezűletivel, a' ki a' Királyhoz jött,
Mind a' kettő vitéz, s dolgaiban méréfz, velek szerenche jól tótt,

Nehezen vállalá, e' tífzt hogy találá, Zapolai magában,
Nem vólna érdemes, vagy pedig értelmes, e' tífzt állapottyában,
Fel nem vállalhattya, ország-is tudhattya, hogy tudatlan dolgában.

De végtére osztán, nem kevés szó után, fel-vállalá illy okkal,
Hogy chak Tömörivel, s mással se fenkivel (mondgya teli torokkal)
Hadra gondgya vólna, s Táborát szállitana, illyen conditiokkal,

Másodszor kívánná, ha bátyya találna, hamar Királyhoz ióni,
Az Erdélyi Vayda, s ha találná hada, vele egyyüt érkezni,
Szabad lenne mindgyárt, mihét látná modgyát, tífztit Vaydára bizni,

Kőnyé megh-engedé, s Király nem-is kérdé, mert a' nélkül-is ugy vólt
Végezet szándékia, s tellyes akarattya, ha Vayda érkezett vólt,
E tífzt rá adatnék, s máfra ne-is esnék, e' dologh rendelve vólt,

Mivel Salmis Miklos, betegh ágyban hálós, s nem eggéséges vala,
Zapollai Györgyel, a' kit Tömörivel, így választottak vala,
De Vayda jövését, e' tífztben lépését, ugyan fen hatták vala,

E' dolgot rendelvén, s io karbann-is vévén, hamar Generálifok,
Tífztekhez látának, s Táborban szállának, mert mind ketten okosfok,
Sőt ellenségeken, mint őllyű réchéken, mondhatom hogy farkafok,

H 2

Moháchra

Moháchra menének, s hamar fietének, Tábor helyt válastani,
Magának Királynak, és több Sátorinak, egy jó helyt szakasztani,
Az hol seregének, és hadi népének, lehetne le-fizállani.

Péchi Püspök
lakó helye,

Czak közel volt ahoz, Király Táborához, Péchnek mező Városá,
A melynek Várában, s ékes Kastélyában, volt a' Püspök lakása,
Király szállásának, s Tábor-állásának, Mohách volt határosa,

Mely Püspöki Város, kiben volt sok áros, Duna, Dráva között volt,
A' Duna folyása, szintén határosa, Mohách közben vetve volt,
Kinek a' mezején, és egyenességén, e' rettenetes harcz volt,

Duna, a' Batthánál, s közel határánál, ketté szakatt mentében,
Egyik mezősegen, lassu halkal megyen, s el-jár szokott rendében,
A' Mohách oldalát, másik mossa falát, itt ütközik-megh egyben,

Mohách di-
chéreti.

Régi nevezetes, s mindenbül tettetes, volt a' Mohác Városá,
A' kiben sok népség, volt régen nagy bőség, s kellők járása,
Minden javaival, és adományival, raytok Isten áldása,

Nagy sik mezősege, és egyenessége, vagyon ő mezéiben,
Ki gyönyörködteti, és ugyan élteti, emberit kikeletben,
Semmi törődökkel, bokor, s tövisfekkel, nem alkalmatlan ebben,

Nap nyugotra a' Péch, Németé legyen Béch, csak e' Magyaré volna,
Minden bőségre, miként folyó ére, ember itten találna,
Itt semmi szükség, a' kit a' népsége, ki gondolhatot volna,

Mostan talám chekély, de meddigh e' veszély nem találá jó vala,
Sok áros embernek, s kénches Nemeseknek, ez hely lakása vala,
Bórnak és buzának, s Isten áldásának, mint egy kút-feie vala,

Esakra ván Batha, hová Pogány iuta harcz után rablásával,
Nap keletre folya, Duna szakadekia, ferény futamásával,
Del felől pediglen, négy s öt mért földiglen Dráva van zugásával,

Dráva s Mohách között, hegyet völgyet, s mezőt szőlőket-is szemlél,
Ingovány helyeket, s posványos vizeket, e' mezőfégbé érhecz, (hecz,
Minden elégséget, s gabona bőséget ezen helyben tekénthecz,
Nem

Né mezfize Moháchtól, nevezet Vároستól, vagyon egy mocharos viz,
Mely sáros vóltából, avagy folyásából, mondhatom szakadot iz,
Náddal s sással bőves, zombékos és füves, hal s chik belőle ki néz.

Azok körül lakók, avagy úton járók, mondgyák Craffo tavának,
Vagy más folyó vizből, és ütközéséből, eredet szakadéknak,
Regiségből valo, látni vesztegh-álló, valami halas-tónak.

Craffo posványos tó.

E' mocharos tótól, nem mezfize vólt attól, hat ez ered magával,
Tömöri Pál Vitéz, bátorságos s méréfz, megyen gyors lovagival,
Király Táborához, hogy kapchollya ahoz, magát szép hadaival.

PARS SEXTA.

Tömöri Társával, vagy Collégáiával, hogy Tábor-
járatának,
Gnoinszki Lénárdtal Tábor-mester-által, helyt had-
nak válaztának,
Ráiok-rohanása, s hertelen kapása, ne lehetne Po-
gánynak.

A' Tábor Mo-
háchnál valo
le-szallittása. Mindennek külömb helyt, de inkább mondgyá lest, Táborban mutatá-
Kiki Sátorával, s együtt hadaival, az hol maradhatnának, (nak,
Strásákat ki-oszták, s Táborból ki-hozták ferényen vigyázanak.

Maga Tömöri Pál, mint egy baynak, s halál, ferény a' viadalhoz,
Perényi Péterrel, e' vitéz emberrel, láta kezdet dolgához,
Hogy édes hazánkhoz, kár ne férne ahoz, vízfza tére hadához.

Tömöri hadá-
nak a' Király
Táborával
megh egygye-
zélc. Hadi Kapitányit, és együtt Hadnagyit, mind egygyűve hivatá,
Hogy vízfza Királyhoz, tértének Táborhoz, sok okokból mutatá,
De nehezen őket, hadi seregeket, e' dologra haythatá.

Æolus a' sze-
leknek Istene
völt régi Po-
gányoknál. Tömöri Pál szaván, ákarattyát halván, egy-más-közöt fibongnak,
Szelek Æolusnál, † miként Királyoknál, magokban zugolodnak,
Mind egyenlő szível, Magyarok nevével, a' seregek mondának,

Hogy ők ellenségre, és nem henyéléfre, ezen helyre, gyűltenek,
Hogy ellenségekkel, s e' Pogány ebekkel, szemtül szembe mennének,
Régi Magyar nével, s vitézi erővel, velek megh ütköznének.

Magyarok
vakmerősége. Már futni készűlne, né hogy hadat verne, Tömöri Pál azt mondgyák,
Nem félnek Pogánytól, dühös hatalmától, magok Istentre bizzák,
Ha mind ott vesznek-is, s vízfza né térnek-is, lelkek Istének adgyák.
(†) Ovid. 14. Met. Idem lib. II. Virg: lib. I. Æneid.

Az olly

Az olly Fejedelmek, Király elméjének, a' kik vészítették esét,
Czak henyélők voltak, hadat sem tartottak, s nem-is tudgyák esétét,
Illyen tanáchoknak, s okoskodásoknak, inkább hadnának békét,
(ség,

Jöjjon-el Király chak, nem lesz a' koczka vak, megh szégyenül ellen-
Czak fel-fegyverkezzék, s kard kezébe fénylyék, el-vész a' Pogány népfégh
Vagyon igaz igyünk, mert Isten-is velünk: s lehet hát jo reménfég,

Ne legyen kétségben, Király kéteffégben, miénk a' győzedelem,
Nekünk adta Isten, kár hogy késünk itten; nem leszen vészedelem,
Sok Török prädákából, hadi portékákból, megh bővül jövedelem,

Kezünkbe van fegyver, szívünk ütközni mer, s verékedni Pogánnyal,
Azért hozta Isten, vészheffen-el itten, ő tellyes hatalmával,
Hogy el-töröltsék, s földben temettsék, hire birodalmával,

A' Török Bassákot miként az almákat, chak győzzék aprítani,
Futó seregeket, s Pogány nemzeteket, Tenger fogia tartani,
Czászár székbén-is, s Bizántiumbann-is, né fogh megh-maradhatni,

A' Magyarok
hánkodo kéra-
kedése.

Tudgyuk Pogányságnak, s egész Táboroknak, miben állyon ereje,
Had-viseelőinek, s tiszt-viseelőinek, hol járion az elméje,
Az had-viselésben, avagy vitézségben, mi legyen értelemie,

Noha számos népe, s rettenetes képe, vagyon Czászár hadának,
Szama eligh vagyon, kivel Czászár vagyon, dúl s ful ő Taborának,
Agyúknak foksága, s vagyon számofsága, oltalmára Pogánynak,

De Czászár hadának, s ránk hozot földgyának, ninczē semí fegyvere,
Mit használ ő neki, mondgya megh valaki, illy fok s feles embere?
Hadi eszköz nélkül, s egyéb fegyver nélkül, ninczen segétségére,

Ha tized részének, Pogány seregének, vagyon kevés fegyvere,
Mondhatom soknak-is, Pogány ebeknek-is, ninczen hathato töre,
Ő oldalokból-is, Pogány ebekből-is, szokot folni vér ere,

Tegez oldalokon, s balta a' vállokon, ezekkel mit árthatnak?
Király Táborának, s illy méréz voltának, ellene nem állhatnak,
Por s golyobisokkal, s kanót illatokkal, ha füstöt chinálhatnak?

Király

Király hadainak, s erős Dandárinak, ha megh látták személyét,
Mars † Iskolájában, (a) Hercules foldgyában, hogy vette vitézségét,
Török ha megh-láttya nyilván, megh indittya, s el-futattya feregét

A' Czászár mégh-bánta hogy ki-indította, hadát e' nemzetségre,
Czak nem tőri fejét, nem tudta erejét, hogy talált vitézségre,
A' Kerefténségnek, vitézi sziveknek, mert akadoz érere;

Hogy ha vízfőz szállunk, bizonytal találunk kiffébséget dolgunkbá,
Hirünk nevünk el-vesz, s bőchületünk sem lesz, régi állapotunkban,
Homályos lesz napunk, s nem fénlük Chillagunk, idegen országokbá:

Miként ő-állója, vagy oltalmazója, idegen országoknak,
Hire, neve nagy volt, s mint géánt fénlő volt, ereje hatalmunknak,
Hogy bé-rohanása, s nem történt rablása, több földre Pogányfágnak:

Isté adta érnünk, hogy ma véget tégyünk, mi sok nagy munkáinknak,
Mi általunk adgya, s Isten-is akaria, hogy vége Muszurmának,
Tétefsék már egyfzer, né szépség, hogy többször hire legye Pogány-
(nak.

Mahomet nemzetségh, bizonytal e' népségh, kardunk alá vettetik,
Vitéz feregeknek, s a Magyar nemzetnek, be nagy praeda adatik!
Mindennemű szépségh, Töröki fényességh, a' hol kardra osztatik:

Sokzámu Rabokkal, Török árofokkal, mint kívántuk megh-térünk
Királynak Uraknak, s Generalisoknak ezzel-is hasznót téstünk,
Vezér és Bassákat, illy gazdag Rabokat, mūdön nékiek vístünk,

Maga-is a' Czászár, jól megh láttassa bár, ha patkósok lovai,
Constantinápoligh, megh-kérdik mégh addigh, mibē vadnak dolgai
Magán-is rosz esik, ha megh nem segítik, ötet gyorsan szolgai,

Illyen nyereséget, hir név, s dűchőséget, hogy mostán hátra tégyünk?
A' Kerefténségtől, s idegen nemzettől, hogy itéletet végyünk?
Ha mind egy láb-ig-is, le-vágh ellenség-is; soha vízfőz né mégyünk!

† Virg: lib: 7. Aeneid: (a) Seneca: Iuvenal. Cicer: lib: 3.
de nat: Deor:

A' Czá-

A' Czászár ereje, s job hadi veleje, tudgyuk veszett (a) Rhodusnál,
Hol erős gallyái, Czászárnak falkai, romlottak ostrománál,
Török Nemzetségnek, s színe vitézinek, esék-el kő-falánál,

Ha mi onnat megh tért, el-veszet az-is mert, Nandor-fejer-Vár alatt,
Serény Eleinktől, s vitéz nemzetinktől, rontatot e' Vár alatt;
Mūdön ostromolta, s laitoriait hozta, veszett kő-fala alatt:

(hadában,
Mind csak paraszt népségh, s nincz semmi vitézségh, most a' Czászár
Meg emésztettenek, és mind el-vesztenek, megh nevezet harczokbá,
Rettent sokasága, de bizony jósága, ninczen ő Táborokban,

Czak Generálisok, legyenek farkasok, mind jól fordittya Isten,
Tömőri szabalya, s Zapolai kardgya, forgodgyék jól, s helyessen,
Miénk a nyereségh, Pogányi vitézségh, el-vesz egy láb-ig itten;

A' Királyt biztassák, s megh se szomoritczák, szép hadi intéfekkel,
Mutassák magokat, és serény vóltokat, jó had-vifeléfekekkel,
Rendellyék hadakat, s erős Magyarokat, bölch, s tudos elméjekkel;

Tudatlan Papoknak, s akár kik másoknak a' Királyt vesztegetni,
Illy előttünk álló, és kezünkben való, szírenchéb bőchátani,
Akár ki szavára, avagy tanáchára, ne engedgyék hagyatni,

E' tudatlan Papságh, avagy rest Uraságh, kár hogy az iffiú Királyt,
Félénk tanáchokkal, s tudatlanságokkal, tartoztatták a' ki árt,
Mi hozzá tanúltunk, sok Pogányt-is vágtunk, s olykor bőrnükben-is
(járt;

A' vitéz Királyt-is, miként ő-magok-is, hasonlónvá chinálták,
Gonosz tanáchokkal, s rest ákarattyokkal, már szinten el-untatták,
De sőt csak nem futni, s Tábor itt hagyatni, néki-js tanáchlották.

Mūdön a' Táborban, Magyar hadakban, e' dolgok forgattattak,
Kiki feje-szerint, s itéleti-szerint, magokban tanácskoztak,
Egyik ellenségről, s másik Magyar népről, s had-veréséről szoltak:

Minnyájan Sátorban, mezőre Táborban, már ki szállottak vala,
Hogy hozzá ne jusszon, s ellenség ne ártczon, sánczokat hántak vala,
Serény iştirásokkal, és vigyázásokkal, mezőben álnak vala,

(a) Diod: lib: 6. Item Solonius:

I

Király

Király Uy-faluban, kétséges dolgában útyában megh-fzállo vólt,
Macedoniáknál, falu Urainál, akkor mulatozot vólt,
Hogy Magyar hadakban, mūdōn az Táborban hadat kiáltottak vólt,

Kevesed magával, chak vólt Udvarával, a' Király ezen helyben,
Ő országa felől, és élete felől, ha vólt méltán kétségben, (zōben,
Holot az ellenségh, és Pogány nemzetségh, chak vólt szomszéd me-

Hogy ha a' Törökségh, s Muszurmán nemzetségh ezt megh értette
Királynak ott létét, és oly közeli létét, hogy ha értette vólna, (vólna,
Felő hogy oly veszély, a' ki nem vólt chekély, Királyt találta vólna;

De forgó szerenche, kinek adot kinche, semiben nē allandó, (dādo,
Mint ki nyílt szép virágh, avagy zōldellő ágh, csak hamar romla-
Semmi gazdagsága, mint kerék forgása, nincz helyben maradando.

Életnek Aszfzonyi, és gond-vifelői, Párkák engedelmeből,
Lachesis † és Clothó, Király élte fosztó, nem vólt egyenlő sziből,
Továb crefztették, és el sem meczették fonalat irigységből,

Hogy igyhirefsebben, s nevezetesebben, pallya futása legyen,
Királynak eseten s dühös séges vesztén, szárnyat szerenche végyen,
Mint holta után-is, Világh végéig-is, emlékezete legyen.

Mūdōn Király ekként, (mint mondám) naponként, ez helyben mula
Az éy el-érkezék, a' nap-is el-mulék, a' Király-is alunna, (tozna,
Faratfága után, s törődése után, nyugodalmat hogy kapna:

Vrak követ- Jhol Podmaneczki, Táborból jött a' ki, Királyhoz el-érkezék,
sége a' Király- Mert Urak küldötték, s postán sietették, és általa izenték,
hoz Pod-
maneczkitől Hogy Király ne késnék, de Táborban lépnek szűkségesnek itilték:

Befzélli bizonnyal, s mind teli torokkal, hogy már Dráván ellenségh,
Dühös hatalmával s hadi szerfzámával, által jött Pogány népségh,
Már chak szomszédfágba közel a' határbā, vagyon számos Törökségh,

A' több hadait-is, vitézlő népét-is, mind most költöztetteti,
Mihelt által jutnak, és e' földre hatnak, rabolni üzetteti,
Faluk, s Varosokat, sőt a' kő-Várokat holdulni kényszeritti,

† Mart: lib: 9. Ep. 78.

Nincz

Nincz egyéb mod beñe, beñe vagyunk ebbe, megh-kel vélek űr! őzni,
Mit hoz ez had nekünk, holtük, avagy éltünk, megh kell imár próbálni
Vgyan markos kézzel, s megh éledet szível, szűkségh ehez kezdeni:

Kérék Urak Királyt, mivel a' késés árt, siessen a' Táborban,
Ne vegyen kétséget s tegyen-le félelmet, jőijön Magyar hadakban,
Ő jelen-létével, s Király személyével, feregh léfzen bátrabban;

Szűkségh ellenséghről, és az űtközetről, Király Urakkal szóllyon,
Hogy gonosz szerenche, mind el-ne veszeffe, hadainkat, s szolgáallyon,
Miként Magyar nemzet, a' ki jo hirt szerzet, mind végigh megh-ma-
(radgyon.

Ertvén követféget, s Urak izenetét, Király Podmaniczkitől,
Látá nincz egyéb mód, nagy itt a' Török hōld, kérdeze tanacztól,
Mit kellyen mivelní, avagy chekedni, ellenségh hatalmatól?

Erdélyi Vaydának, s Frangepán Kristoffnak, tanacztát emlegeti,
Hogy követek által, és emberek által, az vólt ő izeneti
Hertelen Törökkel, s Pogány ellenséggel ne légyen űtközeti;

Nem jo hertelenségh, ártalmas sietfégh, akar mi dologbann-is,
Űdőtől kell várni, s orátol halgatni, a' szűkségh korábann-is,
A' mértékletességh, jeles jo erősségh, akar-mi űdōbenn-is;

A' herelen-
ségh akar-mi-
kor-is ártal-
mas.

Deákoka szokták, s régiektől hozták, köz-beszédben mondani,
Mindennek ideje, vagyon modgya s helye, szokott dolgoknak lenni,
Mert olykor serénységh, s olykor a' későfégh, foknak szokott ártani.

Űdō biro ebben, mit kell az szűkséghben, akár kinek mivelní,
Hogy ha vak a' koczka, kinek ember oka, mihez kellefsék nyúlni,
Nehéz az űdōnek, s szokott menésének, törvényt, s modot osztani.

Tanáchok azoknak, a' kik a' Királynak, vóltak megh-inditói,
Illyen sietféggel, s kevés készülettal, az hadban vezetói,
Vayda, és Frangepán, s Horvát-Országi Bán, vóltak ellen-tartói.

Mondgyák hogy roszfzul lett, indulni nē kellett, a' Királynak Budáról
Még minden hadai, és vitéz szolgai, érkeznek hazájokról,
Illy hertelenséggel, avagy sietféggel végezni ő hadáról;

I 2

Várni

várni kellett volna, s bár Budán ült volna, a' Király hiveivel,
Bár az ellenség-is, Cháfsár ereie-is, jött volna dühösséggel,
Az még a' segítség, s Keresztényi népség, nem jött volna népével;

Holot utban voltak, s már meg-is indultak, minden féle segítség,
Török romlására, és pusztítására, jü már számos vitézség,
Sok készületektől, s fegyverkedésektől, megh-rémült az ellenség;

Ha azt nem várhattya, s későnek állittya Király még el-érkeznek,
Keresztényi hadak, kik igen számosak, még ez helyre jöhetnek,
Mészze Országokra, mert későn tudtokra, ez hírek érkeztenek.

Kérték azon Királyt, ezzel magának árt, hogy ha hertelenkedik,
Még el-erkezhettek, ők ketten jöhetnek, benne sem fogyatkozik,
Hű szolgálattokból, illy szorgos dolgokból, mert megh se chalatko-
(zik;

A' Státiliustól Király szolgálától, kit nem régen Vaydához,
Segítség kérésért, hogy siessen azért, küldé Erdély országhoz,
Semmit ne késnének, gyorsan sietnének, és jönének Királyhoz:

Izente a' Vayda, hogy az Erdély hada, oly szép készülettel iő,
Kik által töretik, s semmivé tétetik, ellenség bár legyen kő,
Számos népeivel, s had-vifelőivel, biztathattya Királyt ő,

Más felől Frangepán, a' ki vitéz tisztán, izente követétől,
Ha tovább nem várhat, Király megh nem állhat, várión segítségétől,
Hadi készülete, s vitéz tekintete, nem rettegh ellenségtől.

Mind ketten megh-irták, és tudtára adták, Királynak fietséggel,
Minden reménsége, s hadi segítsége, lehet semmi kétséggel,
Ő benne Királynak, mert felesen vadnak, s megh vinak ellenséggel;

Oly szép készülettel, s ékes fegyverekkel, indult az Erdélyi had
Mind kinek Zázloján, irva kópiaián, vagyon egy kegyetlen vad,
Márs Iskoláiában, s tanultak hadában, ő felőlők azt mondhad;

Két annyi Töröknek, mondhatom de többnek, ezek megh-felelhetnek,
Fel gyulat elméiek, s szomiu a' gégeiek, szarat ina nyelveknek,
Török, vért ki-ontván, s ezt régé kívánván, tudó megh-rézegefsznek,
Tygris-

Tygrisnek kölkeit, vadász a' fiait, rá találván ha vészti,
Térvén prädaiáról, gondoly haragiáról, mérgét uyobban vészti,
Utánna vadásznak, indul fiainak, magát halálra téfszi,

Fel-vetet halóit, s rontya őr-allóit, vadásznak ha talállya,
Valamigh kölkeit, kívánt záloghíait, magának nem kaphattya,
Kész mindgyárt meg-halni, és Világból múlni, még visszsa né hoz-
(hattya,

Halván Erdélyi nép, ki vitézséggel szép, hogy Török Magyarokra,
Fogait megh fente, s körmeit töröltte, mint olyú galambokra,
Dühösül bé rohant, s kegyetlen prädát hánt, s el-teriett, határookra,

Mint fene orofzlány, prädáinak lest hány, akként Erdélyiek-is,
Szomszédgyok kárára, s szabadulására, mozdulának ezek-is,
Maidan számot vetnek, s Törökökből vetnek, a' földre fokakat-is.

Vayda követei, és izenetei, Királynak ezek voltak,
Hogy Erdélyieknek, már régen ezeknek, szivei fel gyúlatlak,
Azon kérte Királyt, még ő rá nem kiált, ne mennyen az ostromnak;

De Király elméie, kétséges a' feie, illy nagy s félő dolgokban,
Mit kellyen mivelní, s mihez kellyen nyulni, Urak akarattában,
Vayda izenete, kit monda követe, forogh gondolattában;

Miként a' Tengeren sakarmi viz eren, az haiós út nélkül-is,
Eyiél, s nappal mégyen, tudatlan ez helyen, talál-mas utakra-is,
Kétes ő magában, és gondolattában, mellyikre indullyon-is,

Jobbé, vagy bal legyen, s igaz útra végyen, nem tudgya meg-állapik,
Mind kettő egy formán, ugy látzik a' foltán, magával tufakodik,
Kétes elméiében, nínch, helyén, eszében magában vélekedik;

Szintén ugy a' Király, vagy sétál, vagy meg-áll, kétséges ő magában,
Hogy ha indullyoné, még megh-maradgyoné, s ne siessen Táborban,
Mert Urak izenték, menté mennyen kérték, kétes illy szükség táybá,

Forogh elméiében, s rettegh a' szivében, hogy ha mi kár követi,
Ő késése miat, Táborban ha mi hat, őtet bűnössé vetni
Foghia minden ember, a' kikben már fegyver, és tulaidonitani,

Mivel az ellenség, s a' Pogány Törökség, már csak a' szomszédság-
Egész hadaival, s ékes pompáival, vagyon csak a' határban, (ban,
Aprolékos czata, folyton foly a' Porta, gyakran minden napokban,

Cháfzár, a' hadait, mint dühös vadait, el-külte holdúltatni,
Szegény, s boldogokat, de fok Magyarokat, fogh e' le-vágattatni,
Félti Táborát-is, Király ő magát-is, láttya veszelben lenni:

Láttya a' Magyarorságh, Nemefsi kardoságh, kész Pogány népre men-
Vagy vakot, vagy hatot, mert az hir el-hatott Pogányságra sietni; (ni,
Vagy veszt, avagy hogy nyér, de ellenséggel mér oranként szébe lenni,

(hada,
Minden nap csak fegyvert, mert fok Törököt vert, kiált mindenütt
Szabad nyereségre, s né a' fizetésre, gyűlt s nem-is szükség s oldgya,
Kivánva kívánniak, hogy boszszúiak állják, gondollyák vagyon
(modgya,

Végezé magában, s száná szandékában, mūdön így gondolkodnék,
Mint test a' lélekkel, erő méréséggel, magában tusakodnék,
Hogy követi-által, hū embere-által, Urak megh találtnék,

(nak,
Hogy bár csak Vaydára, s Frangépán Kristoffra, ők várakozhatn á-
Holott szép hadakkal, s lobogo Zázlókka már meg-is indúltanak,
Ország romlásának, s okai károknak, ne legyenek magoknak.

Tetcének Királynak, s több Tanác Uraknak, hogy Tábor mozdítat-
Es erősebb helyre, vétetnek a' melyre, ő neki-is tetcének, (nek,
Még a' több segítség, kibé nincz kétség, mind együve érkeznek,

A' mely szent orában, Podmaniczki táiban, Királynak megh jelenté,
Urak izeneri, s ekként feleleti, mi legyen ki terieté,
Megh értven szavait, Tábornak dolgait, uijobban megh teritte,

Cancellarius
a' Királytól,
Táborban, va-
la követsége.

Cancellariusát, e' jambor titkosát, vele együtt el-küldé,
Hogy tanáczul adgya, mivel Király hadgya, tovább tőle sem kérdé,
Lovára fordúla, s sebesen indúla, szavait ot el-kezdé;

Először Uraknak, kik akarattyoknak, Magyarorságh enged vala,
Hathato beszéddel, s a' Király nevével, nekik beszélli vala,
Hogy ne sietnének, mivel nem késnének, nekik ajánlyák vala.

Az Erdélyi

Az Erdélyi Vayda, kinek hadi földé már ki osztatot volna,
Azt írta Királynak, hogy jeles hadának, oly indulattya volna,
A' kibé Királynak, s egész Magyarorságnak, jó bizodalma volna,

Hogy csak ő maga-is, oly karban dolga-is, kész ellenségre menni
Van oly készülettel, s jön oly segétséggel, ellenségre rohanni
A' maga népével, s számos feregével, nem fogh szégyent vállalni.

Frangépán Kristoff-is, jó segétséggel-is, iria s nem hátra vető,
De lesz Törökségnek, s egész ellenségnek, jó eleiben vető,
Mélto várattassék, s harcz hátra tartassék, még el-juthat e' kettő,

Ersek mūdön egyi, s Palatinus másik, egy Sátorban volnának,
Cancellarius jött az kit Király küldött izenvén az Uraknak,
Hogy sietésekkel, s illy kevés népekkel kárt tésznek Magyaroknak,

Mivel hogy a' Király, ki személyén fok áll, illyen fő-fő Urakkal,
Mennek ellenségre, számos Pogány népre, illy kevesed magokkal,
Kevés a' Magyarorságh! félő a' Pogányságh, el-nyomia sokságokkal,

Hogy ha vak lesz koczka, illy kárnak az oka, hol Magyarorságh elei,
Mind őszve gyűltenek, s ez helyre jűttenek, az kik voltak szineik,
Ha egy harczon vesznek, s Királlyal el-esnek, megh-öletnek fejei.

Mi ok ellenséget, s Pogány nemzetséget, fogia megh tartóztatni
Hogy egész országot, s szegény Magyarorságot, el-ne fogia rablani,
Retténetes-képpen, s illy hertelen-képpen, ne fogia pusztítani,

Sokkal bizodalmasb mondhatom tanácsosb, hogy az Erdélyi Vaydát
Frangépán Kristoffnak, és Horvát országnak megh-váratnok az hadát
Morva s Sléfiának, még mind el-jutnának, várnók ki-osztott földát,

Kikkel szép segítség, vai-ha az a' népség Táborban érkezhethék!
Mondom hogy Töröktől, s még több elléfégtől, mi keveset félhetnének
Bizvást üthözetre, velek az Törökre, fejenként el-mehetnének,

Régi vitézségben, s megh aggot mezőben, s hadakozáshoz tanúlt,
Vitézi probákhoz, s kardoskodásokhoz, akarmikor-is járúlt,
Ellenségre néztén, s réa tekintetén, e' népség el-nem ájúlt,

Job

Job tehát a'Tábort, hogy sē rúgion csak pört, más helyre mozdítani,
Az hol bizvástyabban, s alkalmatósábban lehesse várokozni,
Ha ellenségh nyomja, s széleit szaggattya, job hátra allítani,

Keveseb kárt országh, vall egész Magyarorságh, hogy ha tovább megye-
Ellenségh rablása, ha jut pusztítása, szintén bár Pofonig-is, (is,
Valamint akarja, ám mind fottigh dúllyá e' tart csak ideig-is,

A' Király hogy sem mint, Urakkal feiéként, egy harczon el-vefsze-
Magyarságnak hire, s dűchőséges neve, így le-čzépeltessenek, (nek,
Bástyaia el-esnék, s földre le történek egész Kereszténységnek,

Mi reménségh lehet, s bizodalmat vehet, akarki-js, iay! s honnat?
Hogy ha így történnék, minnyáiā el-vefsznénk, illy kár ha országra-
Vallyon mi fegithet, elő-is mi vihet? Pogánságh tovább iuthat! (hat

Király ha Urakkal, s egész Táborokkal, addigh várokoznának,
Migh töb segítségek, számósúl seregek, ha félre állanának,
Mond hatom könyebben, s tanácsosb lesz ebbē, ellenségre jutnának,

A' széles Világra, s tágas határra, Király Atyafisága,
Holott ki-teriedet, és megh-őregbedet, Feiedelmi rokonsága,
Mint fa gyűkerezet, s meszfe el-evezet, Világi barátsága,

Ninchen egy Király-is, Kereszténységben-is, ki ninch atyafiságán,
Ha Török iutna-is, és tovább hatna-is, s erőt venne országn,
Egész Kereszténység, sőt mindē nézetsegh megh indulna illy kárán.

PARS

PARS SEPTIMA.

Király akarattya, és el-szánt szándékát, monda
Cancellarius,
Uraknak feienként, s Papoknak egyenként, jelen
völt Palatinus,
Mind elő-számlálá, ezt Király találá, hallotta
Magistratus,

A' fő-fő Urakat, a' kik az hadakat, tartótták tanáchokkal,
Eggyenként el-iára, s virrattat sem várá, s beszéle minnyáiokkal,
Másképpen szolnának, és gondolkodnának, s ne jádzanak illy okkal;

Eijellel-is toldá, mivel Király monda, hogy ne késsék semmit-is,
Ha mi jót végezne, s fejekben verhetne, térne viszfa ésmet-is,
Hogy érthetné tőle, s hirt venne felőle, mi lenne választyok-is,

De semmit használá, mivel megh vakula, elméiek az Uraknak,
Annyira mentenek, hogy jót sem ésmértek, s mi lesz vége dolgoknak,
Félő az szerenche, őket megh-ne ejche, kárt tesznek Magyaroknak;

Köz beszédben szókták, s magok közt tanúlták, akarki-js mondani,
Isten vakká teszi, s eszt-is el-vefszi, a' kit megh akar verni,
Hogy iót a' gonosztól, s meleget az hótól, megh nem tud választani:

Isten három dolgot, mert magának tartot, s benne biro chak maga, Az Isten há-
A' Király választást, s házasságh, s had rőtást, tudgya chak őñön maga, rom dolgot
Mert megh-foghatatlan, s megh-számlálhatatlá ő utainak, modgya: tot. magának tar-

Annyira reménségh, s hadbéli dűchőség, gyulafztá elméieket,
Minden kétségh nélkül, s ellenkezés nélkül, hogy ő ellenségeket,
Mert által-hatotta, magának foglalta, vak szerenche sziveket,

K

De

De még az köz rend-is, s vitélő sereg-is, fel szóval kiáltotta,
Mi nem henyélleni, de jöttünk had verni, kiki megh-gondolhatta,
Hogy megh-bodúltak vólt, és vakká lettek vólt, mindé által láthatta.

Cancelláriustol, Király e' dologrol, mindeneket megh-értvén,
Hogy haszontalá járt Magyar kívánt csak kárt, rendre végére men-
Mága beszélgeffen, ő velek rendessen, azt gondolá fietvén. (vén,

Elő álom-korban mūdōn ezen táyban, minden nyugodalmat kér,
Király a' Táborban, Urak Sátorában, be-juta, s közikben ér,
De beszédével-is, s szép szavaival-is, nálok ő chak semmit nyér,

Mivel még a' Dunán, kik vóltak indulván, hajok el nem érkeztek,
Király Sátorival, s hadi szerfzámival, Táborban nem jűttenek
Noha gyakor posták, hogy hamar el-hozzák, ő érettek küldettek.

A' Püspök házában avagy majorjában addigh Király meg-szálla,
A' még el-érkeznek, s Satori veretnek, szállást abban talála,
Jól veszi eszében, s vagyon elméjében, bogy közelget halála,

Gondolá magában, ne maradna abban, maga szollyon Urakkal,
Talám többet végefz, személyek ha kedvez, száná tellyes szándékkal;
Jónak lenni vélé, s magában itile, szollyon egész hadakkal,

Mind egyben gyűytette, s Király hirdettette, mind az egész Táborát,
Hogy minden érthesse, s eszében vehesse, az őnnōn akarattyát,
Urak, s kisded rendek, egy szóval mindenek, hogy érthessek szádékit.

Király hagyására, parancholattyára mind egyűve gyűlének,
A' megh-hagyott helyre, Király hagyá melyre hamarfággal jővének,
Illy szükség idején, veszelnek őrvényén, restelkedők sem lőnek.

Cheh, és Morvaják, a' kik el-jutottak hirt hózni segítségéről,
Mondgyák nálok nélkül, s segítégek nélkül, Király az útközetről
Semmit se végezzen, chak réájok nézzen; jót ad Isten mindenről;

Ezek-is ákkorban, ben vóltak, Tanáchban, mūdōn Király Urakat,
Szándékát kezdette, s egyűvé gyűitette, mind a' Kápitányokat, (kat:
Bizvást hozzá szóltak, mētül jobbā tudtak, s megh-mondották, voxo-
A' Török

A' Török hatalma kinek diadalma, a' mi földünkre hatott;
Sűrű rablásival, s számos álgyuival, Várainkat le-rontott,
Tudom, tudtotokra, holot a' Tolnára, nevem azért hivatott.

A' Király szép
intéze.

Eleitől fogva, mindeneknél tudva, semmit hátra nem hattam,
Országunk hasznára, s mindenek javára, valamiket tudhattam,
Gyakor tanáczimban, s elmém forgásiban, a' mit fel-találhattam;

Halván ellenségnek, s Pogány nemzetségnek, ellenünk jövetelit,
Mi édes hazánkra, s egész országunkra valo megh-indulatit,
Illy hertelenféggel, és ennyi népféggel Czáfárnak készületit,

Attyai gondomból, s jo-akaratomból, mindgyárt Gyűlést hirdeté,
En tőlem Tolnára, szabad Városomra minden rend hivattaték,
Illy szükség kivánván, s ellenség indulván, tőlem illy jó tétetek,

Szaván rakot hidgya, ellenségnek úttya hogy idején rontatnék,
Igy még jó idején, tartalékia lévén, földünk ne rohannék, (tatnék,
Urak személyetek, hagyám hogy mennyetek, hogy megh oltalmaz-

Szabadfagotokat, s régi szokástokat, de ti addigh hányátok,
Hogy chak egyűt velé, s ha jelen személyem, ti harczolni tartoztok
Ez alat ellenség, s ez a' Pogány népfég, által-jőve látátok,

Dráva oltalmát-is holot ha uttyát-is, jól megh-állották vólna,
A' Palatinussal, ti őnnōn magával, oda mentetek vólna,
Soha a' Törökfég, e' Pogány nemzetfégh, eddigh nem jutott vólna.

A' Péter-Váradgyát, Országunk bástyáját, azonnal le-rontatá,
Benne valo népfég, szegény Kereszténfégh, segítségét sem látá,
Tőb Kastélyainkal, s szép vég házainkal, a' földre borittatá,

Ezek már el-estek, és mind megh-történtek, né szükséges beszédem,
Ti-nektek hofszára nyuitczam ki orára, rövideden végezem
Mi légyen tetczém, s miért lett késésem, tinektek megh-beszéllem:

Láttátok Erdelyből, segítség a' kiből, Vaydával már megh-indúlt,
Senki nem érkezet, noha fegyverkezet, szivem a' kin megh-busúlt,
Noha iria Vayda, hogy Erdélynek hada, mindenestől megh-mozdúlt.

Toth, s Horváth Országából, s az egész Bánfágból, még csak egy sereg-
Frangépan Kristoffal, s a' Bán Bottyánival még csak egy sem-johetet
Holot el-készültek, úttokban erettek, vettem izeneteket.

Német-Ország hada, kinek kin van folda, már Austriában ouj,tt
A' Ferdinandustól, és Károl Császártól, segítségül adatot,
Es a' Nádasditól, s Spira Városától, szintén addigh hozatot.

Ezek el-érkeznek, s mint hallyatok jönnek, a' mi segítségünkre,
Már nem meszszé vadnak, s erős hadat hoznak, ellenségünk vesztére,
Majd itten toppának, hogy megh-várossanak, szükség az ütközetre;

De kemény ellenfégh, s a' fene Törökfégh, im nem meszszire vagyom,
Chak két mért földnire, Táborunk szélire, hallom stráfákat állyon,
Közelget úgy értem, nektek nem szépitem; félő réánk ne szállyon,

Talám az harchot-is, vagy ütközetet-is, nem fogia hallasztani,
A' még segítségünk, s országbeli népünk, fognak öszve gyűteni
Ki ha úgy történnék, s e' vesztel ránk esnék, nem kezdene jo lenni.

Mi itiletetek, sez irant elmétek, szükség hogj jelenchétek,
Ha megh ütközzünk, s Pogányra hassunk, mi leheffen teczéstek?
Avagy segítségre, s jóvő vitézségre, hogj váruuk a' kedvetek.

Az én itiletem, mi légyen teczésem, ha kívánnjátok tudni,
Még el-érkezhettek, s közinkbő jöhetnek, Táborot kel hátráb hozni,
Hogj sem szerenchének, s forgo kerekének magat forfára hádni,

Ha mi következik, s gonosz rák érkezik, engem senki vétkeinek
Ne tulaydonitczon, s félénknek se tarchon, avagy rest, s heverőnek,
Kézf vagyok mindére, s roháni Törökre, megh-mutatom mindének.

A' Király beszédén, s Attyai intésén, minnyájan halgatának,
Tébolyodot szível, s kétséges elmével mint egy meg-némulásnak,
Megh ütköznének s várakoznának, avagy mihez nyulnának.

E' dologh végére, Király beszédére, Tömöri Pál érkezék,
Csak az el-múlt éyiel, nem egész erővel, postán hivattattaték,
Hogj ezen Tanáchban, és okoskodásban, elméjét meg-értenék,

Ki

Ki a' Pogánysággal, s ennyi fokasággal, kézf a' meg-ütközésre,
Mert szive nem rettegh, gyors mint a' fergetegh karia a' vitézségre,
Vére benne buzogh; szive mint tűz lobogh, fiet az ellenségre.

Király chudálkozik, hova gondolkozik, Tömöri bátorságban,
Haia szála fen áll, előtte az halál, ellenség fokaságán,
Álmélkodik s mondgya, tőle kérdgyék hadgya mi-ok viseli dolgán?

Az egész Senatus, s ott a' Palatinus, Tömöritől kérdezik,
Miczoda reménség, s viseli ferénység, és mi erőben bizik?
Ennyi fokaságra, s magát a' koczkára veti, s vért szomiuhozik?

Mennyi erővel van, s elméie miben van, biziké ereiében?
Biztattyáé magát, s álittyaé, dolgát, léfzen győződelemben?
Nem rettege attúl, futamása hátúl, léfzen a' feregiben?

A' Király csak azért, talám kérdésekért, elméjét fordithatná,
Hogj vakmerőségtől, vesztő szá-szándéktól, magát megh tartoztatná,
Mivel ő leg-iobban, s értette tudosan, Török száma mi volna.

Király Táborában, s mind maga hadában, felele Tömöri Pál,
Hűz ezereken féllýl, nincz több ezé kívúl, mondhatom azt bizonynyal,
A' Király hadai, s magam földofai, mert jól tudom miből áll,

A' Pogányságh pedigh, úgy értetté eddigh, vagyom három száz ezer,
Mert csak a' Mechából, s hozot Asziából, hatvan ezért egy Vezér,
Az Amasiából, s Macédoniából, nincz aláb nyolczvan ezer.

Hát maga a' Császár, vele mennyi Janchár, számát meg né mondható,
A' több Török Dandár, mint nagy farka madár, mennyi azt né tudható,
Haró száz ezernél, mint mondam ennyinél, kevésbnek nem álitom.

Tömörit hogj hallák, beszédé megh-szollák, hogj Királyt rémitené,
Mellyel magoknak-is, s a' több hadaknak-is, sziveket megh-cytené,
Mondgyák, nem egyenlő, de sőt inkább félő, mind ezeket vesztene,

Tömöri hogj látá, evel hogj megh-bántá, vitézek bátorságát,
Csak még hamar szólla, vére fel-posdúla, s bánnya régi mondását,
Kiki bátran ellyen, biztattyá ne féllýen Pogánynak fokaságát,

K 3

Mert

Mert ez az fokaságh, mondó chak parasztság, és fegyver nélkül való,
Fegyverhez nem tanúlt, éhségtől el-ájúlt, s chak rémiteni való,
Tized része ennek, hidgyétek Töröknek, ha vitézség tanuló.

De mind-azon-által, Király szava által kérdé teli torokkal, (kal,
Mind ennyi nagy számból, s álló-fokaságból, mennyi vagyó kardok-
Vitézséget próbált, s erős harchon szolgált, hires diadalmokkal?

Felele Királynak, s egész tanáchainak: lehet hetven ezerigh;
A' ki próbált legény, hadban forgot, s ferény, a' ki jött ez határig,
Tudom harchot meg-áll, és hátra né-is áll, ha ott vész-is egy lábigh,

De Török fok száma, s nevezet summáia, nékiek foknak latchék,
Király hadi népe, s fereginek képe, fél-anyninak sem látczék,
Mellyért álhatatlan, s a' fors módhatatlan, nézetünkkel meg-iádzék,

Török lövő
szerzámának
fokasága.

Lövő-szerzámait-is, s áldgyu ezközit-is, mondgya számolnak lenni,
Háromszázigh valót, és mind nagyból állót, értettem velle lenni,
Kit chak megh-gődolni, ne hogy reánk várni, s ízfzonyúság hallani,

Mely dolgon fokáigh, közel két oráigh, tanáchozni kezdenek,
Elméiek kétségben, haboz mint szélvénben, s kétefek mit tegyenek,
Némellyeknek szívek, ninchen sem kedvek, Töröktől megh-rémül-
(tek.

Immár el-végezték, s magokban rendelték, a' bay s viadal napiát,
Hogy megh-ütközzenek, és reá mēnyenek, nem láthatták más mod-
Mindeneknek tetczék, s helyesnek-is látczék, ne hallaszák oráit. (gyat

Vóltak egy némellyek, nem vitéz kevélyek, kik ebben né eggyeztek,
Nem tudom féltekbé, vagy mi tekintetbē, hozzá szólni nem mertek,
De azért Törökkel, ő-k-is vitézekkel, ütközetre készűltek.

Ezen Tanách közben, s a' veszekedésben, jutának követek-is,
A' kik más táborból, Tömőri hadából, küldetének azok-is,
Es nagy hamarsággal, s kértek gyorsasággal audientiát azok-is,

Műdön az Tanáchhoz, Urak, és Királyhoz, ezek be-mentek volna,
Mondák követségek, melyet a' feregek, reaiok bizták volna (na.
Mellyet a' Királynak, s mind Tanách Uraknak módani szükség vól-
Legel-

Leg-elsőben pedig, lévének mind addigh, az Urak magánóssan,
Az még a' Királlyal, tulaydon magával, beszéltek magánóssan,
A' kit rájok biztak, s izenetben hadtak, monták alázatoóssan.

Beszéllések után, a' Királlyal osztán, Tanáchhoz ki-lépének,
Inték minnyájokat, fejenként Urakat, bátor szível lennének,
Királyt el-ne vonnák, inkább tanáchlanak ütközetre mennének?

Soksága jóllehet, de erőt nem tehet, goromba és tudatlan,
A' kardoskodásban, és erő-hányásban, chupa s mērd oktalan,
A' ki derék harchra, és első ostromra, mi erőnkhez szokatlan?

Szerenche kezűnkben, chak legyűnk ezekben, vitézek és ferények,
Czak né magát adgya, kiki megh-láthattya ne legyűnk hát félénnek,
Isten vitézkedik, s értűnk tufakodik, Angyal által ellenek:

(nűnk,
Né kel e' szerenchét, mint arany velenczét, most nekűnk hátra vet-
De szükség mind egyigh, életűnk fottáigh ferényen vitézkednűnk,
Most vā kit kívántűnk, s régen ohaytottunk, méltó hogy ferényked-
(gyűnk.

Eggyűtt a' Királlyal, s egész Táborával jönének, s ne késnének,
Mint szarvas kut főre, másik Tábor helyre, hát ő-k-is fietnének,
Hol eggyűt hadakkal, s Király az Urakkal, ellenségre mennének.

Mondgyák: nem baráttya, s gonosz akaróia, ha ki ad más tanácsot,
Ez iffiu Királynak, s egész Táborának mutat félénk szándékot,
Bizzunk az Istenben, s ő segítségében, megh-ségit minnyájunkat,

Ha kik ellenkeznek, s velűnk nem eggyeznek, félő nagy kár követi,
Régi hírét, nevét, s Magyar szép vérét, evel megh szégyeniti,
Egész maradéka, ki lesz ennek oka, örökké megh-empliti;

Ha Török megh-indúl, ereie ránk fordul, rátok hátűnkon víszűk, Magyar hadak
Inkább azt mivellyűk, s magűkbā rēdellyűk veletek eggyűt veszfzűnk fenyegetőzése
Hogy ha ütközetre, ellenfégh verésre, mostan megh nem eggyezűnk:

Az egyenetléség, s őszve-vesző enség, gyakor kárt szokott hozni,
Főképpē az melybē, mind egyenlő szívbe szükség meg-eggyezni
Országa javára, s az ember hasznára, ha mi jót esmér lenni.

A' paraszt

A' parafzt példában, és régi szokásban, azt itilték mondani,
Egyenetlen jármok, kiben vadnak tulkok, nem jól szoktak szántani,
Igy a' fok értelem kiben veszedelem, fókfőz fógot ártani:

Boldogh az a' Város, mondom drága, s áros, ki békeség idején,
Megh-maradásáról, s ő maga javáról, gondolkozik veszélyén,
A' kichiny szikrának, megh-fűstőlőgh annak, tűzét oltya idején:

Nemakkor hizlallyák, s paripát vakariák, mikor hadban kell menni,
Megh-rögzőt sebet-is, né gyógyítják, azt-is mikor kezd el-fenyvedni
Hanem még elein, s chak akkor kezdetin, szokták megh-orvosolni:

Mint a' vizben halo, s lelke ki ayánló, chak ide, s tova kabdoz,
A' viz habiaihoz, s mondom taytékihoz, erősséggel ragadoz,
De heában fárad, veszedelme árad, s segedelme romladoz;

Ekként mi nemzetünk, veszélyén hihetünk, ide, s tova kabdozott,
Mint hajó a' vizben, Tengeri szél-vézben, elméjében habozott,
Mint szabadúlhaffon, kárba ne juthaffon, bujábann-is futozott:

Phrygesek modgyára, s ezek példájára, későn nittyá szemeit,
A' fok áldgyu lövés, fok Alla övöltés, majd bé tölti fűleit,
Mert chak akkor őli, s ellenfégét, lövi, hogy nyargallya mezeit;

A' fellyül mondot szok, né mondhatom hogy jók, követek beszéllési,
Fenyegetéseknek, és izeneneteknek, fene ijezgetési,
Szívek megh inditák, s elméjek posditák, ezek fenyegetési:

De nem mind csak azok, a' kik jó tanácsok, ezen megh-indulának,
Sőt mind egygyl egygyl, kik késleték eddigh, más kint gondolkodá-
Fejenként a' kárdhoz, s ő akarattyokhoz, egy-aránt-is fogának; (nak,

Egy szível, lélekkel, ők ellenfégekkkel, ütközzenek végezük,
A' kétféges harcznak tetczik minnyájoknak, napia-is tétettetik,
Hitték bizonyosá, s nem-is homályoslan, hogy Török megh-veretik.

Már ninnen reménfég, Vayda érkezhessék, s jelen leheffen harczon,
Cheh, s Morvajak-is Frangépán Kristoff-is, hogy akkora el-jussan,
Noha már uttyokbā, s voltak Táborokbā, hogy illy hamar topányon.

Horvát-

Horvát-Országi Bán ki már Péch határán, hadait szállította,
A' Királyt ő magát, mind pedig Táborát, nem keveset biztatta;
Mert jött szép hadakkal, s hadi szerzfámokkal, s magát-is mutogatta.

Bizonnyal izente, s postáit küldötte, hogy hada két nap álat,
Király Táborához, s érkezik hadához, mivel sohul nem múlat,
Jria ne próbállyon, s femmihez se nyullyon, Király az üdö alatt.

A' Tanách utánn-is, némellyek osztánn-is, harchot nem javallották,
A' vakmerőséget, és hertelenfégét, Király előtt tiltották,
Hanyot homlok menni, s bolondul rohanni ellenfégre gondolták.

Volt a' többi közöt, s a' Papi rend közöt, Egy-házi tiszten lévő, Perényi Ferencz Váradi Püspök jövő-dőlése.
Perényi-Ferencz Püspök, mint Czillagos üstök, magas égé tündöklő,
Nagy ferény elmével, s iffiui erővel, e' méltóságban élő;

Szép bölch tudománybā, s keze írásbā, chak né mindent, fel-múló,
Szalaházi Thamás, mert ezen kívül más, nem volt hozzá hasonló,
Ki Wespémi tiszten, s akkor Püspökségben, volt Egy-házi ör-állo;

Hogy ha a' Musáknak, mint a' tunyafágnak, gyakorkövetésében,
Jnkáb tanulásban, hogy fem egyéb másban, aprod eztendejében,
Magát fogta volna, és olvaftott volna, iffiufágh idejében,

Elméjéhez képest, s Nemzetihez képest, elő-kelő lett volna,
Szerenche szárnyára, s ő maga kariára, őtet fel-vette volna,
Minden böczülettel, s méltóságosb tiszten, megh-koronázta volna:

De kár hogy nagy fokak, főként Nemes iffiak, kiket Világh el-ragad,
Jnkáb e' Világon, s kabdoznak hiufágon, bátor itild-megh magad,
Mikor Ország káros, akkor nállok áros, s gondtól elméjek bádgyad.

E' megh-mondot iffiu, mint éneklő hatttyu, † a' ki halála előtt,
Élet rövidségét, s énekeli végét, harmad nappal az előtt,
Ez-is nevezetes, s történetből Vates, veszélyekről jövendőlt,

Mint egy elméjében, avagy jelenésben, el-ragattatott ember, (ver;
Nagy fok chudákat lát, kikből jövendőt lát, mellyen szíve dobogh, s
A' ki után gyakrán, következik osztán, hogy veszel réája ér,

† Cicer: lib: 1. Tuscul. Mart: lib: 13. Virg: 11. Aeneid.

L

Egész

Egész Ország előtt, s maga Király előtt, jövendőlt Perényi-is,
Ki nagy czudájokra, s álmélkodásokra, esett minnyájokra-is,
Hogy Istentől vagyon, s nem magától szóllyon, ōk által láhatták-is.

Nagy teli torokkal, és fel-emelt szokkal, minnyájok hallatára
Monda, hogy husz ezer, a' kikben mind fegyver, Magyar esik halálra
Töröktől vágatik, s Christufért öletik, megyen Mátyróniságra,

Tömöri maga-is, véle az hada-is, mert mind el-töröltetik,
Illy vakmerőséggel, mivel sietléggel, nép Törökre vitetik,
Szegény Kereszténység, s Magyar nemzetség, Töröktől le-váogatik.

Holott még husz ezer nem volt annyi ember, Királynak Táborában,
Műdön harczra készült, fokaknak megh őszült, feje gondolkodásban,
Perényi beszédén, és jövendőlésén, fokban estek gondokban.

Ha Cancellarius, előbb-je Nuncius, a' ki volt már gyakrabban,
Ez harcztól fen marad, s valahol nem akad Töröknek hálojában,
Mélto hogy küldésék, s utra éreztésék, hogy siesse Romában.

El-esett hadaknak, s vesztet Magyaroknak, vigye hírét Pápának,
Hogy Martyromfagot, műdön Pogányfagot vágták, nyertek magok-
Canonizáltatni, s méltó ki-hirdetni, dolgok széles Világnak, (nak,

Könnyen véghez vífzi, mivel esméreti, vagyon Cardinálknál,
Nem lesz tartalékia, s audientiája, mindgyárt lesz a' Pápánál
Hitele szavának, s minden mondásának, adatik minnyájoknál;

Ekképpen beszédét és jövendőlését,, végezze-el Perényi,
Mint oraculumra, az ő szavaira, réa kezdének gyűlni,
Ki fél, s álmélkodik, s ki pedig bizkodik, hogy fogh másképpen lenni.

Adta volna Isten bár másképpen itten, a' koczka fordult volna,
Ham-is jövendőlő, s ez-iránt beszéllő az Perényi lett volna,
A' Kereszténységnek, s Magyar nemzetségnek, ki javára lett volna.

Igy hozta szerenche, kinek fénlő kincze, nekik csak mutattatott,
Méznek színe alatt, méregh volt az alatt, s tőle tartattatott,
Aiandéka helyet, igirt volt a' mellyet, kárt ő nékiek adotr.

Igy

Igy akarták Párkák, + mert lesék megh hánták hogy praédát kaphassá-
Az eh Hárpiáknak, s fel rátott szájoknak, eledeit nyvithassanak, (nak,
Keresztényi vérben, mint lud más vizekben, ōk-is úszkálhassanak.

El-vágák fonalát, s Halálnak halóját, veték-megh eleikben,
Miként a' madarász, madarakra vigyáz, s hija a' lép veszfűzben
Sors-is akként challya, hogy Török kard alá, s eité veszedelemben.

Magyar köz beszédbe, szokták csak szó-közben gyakorta elő-hozni,
Senki ellenségét, maga erőségét, hányván femminek vélni
Merie, mert neki-je, sőt Herculesnek-is, tud tárfa találkozóni,

Gyákrán jó úszókat látni Buárokat, kis vizekben meg-halni,
Nagy Crocodilust-is Ichacum eztet-is, olykor megh-szokta ölni,
Eger Elephánthnak, illy őregh marhának, szokot ellent állani.

Crocodilus
Sárkány, ki
Nilus vizébe
kerem.

Nem nyuitom hoszfára, a' Historiámra, mivel hogy kel vigyáznom
Noha sok példakról, s más történt dolgokrol, lehetne most íráfom,
De szükség pennámhoz, s nyullyak Rhitmusimhoz, s elmém tovább
+ Mart: lib: 6. Ep. Iuven: Satyr. 9. (ballagion.

PARS OCTAVA.

Okan találkoznak, a' kik chudálkoznak, népünk
hertelenségén,
Kárhoztatni fogiák, Nemzetünk talályák, hogy
vesztet maga kezén,
Műdön hanyat homlok, lévén mint egy vakok, hól-
tak Mohác mezéjén.

Külső Országokban, mert az hír azokban, műdön megh-vivé hírét,
Hogy a' Magyar veszett, Királyostól esett, s ki ontotta a' vérét,
Nagy szánakozással, s voltak ohaytással, hogy hallották esetét,

Ki jót, s ki gonoszt mond, s ellent állani gond, a' Török hatalmának,
Mint fivő Oroslány, vagy megh-dühött Sárkány, éhezett rólásunknak
Maid éppen el-nyeli, s száia vele teli, jay lesz Magyar-Országának:

A' ki száját tátya, minden chak ohaytya, illy romlását Hazánknek,
Illy vakmerőséget, látván ellenségét, czudállyá hadaiknak, (nak.
Mert maga el-hitség, és chak hertelenség ártot módgyák dolgunk-

Méltó Kronikákban, és Historiákban, történetünk be-irni,
Hazánknek romlásán, s ennyi pusztulásán, minnyájan kesergeni,
Műdön Koronánkat, s szép Diademánkat, láttyuk el-törettetni:

Régé Magyar-Ország, volt leg-drágab jószág, a' földi Fejedelmek-
Nem volt job, s hasznosab, és kívánatosab, ő földi termésénél, (nél,
Sohul fogyatkozás, Országba drágulás, nagy bőségh volt-mindennél,

Miként nevelkedik, s égen öregbedik, a' hód meddigh megh-telik,
Az szokott jarását, s bé-tölti határát, s naponként öregbedik,
Akként Királyságuk, s virágzék Országuk, de már megh-czillapodik!

El-rontá

El-rontá Szulimány, ez a' dühöt, s oczmány, tüzet hozá magával,
Kivel el-égesse, s femmivé tétesse, Hazánkat hadaival,
Lyuggassa kő-falát, s bástyáink oldalát, fal-törő algyuival,

Isté be nagy felleg, áll Egé chak veztegh! nyilván Sárkány van bēne!
Sárkány de Szulimán, véle van Deliman, mérgét neveli benne!
Szegény Magyar-nēzet, majd fogh veled kezét, fogh fegyvered ellen!

Itt vagyon Ásia, s hires Amásia, szántalan hadaival,
A' Sangyár Beglér-is, el-érkezet az-is, vitézlő Dandárrival,
Megh-indúlt Janczárságh, s Pogányi fokaságh, fogadot soldosival:

A' Boszniai Vezér, kinek vitéze mér akar-hol-is próbálni,
Itt vagyon Azuppi, kinek gyálogh népi, jött-Országod vesztén,
Saloniczi Basla, kinek fénlík vasa; félek megh fogh ártani!

A' Modini Vezér, Táborban aligh fér, hozott Szereczenivel,
Görögh-Ország hada, hozatik rád vada, Phrygia-is népével,
Már mind el-érkezett, s fegyverben öltözött, gondot ad ereiével!

Maga-is a' Czászár jay hová leszefz már, érkezett romlásodra!
Megh-fente fogait, mint vad-kan agyarit, véred ki-ontására?
Te még-is mint egy vak, látván a' koczka vak, mit siecz romlásodra?

Nem jó vakmerőség, a' mértékletesség, dichirtetik mindenben,
Mindennek ideie, vágyon modgya, s helye, orák folynak rendekben,
Jay magadat vesztet hertelen ha kezded, s lépel Török seregben!

Duna, Tisza, Száva, s keserveffen Dráva, sirattyák veszéyedtet,
Hit kettős Keresztel, s megh-hült reménsséggel, szánnya ily esetedet,
Mert ezek társaid, s voltak tulaydonid, s viselték Czimeredet.

A' Magyar Or-
szág Czime-
re, Duna, Ti-
sza, Dráva
Száva és ke-
tős Kereszt.

Mit siecz károdra, Magyar romlásodra? várd-megh segítségedet,
Neveszed virágiát, s Országod Királyát, ne vesd sorfra fejedet,
Elég Keresztyénség, s maydan jó segítség, verhed ellenségedet.

Nem méltó czudálni, gyakran szokott lenni, az efzes nagyot botlik,
Sokszor had-viselők, Hádnagyok, s Vezérlők, reménsségek chalatik,
Nem mind egy lineán, szerencze tabláján akarki-is jáczhatik.

L 3

Hatal-

Hatalmas Czáfzárók, s erős bölch Királyok, remenségtől czalatnak,
Szerencsébé bizván, s hozzá folyamodván, tőle megh-chúfoltatnak,
Mikor legh-szükségesb, dolgok vólt félénkieb, tőle el-hagyattattak.

Nem lehet-hát chuda, ha a' fors hazuda, s jáczék Nemzetünkkel-is,
Harczra hitegetvén, s Török kézben ejtvén, megh-czufolá őket-is,
Ezer mesteriségét, s tökéletlenségét, megh-mutatván ezzel-is.

Poëtak azt iriák, szerenczét talállyák, elől hajafnak lenni,
Szép arany hajakkal, s drága illatokkal, magát tündököltetni,
De hátul kopasznak, s fertelmes oczmánynak, ábrázattyában lenni,

Job kezében erszény, s drága kinczes szekrény, bé-szoritva markábá,
De baltól kő-eső, kitől ember vésző, származik haragjában,
Melléte kereke, s megh-fűsült üstöke, bizik alnokságában,

Kikhez arczal fordúl, s üstöke rá-borúl, részesül az kinchében,
Erszényét megh-nittya, s bőségesen osztja javait örömében,
De alnok az szive, vagyon arra kedve, miként ejczen törében:

A' szerencze-
nek áthatat-
lansága.

Azonnal kő észöt, job kezéből vészűt, mutat régi társának,
A' kit fel-emelt vólt, már olyan mint egy holt, e' szokása dolgának,
Kerekét fordittya, s poczról le-taszittya. így fizet baráttyának,

Ekként Eleinkel, s banék Nemzetünkkel, müdön harcra kifizteté,
Megh-mutatá haiát, s drága kinczes vóltát, s Pogányra kitegeté,
Hamar megh-fordúla, az harc, hogy tudúla, s vad hálojában eité.

Ugyā ahitoztak, s mondgyā zugolottak, hogy az harcra boczátnák,
Né kel féni tanác, miként, vassal kovác, Törökkel majd ugy-báának:
Mayd el-vefz elméjek, s tébolyodik szivék! ha Török vérből isznak.

Meg-verik magok-is, ha segítségek-is, hátra marad nem szükség, h,
Majd le-tiportattyák, magok közt sibőgiák, fut a' Pogány nézetlégh,
Ninchen tartoztatás, s né kel Tanác-adás, benne van a' vitézség,

Nagyob szivet ada, Tömöri Pal hada, a' Király Táborának,
Müdön azt beszélték, Úraktól értették, ninch ereie Pogánynak,
Noha számos népe, de rofz hadi képe, vagyon ő hatalmának,
Mivel

Mivel fok követi, s titkos izeneti, jöttek Török Táborból,
A' Tömöri Pálnak, fő Generálisnak, Török Czáfzár hadából,
A' kik Kerésztyének, vóltanak szegények, gyakran izentek abból,
(nek,

Czáfzár Czaigh-borteri, s Czaig-háza mesteri, mind inkább Kerésztyé-
Vóltanak szegények, vagy Olasz nemzetek kik rá gondot viseltek,
Vonta a' vér őket. Azért mindeneket ő-k-is megh-izentének:

Leveleket kuldték, s azt-is megh-izenték, Táborban Tömörinek,
Hogy az hátra szállás, léfzen mint egy futás, né jo Kerésztyéneknek,
Gyors lovain Pogány, fene mint Oroszlány, féld el-ne vészzenek:

Iriák Asiában, és Americában, oly lovak találkoznak,
A' kik nem mén-lotól, de szél-fuvásától, kanczában fogantatnak,
Serények futásban, gyorsak nyargalásban, ő köztők taláztatnak.

Végezék azonban, az egész Táborban, egyenlő akaratból,
Hogy harcra mennyenek, s Pogányra üfienek tellyes el-fzánt fzan-
Továb ne váriának, s hátra se szállyanak, mostani állásokból: (dékbold,

Nagy gyors ferénységgel, s tellyes remenséggel, minnyáian készülé-
Fegyveres eszközök, kik köztők köztők, hamar készitetének, (nek,
Valami szükség vólt, abban szükiők nem vólt, hamar szerzetetének,

Mindennek előtte, Tömöri fiete, a' Táborban bé-menni,
Serény vitézinek, s had vezérlőinek, szandékát megh-mondani,
Tábor hallatára, s mindenek láttára, ekként kezdé szollani:

Nem szükség szandékom, avagy akarató, fok beszéddel számlálnó,
Jo vitéz barátim, s hadbéli társaim, úgy előtőkben adnom,
De chak rövideden, nem lesz késés ebben, akaratom megh-mondom,

Im a' mint láttátok, jól tudom tudgyátok, a' Töröknek ereje
Hazánkban bé-hatot, s végh-házakat rontot megh-dühödöt seregje,
Im van chak szomszédban, s ebben az határban, egész Czáfzár ereje,

Ide azért gyúltunk, hogy vitézek légyünk, s hazánkat oltalmazzuk,
Egy szivel lélekkel, e' Pogány népekkel, viadalunkat tarchuk, (suk:
Hogy Magyarok vagyunk, s vitézebbek vagyunk, nálunknál meg-mutat-
Szük-

Szükség a' vitézfégh, de mértékletességh, kívántatik ebbenn-is,
Nékel hanyat homlok, lévén mint egy vakok, meñünk ellenfégre-is,
Elcit, utólyát, megh-kellátni modgyát, dolgunknak előfzör-is,

Tömöri Ha-
daknak tett
intéle.

Király Táborával, s szükség hadaival, minékünk megh-eggyeznünk
Ki né mezfze vagyon, csak Mohácznál vagyon, hozzájuk hátra lép-
Ottá elléfégre, e' Pogány népségre, ő velek együtt meñünk, (nünk
(gezünk

Mert mi magánossan, vagyunk csak számossan, s semmi jót nem vé-
Ha szinté Törökkel, s a' Pogány ebekkel, mindgyarást szébé megyünk
Mert ők foka vadnak, ha réánk rohannak, félő nagyob kárt tézünk,

De job meg-eggyeznünk, s ő hozzájuk meñünk Király-is paráczollya
E tanáczból ment-ki, s né mond ellent senki, mindé ember javallya,
Hogy sem magánossan, illy szakadozottan, Török népünk talállya.

Halván a' vitézek, mint amaz gyors szelek, a' Tömöri szavain,
Jgen busulának, s meg-is zaidulának, káros igyekezetin,
Mondgyák, hogy harczolni, s nem-is hátra futni, jöttek ide elein,
(veszünk-is,

Magyarok
vakmerősége.

Nem megyünk egy szóval, mondgyák hangos szóval: egy lábigh ha
Pogány ereitől, s fényes fegyverétől, hogy ha eméztetünk-is,
Ha édes hazánkban, soha többé abban, mi be-nem léphetünk-is,
(futunk,

Mit gondol elléfégh, s e' gyűlevéz népségh, maid azt mondgya hogy
A' Török ebeknek, s éhezett kölköknek, ezzel nagy szívet adunk,
Tetczeni fogh nekik, s megh-rémültünk vélik nagy kissebsegre jutuk,

Két annyi reménségh, majd gyulad dühössegh, a' Pogányok szívében,
Hogy régen szaladunk, s hirektől-is futunk, a' leszen elméjekben,
Utánnunk rohannak, s egy lábigh le-vágnak, egyéb sem leszen ebben.

Végre sok f.ók után, Tömöri Pál ofztán, őket réa befzélle,
Hogy minden hadastól, s egész Táborostól, mennének Király mellé,
Igy végre későre, vigyázván Törökre, indultak Mohácza felé.

Mind fel-készülének, valakik ott lének, Mohácza indulának,
Király Dandarához, s Banderiumjához, ők minnyájan szállának,
Hol jó vigyázással, és stráfa-tartással, eyjel, s nappal valának.

A' Király

A' Király hadai, kiknek jó Vaydái, már mind együtt valának,
Mihez kellyé nyulni, s illy szükségbe fogni, gyákrán tanáczközának,
Miként Pogányságnak, dühös hatalmának, ők ellent álhatnának,

Nap más napra kelvén, s Mohácra érkezvén, minnyájan le-fzállának,
Király Táborával, s minden hadaival, ők egytt állának,
Sohol visszavonyás, nem hallik vilongás, fejenként halgatának,

Hogy valasztás legyen, s szorúlást ne tégye, egyik Tábor m. síknak,
Egy kiczin valaszték, volt köztök ürességh, hol le-fzállittatának,
Ey, s nap ítrásakat, tudván Pogányokat, nagy serényen állának.

Szintén azon-tayban, déli üdö-korban, hajok Budáról jöttek,
Király Sátorival, s apparatufival, azon-táyban érkeztek,
Kik a' Királynétől, és Ferdinándustól utánna küldettettek,

Algyukat-is ezen, hajokkal a' vizen hoztanak alkalmasént,
Kichen, és nagyokat, kikkel Pogányokat ronthassák szívek szerént,
Puska-por, s golyob-is, töb lövő eszköz-is, érkezett volt ez szerént:

Bécz Tartományából, és az Ausztriából, kilencz algyút küldöttek,
A kiket a' tayban, Bécziek ugyan, e' szükségre öntettek,
Pogány rontására, s ellent állására Királynak rendel-tettek,

Ausztria kül-
dött segítségé.

A' Turzo Eleknek, ki országh kinchének, vala oltalmazója,
El-érkezék hada, kit fogadott solda, mint egy ket száz gyaloghia,
Algyukat-is küldött, kiket Várából vett, Táborban vegyék hadgya,

Turzo Elek
országli kincz
tartója.

A' Veszprémi Püspök, s mondot Turzo Elek, Királynénál marattak,
Király hagyásából, s paranczolatlyából hiven réa vigyáztak,
Meltósághoz képest, és tiszték-hez képest, böczületessék voltak.

A' Veszprémi
Püspök Kirá-
lyné Cancel-
lariusza min-
denkor.

Műdön a' forgo szél, ki szerenczétlen kél, vérünket megh-gyalázá,
Régi hírét, nevét, Török vévén kedvét, hertelen megh-alázá,
Koczka vakot vetvén, szerenczétlen lévén, nemzetünkre hogy hozá.

Együtt Királynéval, kevesed magokkal, ezek-is el-futának,
Serény gyorsasággal, s megh-rémült szádekkel, Posony felé tartának,
Illy hertelenséggel, tekincz szemeiddel, dolgok mint változának,

M

De söt

De sőt az után-is, mondhatom végre-is, Királynéval marattak,
Hevét, és hideget, s szomorú bús szívet mellette fel-vállaltak,
Változó időben, s keserves igyében, vigasztalói voltak,

Az űtközet előtt, egy héttel az előtt, juta Magyar Táborhoz,
Horváth-Országi Bán, dicsirhetem méltán, hogy siete Királyhoz,
A' ki ferénységgel, s jeles vitézséggel, bizot maga hadához,

Szép rendelt sereggel, s hadi készülettel, három ezer lovaghia,
Tygris, s Pardusz-bőres, kar-vasos, s fegyveres, vérrel festet Zászlóia,
Őszve válogatott, három ezer számot, bizvást tette gyalogja,

Bánffy János, s Tahi Pogányt ki Kardra hi mellette a' seregben,
Lovok nekik rárok, s sebes szárnyan járok, tündöklének fegyverben,
Szemekből vitézség, s ki-néz a' méréség, eles-tör a' kezekben.

Horváth-Ország szeme, s mindenek értelme, bátorságokba vagyó,
Isten után ebben, s jádzo szírenchében, ő reménségek vagyon,
Égész Horvátságot, kichint, és mind nagyot, ezek biztattyák nagyó,

Semmit ne féllyenek, chak emberkedgyenek kariok ereje Isten,
Eléitől fogva velünk volt e' tudva hegyen, völgyön, és réten,
Mostann-is nem hágy-el, bizzunk benne mivel, jelenn-is leszen itté.

Ezentől kezünkben, adgya majd előnkben, s Pogányt prađává téfzi,
Kinek bátorságát, s minden okofságát, szem-látomást el-veszi,
Mint egy ragadományt, vagy port kit a' szél hánt, maidá semíve téfzi.

Többen-is jóvénék, Urak érkezének, Toth, s Horvát-Országból-is,
Hogy vitézek voltak, s többször-is próbáltak, tetczet személlyekből-is
Vitézségben éltek, kik Bannal érkeztek, megh-látzott chak ébből-is,

A' Zágrábi Püspök, mint Czillagos űstök, szép hadával el-juta,
Seregét muştrálva, s jó lován forgodva, Királyt szintén találta.
Pogányt rárok júni, s az nap probat tenni, mert mindé fő gondolta.

Az Erdődi Péter, ki volt vitéz ember, vélek egyyüt érkezék,
Sokat látot, hallot, s nagy próbákban aggot, emberül fegyverkezék,
Mert két száz lovassal, s vitéz hadi Mársal, Táborban be-érkezék.

Fegyver

Fegyver derék, s pánczél, a' kikben van aczél, chak nem mindenikent
Farkas bőr foksága, s lovaknak josága, alattok látható volt, (völt,
Mint vilám ugy fordúlt, muştra ha tódúlt, éleczár-tör kezekbē völt,

Márs iskolájában, † s Bellona hadában, mivel vastagh emberek,
Hercules modgyára, geriettek haragra, két élű a' fegyverek,
Már fok Török vérben hízta csak mezőben, s fokot próbáltak ezek,

Sisak a' fejekben, s pais a' kezekben fénlik kecze hátokon,
Vérben ufzo szablya, (lesz Töröknek gondgya) vagyon az oldalokó,
Saz szárny süvegekben, s bátorságh szivekben. Így repülnek lovakó;

Serények mint folymok, szűkségkor vilámok, fok Török vért ontot-
A' kik országokért, s édes hazájokért, nagy próbákön forgottak, (tak,
Tulaydó konczokért, s magok javaiért, Pogánnyal megh-mordultak;

Most-is a' Törökkel, kéfzek az ebekkel, szemtől szemben szállani
Karioknak erejét, savát, s minden izét, nékiek megh-mutatni,
Minden vitézséget, és vakmerőséget, kéfzek raytok próbálni;

Erejek orofzlány, mérgek benne sárkány, biztattyák-is magokat,
Nem mértékelhetik, bár ugyan tettetik meg-gyulat haragjokat,
Majd helyre állittyák, Pogányt ha ronthattyák, gödollyák hazájokat;

De sőt a' Táborban mint szél-vesz magában fu, és né tud nyugodni,
Megh-chült orofzlány ki kölkét tudgya hány, megyé prađát keresni,
Tygris e' vadaknak, s egyéb állotoknak, tanult lefeket hánni;

Akként chak fibognak, mondó né nyughatnak, fel-gyuladot a' szivek,
Viadal helyére, s Pogány ellenségre; mert veszet minden kedvek,
A' vér buzogh benne, né tudgyák mi tesznek, fegyver közt forogh
(eszek.

Czak azon órában, avagy minutában, érkezék Afel István,
Harom száz lovassal, válogatot számmal, tegzek van az oldalán:
Bornemisza külte, s Királyhoz rendelte, vitézségre oktatván.

Bornemisza
János küldöt
segítségé.

Dráva vize mellől, kívül, és öt belől, mind a' kik határoffak,
Tegzes, és puzdráfok, mint mérges daráfok, jeles ékes nyilafok,
Kemény természetel, mind egyenlő testel, olyanok mint farkafok;
† *Verg. lib. 9. Aeneid.*

M 2

Maga

Magajozságából, s Pécz tartományából őszve válogatot nép,
Vitézséggel kedves, s méreztéggel tellyes, hadi rettenetes kép,
Jratos paissal, s megh-haitot kézzel, egész Tábor velek szép.

Ez harmad nap közben, Király seregében többek foka jutának,
Kik közel lakosok, s több vitéz farkasok, Tábor közzé szállának,
Jo vitezek legyünk, az Istenben hidgyünk, egy más közöt mondának.

Ott az szomszédságból, s magajozságából, Philep More-is jutha
A' Péchi Püspök Pap, mint a' tündöklő nap, fegyverét villogtatta,
A' Moré Lászlóval, mint Attyafiával, bátorságát mutatta.

Mind őszve számlálván, és egygyűvé tudván, Király rendelt seregét,
Mind Horvát, s Magyarból, s egyéb tartományból oda gyűitöt vité-
Hufzon négy ezeren, kik voltak ferényen számlálhattak népeit, (zit,

A' Draván farkasok, és a' ginciasok, a' kik ottan vóltanak,
A' mezei harcra, és a' viadalra segitféggel nem vóltak,
Hadakozásokban, és kardoskodásban, mert vizen nem forgotak.

Nem mezfze Táborból, mezei Mohácztól, a' Török Czászár hada,
Mint egy kegyetlenben, és fene erdőben, fok megh-éhezet vala,
Fogát cikorgattya, reméségh biztattya, hogy a' Magyar lesz praeda.

Nagy számú fokaságh, ez a' fok Pogányfágh, három száz ezer mond-
Czak két-mért-földnire, olly közel, s enyire fok megh-dühöt Harpyák
Ragadományokat, és hus praedákat, teli torokkal váriák.

Három napigh köztők, mint a' sűrű füstök, jőt, s mént a' fok czatázó,
Hol innen, hol onnan, iminnen, amonnan, a' fok martalék zázló
Vérek-ontásával, s ellenfégh kárával tért-megh a' fok harczoló,

Gyakorbá szerenche, mint arany velencze, gyönyörkötlette népünk,
Sok több nyereféggel, hogy megh-veztetéggel, tért Táborbā Nēzetünk
Ekes dichirettel, s hires nevezettel, ferénykettek vitézink,

Rész szerént czatában, s rész szerint tanácsbā, e' három napot tölték,
Mi módon verhesék, s eleit vehesék, gyakor kimeket külték,
A' kik megh-vigyázták, s nekik megh-hozták, hol az űtközet esék.

Hol,

Hol, s mi módon állyon, ki-ki mint vigyázzon, seregē-ként rēdelték,
Király-is mely rendben, legyen a' seregben, magok közöt intézték,
Dandár feregh mástól, gyalogh a' lovastól, rend szerint válaztaték,

Hun a' lővő szerfzám, a' ki csak kevés szám, mely helyre vitettefsék,
A' ki a' Pogányfágh, és Török Czászárnak nagyob kárára esék,
Gondossan rendelék, mint jobnak itilék, a' Pogánt megh-verhesék.

(illetlen,

Nyolchvan álgyu vagyon, azt mondhatom nagyon, három százhoz
Kiket a' Pogányfágh; ez a' nagy fokaságh hozot réánk véletlen,
Minémű külömbfégh, s legyen egyenlőfégh, nyolchvan számhoz ké-

Magyarok
lővő szerfzám
minak kevés
vóltá.

(petlen,

Király személyéről, s maga lételéről, gondolkodásban vóltak,
Hol bátorságosban, s hol lehessen jobban, űk azt jól megh-visgálták,
Eggesége felől, s maradása felől, minnyájan tanácskoztak.

Sokan azt mondták, és azt állítottak, hogy egy dandár seregben,
Probált legényeket, s régi vitezeket, válogassanak egyben,
A' Király személye, ne legyen veszféllye, távul legyen egy helyben.

A' Király szemé-
lye felől
valo vilon-
gás.

Az egész Nemefsek, ebben nem eggyefsek, sőt ellenkezők véle,
A' kik tanácsollyák sőt ugyan kívánnák, állyon a' seregh mellé,
Régi jo szokásból kiáltják magokból, lépienek Király felé.

Soha ne engedjék, Királyt rá ne vegyék, hogy ki mennyen Táborból
Sőt velek maradgyon, enek békét hadgyon, nem jo lesz e' tanácsból,
Majd rémülést téfznek, evel, és eszt vesztnek, ilyen gonofz szándék-
(ból.

Vélek éllyen, s hallyon, szabadságok állyon, régi jo szokásában;
Inkáb vitézkedik, s ki-ki kardoskodik, Király jelen vóltában,
Majd vitézségeket, s vele hűséget, megh-mutatták valoban.

Ezt-is tanácsolták, s hasznosnak vallották, hogy más Király helyébē,
Sifak, és páncélban, vagy fegyver-derékban öltözzék személyében,
A' ki Nemefségnek, s az egész seregnek, tefsék Király képében.

E' dolog-is nekik, leg-inkáb nem illik, mer mind megh-háborodnak,
Hogy Király el-mennyen, s helyében más legyen, itilik ártalmasnak,
Mert háboruiára, s nagy zur-zavariára, történnék az hadaknak.

M 3

Tanác

Tanáczt közt azonbá, ez okoskodásbá, gondolák jonak lenni, (dnt,
Hogy Király fen álljon, mostan megh-ne halljon, jo arról gondolko-
Mint, shogy útköznének, s szerenczét vennének, csak kétséggel hi-
(hetni.

Végezék minnyájan, vadnak egynéhányan, kik Királlyal legyenek,
E nagy czata alatt, mint meny-dörgés alatt, személyével éllyenek,
Oltalmazására, s megh-maradására, jo vigyázást tegyenek.

Műdön már nyereség, s vólna csak a' kétség hadi nyereségekben,
Hogy már megh-hasonlot, s futásra hanyatlot, ki-ki a' feregekben,
Ott Királyt el-kapnak, s közzülök el-hoznak, más batorfágos helyb,

Király teste
örizése Rát-
kai Gáspárra,
Török Bálin-
tra, és Kálnay
Iánosra bi-
zattatik.

Király örizete, s méltóságos teste bizaték hűségre,
Rátkai Gáspárnak, és Török Balintnak, jeles vitézségekre,
S Kálnai Iánosnak, e három Uraknak, jo gond-viselésekre,

A' kiknek hűségek, s tökéletességek, nyilván vólt mindeneknél,
Kik előtt kedves, vólt, s majd kellemetesb vólt, halálok az élteknél,
Hogy sem Királlyokat, el-hadnak Vrokat, következő veszelynél;

Király teste
örizőinek di-
chiréte.

Vitézségek felől, mit talállyak elől, egyebet serényfégnél,
Hadi prädálásban, s Pogány vér-ontásban, fenébbek a' Tygrifnél,
Veszedelem szerzők, Törökséget űzők, gonofzbak forgo szélénél;

Hamar jo lovakat, és gyors paripákát Király alá szerzének,
Ha szükség kivánná, s szerencze azt hozná, szabadulást tennének,
Oltalmazására, s szabadulására, hamarsággal lennének.

PARS

PARS NONA.

MIndenhato Isten, ki menyben és itten, által lác min-
deneket,
A' széles Világon, s minden gazdagságon, vizsgálod
a' sziveket,
Egyedül vezérled, s magadban intézed, a' forgo sze-
renczéket;

Az ember nem tudgya, mi leheszen úttya, a' fors fordulásának,
Nem tudgya, oráját, avagy minutáját, maga végső dolgának,
Siet nyomni úttyát, s nem tudgya utóllját, nagy pallya-futásának;

El-rejtette tőlünk, mert tőle nem félünk, mélséges tanácsából,
Nincz ki vizsgálhassa, és fel-találhassa, dolgát ki-ki magából,
Mindenek függhenek, s chak egy ezernán czűgnek Isteni hatalmából.

Emberi nemzetet, s e' romlando testet, fokképpen látogatta,
Kiket Királlyal, s kiket méltósággal, Világon megh-áldotta,
Menyből ajándékát, s drága talentumát, külömben osztogatta,

Kiket tudománnyal, és bölch találmánnyal, földön megh-ékesitet,
Némellyet termettel, magas sugár testtel, és szépséggel szeretett,
Sokat vitézséggel, s kari erősséggel, e' földön hiresitet.

Csak nem majd külömböz, fok ebben megh-űthöz, vége ő életének,
Némely fáratfággal, s nyughatatlansággal, veszi bérét kezének,
Még a' fel tött czélban, s igirt jutalomban, szélét éri végének.

Nemes vér emberben, ez a' virtus-kiben, fészket vert e' Világon,
Soha nem nyughatik, noha titkoltatik, repül mint madár szárnyon,
Mind addigh füstölögh, s magabá gőzölögh, még épít tüzet langon.
Nemes-

Nemesség Czimere, mint kútnak vizére, vitézségen épített,
Irattatott vérrel, s neveztetet hirrel, Bellonától születet,
S ama vitéz Márstól, s paifos Pallastól, vette az eredetet;

Mint Sas vérrel hizik, s praedájában bizik, s jária a' mőzőséget:
Solyom találmánnyal, és ragadománnyal, űzi-el az éhséget:
Ráro gyorsasággal, és nagy hamarsággal, chapia madár feregét.

Tulajdona nekik, praedajokat a' kik, ragadománnyal élnek,
Mint amaz Harpyák, szálok nyitva tartyák, hus eledellel telnek,
Szerenchéjek proba, ritkán esik chorba, üfessége körmeknek.

Eleitől fogva, (†) magoktól számlálva, kezdeti Magyarságnak,
Nagy fok vér-ontással, és sziv szakadással, erőt vet hatalmának,
Veren fundáltatott, s országa adatot, gondold-megh Attilának.

A' Magyar
Országban
Tevő neméssé
szabadságnak
nagy volta.

Találd-fel elmédben, s vizsgál-megh szivedbē minémű szabadságűk,
A' széles világon, illy nagy tágozságon, mi leheffen országunk,
Hasonlo mi hozzánk, szabadságból hazánk, s nem találtatik másunk.

A' vér nem nyúghatik, s nem elégedhetik, mert csak vér-ontást kíván,
Földből áll succusa, ez az ő virtusa, s nem nyúghatik csak magán,
Csak az halál által, mint Phoenix tűz által, van magában uyiulván.

Dűchő haláláról, s nagy bay-vivásáról (a) László Magyar Királynak,
Bár semmit ne szóllyak, mástól inkább halljak, dichiretiről annak,
Diadalmas voltát, s az Eg-is nagy voltát, számlállyá dolgainak.

László Ma-
gyar Kirá-
nak Várnánál
valo el-ette.

Ez Wladislaus, mint Agéfilaus, (b) fok győzödelmi után,
Czáfár Satoráigh, fene modra addigh, ment mind a' Török hátán
Várnánál vitézen, vér-ontással kéfzen, adá ki lelkét osztán.

Czáfár Amurates, László nevezetes Magyar-Ország Királyát,
Maga sem rúrheté, fok könyveit eyte, és kefergé halálát,
Temetése felet, (mellyet megh-érdemlet) rakatá Statuáiát;

A' mely Statuára, s építet kő-fzálra, minden viselt dolgait,
Réa faragtató, s arannyal iratá örök emlekezetit,
E' ieles vitéznek, Királyi feiének, megh-adá böczületit.

(†) Bomf: Dec. 1. lib. 2. (a) Bomf: Dec. 3. lib. 7.

(b) Pluth: de act. Rom. & Grac. fol. 382.

Ennek

Ennek véget vetvén, irásomra térvén, szóllok Historiámról,
A' Laios Királynak, és Török Czászárnak, egybe-rohanásokról,
A' mi hadainknak, s minden Dandárinknak, rendes állapottyokról.

Nagy fokban valának, a' kik ott állának, Király sátora körül,
A' Gnoninsky Lámpert, talállyá légyen kert, szekérből Tábor körül,
Kár ne következék, s népünk el-ne esék, ha Török rálok térül,

Mivel látták módgyát, s a' fok szekér rudgyát, kivel Tábor bőves volt,
Körül szánczolásra, s magok oltalmára, alkalmas, s elégh volt,
Addigh üdö közben, minden a' feregben, csak várokozásban volt;

Gondolák jó volna, s talám hasznosb volna, a' sánczbá maradnának,
A' fok Pogányságnak, erre nézve annak, tartaléki volnának,
Keveseb karára, sőt maradására, volna a' Magyarságnak:

Mert nagy félő dologh, foknak szive dobogh; Török körül ne végye,
Mindgyárt hanyat homlok, Pogányoknak kariok, martalékul ne érie,
Mind elöl, s mind hátul, Török álnokságtul, bátorfagosbá tégye.

Ez az három vitéz, kikből bátorságh néz e' rendelést javallá,
Nemes Bodich, Radich, s nevezetes Bakich, oltalmokra ajánlá
Nagy tartalékiára, s nemzetünk javára lészzen ez, azt találá.

A' Bakich Pált módgyák, kik fok a' jól tudgyák, hogy Czáfár Sulimán-
Nagy fok ütközetben, közel hárő izben, jelen volt Táboránál, (nál,
A' ki fokot próbált, és hirt, s nevet talált, bátorsággal hadánál.

Végre minnyájoknak, és Zászlós Úraknak, tetczék ez a' tanáczlás,
Mind megh-eggyezének, sánczokat szerzének, lőn koczik közt lán-
Verségések közöt, illy fok beszédek közt, végre osztá tágulás. (czolás,

Gnoninsky Lámpertnak, s többeknek másoknak, mindgyárt ajánlat-
Körös-körül Tábor, (ez a' Vitéz jámbor siet) el-rendelteték, (taték,
Bástyák formáiára, s Török romlására, osztán el-készítették.

De késén gondolák, e' dolgot ajánlák, hogy eleit vehetnék,
Török hatalmának, s nyargalodásának, akadékia tétetnék,
Szintén azon estve, hogy reggelre kelve, az ütközet történék.

N

A' miné

A' mint a' több dolgok, kik veztekre nagyok, ez-is hátra-hagyaték,
Sok elme vilongás, s tanácsbá tolyongás miatt el-mulattaték, (ték,
Népünk reméltelē, s mondám hogy véletlen, s hertelen megh-czala-

Szintén csak azon nap, űtközet a' mely nap, egyenlő akaratból,
Főképpen Bakichnak, és több szolgáinak, fok okoskodásfoktól,
Az had csoportonként, s válék feregenként, rendelt állapottyokból.

Mentől szélesebben, s lehetet rendesben, a' feregek osztattak, (tak,
Gyalogh lovasoktól, s Magyar Horvátoktól, mind külön választat-
Sohonnan segítség, ez a' kevés népség, mind ferényen forgottak;

Mivel attól féltek, s gyanó perrel éltek, ne talántán ellenség
Őket körül vegye, és semmivé tegye, ez a' Pogány nemzetség;
Féltek ne romollyék, s veszélyek ne efsék, a' kevés Keresztység,

Az űtközet
napja mikor
völt.

A' Bay s viadalom, s Török diadalom, lőn kis-Afzszony havában,
Dűchő szent Jánosnak, nyaka-vágásának, szent innepe-napiában,
Nevezet holnapnak, húsz felet havának, kilenczedik napiában.

Két részre osztaték, s Tábor választaték, mindeneknek előtte,
A' mint Generális, s több Kapitányok-is, hasznosabnak itelte,
Egy-más tetczéséből, s Török veréséből alkalmasabnak vélte;

Hadak rende-
léle.

Az első feregben, nem vólt semmi rendben, Generálisok helye,
Leg-inkább hun függő, vagy ellenek czüggő, ellenségnek ereie,
Kariok vitorláit, s szerencze Zászlóit, arra vitte szellőie;

Az hadnak job felől, és job szárnyán elől, Horvát-Országi Bán vólt,
A Tahí János, vitézlő társával, fegyverben tündöklő vólt,
Kinek éles-tőrén, mint Hector fegyverén, a' Pogány vér alá folt;

Bal szárnya Tábornak, s a' fok Magyarságnak, az Erdélyi Vaydára,
Ha jelen let vólna, s koczká hozta vólna, bízták volna magára,
Kinek okossága, s szorgalmatossága, let vólna oltalmára;

Távul lételeben, s jelen nem lételeben, az Erdélyi Vaydának,
Perényi Péterre mint vitéz emberre, hadak biztatának,
Vitézsége felől, és hűsége felől, kétefek sem valának.

Az első

Az első feregben, s az űtköző rendben, fő-fő rendek valának,
Urak, és Nemessék, fegyverben ékeslek, Zászló alatt állának,
Valogatot számból, egytől egytől abból, jó legények valának;

Antal Paloczai, s Ferencz Homannai, ott van Prinnyi Gáborral,
A' Bathori András, és a' Széczi Thamás, jelen Imbre Czibakkal,
Sok több nevezetes, s vitéz kellemetes, vitézlő Hadnagyokkal;

Első feregh után, algyú ezköz osztán, több lövő szerfzámokkal,
Puska por, s golyobis, fűtőlő kanót-is, a' fok Pattantyúfokkal,
Vele fok gyalogságh, követő Haidúságh pallérozt puskákkal;

Mint nagy falka madár, a' második Dandár melyben maga a' Király,
Aranyos szerfzám, s czillagos páncélban, körülé fok vitéz ál,
Tygris, s farkas bőrbé szemek fordult vérbé, erősek mint egy kő-szál.

Mind egytől lovásból, s vitéz kopiásból, ál ez a' Dandár feregh,
Parducz kallapagos, fene és haragos, Pogány rettentő feregh,
Nyilas és paifos, kéz-ija aranyos, mint nap tündöklő feregh,

(nyénél

Sok aranyos szerfzám, ki tudgya mennyi szám, villogh napnak fé-
A' föld alattok reng, s mint a' felhő kereng, ellenség személyektől,
Kiknek kariok után, gyakran a' fas osztán, hízot ellenfélektől:

Magyar fere-
gek dicittek

A' fényes fegyverben, mint nap a' dél szélben, fénylet Dárius hada,
Vér behek megh né szűnt, s Pogány szemébe tűnt, Magyarfágh fene-
Aczélos sisakiát, és fegyver-derekiát, né emészette róda; (vada,

Vérrel festet Zászlók őregek, s nyargalok, mind ezüstös, s aranyos,
Sok szép vezetékek, gyémántos a' fékek, folyom, és ráro szárnyos,
Szűgyellőjök, szépek, s Poegasus erejek, természetek haragos.

A' Részus Királynak, ki Troja Várának, mene segítségére,
Nem vólt hada illy szép, mint ez az hadi kép, ki-vált az ellenfégre,
Noha illy véletlen, s efsék csak véletlen szerencze bal kezére;

K-i beszéhetlenség, ezekben vitézség vólt, mert hozzá tanultak,
Tábor, és bay-vívás, miként egy jó lakás, közönségesek vóltak,
Mert az ellenségtől, s rájuk űtésétől ritkán megh-futamodtak.

N 2

Az

Hunyadi Iá-
nos, vitézsé-
géről való di-
chireti.

Az Hunyadit † mondgyák, Historiák iriák, minémű szerenczés volt,
A' kinek fegyverén, s vitézi erején sok Pogány vér le-czordult,
Czák nevezete-is, Törököknek ez-is, nagy rémulésekre volt.

Kinisi Pál Vi-
tészége.

Kinisi (a) Pál dobia, nevezték bika, mūdön Török hallotta;
Hunyadi Zászlóját, s bár csak kornétáját, ellenségh fadyitotta,
Czak futásra indult, s többé megh sem fordult, mindenét hátra hadta;

A' Török Czászárral, s egész hatalmával, tizen-kétszer megh-viva,
Mūdön szemtől szembe, maga személyébe, Czászárt az harcra hívá,
De mind annyi fokszor, s indult valamikor, verte, s Országát dúlta.

Mátyás Ki-
rály dichireti.

Mátyásról (b) fiáról, s régi Királyunkról, mit beszéllék versemben?
Hatzor Török Czászárt, a' ki tett a'nyi kárt, megh-veré szétől szembe
Szerenchés vóltával, csak nem Nagy-Sandorral, követ vete élteben;

Annyira szerenche, vitézséggel kinche, őtet látogatta volt,
Mészze országokra, s nagy birodalmokra, hírét ki-osztotta volt,
Két Czászárt egyfzer, s mind, Zászlója alá mind fors néki vetette volt.

Sebes víz lyukakat, s első czatornákat, miként szokot tölteni,
Hó olvadáskor, vagy Duna áriakor, nagy öntést szokot tenni,
E Király-is akként, érte valamiként, tudot Törökkel banni.

Azoktól származtak, s ezek-is faizottak, bennük van a' Magyar vér,
Ki mellyekbe gyulad, s magabann-is vigad, hogy ha ellenséghez fér,
Nincze oly nemzetség, kinél az vitézség, illy örömet fészket vér,

Táborban születtek, s hadban nevelkedtek, Bellona volt daykájok,
Szablya forgatásban, s kopia rontásban, véresült-megh szablyájok,
A' Pogány nemzetnek, véreben ebeknek, ásztattatot ruhájok,

Egygyül egyyigh próbált, s viadalhoz számlált, s vitézséget tanultak.
Vér-szomjúzó Márshoz, mint szarvas forráshoz, a' vér-ötáshoz szok-
Kariok verrel vidúlt, s testek sebtől úijult, sok Törököt rontottak; (tak

† Bomf: dec: 3. lib: 4. 5.

(a) Bomf: dec: 4. lib 3. (b) Bomf: dec: 4. lib: 1. 2. 3. 4.
5. 6. 7. 8.

Hegy,

Hegy, s völgy stráfa helység, czata, és mezőség, tanuló iskolájok,
Utakon harczolás, kergetés, s nyargalás, vólt kincz-tarto bányajok,
Oszpora Török pénz, s vérrel kerestet kincz gyakran eset praedájok;

Egy kevés gyalogból, job szárnya Haydukból Dandár feregnek állot,
Vitéz Tizedesek, s ékes fegyveresek; elméjek megh nem bomlot,
Puskájok vállokon, fas szárny Zászlókon, a' szél mentére haylot;

Nem mészze egy-mástól, feregh a' Dandártól hol rendeltettek vala,
Chak egy hajtásra, mondom, s nem továbbra, ők váasztattak vala,
Hogy ha kívántatnék, Dandár indjtanék, segítségére vólna;

Hogy ha job, s bal szárnya kikre előb hatna Török megh-tolyattatnék
Ellenségh kezétől, s Pogány fegyverétől, hogy károk ne törtennék,
A' Dandár feregtől, Király vitézétől, hamar megh-segittetnék,

Mely fereghben Királ személye szerént ál, vólt három rend előtte,
Király szolgálból, és be-jároiból, állot e' körülötte,
Az fő-fő Papoknak, és Zászlós Uraknak, ferege azt követte;

Seregh Kapitánnya, s előttök-iárója Tárczay Miklos vala,
Nem alacson rendből, de a' Magyar nemből, születése lett vala,
Szeme, s allapottya, s minden ábrázattya, vitézségre néz vala;

Tárczay Mi-
klos Király se-
rege Kapitán-
nya.

Nagy dichiretségh, ebben az vitézségh, s benne megh-gyűkereszt,
Sok Török karával, s gyakor romlásával, jo hirt és nevet szerzet,
Le-folt vér kariáról, gyakran szablyájáról hogy Törökötek üzt;

Hű vólt a' Királyhoz, mint önön magához, szükségkor megh-mű-
Változo beszédbe, az egy hűség kibé vólt fenki sem találta, (tatta,
Király szándékához, s paranczolatyához minden dolgait szabta;

Tárczay Mi-
klos dichireti.

Mind két Kapitányok, s Udvari Hadnagyok e' fereghben valának,
Kik békes időben, Udvarnál mindenben, rendeket szabattanak,
Trepka András, és Slik, Cheh-Országból a' kik, eredetet hozának,

Chehek, s Morvajak, a' kik közel vóltak, mind el-érkeztek vala,
Mert a' töb segítéségh, s készítettet népség, megh-czak uttyában vala,
Czak a' kik Udvarnál, laktak a' Királynál, érkezhettének vala,

N 3

Ezt

Ezt a' három rendet, ki indulni kezdet, megh-ereztet Zászlokkal,
Serege Királynak, erős Dandárinak, követte a' Papokkal,
Kiben Király maga mint Égneke czillaga, fényt szép szerzőmokkal;

Ékes termében, mint rósa Pünkösztben, tündöklő iffiúsága;
Eden (a) mezejének, s Hesperus kertének gyümölczöző virága,
Absolon szépsége, testigyenessége, mint Cédrus magassága;

Természet valóban, e' Világi jobban, boldogul megh-áldotta,
Mint Abner, s Amasát, (b) hadaknak ezt mását, dűchőségének hadta,
Ország Czimerével, s tündöklő fényével, ugyan megh-koronázta;

Pindarus híres, neves, Thebánsbéli Poétának neve.
Ékes szollásában, s a' Magyar-Országban, második Pindarus (c) vőlt
Nyelvének járását, s tulaydon forgását, Minerva forgatta vőlt,
Mint Aristaufnak, ennek ajakinak, Ambrosia, s méze fől;

Czuda mely bölcheység, és nyelvi ékesség, belé öntet vala,
Földi Királyok közt, nap kelet, s nyugott közt, ennek mása né vala,
Mondhatom Latóna, s az ékes Diána öt nemzette vala;

Isteni nagy jóság, s csendes nagy jámborság, vőlt ennek követője
Vétektől távol vőlt, minden jó rea fől, Dióne vőlt emléke;
Romulus az Attya, s Márs a' kereszt Attya, Phœbus vőlt a' szülője;

Fegyhetetlenséggel, és nagy szelidséggel Istenekhez hasonlo,
Ábrázattal ékes, s nemzetivel békés, mint egy másik Apollo;
Kegyes beszédében, s mindennek igyében, vőlt igazság szolgáló;

Hazánk reménsége, s szemünk fenyege; világos napia.
Országunk oszlopa, (kit halál el-lopa) vala arany almája,
A' Keresztységnek, s paísa hitünknek, oltalmazó istápa;

Nemesség Czimere, s irgalmaság ere, Királyok ékessége,
Az egész Világnak, és az Európának villámlo dűchősége, (flege,
Mint láspis kövek közt, ez-is Fejedelmek közt, tündöklő vőlt szép-

E' Nemzetségünknek, és Keresztységnek, nagy reménye let vőlna,
Ha élet Afzszonyi, fonala szövői, továbbá hadtak vőlna,
Illy nagy reméntelen, s jay ki nagy véletlen, el-nem meczették vőlna!
(a) Gene: 4. c. 5. 16. (b) Reg: 2. c. 20. 5. 9. (c) Horat: 4. Car. Ode 1.

Job

Job felől Királynak, áll vala jobiának, az Esztergami Érsek,
Mellette seregben, vagyon azon szerben, közel Zágrábi Püspök,
Mind kettő pánczélbá, s öltöztek sisakban, lovok czafraggal szépek;

Batha Városából, s Király hagyásából, visszafra küldet vala
Az Egri Püspök mert, arra visszafra nem ért, még ielen ott nem vala,
Buda Városában rá bizot dologban, ottan forgodik vala.

Zágrábi, Váradi, Péchi, s Syrmiai, Püspökséget kik birták,
Rédel egy-mas után, ki mint volt tizt után, rédeket megh-tartották,
Kinek méltóságát, s megh-böchték magát, méltóságokat tudták;

Bal felől Királynak a' seregh szárnyának, Váczi, s Győri Pap Úrak,
Fegyverbé öltöztek, s paist fel-kötözték, mint gyors ráro madarak,
Serényen forgodnak, s lovaik ugrálnak, olyak mint fene vadak;

Cancellariusnak, mint a' Curtiusnak, szablyája a' kezében,
Nittrai Püspökkel, s Boznai Püspökkel, vadnak jo reménségben,
Feiér-Vári Prapost, Tanáczal rendet oszt, ott a' fok beszéd közben;

Az Író-deákok, s Sécrtáriusok, utánok következnek;
Király Komorniki, s más több Afztalnaki, rendeléseket vesznek,
Kopíaiok kezekben, s Isten az szivekben, magokban örvendeznek;

Király Dandarában, s ebben a' csoportbá, helyet megh-hadtak vala,
A' Palatinusnak, bal felől Királynak, kit helyezett vala,
Mindennemű rendnek, mi érdeme kinek, szokot rendében vala.

Jól lehet fájdalmos, s lábai dagados, aligh ülhet lovára,
Közvényes tagjai, s temérdek szárai, nehéz kengyel nyomásra,
Palatinus még-is, noha nagy, s nehez-is, gondot visel dolgára,

Hol egyik sereghez, s hol másik sereghez, nyargalodik mint lehet,
Hol a' bal szárnyára, s hol pedig jobiára, siet mint lova mehet,
Biztattya szép szóval, s köti magát joval, ha még valaha élhet;

Palatinus mint hogy fok gondgya el nem fogy, ide, s tova nyargallot,
Király bal kariára, s üres hely voltára, más Úr helyében állot,
Mert Zászlós Urakból, együl egyigh abból, a' Király rendi állot.
Chesztricz

Király sereg-
ben való ren-
des.

Chefztricz, és a' Maylát, Nemes vitéz Horvát, Király lovász-mesteri,
Király után vadnak, sietve lovagnak, egyik másikat éri,
Kolczagh, és Sas-szárnyas, kariok-is kar-vasas, kezekben éles-tőri;

Urak után mennek, inkább hitt a' kiknek, s tudta vitézségeket,
Magához válogatott, kiket joval látot, s remélte hűséget,
Szükségnek ideien, s szerenche ősvényén, érte ontyák véreket;

Ezekhez foglalva, s utánna számlálva, válogatot sok szép nép,
Nagy vasas szerfzámban, s fényes vas-derékban, naptól tündöklő és
Pogány romlására, s szörnyű halálára, rettenetes hadi kép. (szép

Ez az kérés, és vasas fegyveres, ezer számot tehetet,
Kiknek vitézsége, hire, s ferénysége, el-terjedve lehetet,
Ekes fegyverektől, s bátor személyektől, az ellenség felhetet,

Mivel több fegyveres, vassal ki volt szeres, a' martalékban voltak,
Kik a' Pogánysággal, elől gyorsasággal, feregh előt harcoltak,
Kiknek árnyékában, utánok azonban, több seregek indultak;

Dragffy Iá-
nos, Ország
Birája, Király
Zászlója hor-
dozója.

E' Dandár feregh közt, s szintén közepe közt, Király Zászlóját vitték,
A' Dragffy Jánosnak, Ország birájának, kariaira rendelték.
Ki ferény dolgában, s vigyáz ő magában, hogy kár ne következék,

Dragffy Iános
Ország birája

Nagy tisztebeli rendben, s derék tekintetben, ez a' Dragffy János volt,
Mint harmadik személy, né mondható chekely; mert Ország birája
A' kinek hűsége, s tökéletessége, Király előtt nyilván volt; (volt,

Szükséges dolgokban, s akar-mi okokban tanácsát megh-halgatták,
Bölcs okoskodással, s ékes tudománnyal, foly elméie iol látták,
Valamint kívánta, s illendőnek látta böchületit megh-adták;

E' Dandár fereget, mint egy erőiséget, a' kiben Király vala,
Inkább csak lovasságh, de kevés gyalogságh, mind körül fogták vala,
Serényen Királyra, mint drágab iavokra, elméiek vigyáz vala;

Oldalt Papok után, következtek osztán, három vitéz személyek,
Kik Király gondgyára, s feie oltalmára, választatva lévén,
Igy az egész hadak, miként erős vadak, rendeltetve lévén.

A' Gene-

A' Generálisok, mint fene farkasok, minden felé nyargalnak,
Jo rendelésekkel, gyákor beszédekkel, mindennek szívet adnak,
Semmi gonosz példát, látván Pogány hadát feregeknek nem hadnak;

Kezében van bottya, s villogh a' szablyája Tömőri Pálnak elől,
Eleit, utólyát, szélit, s minden modgyát, hadaknak minden felől,
Rendeli, s számlállyá, olykor igazgattyá, s kerüli körös, s körül;

Zápollay György-is, maga dolgát ez-is, sohul el-nem mulatá,
Raita Tygris bőre, oldalán fegyvere, magát lován hantatá,
Vitézek legyenek, s semmit se féllyenek, nagy torokkal kiáltá.

Rettenetes nap volt, a' kin ennyi nép holt, mindenható Ur Isten!
Be sok Keresztység, s a' Magyar Nézettség, igé megh-romla itté!
Nagy czaft tén Pogány, ez a' dühöt farkány, országunkba véletlen.

O PARS

PARS DECIMA.

Világi élet, mint egy szép kikelet, tündöklő virágháiban,

Az Égnek sirjától, s gyenge harmattyától, vagyon ujjulásában,

De ha megh-tekinted, s valóban megh-érted, romlando mi voltában;

Liliummal mezők, vigaságot űzők, s illatokkal örvendők,
Iffiuságh napiai, és folyó orái, számlálható esztendők,
Mint a' vizek folynak, s egy helyben né állnak, változandók az űdők;

Az ember magának, s friss állapotjának, szerencchéket ígírhet,
Madár tollaival, s miként szárnyaival, az ég alatt repülhet,
Elő-menetelhez, s a' megh ígirt célhez, még valaha érkezhethet;

Az Isten szándékát, ember akarattját, soha fel nem érheti, †
Mert bölcs ő magában, s minden hatalmában, senki nem szemlélheti,
Mélséges tanáchat, s el-szánt akarattit, ember fel-nem érheti;

Szarándokságh alá, s kiki halál alá, e' Világon vettette,
Buydosás a' dolga, a' még halál horga, szájában lesz tétette,
Bizontalan élte, hol szinte nem vélte, léfzen el-felejtette,

Mint a' vizen iáró, szerenchére váró, ki Tengeren buidosik,
Viznek habaitól, s ég haborútól, veszedelemben esik,
Tartoztatik uttya, s a' partot ohaittya, dolgaiban el-késik;

Vagy haitörésben, s Tengeri szél-vézben, haboktól hanyattatott,
Szerenczétlenségben, s Tenger örvényében, ki nyavalyásul jutott,
Vizhez ragadozot, s dézkához kapdozot, még széltől boritatott;

† Paulus ad Rom. II.

Kevés

Kevés ideigh tart, le-omlik mint a' part, kerben virágzó rosa,
El-szárad, és hervad, színében megh-lankad, nem kell illatozása
Változandóságát, s Világh gyarloságát, mért hát valaki fuffa?

Fút, s fárad az ember, mint romlando kender, ki vizben ásztattatik,
Vagy mint, mezei fű, ki kikeletben iű, szépen tündököltetik,
Mint tóra az halász, de ha el-jő kaszás, hamar le-arattatik;

Czalárd ő magában, fors allopottyában, ninchen állandóságá,
Igret, s adomány, és chalárd találmány, s hazugság valósága,
Méreggel fel-fordúl, chak hamar rád borul, hiúságos nyálankasága;

Kétségh közöt habzol, s tagaidban fázol, hihetetlen ségh dolgoz,
E' világi fok kinch, sár vagy arra tekjinch, hiszed hogy ráro foglyod,
De, ha megh-tekjnted, s ember megh-ertended, a' Bagoly léfz-e foly-
(mod.)

Isten irgalmából, s kegyes jó vóltából, mindent iora teremtet,
Atyánk esetéért, az Adám vétkéért, halandokká tétetet,
Sárból formáltattunk; kire hogy változunk, tön ránk illy nagy esetet;

Bizonyos oráját, s halálának napiát, kiczoda ki tudhattya?
Ninch oly tudos elme, s embernek értelme, a' ki fel-találhattya
Világh gyarloságát, miért tehát húságát, a' job a' ki kaphattya?

Meszfze Országokra, gyakran nagy probákra, ember a' fejét veti,
Mind addigh fút, fárad, még erfénye árad, s magát kinchel töltheti,
Nem gondollya azt megh, majd halál foittya-megh, por, s hamuvá
(téteti.)

Czászár, s Királyoknak, Fejedelmi Uraknak, vége chak az egy halál,
Nagy, s kichin dolgoknak, s friss állapotoknak, az utóllja rajta áll,
Test-is a' lélektől, mint szeretőitől chak ő általa el-vál;

Sokszor Országokra, s nagy tartományokra, büntetését bochattya,
Mint Attyafiait, Isten az övéit, gyakran megh-látogattya,
Kit szeretettiből, s kit bűn énségéből, magához hajtogattya,

Lám David Királyt-is, ezt-is a' iámbort-is, ostroma alá veté,
A' Náthán † Prophétát, ki néki prophetált, ő hozzája erezté,
Három * kívánságát, bűnért halál földgyát, eleiben, téteté,

† 2do Reg: cap: 12. * lib: 2do Reg: cap: 24.

○ 2

Ehséget

Éhséget, és fegyvert, s dőgh halált, a' kit nyert, választására hagyta,
Hogy ez három közzül, Országában tűzül, rá büntetésül adgya,
Isten irgalmában, népem Országában, job hogy esék azt mondgya.

Igy a' mi hazánkra, büntetésül arra, Isten a' Pogány fegyvert,
Réájok bochátá, s igé megh-chapatá, s minnyájunkat így megh-vert,
Most-is számba ize, s nagy izetlen vize, melyet Országunk el-nyert;

Igen szabiák vala, s osztozattyák vala, népünk a' nyereséget,
Madárt meg-fem fogtak, s addigh kopasztották, találtak vesztéséget,
Öntözték vérekkkel, mint forrás erekkkel, Moháchi mezőseget.

Ember akarattyát, és az ő szándékát, Isten más-ként rendeli,
A' szerenche szárnya, s ennek vitorlája, nem megy a' mint rendeli,
Fáratsága végét, s jutalmának bérét, ott veszti hol nem véli;

A' mely Országokat, s fegyveres hadakat, Isten megh-szokot verni,
Gonosz életékért, vagy Attyok bűnéért, ostonnal akar érni,
Eszét leg-elsőben, veszi-el mindenben, s így szokta meg-büntetni;

El-vévé az esztét, Moháchnál értelmét, a' mi hadainknak-is,
Pogány iga alá, mint egy iárom alá, veté mert nyakokat-is
Dulata Hazánkat, s édes hajlékinkat, fanyarita minket-is.

Továb nem teriésztem, s beszédem ereszttem, már az Historiámra,
Hol az hadak voltak, s ütközetek voltak, rendelem irásomra,
Mi formán geriedtek, s tova-is teriedtek, népeink, Pogányfagra:

Mohác mezseitől, egy mért földre ettől, volt a' rettenetesség, (égh
Nagy villálás miatt, mint meny-dörgés miatt, tetszet hogy ez Világh
Csak né mint itélet, s más Világra kelet, látczot hogy már leszé vég,

Az Hareznak helye Mohác mezejé volt. Duna folyásától, s ennek ő partyától chak fél-mért-földnire volt,
Hol a' mezőségben, hegyeken s völgyekben, Kereftyén vér alá-fölt,
Hol Ország s engéje, s Uraság gyengéje, Szulimán miatt megh-holt

Nagy szép igyeneség, s ott széles mezőség, hol az ütközet történt,
Szélesége nagy volt, viz, és sár nélkül volt, s tágassága a' szerént,
Semmi fa, és liget távol ott a' sziget, mezőség szerte szerént;

De

De Duna, s mező-közt, Török hol ütközött, egy nagy moctáros tó volt
Magában chak állott, egy felé sem hajlott, folyása neki nem volt,
Náddal, és fok fással, s ingovány posványal, felette nagy bőves volt,

Hol fok halandóság, emberi gyarlóság, véget vete életnek,
Megh-kostolá izet, s ivá Léthes vizét, Lachéris ebédének,
Vtolsó futását, legh-végső chapását, vévék vitezéseknek:

(vala,

Ott szintén ellenben, népünkkel csak szemben, egy nagy széles domb
Mint egy kis hegyecské, alatt mély völgyecské, mely szép, és széles va-
Itt az Török Cházar, miként fene Tatar, sátort vonyatot vala; (la,

Hegyről alá menvén, völgy felé érkezvén, vagyon Föld-Vár-faluja,
Az hegy oldalában, ottan a' faluban, Egyháza és Temploma,
Hol nép imádkozot, s Istennek áldozot Mife-szolgáló Papia.

A' Török Cházfárnak, tűzes szerzámának, ott vagyon sokasága,
Algyuk, fereg-bontók, s taraczkok vér-ontok, mosároknek nagysága,
Sok tűzes labdaknak, s égő gránátoknak, számlálhatatlanága;

(tunk,

A' mely helyet mostan, s harcznak multa után, magunk szemével lát-
Teli volt Törökkel, s fok Szerechenekkel, kiért megh-futamottunk,
Magunk kárán végre, frigyese későre, veszélyünkkel tanultunk.

Ott a' fok lanchárság, megh-szállót Pogányság, rettentő fegyveré-
Falun-túl el-fogta, utakat gátolta, sűrűséges népével. (vel,
El-szélet nagy-hofszan, hol a' Bassa Hafzan, vagyon ő feregével,

(Cházar maga,

Az mely lanchárok közt, s megh-mondot gyalogh közt, a' Török
A' Görög Országának, s egész hatalmának, koronázot zálogia,
Ki-ontá Magyar vért, Lajos Király Vezért, Magyaroktól el-vonnyá;

Meg-nevezet helybē, mint valami völgyben, voltak Cházar algyúi,
Mohác körülvaló, s Országunk Uraló nevezetes falúi,
Törökké valának, s mind le-váogatának, Magyaroknak haydúi,

(náltak,

Kik nagyobb félelmet, hogy sem mint férelmet, Nemzetünknek chi-
Jnkáb ellékeztek, s mezon ferenkettek, minthogy halmoczba voltak
Hogy sem mezőségben, vagy igyeneségben, mint a' miénk voltak,

Fellyül

Fellyül megh-irt helybē, napon, s modon rendbē, seregek rēdeltettek,
Ott az egész Dándár, közepettek standár, egy helyben vesztéglettek,
Az egész Magyarfágh, Nemes, és Urafágh, viadalhoz készültek.

PhaéronPhœ-
busnak, az az,
a' napnak fia. Nap fel-keletkor, Phaéthon † hainalkor, lovák nyerítésével,
El-űzé felhőket, fetétes ködöket, tündöklő szekerével,
Phlégon, s Pyroisnak, Eous, s Æthomnak, aranyas üstökével.

Tiztábban fel-kele, homály megszűt tőle; uijttya a' Világot,
Szép ékes fényével, s sugár serényével, mutat világosságot,
Rettenetes ez nap, kár hogy illy fényes nap hozza homályosságot.

Az Királyt ki-vivé, s ő magához vévé, Palatinus rendiből,
Az hol az előtt volt, s mely helyben állot volt, ki hozá a' seregéből,
Az mennyire lehet, s okossága érhet, tanittya elméjéből;

Harmad nap az előt, még ütközet előt, a' Királyt megh-hordozá,
Seregről seregbe, egy helyről, más helyre, de még Dándárhoz hozá,
Sjntén így először, mostann-is mint többször, Tábort véle vigyázá.

Hol Király személyét, és jelen-lételet, mindeneknek hirdeti,
Ulak, s Nemeseknek, s egész vitézségnek, víjával ielengeti,
Kik kétefek voltak, s Királyt ohajtották, bizonyossá téteti,

Mondgya hogy kész vólna, s örömeft megh-álna, fényes koronájáért
A' Magyar Nemzetnek, és Keresztyénségnek, hire, neve, hitéért,
Nemes országának, siros határának, s hazáia nemzetiért;

Palatinus Ma-
gyar hadaknak
ett intése. Kiki gyermekéért, és feleségéért, itt halálát ne szánja,
Ország pusztulását, s Pogánynak rablását, még az Isten-is bánnya,
Mert halál szél-vésze, s legh-utolsó része, habiaival most hánnya,

(tassák
Kariokat megh-rázzák, s viadalra hozzák, Magyar vért megh-mu-
Vér szopo Zazlokat, s lobogos kopiákat, a' szeleknek boczáfsák,
Az egész Pogányságh, Szulimán oczmányságh, fogok fejerét láfsák,

Megh-cmlékezzenek, s ne feletkezzenek, miként régi Magyarok,
Mint amaz vad kannak, sebes harczolónak, tajtékozzék agyarok,
Pogány ver-ontástól, s erős harczolástól, verrel folyon a' kariok.
† Ouid: Met: lib: 2.

Ezt

Ezt jól megh-gondollyák, s regiektől hallyák, kik vóltak mi Eleink,
A' Törököt hanyfzor, módó hogy fok százszor, megh-verték a' miéink,
A' véren fundáltak, s hazánkat tartották, Nemes, s erős Baynokink;

Ti-is mennyi izbē, mondom ezer-i ben, a' Pogányt megh-vertétek,
Nagy szégyen-vallással, hazánkból futással, űztétek kergettétek,
Sok szép diadalmit, s minden győzedelmit, magatokká tettétek;

Most-is azon ebbel, hidgyék nem egyébbel, őszve menésünk léfzen,
A' ki ekkoráigh, s most-is ez oráigh, igen nagy kárt nem téfzen,
Ha vitézek léftek, s réa futást téftek, ő nagy rémulést vészen,

Elmékben ne vegyék, sőt chak félre tegyék, Töröknek fokaságát,
Az ő hiveinek, s Asia népének, iol tudgyuk batorságát, (ságát;
Mert chak gyűlevéz nép, vagy mint a' balvány kép széleltük roszfiza-

Nem a' fokaságban, de az erős karban, vagyon az viadalom,
Bátor fegyverétől, s vitéz erejétől, rakatik a' test halom,
Mert (a) nem a fok néptől, hanem csak Istentől, léfzen a' diadalom,

Maga-is az Isten, magas égből itten, ielen lefz hiveiért,
Maga fogh harczolni, s népét oltalmazni, szent irgalmafságáért,
Megh-bátorit minket, s nem hadgya lelkünket, végtelen ió-vóltáért;

Angyalit el-küldi, s szent Mihály a' rendi, egész legioival,
Maydan körül veszi, s sziveket el-veszi, Szultánnak hadaival,
Ama boldogh szűz-is, esedezik ez-is, Fiánál irgalmával.

A' boldogh szűz István, még mikor megh-halván, ennek hadgya (b) or-
Gondviselésére, s Anyja kegyelmére, ajánlá kis iofágát, (fágát,
A' Magyar-Országot, s mind a' Magyarorságot, nemzetinek Világát:

Sénachérib (c) hadát, mint fok fene vadát, Isten szent Angyalival,
Táborát véteté, s környül kerítetté, erős legioival;
Száz nyolczvan ezerigh, egy éjtel virattigh, le-vereté kariival:

(a) *Iudicum* 7. ver. 2.

(b) *Bom: Dec. 2. lib. 1.*

(c) *Regum* 4. Cap. 19. ver. 35.

Holo-

Holophernes (+) ellen, czuda, s reméntelen, Isten megh-szegyenité,
A' Judit Afzfzonnyal, s illy gyenge Afzfzonnyal, feiét el-vétetteté,
Kinek Béthulián, feiét a' fok bástyán, szégyenére téteté;

Mostann-is nem kisseb, s nem-is véghetetlenb kezei serénysége,
Nagy, és győzhetetlen, ezentől hertelen, megh-segit Istensége,
Maid kézben keriti, s prädává téteti, Pogányt kegyelmessége.

Tudgyátok minnyáia, né chak egynéhányá, kik fel-fegyverkeztetek,
Nem chak hazátokért, és egésségtekért, a' kik ide gyűltetek,
De Keresztyénségért, s az egész Országért, azért emberkedgyetek,

Mind élet, és halál, most ti raitatok áll, mind egész Keresztyénség,
Pogány erejétől, mint a' melegségtől, szokot olvadni a' iég. (végh.
Ha nem serénkedtek, s vitézek nem leszte, minnyáiunkban léfzen

Műdön az fok szép szót, mint egy io izű söt, köztők hintette volna,
A' Királlyal egyyüt, kiket nap fénye sűt, nekik ajánlta volna,
Az egész Táboron, s a' fok rendelt karon, fel alá jártak volna.

Végre a' Királlyal, szép iffiu Laiossal, Palatinus megh-tére,
A' Dandár sereghez, régi hiveihez, s álla maga helyére,
A' ki az Uraknak, Püspök, és Papoknak, esék nagy örömére,

A' napnak iob részét, s akkor nagyob részét, tölték várakodásban,
Vesztégh-lételeken, s czendes elméieken, nap méne nyugovásban,
Széles Tenger felé, s az Indusok felé, lépék az Hesperusban.

De mind azon által nevezet nap által, telék apró czatákkal, (kal,
Hol Töröktől egy rész, hol Magyartól más rész, voltak martalékok-
Kopia ütközéssel, egy, és más üzésel, nyargalloztak lovakkal.

Azonban de még-is, Török mind addig-is, ot az völgyben fereglet,
Némely harczóloi, s elől nyargaloi mi népüktől félemlét,
Némely Táborunknál, s mi martalékunknál, sebeiben sérémlet.

Miért várakozot, s völgyben megh-maradot serény vigyázásokbā
A' Török vesztég-lett, hogy csak egy helybē lett, mi ok lehessé abbā,
Nagy kétesek voltak, s fok-at-is gondoltak, hogy volna ravaszágban,
† *Indith. Cap. 13.* Némel-

Némellyek azt vélték, s közzülők itilték, hogy chaka' szorofságra,
Török álnoksággal, avagy ravaszággal, vinni akarná arra,
Más felé ne menne, s ne-is eredhetne, hanem csak Janchárságra.

Némellyek pediglen, talám nem értetlen, gyanu pörrel-is éltek,
Vesztéglése alatt, álnokságh az alatt, illyent-is reménlettek,
Hogy a' sötet éjtel, Török erciével, ráiok ne üfson féltek,

Mely dologhoz foghni, s nékiek próbálni, né igen nagy, s nehéz vólt,
Vele nagy fok álgyuk, mint éhező variuk, éhel holt népe fok vólt,
Mi számunkhoz-képést, ha tett volna lépést, elégséges modgya vólt,

Vagy mint álnok Sáfár, vagy czalárd Putiphár az Bellonát, forgatta,
Gyakor martalékkal, iő, s menő chatákkal, fegyvereit hordozta,
Várokozás miatt, Magyarnak unalmat szerezhet, azt gondolta,

Végre mi vólt, s légyen, itiletet tégyen, elmém azt nem tudhattya,
Mert (+) Isten sziveket, s egyedül veséket, emberben vizsgálhattya,
Hogy ránk fente fogát, s vette halál horgát, mindē azt gondolhattya;

Czak né mind nap estigh, s Hesperus költéigh, vóltak várakodásban,
A' következőtől, s rettenetességtől, testek izadásában,
Az elmék fáradtak, s veréiték czurgottak orczáiokról Táborban;

Illyen nagy kétségben, és vélekedésben, hadaink hogy állának,
Ki egyyet, s ki mást mőd, megh-feiteni azt gőd, mert ők várakodának,
Mi oka lehetet, s mulatást tehetet, nem tudhaták dolgoknak.

Már estvére kelvén, nap, s orák el-telvén, csak aligh meg-láthaták,
A' Török fereget, s kopias ellenséget, ráiok jőni találák,
Hogy oldalban alá, s mezőségre alá, hogy jó ráiok gondolák;

Czak lobogoiról, s sűrű Zázloiról, őket megh-esmérhették,
Hogy iő az ellenségh, s ráiok Pogány népségh, igy eszékbe vehették,
Mert hofzszan el-nyultak, hegyé hogy ballagtak, csak tavoról szélél-
(ték;

Szép rendelt seregben, sifak a' feieken, szépen ballagnak vala,
Czak nagy czendességben, fegyverek kezeke, felénk léptetnek vala,
Jo lovak alattok, pokolbéli átkok, csak vért szomiuznak vala,
(+) *Psalmó 7. ver. 10.*

Tömöri saidtván, s ellenséget látván, mindgyárt első feregből,
Királyhoz nyargala, hogy ió volna szólla, megh-tudni mi lesz ebből,
Pogánynak szándékia, s titkos akarattya, majd ki-tetczik ezekből,

Talám Táborunkra, s jönek hadainkra, hogy körül vehessenek,
Mint halász halakat, s vadász a' vadakat, hálóban keritczenek,
Vagy madárt sípszóra, s vad lovat a' sóra, harczra hitegessenek;

Vagy talántán azért, indultak-megh ezért, hogy semmivé tegyenek,
Minket hadainkal, fel-tátot torokkal, mint Sárkány el-nyelleyenek,
Vagy fivo Oroslány, ki prädáknak lest hány, hogy emészthessenek;

Ebből megh-érthettyük, és ezre vehettyük, mi leheffen szándékia,
A' Pogány ebeknek, s gyűlevész népeknek, hol iáron gondolattyok
Már né titkolhattyák, s majdan megh-mutattyák, ellenünk lesz szab-
(lyáiok;

Elöl-is küldeni, s végére menetni, io volna valakiket,
A' kikhez bizhatnánk, nyilvánással tudnánk, mérész vitezéseket,
Mit tud próbálnák-megh, s utait állják-megh, czufollyák-megh ebe-
(ket.

Hadgya Rátkainak, és több társainak, kik Király mellett voltak,
Feie őrzésére, s gond-viselésére, a' kik rendelve voltak,
Ha szükség lett volna, s koczka hozta volna, oltalmazoi voltak,

Mindgyárt fieszenek, s végére mennyenek, mi leheffen szándékia,
Pogány nemzetségnek, s erre jövésének, hol járion gondolattya,
Vagy mi ok vezeti, s hogy idője kifizeti, s mért indult-megh Zázlóiá;

Jól iparkodgyanak, s ieletet hozzanak, indulattyát fordítzák,
Inkább vízfő-felé, Czászár hada mellé, őket-is vízfő haichák,
Hogy ránk ne jöheffen, s el-fe érkezhessen, úttokat el-szorítzák,

Ugyán ember modon, miként Tygris vadó, rayta czipált tegyenek,
Hogy ha lehetséges, s látzik eggeséges, benne földre ejczenek,
Mit tud a' Magyar vér, hogy ha kit utól ér, Czászárnak hirt tegyenek.

Dorcéus Ae-
tzeon ebének
neve.

Ekképpen Tömöri, a' feiekben veri, mint, s hogy czelekedgyenek,
Dorcé^(†)ebekkel, s Szereché népekkel, mindgyárt szébe ményenek,
Vad tekintetektől, s hangos beszédektől, ők megh se ijedgyenek.
(†) Ovid. 3. lib. Met: Örömeft

Örömeft mozdulna, s Rátkai indulna, de tudgya hivatallyát,
Hogy bizták fejére, s tellyes életére, Király személye gondgyát;
Hogy ha mi történnek, s népünk verettetnék, igazgathatná uttyát,

Egyéb-áránt kéfzen, szive nincsen félfszen, társaival el-menni,
Tömöri szavának, s paranczolatyának, kéfz örömeft engedni,
Törökön próbálást, s ezt a' réghi szokást, jsmét meg-ujtani;

Rátkai diche-
reti.

Né mostá tanulta, de régen forgatta, Rátkai társaival, (dofival
Sokszor hogy Márs forrot, s mint viz tűznél buzgot, vit Török fol-
Soha megh-nem rettent, de szive fel-ferkent mindenkor barátival.

Iol tudgya vala ő, noha szive mint kő, miczoda tífzi volna,
Király hűségére, társaival erre, köteleztetet volna,
Kinél nagyobb kincze, méltó hát hogy félche, Országunknak né volna,

Mennyire lelete, s tífztéségh engedte, menti vala ő magát,
Mondgya hivatallyá, s más volna a' gondgya, ki-k tudhattya dolgát,
Hogy Király fejének, s szükségkor éltének, ő viselné a' gondgyát,

Tömörinek szavát, s ebben akarattyát, véli szükségnek lenni,
Látá hogy Király-is, Tömörinek ő-is, kéfz eztet megh-engedni,
Nagy kételenségből, de nem félelemből, ofztán kezde mozdulni;

Jtilé magában, s vólt gondolottában, ha kéfedelmeskednék,
Minnyájan félénknek, s rosz méreztelennek, hogy ez így ne történék
Ezutann-is fenki, ha mi kár jó neki, azt ő réa ne-vetnék,

Lovát farkantyuzá, s pallosát ki huzá, megyen a' Pogányfágra,
Társaival együt, mérge torkában jött, nem gondol, a' halálra
Egész seregével, s rendelt vitézivel fiet vagdalkozáfra;

Reménség táplálta, sőt azt álitotta, hogy hamar vízfő-mehet,
Király személyéhez, s gond-viseléséhez, nem kéfik ott, megh-jöhet,
Mikor szolgálatya, s ha lesz futamattya, Királyhoz még megh-térhet

De ezek utann-is, Töröknel ofztann-is, igen kétséges dologh,
Hol járió elméjek, s elléségnek fejek, ez okbá mikét forogh, (morogh.
Hogy ha megh-harczolé, s szerenchét próbálé, vagy csak távulról

Már három órára, chak ném az északra, dél után a' nap fordúlt,
Még-is az elléségh s a Pogány nēzetségh, helyből megh-nē mozdúlt
Oly derekas-képpen, s czak chatázás-képpen, vélve ha elő-fordúlt,

(nyenek,

Soká Urak közzül, s mind Pap Urak közzül, mondgyak vízfza-men-
Előbbi Táborra, s ki-ki szállására, vízfzont hogy megh-térienek,
Mert szintén el-unták, Törököt hogy várták, látták késését ennek:

Mi hafzna mulatnunk, s héában állanunk, Urak nagyon kiáltyák,
Idején magunkat, s mind pedig lovunkat, itt éheztetni mondgyák,
Job hogy a' Táborban, s ki-ki a' Sátorban, vízfza szállyon kiáltyák;

Ma femmi né léfzen, Pogány chak rá vészzen, s várakoztat bennünket,
Mert már estve vagyon, s jó a' sötét nagyó, chak fázart, és tart minket
Alnok pračikákkal, s illy találmányokkal, vékonyittya erőnket.

Halván Tömöri Pál, mint vitéz Generál, hol jár Urak elméie, (ereie
Hogy majd vízfza-térnek, s ma semmit né nyernek, nintz ellenségh
Nyargala' Dandárhoz, s gyorsan a' Királyhoz, mondgya hogy ne
(engédgye,

Kőnyebb egy szárnyával mīt egész hadával Pogánynak, megh-űtköz-
Chaszár sátoráigh, s vízfza Táboráigh, ezeket vízfza űsznünk (nünk
Kik által többit-is, Chaszárt ő magát-is, ekképpen rettentenünk;

(fzen,

Tömöri űtkö-
zetre való
intéle.

Veriük-megh chak őket, vegyünk fok fejeket, megh-láttjátok jól lé-
Ez okból Pogányságh ez az hatalmaságh szörnyű rémulést vészzen,
Többi-je megh-láttják, s itt megh-tanulhatták, Magyar kard mīt
(tészzen.

E' fzik után Király, mint Vitéz Hannibál, trombitákat fujtatta,
Harsognak hadak közt, dobok seregek közt, sziveket gyujtogatta,
Mind föld, s ég-fzakadás, s ninch köztök akadás, zengés fel-indította,

Régi szokás szerént, Király szive szerént, az Istent segitfégül,
Hivá hadaival, Török vadaival, ezennel meg-eggyesül,
Magyarok Afzszonyát, Egek Királynéját, hívá nagy segitsegül;

JE S V S nevét hívák, s minnyáian kiálták, vitézek seregen-ként,
Mellyet három izben, ugyan azon helyben, éneklének renden-ként,
Istenre dolgokat, s bizák ő magokat, Királyokkal feien-ként.

PARS

PARS UNDECIMA.

Z egész Magyarságh, látván hogy fokafágh mint fel-
hő rá szakadna,

Nehéz volta miat, a' föld-is az alat, szertelenül do-
bogna;

Mint ha már végh lenne, s a' világh el-veszne, hegy,
s völgy-is megh-indulna.

Szemeket az égre fel-veték a' végre, s mondgyák nagy zengő szóval: ^{Magyarok}
Véghetetlen lsten, ne hagy most el itten, menyből légy ielen jóval, ^{harcz előtt}
Őrizd-megh népedet, s ne boricz-el minket, e' rettenetes tóval; <sup>való könyör-
gések.</sup>

Seregeknek Ura, miként Iosvéra (a) fordicz ránk szemeidet,
Nyujcz ki job-karodat, s küld-el Angyalidat, szánd-megh te hivedet
Agaruftól fáyzot, s hamissan szármozot, verd-megh Pogány népedet

Te-is áldot szép (b) Szűz, ki tífza mint láng tűz, vagy Fiad iobia felől,
Te vagy szo-szollója Magyarok Afzszonya, vitezséggel végy elől,
Rettentő fegyverrel, s fiad érdemével, Pogány verd-megh egy felől.

Te boldogh szent István, érdemes vagy méltán, végy esedezéfedben,
A' miként Iudásnak, (c) Iérémiás annak, adgy fegyvert job kezünkbe,
Mellyel a' sereget, s Pogány ellenséget, verhefsük-megh mindenbe.

Ti-is Magyar szétek, a' kik könyörgésték, mint egy arany chéfszékbe,
Isten oltaránál, s arany báránánál, egyenlő dichiretben,
Mint tömien illatot, drága áldozatot, mutatok kéréstekben,

Hogy dichireteket, és könyörgéseket, Magyar végezte vólna,
Kariát, s vitezségét, Istennek seregét, el-ayánlotta vólna,
Fegyvereket ránták, trombitát futatták mely a' harc jele vólna;

(a) Iosue: 10. cap. v. 12. & 13. (b) Cant: 4. ver. 7.

(c) Mach: 2do cap: 15. ver. 15. & 16.

P 3

Azonban

Azonbá Pogányságh, gyalogh, és lanchárságh, ők-is szokások szerint
Hivák, a' nagy Allát, ki Mahumet falát, támaztya Világh szerint,
Segítségre kérék, egy mást őszve-verék, s kiálták szívek szerint.

De, ennek előtte, elől el-küldötte, Mahumethez Mechában
Amaz Imaiglert, s vele a' Tollachert, a' kik voltak Papságban,
Szerenchét kívántak, s illy meszfe fárattak, Mahumet Városában,

Canaurai ál-
dozat tévő
hely a' Török
között. Szarándokfágokból, s MechaVárosából, mūdön vízfza megh-tértek
Tollacher, és Muffti, kinek Papságh tiszt, nagy áldozatot tettek,
A' Mechetek előtt, s még nap kelet előtt Canaurában vitettek;

Szultán Szu-
limán Török
Cháfzár ál-
dozattya. Papii kezéhez, s a' Kadilecherhez, három száz ökröt küldé,
Maga-is a' Czáfzár, vele a' Zagatár, ő hozzájok erede,
Vérek vételéhez, s fel-metélésehez, Derviser osztán kezdé;

Aldozat el-mulván, fűsti égre hatván, Mahumet eleiben,
Azonban láfs czudát, egy Befsia csidát, fele-mele kezében,
Cháfzár Sátoránál, s maga Taboránál, fordjtá egy Vezérben,

Rövid időn ennek hitták Memhet Béknek történt szörnyű halála,
A' Natoliában, s egész Asiában, ennel hiresb nem vala,
Czuda mely véletlén e' dologhertelen, haragból történt vala.

Buful ezé Czáfzar, né tudgya meggyé már, mert megh-holt fő Vezére
Hadak közt vilongás, s esék fok vér-ontás, mert ninché nézni kire,
Az vitéz Befsia mint tulajdon fiát kívánja ez szűkfégre.

Török Czáf-
zár Sátorá-
ban történt
nagy Czuda. Történék azonban, mūdön Canaurában, első tulkot megh-ölnék,
Czáfzár Sátorára, s Tabora láttára, hogy egy szép czillagh esnék,
Czak nem egész déligh, bizvást tiz óráigh fényessen tűndökölnék,

Sok száz ezer lélek, Mahomet van vélek minnyáian azt kiálták,
Ki erőségére, s nép segítségére, jót volna azt állták,
A' nagy Allától jött, s Kaurok ellen jött, Taborostól azt mondák.

Kadilecher
Törökök kö-
zött a' legh
főbbik Pap-
nak neve, Illy nagy történt dolgon, ki Török Országban esék Czáfzár ijede,
Hiják Kadilechert, paranchollya ezért, mert gondolattya erede,
Ielen van a' fő Pap, Törökök közt mint nap, jövendőlni így kezdé:
Győzhetetlen

Győzhetetlő Cháfzár, dolgunk helyén van már, nagy Alla megh-hal-
Sok áldozatinkat, s mi imádczáginkat, fűleiben fogatta, (gáttá,
A' Czillagh képében, Mahometet ebben, hozzánk el-boczáttotta;

A' kaur ebeknek, s egész nemzeteknek, megh-lád léfzen romlása,
Hatalmaságodnak, s egész hadaidnak Országokra hatása,
Mufzurmány nemzetnek, e' Világra ennek, mert el-teriet rablása;

Török hōld megh-telik, fokā nem-is vélík, minémű szerenchéd lesz,
Az Ēg járása-is, s Czillagh forgása-is, mutattya fok kaur vesz,
Megh-né gödölhattya, s né magyarázhattya eztet meg fok tudos esz;

E' minap ágyamban, látám én álmomban, Cymerét kauroknak,
A' földön heverni, s el-tőretve lenni, szolgálni mi holdunknak,
Mahomet azonban, iuta az házamban, s így szolt nekem Papiának:

Te belső Tanátcza, vagy miként egy Acha, a' Mahomet hitinek,
Te feited veleit, s mélséges czikelit, a' Mahomet könyvének,
Chak téged forgatnak, s te réád vigyáznak, szemei mindeneknek;

Menny-el a' Cháfzárhoz, lásson Czillagához, ki majd el-kezd alunni,
Mint mezei virágh, vagy fákon vékony ágh, télre el-hervadozni,
Sok szép Országai, henyélők dolgai, másnak kezdnek holdúlni,

E' szózatok után, testem el-ajúlván, előlem chak el-mulék
Az levegő égben, ő dűchőségében, szokása szerént tűnék,
Megh-tére Allához, hozzád mint Urához, a' mint hagyta ugy idővék.

Madarak szállási, s vadak orditási, csak kaur vért kívánnak,
Ő repülésekből, s értem fok jelekből, hogy csak prädát ohajtnak,
Soksága sasoknak, s éghi állatoknak, egyebet sem kívánnak.

Illy szavai után, Kadilecher osztán, Czáfzár előtt halgata,
Kivel buzgob langot, sőt nagyob haragot, Cháfzár szíveben gyujta,
Továb nem szolhata, mert uy hir találta, s Czáfzárhoz posta iuta

Mondván: nem io késés, szörnyű sebek esés, kauri miat hadunkban,
Az elő-iarora, mint fas a' darvakra, vagyon nagy prädálásban,
Hol mind a' két felől, Magyar utól, s elől, vagdal a' Bessliákban.

Rayta

Rayta megh-dobbanék, Cháfzár, s ifzonyodék, rivafztá a' Bafsákat
Dobját megh-ütteté, s lovát nyergelteté, rendelik az hadakat,
Maga-is lóra ült, a' hir-móndón el-hült, megh-erezték Zázlokat,

Trombitákat fújják, s a' Vezért kiáltják ki Memhet helyet vala,
Refzmán lova hátán, s Tygris bór a' hátán, hegyről alá indúla,
A' Magyarságh felé, s a' mezőt el-telé, vitézivel rándúla.

Mint egy sűrű erdőt, réaiok jövendőt, hogy látá a' Magyarságh,
A Pogány fokságát, s fegyver villogását, (ki volt nagy ifzonyuságh)
Egy másban fibongnak, s Királyról gódnak, mellé rendelt tarfaságh;

Azonban sífakat, panczelt, s kar-vasakat, feregben hozatának,
Kar-vasat kariára, s panczelt derekára, az Urak szoritának,
Sífakat feiében, tollat süvegében, tévének az Királynak,

A' Király ábrá-
zattyában va-
ló el-sárgu-
lása, jövendő
gonoszok ke-
lenége.

A' kinek testéből, s az egész erekből, vér szívére fordúla,
Orczáia színében, s mind a' személyében, azonnal el-sárgúla.
Jövendő gonoszok, s szerenczétlen forsnak, ki ielensége vala.

Az Magyar
Tábor Török-
bel való egy-
ben-ütközése.

Mindenütt az első, mint pediglen felső, feregben iel adaték,
Trombita harsogás; s közöttök szorongás, Török sípjok futaték,
Ki vont éles-törrel, az első fereggel, Török őszve ütközék;

Hadi gódn-viselő, miként serény ölyvök galábok közt czapdosnak,
Ki társát segiti, s kargyát véresíti, kik feregben harcolnak,
Minden hadi eszköz, vérrel veritékez, ellent hánnak Pogánynak;

A' Magyarok-
harcolásban
való serénysé-
ge.

Némely Tygris modra, miként kan vadakra, fogait chikorgattya,
Mint a' fene párdus, ki prædáiában bús, agyarit czattogattya,
S mint fene orofzlány, kikbő Török fofzlány, fegyverét villogtattya;

Véreffen, s febeffen, némely a' feregben, rettenetes harczot tart,
Kinek karia szakad, s ki rabságra akad, s ki még haza felé tart,
Ki az igaz hitért, s a' szép hirért, névért, mind bajnok fő vételt tart;

Hector példáiára, némely vitéz modra kopiát Pogányban töri,
Némely elől, s hátul, vágja Zázlóitól az Törököt hol éri,
Ide, s tova űzi, némely rabját fűzi, s elől-iároit veri.

Mind

Mind a' két feregből, Magyar, és Törökből, io legények el-esnek,
Befsiák, Janchárok, s io nyilas Tatórok, Magyar kéztől el-vesznek,
Fő Nemes vitézek, mint erdei őzek, Töröktől febesülnek;

Végre mind az algyúk, tárayczkok, s pattantiúk Pogányra lövetének,
Mellyek szörnyű rőlaft, s Pogányok közt omláft, lövefekkel tevének,
Szörnyű zendüléssel, mint eső eséssel, golyobifok esének;

De mind-azon-által, az első harcz által, nem fok kár a' Törökben
Esék fegyverektől, s a' mi vitézinktől, Befsia vitézekben, (ben;
Noha a' Magyarságh, közöttök mint tarfaságh, vagdal, s harczol fereg-

Néha fenéb módon, ott a' Török holdon, a' miénk harczoltak,
A' Pogányon fellyúl, s ereicken kívül, vitézen iparkodtak,
Serény vitézséget, s nagy vakmerőséget, szem-látomást mutattak;

Többek Pogányokbá, hogy sem hadainkbá, fegyver miat megh-hol-
Kariok ereietől, s Magyar vitézektől, Plutohoz bóczatattak, (tak,
Styxnek folyásában, s Cerberus torkában, számtalanon hullottak;

Mind addigh for vala, s a' Mars úyiúl vala, még Török megh-futamék
Magyar feregektől, s rettentő képektől, vízfönt hátra tolyaték,
Hogy elő-iároia, s szerenche váróia, Dándárhoz téríteték;

De kétséges dologh, hogy Török chakforogh, s hátat ada népünknek;
Mért ilyen hertelen, harcz közt őt véletlen, engede fegyverünknek;
Tálam ereietől, s io vitézségétől rettent Keresztyénségnek;

Avagy inkább azért, s czelekette ezért, hogy népünket hiteffe,
Futás színe alatt, (méregh ez szín alatt) algyúk felé vezesse,
Annál job módgyával, nemzetünk, kárával, lövés miat veszeffe;

Mind kettő megh-lehet, itilletet tehet, senki ezen dologban,
Mire vitte gondgya, Pogány maga tudgya, s mi volt gondolattyabá,
Mit, s miket forgatot, s elmeiében tartot, titkos Tanácsaiban.

Pogány futás közben, nyargal a' mezőben, s siet Báthori András,
Mondgya ellenségh fut, majd elégh præda iutesik szörnyű vér-ontás,
Mozdúllyanak hadgya, már megh-indult módgya, ama rút fene da-
Minék (rás;

Báthori An-
drás hír mon-
dása.

Miénk a' nyereség, s hadbéli dűhőség nagy torokkal kiáltja, (gya,
Nincha' Pogány ebnek, s megh-dűhőt népeknek rajtuk hatalma mód-
Omlik a' Törökség, s hul a Szerechőség, megh-térésbē nincz mód-
(gya;

Mozdúlyon a' Dandár, mint nagy szamú madár, többi segítségére,
Erős vitézivel, s Király személyével haffon az ellenségre,
El-farat társait, segillyék barátit, mennyenek vitézségre.

Báthori szavára, s io hir mondására, Dandár feregh mozdúla,
Magyar segitsegre, s Török ellenségre társaival indúla,
Az ütközet merre, s fut ellenség merre, segítséggel indúla;

A' megh-mondot helyre, s ütközet helyére mūdön hamar iutának,
Holt, s eleveneket, s megh fosztot testeket, hol heverni látának,
Némellyik már megh-holt, s némellyik sebben vólt, eleget számlálá-
(nak;

Tőb ellenség közzül, hogy sem népünk, közzül, mezőbē hevervala,
Némellyik fő nélkül, s némellyik kéz nélkül, testek közt fekszik vala,
De fok lövés által, kopia kiket által-iárt, megh-holtanak vala.

Még-is a' miénk, s Keresztyén hadaink, semmit hátra nem hattak,
Tchets'gek felet, és ereiek felet, ellenséggel harczoltak,
Sok izben Törökkel, és Szereczenekkel, harczokat újtottak;

Az Király hada-is, s Magyar Dandára-is, a' miként lehet flet,
Nehéz fegyverével, s vas öltözetével nem késjk a' mint lehet,
Kézi probára menni, s Pogánnyal harczolni, ha mi jót vélek tehet;

Horvát Or- Azonban véletlen, miénk szertelen, iob szarnyáról futamnak,
százi Bán Horvát-Országi Bán, fok vitéz Kapitán, véle megh-tolyattatnak,
megh tolya- r k a' Török- Czuda mely véletlen, veszélyék hertelen, történék ott azoknak;
től.

Algyú zengésétől, s Pogány lövésétől, vélem megh-réműltenek,
Sűrű sötét füstben, s mint valami ködben, ok el-tévelyedtenek,
Mert fok Keresztyenség, s vitéz Horvát népség, ő közzülök vesz-
(tenek;

Többeknél-is lövés, s fok golyobis jövés, kik a' Királlyal vóltak,
Nem kevés károkkal, s földre hullásokkal, a' feregh közt állottak,
Török haragjától, s rájok rohanástól, nagy félelmet találtak;

A Király

A' Király már akkor, fok algyú lövéskor, feregh közöt nem vala,
Maga Zázlojától, s őrző társaitól, el-tévelyedet vala,
De a' nyilván való, rendiben nem álló, a' feregben sem vala;

Vagy előttök álló, s Törökre harczoló, vitézi rendben állót,
Fényes fegyverében, s maga személyében, közöttök nyargalodczót,
Seggyüt vélek fogot a' szaladáshoz ott; avagy tőlök el-futot;

Vagy pedigh az előt, mint személye előt, nékie megh-mondották, A Király el-
Az algyú lövésért, s maga oltalmaért, mind arra tanították, cserének ker-
Egy helybē ne légye, hogy sebet ne végye, iűjjon, s mennyē oktatták: sges volta.

Avagy háta megől, a' kik segítségől, őrizői vóltanak,
A' kik vigyázással, s felekre hagyással, körül-állottanak,
Vagy azok el-kapták, magokkal ragadták, s véle el-futottanak;

Megh-lehet mind kettő, legh inkább hihető, hogy feregből el-vitték,
Jlly veszedelemtől, s Pogányok kezétől, megh-mentik reméltették,
Mivel csak az egyben, nem lévén más kiben, reménségeket tettek;

Sokan találkoznak, a' kik gyanakosznak, s sőt bizonynal beszélik,
Hogy a' Törökségre, Király ellenségre, nyargalt volna azt vélik,
Az első feregben, és az ütközetben, ielen vólt azt itilik;

Azt bizvást mondhatni, s nyilván-is tudhatni, hogy már közöttök
Mūdön algyuival, s Pogány tarackival lövetet, jelen nem vólt,
A' Dandár feregből, és régi helyéből, máron félre állot vólt.

Mivel nem tudhatni, s nem bizonyithatni, e' dolgot én sem vallom;
Mások irásából, és Historiákból, hogy történt hirrel hallom,
A' kik jelen vóltak, s mellette harczoltak, ő utánnok találom.

(lyaté;

Mūdön a' iob szarnya, s Horvát Országh Bannya, népével megh-to-
A' Dandár feregben, és régi helyében, már Király nem láttatek
Hol nagy veszedelen, s keresztyén sérelen, Török miatt történék;

Király ő Felsége, hazánk dűhősége, mely orán ielen nem vólt;
Esztergami Pap-is, ez a' fő Ersek-is, már akkor köztök nem vólt,
Mind Király, és Ersek, hová lett menések, senki azt nem tudta vólt.

Q 2

Király

Király életének, és el-veszülésének, okát ember azokra,
A' kik őrzésére, s gond-viselésére, rendeltettek akkorra,
Méltán né vethette, s nem-is büntethette mint-hogy Király akkorra

Mondgyák hogy vitézül, le-folt fegyveréről a' Török vér úgy har-
Serény Kapitánnak, és Generálisnak, tiszteben bé-lépet volt, (czolt,
Benne a' vitézség, fok Pogány Törökség előtt le-omlot volt,

Többi-je Királyhoz, s a' kik Zázloiahoz, csak közlől állottak
Illy nagy rémülésben, s szörnyű történetben, fokban félre állottak,
Ki ide, s ki tova, rándultak más-hová, s futamodásban voltak;

Azok sem vétkesek, kik magok hűségek Királyokhoz,
Es oly hertelenül, avagy véletlenül, feregből el-ragatták,
A' kik Pogány kéztől vagy ilyen veszélytől, megh-menteni akarták

Hanem szerechenek, s forgo kerekének, álhatatlanságának,
Ki minde ideigh, s e' szörnyű életigh, hiva volt Országunknak,
Az Egigh emelte, s most semmivé tette, fény t é Királyságunknak:

Isteni bölcheség, s e' véghetetlenység, nagy okos tanácsából,
Nem csak az Pogánnak, s Szultán Szulimánnak, reánk rohanásából,
Nemzetünk bünteté, vesztséivel veré, Attyai jo-voltából,

Hané hogy hazánknak, s Nemes Országunknak Királyi személyétől
Magyar Nemességnek, s Uri személyeknek, tündöklő Czimerétől,
Hertelen fosztatnak, s bűnünkért megh-válnánk, mint nap az ő fé-
(nyétől,

Sőt keblünkben tartot, s földünkben szoptatot, hazánknak fiaitól,
Oszve-vesző patvar, és nagy fok zuzavár, történet mi magunktól,
Kire nézve bajos, s fokaknak fő-fáios, oltalmat kérni mástól,
(nak,

Meg-holt Czillaghiokért, s Laios Királyokért, máshoz folyamodgya-
Ország birodalmát, véle az Koronát hogy most adgyák másoknak,
Isten büntetésül, s vetette ostorul ez oka e' dolognak.

Sőt nagyob ostorát, halálnak-is torát, megh-érdemlették volná,
Feslet erkölcsökért, és gyakor bűnökért, fanyargathatta volná,
Ha Fia érdeme, s Attyai kegyelme reánk nem fordult volná.

De

De a' való dologh, ki kétségben forogh, hogy a' Király őrzői,
Tette oltalmára, s szabadulására, ezek a' vigyázói,
Minden kétség nélkül, gyanakozás nélkül voltak igaz hivei,

Megh-boldogh időben, s fors a' szerechenben, igyenes lineán volt,
Műdön vitorláját, s békeség hajóját, hogy kívánva vette volt,
Akkor-is Királynál, kedvesek Uroknál, és nagy böczületek volt,

Mindenkor Királynak, s megh-maradásának, tanulói voltanak,
Mint egeségének, s Királyi feiének, nyugodalmat adgyanak
Azon igyekeztek, s rá gondot viseltek, mint, s hogy szolgálhassanak;

Ezt a' három személyt, kikkel a' Király élt, a' mi őket illeti,
Kik elő-iaroban voltak, és choporban, akar-ki el-hiheti,
Meg nem tértek addigh, egesz feregh meddigh harczolt, ki-ki vélheti,

(térjenek,

Tisztességhez nem fért, vitézséghez sem tért, hogy harczról megh-
Inkab azon voltak, hiven vagdalkoztak, hogy hirt, nevet nyerjenek,
Hanem talám akkor, Bán futamásakor, az Királyhoz tértenek.

Harcz alat Uráért, s kedves Királyáért egy ezek közt többekkel,
Harczolván, rabságban esék itt azonban, de gyors férénységével,
Tárfa vízfza nyeres, s fogóit megh-veré, s kardoskodék többekkel:

Szivem sérelmével, s mondom bus elmével, ki Magyar szenvedheti,
Méltatlan gyalazzák, s nemzetünk alazzák bizonynyal el-hiheti,
Sokan gyanu-perrel, s nyelveknek törivel, febesitik vélheti;

Sokan a' Ma-
gyar Nemze-
tet gyalazzák

Vgyan azt kiáltják, s Nemzetünket mondgyák, Király el-hagyóinak,
Szabad akarattal, és el-szánt-szándékkal való ott rontóinak
Laios életének, s hazánk Czimerének nyaka szakasztóinak,

De magok megh-czallyák, s nem igazán vallyák, tavúl az igazságtól,
Nyelveknek fulánkit, száioznak aiaki, fayzot a' viperától
Mint az égh az földtől, tavúl mélségetől, oly mézfze valóságától:

A' mely dologh indult, és hirekre bódult, nem egyéb csak irigység,
Nemzetünkön való hamisságból álló, rágalmazó kifsebség, (ség,
De a' szép nap-fényen, s tiszta arany színén, nem fogh rosda, s sötét-

Q3

Nagy

Nagy czudáfnak látezik, kinek mint, shogy tetczik, az ember itilyle-
Kiket Király kedvelt, s kiktől gonoszt né vélt, ki-ki jól gődollya-megh
Jlly szűksége-korán, s utolsó pohárán, hogy vehették volna-megh,

Meg-mutatta testek, s a' mezőben veszttek, kik Mohácznál legeltek,
Mint ama fok bárány, széllyel Mohác táian vérrel földet festettek,
Eggyüt a' Királlyal, mint pásztor nyájával nyávalyásúl feküttek,

Halálok állittya, s ezt megh-bizonyittya, vérek ki-ontásával,
Hogy hivei voltak, s vele ott marattak, életek fogyásával,
Chalárd Furiáknak, s kegyetlen Párkáknak, fene dühös vóltával,

Hazálok őrzői, és oltalmazói, megh-tetczik hogy vóltanak,
Vérek hullásával, s magok romlásával, szeretői vóltanak,
Curtius modgyára, s ennek példáiara, minnyáian megh-hóltanak

(dologh

Nagy szemtelenségnek, s mondhatom vétéknek, homályban a' mely
Ember kiről kétes, gyakran esik vétés, a' mely homályban forogh,
Azt bizonynal mondgya, s igazságnak vallyá, melyben köz hir csak

(bolyogh.

Ez az iro iámbor, mint, s hogy vólt a' Tábor, még az-tis nem értette
Még-is illy nagy, s nyilván vétet rák haritvá, hírnök kissebbitette
Nagy orozatlansággal, s nem-is igazsággal, balt igaznak hirdette;

Az Historicus-
nak igazat
kell-írni.

Szemérem embernek, legh-inkáb illyennek, kik Historiát irnak,
Esméretlen dolgot, ki homályban bolygot, nyomtatásra boczátnak,
Regi Eleinket, s őutánnok minket, helyetlen rágalmaznak.

A' maradgyon abbá; hogy Historiámbá, tovább szűkség ballaghjak,
Utolsó vesztéről, s szörnyű esetéről Nemzetünknek hogy szollyak,
Int el-kezdet dolgom, legyē arra gondom, s felellyek rhythmusimnak.

A' Király hadai, s Magyarok vadai, mūdön megh-fútamottak,
Ki-ki bizot helyre, szemelátta merre sebességgel tartottak,
Mint őz agár előt, futot Pogány előt, mūdön megh-inditattak,

De még-is job része, (futot csak egy része) Király hadának harczolt,
Kariokról Pogány vér, miként vizbeli ér, szablyáiokról le-czordult,
Hátat ellenségnek, nem adot Töröknek, vízfza-felé sem fordult;

Már

Mára' mezősegről, s az igyenéségről, tovább hallattak vala,
Török Táborára, s szintén fátorára, harczolva mentek vala,
Mint őlyvők fajokkal, eggyik a' másikkal, ugy tusakodik vala,

Magyarok
harcz közöt
valo io ma-
gok vítelése.

De már az algyuigh, Pogány vágta addigh, Keresztyén hadainkat,
Szörnyű vér-ontással, s hangos kiáltással, uyitottak harczokat,
Mind kettő serényen, s mondhatom keményē, forgatták ő magokat,

Pogány algyuihoz, s derék Táborához már oly közel valának,
Hogy csak tiz lépésre, mondom illy közelre előttök harczoltanak,
Válthatatlan-képpen, s rettenetes-képpen, egy máshoz ragattanak;

E' szörnyű kiáltás, kard, s kopia rontás, mind addigh tartot vala,
A' még a' fűst miatt, mint bűdös kőd miatt, szemekkel láttak vala,
Homály a' nap fényét, s hathato erciét, ki miat fogta vala;

Végre seregeink, osztán a' miéink, mind megh-tolyatattának,
A' moczáros tóhoz, fietvén partyához, minnyáian állottanak,
Mert fok harczolásban, s puska pattogásban ők már el-farattanak;

De meg-is egy része, mondgyam kisebb része, serényen harczol vala,
Előttök Pogány nép, miként egy bálvány kép, feieket szednek vala,
Jesvst segítségül híjak, s erősségül, gyakran kiáltják vala,

Tárfok vitézségén, s látván méréségén, a' kik félre állottak,
Ugyab vitézségre, s hadi dűchősegre, esmét fel inditattak,
Sebes nyargallással, s gyors futamodással, ellenségre iutottak;

(tottak

Még szörnyeb vér-ontást, kard, s puska ropogást egy-más közt india-
Sokkal fenéb modra, mint Orozlány vadra, kopiákat rontottak,
Vérből források, s gyakor czatornákat, magokból inditottak;

Minden-felé ropogh, s szörnyűséggel pattogh, a' fok algyu ropogás,
Mint ha Eg szakadna, s Téger megh-áradna, vólt akkor oly nagy zú-
Hallaték fok felől, nép valamely-felől, fok trombita harsogás. (gás,

A' fűstnek nagy szagát, por, kanotnak szagát, már nyelni el-űták vólt,
Látták seregeknek, s a Keresztyéneknek, iob része hogy már megh-hólt,
Ők-is csak kevesen, vóltak mind véreßen, s szintén el-farattak vólt;

Minnyáian

Minnyáian futásra, tekintvén egymásra, ő magokat fordíták.
Gyors paripáiokat, s io futo lovakat, vízfűz felé indíták,
Hogy kevesen vadnak, s nē ártnak Pogánynak, itilem azt gondolták;

Merre két szeme néz mindē meñi már kész; nincz nálok tartoztatás,
Minden lova száiát; igazgattyá gondgyát, vagyon köztők nagy futás;
Kiket Pogány érhet, avagy megh-terithet, vagyō szörnyű vér-ontás.

Te Moháczi mezeje, fok vitéz veszélye, rajtad édes hazánknak!
Te szakasztád végét, s dűchőséges Egét egész Magyar Országunknak!
El-töréd virágját, s megh-öld Királyát, mi fényes Koronánknak!

(benne
Megh-hizhatik földed, s Törökké vált kedved! gyönyörködhetel
Mondom gyönyörködöl, de inkább törődöl, s vagyon jo modot beñe.
Mert te czufolál-megh, s te oczmányital-megh; s rajtad esénk veszé-
(lybe.

Őh te Ierusalē! nē vagy külömb vélem! ott sem lettnagyob romlás!
Vespásiánustól, s kegyetlen hadától, nem eset töb vér-ontás!
Mert te raytad történt, itiletem szerént, eset nagyob prädálás!

Te rajtad esék-el, s Chillaga vesze-el, régi hirünk, s nevünknek,
Czorbulása nem vólt, ki miatt fok nép hólt, mi éles fegyverünknek,
Tündöklőt világa, mint hóldnak uysága, régi Nemzetségünknek,

Milōn Troiával, Görōgh Phrygiával, mint hagyaték + vesztében,
Chak egy nap törled-el, s egy harcző sepréd-el; től czorbat nēzetünkbe
Sok szép Városinkat, és tartományinkat, adád a' Pogány kézből!

Hol győzdelemnek, és a' nyereségnek, a' méze édesgetet,
Hol a reményfégnek, és a' szerenczének, iutalma hitegetet,
Ott hadúknak szjnye, s Országunk sengéje, Pogánytól meg-eytetett!

A' mely mezőségben, mint madár az égen lovok hátán rebdestek,
Mint a' Sas-kefellű, vagy prädáló őlyű földre chak aligh léptek,
Dædalus modgyára, s Icarus* szárnyára, repülésekben estek!

† Virgil: lib: 3. Æneidorum.

* Ovid: lib: 2. Amor.

Régi Tábort helyek, s nyomdokos ősvények, immár csak aligh láczot
Maczka egerivel mint nyereségével, vélek a' Pogány játczot,
Mind semmivé tette, s éppen el-törölte, csak jelensége láczot;

Tábori házokat, fok szép Sátorjokat, Török el-foglaltatá,
Szép multságokat, s fris paripájokat, magának hárintatá,
Hadi eszközöket, s szép készületeket éppen el-prädaltatá.

Magyaroknak
Tábori ké-
születek Török
kézben
akart.

Nē egyebet señit, ott hagyot fok enyit, testeknek való halmot, (mot
Iay szegény Magyarságh! hol a' fok Pogányságh, vagot-le mint a' bar-
Kinek fegyverétől, s mérges erejétől, Keresztyénségh le-omlot!

Tagokkal vólt bőves, firos lehet, s fűves, a' Mohácznak mezeje,
A' fok Nemességnek, s Urak sengéjének, vadak temető-helye!
Eghi állatoknak, s testekkel sasoknak, megh-rakodot szekrénye!

PARS DUODE- CIMA.

Et ékes Koronát, † győzedelmi pálmát, olvak ré-
gieknél,
Romulustól szármát, s legh-elsőben támat, ereden-
dő népénél,
Kiért gerjedezet, s a' Márs fegyverkezet a' Roma-
bélieknél.

Kinek dűchősége, s tündöklő szépsége, sziveket gerjeztette,
Erős bátorságot, mint égő tűz langot, ő bennek élesztette,
Vér bennek fel-posdult, s vitézségre todult, s hírek el-terjesztette;

Az első Laurusból, s ennek ágaiból, régiek csinálták volt,
Az után aranyból, s drága Rubintokból, vízfönt formáltatott volt,
Mely győzedelemnek, s a' győzedelmeknek pompáját mutatta volt.

A' Régi Ro-
maiak hét ko-
ronájának e-
lő szanulálása.

E' dűchőséges jel melyben az első hel, vitézségért adatot,
Csak Fejedelmeknek, s erő-szak-tévőknek, jelenségül tartatot,
Győzedelmek után, s jelenségül osztán, Romától ki-hozatot,

Másik szállot Várnak, s oltamazoinak, emlekezetére volt,
Kiért vitéz modra, mint Phoenix halálra bátran siettenek volt,
Vérek ontásával, s végh pályá futással, fokban megh-holtanak volt.

Kik a' megh-szállástól, s Vár ostromloítól, népeket megh-tartották,
Es ellenségektől, s véres fegyverektől, kik megh-szabadították,
Ottan Koronával vitézi pompával, ezeket koronázták,

A' mely nem aranyból, de tölgy-fa agiból, ez-okból formáltatott,
A' meg-szállot Vártól, s oltalmazóitól, segítőknék nyujtatott,
Szabadulásakor, csak ilyen szükségkor, Fejedelmeknek adatot;

† Virg: de Lat. Reg.

De

De a' harmadik jel, vitézeknek a' melly, nem ok-nélkül tartatot
Mert ez Koronával, és drága gyémántal, ha ki koronáztatott,
A' méltán erőfnek, s mint egy Mars mérésznek, bizvaft hivatattatott.

Ha ki Vár vivásban, ő sereny vóltában, vitézségéhez bizot,
Avagy kerítésén, s megh-tőretet részén, jel Zászlót fokra hozot,
Sok ellenségh között, maga ezek között, ki vérrel izzadozot,

Azt e' Koronával, mint drága pálmával szokták vólt fel-tisztelni,
Kivel erőfiségét, s vitéz mérészességét, akarták jelenteni,
Mely tiszta aranyból, állot drágaságból; így szoktak vele élni.

Kik mint szarvas kútra vérek ontására szomjusággal siettek
A' szörnű Haláltól, s vér szomjúzó Marstól, az kik megh-né rettē-
Csak a' Vallárisal győzedelmi jussal, kedvek szerint élhettek, (tek,

Azoknak adatot, s e' jel nyujtatott, kik biztak erejekben,
A' kik hanyat homlok, lévén mjnt egy vakok, kaptak ellenségeken,
Nagy vitézségeken, s magók személyében, rohantak seregekben,

Ez-is aranyból vólt, ki miat fok nép hólt, a' Romaiak között,
Soknak omlot vére, mit forrás bő ere, a' mikor megh-űtközöt,
Siettek halálra, s nagy vólt ennek arra, fok egy mást megh-előzöt.

Vizi űtközettel, s illy proba-tétellel, nyerték az ötödiket,
Műdön vitézkedtek, s fok népeket győztek verték ellenségeket,
Vérekkel festették, s fokban megh-szentelték, űtközetben vizeket.

Mondom nem ostoba, s rettenetes proba, a' vizi hadakozás
Ki Gallyákra megyen, bár io szive legyen, nem adatik futkozás,
Sokan a' Tengerbē, hulnak örvényébē; s gyakran van illy változás;

Rakva vólt josággal, ki ez Koronával, akart koronáztatni,
Ellenségh köziben, s hajo közepeben, kellett ennek ugrani,
Nem szánták fejéket, fokban életeket, ezért el-fogyattatni;

Nē héabā irják, sem ok-nélkül mondgyák, hogy mindent fáratfággal
Az Iestnek adnak, fokaknak nyujtanak, kik kérnek próbálással,
Mert vitézi proba, ez-is vólt valóba, fokak vér-ontásokkal;

R 2

Vtolsó

Vtolsó Záfzloja, s fokak koporfoja az halaknak gyomra vólt,
Sok százez ember, kiken fénlet fegyver, Tengerben e' miatt holt,
Múltán hát aranyból, s drága smaragdusból, hogy ha chináltatot
(vólt,

Hatodik Myrthusból, e' drága illatból, régenten szerzettetett,
Mely csak Királyoknak, s erős Czászároknak Romától készítettetett,
Méltó érdemeikkor, és győzedelmekkor a' fejekben tétetett,

Műdön ellenségre, s párt-űtő népekre, erejek indították,
Vízfsza vonások, és belső hadakat, műdön czillapították,
Romábá bé-menvén, honnan vízfsza térvén, magok koronáztatták,

Venus Templomában, mert vólt oltalmában, e' győzedelmi pálma,
E' diadalomnak, és nagy erő-fzaknak, nálla állot hatalma,
Ő tőle adatot, s ez előt nyujtatot, illy drága arany alma.

Hetedik Laurusból, s Borostyán ágiból, vagyon őszve-fzedetve,
Kegyes Apollonak, s Daphnis szűz leánynak, vagyon fel-fzenteltetve
Győzedelmes házban, s Phoebus templomában, vagyon be-hely-
heztetve.

Ez hét szép jofszágok, mint drágá iofágok, méltó következzenek
Lajos Királyunkra, s dűchő Mátyrunkra, illy korona érkezzék,
A' kinek el-vefztén, s Mochácznál eseten, földre felhő ütközik.

Lajos Király-
nak ében
való dűchő-
sége. A' föld megh-indula, s az ég-is megh-nyila, szép tündöklő fényével,
Egy laytorja (a) látczék, kin egy Angyal iátczék, a' földön ál végével,
Kiről az Angyalok fel, s alá sétálnak, lelkek bé-vitelével.

Hét Mennyei chorus, gőzedelmi Laurus, Angyalok fokasága
Isten hatalmának, s egész Meny-Országának, ereje, és iofága,
Hertelen mozdula, s az ég megh-rándula, fénlék világofsága,

Karonként Séraphin, (b) vélek az Cherubin tündöklő (c) fe regével,
A' Principatusok, (d) s egyűt a' Thronusok, győzhetetlenségével,
Amaz Virtutesek, és Potestatesek, véghetetlen erővel,

(a) Gen: cap: 2. 8. 12. (b) Isaiæ 6. cap: 2. 3. 6.

(c) Gen: cap: 3. 24. Exo. 25. 18.

(d) Ad Colof. cap: 1. ver: 16. ad Ephes. cap. 1. ver: 5.

Dominationes, kik köntőse fényes, ártatlanságh jelével, (vel,
Szent, + szent énekelnek; s kik az Urra néznek szemek fényességé-
Kiknek a' itolaiok fejeir ho ruhájok, mosva Bárány vérével,

A' földről fel-vévek, s szárnyakkal emelek, a' Lajos Király lelkét,
Martyromságh által, s testi halál által, Isten el-mosta vétjét,
Néki helyhezette, s elő készítette, fényes Királyi székét,

Kin az aranyalma, Istáp, és Korona, Martyrumságh ruhája,
A' fel-tett jutalom, s nála diadalom Istens-gnek fugárja,
Ruháját a' moha, megh nem eszi foha, végh nélkül való napja,

A' Mihály Archangyal, Vriel Angyallal, tiszta aranyból való,
Fényes Koronával, s zödellő pálmával, mely boldogságból való,
Menyben ékesíték, s székiben ülteték, a' mely örökkén való,

Hol azonnal mindgyárt, kiknek femmi né árt, Szentek elő-állottak,
Vy szolga tárfoknak, s e' dűchő Lajosnak, vigafságára vóltak
A' szent Háromságnak, tellyes hatalmának, zengő szokkal így szoltak

Ez az erős Vitéz, Világon vólt mérefz, az halált megh-tapodta,
Világh czalárdtságát, s fénlő álnokságát, te érted félre hadta,
Járt igaz lineán, Törvényid tábláján, Istenséged jól tudgya,

Sok fáratságinak, pallya futásának, méltó vegye jutalmát,
Ad-megh Várafinak, s készítet javának dűchőségét, s hatalmát,
Mert megh-érdemlette, s szíve szerént kérte, te szentséged irgalmát;

Eden mezejének, s Iéricho kertének, szépen ki-nyílt rosája,
Mint drága tömiénnek, akként, tudod ennek, illatozot ruhája,
Előtted megh-fefzült, csak téged félt, s bőchült, hogy lön végső orája

E' megh-bánta vétjét, méltó tehát lelkét, hogy megh-koronáztassad,
Atyád* iavainak, s kinches tárházinak, kulchait néki adgyad,
Eghi dűchőségben, és ez örökségben, velünk őrvendni hadgyad,

+ Isaiæ cap: 6. ver. 3. Apoc: 4. ver. 8.

* Matth: cap: 25. ver. 5.

Az szent Háromfágnak, tellyes hatalmának, mivel hűséggel szolgált,
Az álnok Világnak, megh-esmérte annak, ő czaládságos dolgát,
Minden reménségét, végtére-is lelkét, s teneked adta magát.

Boldogságos
szűz Maria
Magyaroknak
eleitől fogva
fzo.-szollója.

Mint drága illattal, Mennyei fzozáttal, a' Meny-Ország megh-telék,
Egy szép Szűz szűzek közt, mint rosa tövis közt, ábrázattya tündök-
Chillagh Koronája, s dűchőség ruhája Isten székehez lépék. (lék,

Mint édes Fiának, Mennyeeknek Urának, a' Boldogh Szűz így szolla,
Teli boldogsággal, s alázotofsággal, Isten előtt áll vala,
Mennyei Karoknak, s mind az Angyaloknak, ott chendefségek vala,

A' hét epeségét, s tiszta szűzefségét, Fiának ki-terjeszté,
Lajos Király lelkét, el-mosta vér vétkét, melléje helyhez teté,
Eghi dűchőségben, s a' Napnak fényében, végre fel-öltözteté;

Magyarok Afzszonya, s régi fzo.-szollója, Fiam én voltam tudod,
En oltalmom alatt, s birodalmom alatt, éltenek ők iol tudod,
Engem reménségül hittak, s segítségül, hogy el-éltek iol tudod,

Ez-is az én szolgám, s drága arany almám, vólt Világi éltében,
Hiuságát tapotta, s alnokságát látta Őrdögnek, s élt kedvemben,
Szép imádczáival, s alamisnáival, gyönyörköttet Menyben,

Méltó tehát azért, ilyen hűségéért, hogy láfsad kegyelemmel,
Ved-el a' felelmét, s gyujtogasd-fel szivét, Mennyei szerelemmel,
Ad rá kegyelmedet, s szállicz rá lelkedet, tölcz bé örök örömmel.

Az egész Istenség, s a' Mennyei felség, ilyen szókon mozdúla,
Dűchűltek Eghe, s szenteknek serege, az Istenhez fordúla,
Tulaydonságával, s a' maga szájával, az Istenség így szolla.

Oh te tövis közöt, mint czillagh felhők közt, tündöklő liliumom!
Engaddi szőlőin, s Libanus erdein, költetet szép galambom!
Veled mindē kedvem, s megh-rakodot szivem, bé-töltéd akaratom,

Iőy-be Országombā! s vigadgy már házamban! kit néked készítettē,
Lelked kárhozattól, s Pokolnak torkától, kinommal megh-mentettē
A' kigyónak f feiét, megh-rontám erejét, s érted halált szenvedtem.

† Genes: 3. cap.

A' Már-

A' Mátyrumságnak, és ártatlanságnak, végre ruháját hozák,
Laurus Koronáját, s zódellő palmáját, mindgyárt fejében nyomák,
Öröm, és boldogságh, s örökké valóságh, őtet ott körül fogák,

Azonban egy feregh, mint villám tekeregh, Angyalok fokasága,
Mihály előtt fénlék, s mint nap úgy tündöklék, ő rayta boldogsága,
Mert által-hatotta, s sziveket megh-járta, Isten hatalma sága,

Magyarok lelkekkel, a' kik esetekkel, boldogságot nyerének,
Angyali fzozáttal, s mint drága illattal Istenhez be-menének,
Egyenlő szándékkal, s tulaydonságokkal, ilyen szókat tévének,

Ez erős vitézek, mondhattyúk merészek, kiket most előtted nész
Nem vigyáztak arra, hogy ha esnék kárba, vagy ha éltek harcző vész,
Nagy bay-vivásokra, s érted nagy probákra, ő lelkek mostān-is kész,

Töb el-eset
Magyarok Eg-
ben valo dű-
chősége.

Ved-bé kegyelmedben, s tápláld kebeledben, e' szép piros rosákat,
Tudod, hogyczináltak, előtted gyuytottak, fok drága illatokat,
Vtölso harczonn-is, s Halál ostrománn-is néked adták magokat.

Az egész boldogságh, s Mennyei fokaságh, ilyen szókon zendüle,
Ekes fzozatokkal, más, s más musikákkal, szivek ugyan örüle,
Hogy szolga társoknak, s régi baráttyoknak, lelkek Menyben kerüle,

Az szét Háromságnak, s halhatatlanságnak, mélységes tanácsából,
Dűchőség tártháza, kiért hadakoza, Lajos halandóságból,
Hertelen megh-nyilék, s boldoghságtól fénlék, Istennek irgalmából,

Hét ékes Korona, lelkeknek jutalma, Angyaloktól hozaték,
Lajos vitézivel, s egész feregivel, Menyben koronáztaték,
Dűchőség, s hatalom, s tellyes birodalom, hol kezekhez adaték.

De, tekinch hol állasz, jégen van a' válsz! szerencze forgandóság!
Igireti ravasz, nōha szép mint tavasz, benne a' mulandóság!
Nyalánsága után, el-hid követ osztán, veszedelmes gyarlóság!

Szivedet gerjeszti, s elmédet éleszti, utollyára fel-ültet,
Gazdagságot mutat, s szerenczét adogat, Zafzlója alá gyűytet,
Melyben a' fzeleknek, és veszedelmeknek, habjai közzé ültet.

Fordicz

Fordicz-megh pēnadat, s nyujcz ki szárnyaidat, Mohácznak mezejére,
Az édesgető fors, ki veszélyre nagy, s gyors, ő forgo fizeleire,
Te Nemzetségedre, kit véve veszélyre, s végső temetésére.

Ezt is jegyezzed-fel kívántatik, és kel, miként történt romlása,
Hadakozásoknak, s végső ostromoknak ütközeti folyása,
Vers szerént ved rédbé, s téry a Tábor helybé, mi lett ott soknak forása.

Az Pogány-
ságh Magya-
rok futását,
ánoksnak
gondolta,

Látván az ellenségh, s ennyi fok Törökségh, népünk futamodását,
Vissza a' Dandárhoz, s az egész Táborhoz, nékiek hát adását,
Gondolak magokban, hátra futamtokban, Magyarok ravaszágát,

Azt is gondolhatták, s feregben mondhatták, az fok ütközet miatt,
Ide, s tova-való, fok felé nyargaló, fáradozások miatt,
Alkalmas ideigh, s egy-néhány oráigh, fereglettek e' miatt,

(völt,

Mely dologh népünknek, s mi Nemzetségünknek, oly nagy oltalmára
Hogy hátat adtanak, s vissza ráduktanak, Török megh-ütközet völt,
Kin Divánt tartottak, s magokbá maradtak, Mars-is czédeségbé völt,

Az Zápor eső
esés nagy
halzára völt
az Keresztie-
neknek,

Más hogy azon éyjel, nagy sötét felhővel, az Eg bé borittaték,
Honnan zápor-eső, üzésekre késő, nyakokban ereszteték,
Isten kegyelméből, s bölcz iteletéből, oltalmokra adatek,

Sok ezer embernek, s Nemes vitézeknek, e' fegitségül vala,
Az éy rá jövése, s mind zápor esése, hogy azonban lett vala,
Pogányt tartoztatá, s rájuk sem boczáta, kin fok megh-szabadula,

A' derék harcz-
más fél oráigh
tartot.

A' derék ütközet, eggyik, s másik üzet, más-fél oráigh tartá,
Országunknak fénye, s hazánknek eleje, Pogánnyal harczot tartá,
Vére áldozatit, mint drága illatit, hol Marsnak be-mutatta,

Fellyül megh-irt tóban, s ennek posványában, sokan belé-hullának,
Nagy mély örvényében, s tágas kebelében, nyavalyásul valának,
Pállya futásoknak, s végső orájoknak, ottan véget adának,

Sokan alitották, s bizonnyal mondták, hogy Király-is ott veszet,
Sebes futásában, s nyargallozásában, azon tóban be-eset,
Maga Táborából, s futo hadaiból, mert személye el-kését;

De csak

De csak hamar ofztán, e' szörnyű harcz után, teste fel-találtatek,
Iambor hiveitől, s Ország népeitől mind addigh kerestetek,
Sebes nyargalásban, s föld hasadékjában, ő halála történék.

Az Király egy
Duna szakad-
ásu érben
eset.

Mohácshoz közelre, csak fél mért földnire, vala egy föld-hasadás,
Kit nagy vízzel töltöt, s ugyan teli öntöt Dunabéli áradás,
Mint egy pasványos viz, avagy mocharos iz, s mint egy Duna szakadás

Cziliche falunál, s ennek határánál, völt ez az vízbéli ér,
Meredek partjai, s vadnak mély árkai, Duna arja hozzá fér,
Futo Magyarokat, szegényt, s gazdagokat, itt a' Török utol ér,

E' föld hasadásba, s viz áradásába, Király mind lovasától holt,
Minden fegyverestől, és öltözetestől, valamint az harczon völt,
Sok több társaival, s futo Magyarival, itt fel-talátatot völt;

Nem meszfé ez helytől, Király esététől, Trepka, és Azel testét,
Ottan fel-találták, s csak megh sem számlálták, fok holtaknak tetemét,
Kik véresítették, s vérekkal öntözték, a' Mohácznak mezejét.

Az első feregben, s első ütközetben, Tömöri el-veszet völt,
Ki miat Pogányságh, s Töröki fokaságh, nagy károkat vallot völt,
Végre-is vitézen, s mint Hector mérészen, hazájáért ő meg-holt,

Tömöri hal-
la.

Kinek fejét vevék, s kopiában tévék, Táborban úgy hordozták,
A' Pogány ebeknek, nagy győzedelmeknek, ezt jelenlegül adták,
Rendre az hadak közt, s Pogány feregek közt, mindeneknek mutatták,

Végre a' Cháfzárhoz, s vivék sátorához, és karóban függezték,
A' Kereszttyénségnek, s Magyar nézerségnek, czuffjára helyhez tették,
Győzedelmi jelnek, el-ment hire melynek, magassan fel-tétették;

Egy nappal harcz után, s Magyar veszély után, közel más-fél ezerigh,
Kik rabbá esének, s vasba veretének, s kinoztattak sokáigh,
Végre életeket, szették mind fejeket, s megh-ölték eggyül eggyigh;

Sokan Urak közzül, és fő. rendek közzül, így végezék élteket,
Török Tábor előtt, s Cháfzár szeme előtt, el-üték a' fejeket.
Evel dühösége, s híres erőssége, nézék győzedelmeket;

S

A' nagy

A' nagy Mahométnek, Cháfzár Istenének, Magyar vérrel aldozék,
Allahü kiáltván, Kadilecher ofztán, Táborban imádkozék,
De Cháfzár nem késék, dolga hogy jól esék, tovább-is gondolkozék;

Kevés rabok között, s fogott népek között, kik megh-tarttattak vala
Külömb a' többtől, e' Pogány ebektől, kik választattak vala,
A' Halál kezétől, mint egy mézfár-fzéktől, vízfza vitettek vala.

Ezt-is csak a' végre, s ilyen tekintetre Cháfzár czelekette vólt, (vólt,
Hogy Ibraim Bassa, Magyaroknak forsa, tudakoznék hogy, s mint
Illy nagy ütközetben, Királlyal mezőben, fő-fők között ki megh-hólt;

Az Herczegh Miklos-is, de fokok mások-is, kik nem alaczó rendből
Eredetet vettek, s fok próbákat tettek, s vágtak Pogány ebekből,
E' forsa jutának, kik el-fogatának, szegény Magyar nemzetből;

Herczegh Mi-
klos a' Király
komornikja-
nak ábrították
a' Pogányok.

Nem csak nével vélték, s Herczegnek itilték, de ugyan valo-képpen
Király komornikja, s ország kinch tartója, azt vélték volta-képpen,
Sarczát-is fel-verték, s aláb sem engedték, ez okért semmi-képpen,

A' Fekete Mihály, és Maytény Mihály, Török közt tartatának,
Honnan nagy fok kinczel, arany, s ezüst pénzel, végre szabadulának,
Nagy fanyarusággal, és nyomorusággal végre haza jutának.

A' Királyunk kívül, kin nagy, s fok szív megh-húl, az harcző el-esének,
Az hát adás után ide, s tova futván, nyavalyásúl veszenek,
Egyházi rendből-is, s más méltoságból-is, Töröktől öletének,

Egyházi ren-
dek között
el-esteknek ne-
vek.

A' Szálkai László, Egy-házi őr-álló, ki Esztergami Ersek,
A' Tömőri Pállal, eggyik Generállal, az ostromnál el-estek,
Perényi Ferencz-is, ottán vesze ez-is, ki vólt Váradi Páspek;

A' Péchi Páspöknek, a' Moré Philepnek, feje mezfze testétől,
A' Győri Pap Urnak, a' Paxi Balásnak, el-vált teste lelkétől,
A' kik az Egekben, s dúchó fényességben, fogattattak Istentől;

Gaczolyi Ferencz-is, s Pallinay György-is, nem mezfze fekszik vala,
Chanádi, s Bosznai, kik Páspökségbeli, tisztet viselnek vala,
Ezek-is mind ketten, vitéz modra itten, harczon vesztenek vala;

Zászlós

Zászlós Urak között, s Generálok között, lelkét adá Istennek,
Nagy fok harcza után, vérét ontá ofztán, s végét veté éltének,
A' György Zápollyai, el-estek tollai, meg-hidegült testének,

Világi Vrak
közül kik
vesztenek-el
a' mint kö-
vetkezik.

Országunk Birája, és Zászló tartója, vólt Király hadainak;
Vitéz Drakffy Iános, a' ki nem héános, hűségében Urának,
Mind egy czepe véreigh, megh-mutatá addigh, hűségét Országának.

Király Komornikja, s eggyik hű szolgája megh-sebesült testével,
A' Mochác mezején vitézi erején, Hazáknak Nemesivel,
Ország Ferencz Gútthi, hűség vólt a' tiszti, mezőt festé vérevel;

Az ayton álloknak, s Király inafinak Trepka András Mestere,
Korládk Péterrel, ki-vont éles törrel, éltében véget ére,
Egy czeppigh testéből, mint egy folyó érből, földre ki-folya vére;

Király Udvaránál, s maga asztalánál Mestere bor tőtoknek
Jeles Horváth Simon, az első ostromon, megh-sebesült szívének
Romlására juta, s véget ére czata; e' iutalma bérének!

Rima Széchy Thamás, és Chetényi Mátyás, vitéz Prényi Gáborral
Sárkány Amburus-is, és Bánffy Sigmond-is, Palochai Antallal,
Viadallyok után, lelkek adák ofztán, éltek el-fogyásával;

Az Hampo Ferenczel, több Urak Chehekkal, Slik-is ott veszet vala,
Iános-is Bottyáni fok többek mások-is, ott maradtanak vala,
Nagy ferénységeket, s vitézkedéseket, az Eg-is látta vala,

A' fő-fő rendekből, s Uri nemzetekből, a' kik ott maradának,
A' Ferencz Balásy, és Miklos Tárczay, többek kik ott valának,
A' Paxi Iánosfal, s Istvánfi Iánosfal, eggyüt mind megh-halának;

Várdai Imbrével, és Podmaniczkivel, Orlovicz-is ott vala,
A' ki Segniának, Király vég-házának, fő Kapitánnya vala,
A' Pogány Sigmond-is, s Tornali Iános-is, vélek megh-holtak vala;

Pofoni Porkoláb, tisztiben nem aláb, mert ő-is ottan vesze,
Kálnai Iánosfal, és Forgác Miklóssal, vitéz modra el-efe,
Kiknek hírek, nevek, és vitézi kedvek, el-futamodék mezfze.

Megh-nevezet rédből, nagy fok Nemességből, veszet közel őt fázigh,
Kiket megh-emplithet, s Kronicában tehet, Országunk heted izigh,
A' ki miat lábra, s régi állapotra, nem álhatánk mind eddigh.

Tizen négy ezerből, s a' gyalogh feregből, kik Táborban valának,
Ennyi nagy fok számból, fok szép gyalogságból, kevesen szaladának,
Czak három ezere, azon a' nagy téren, a' kik megh-maradának,

Kiknek feregeből, s had-vífelőiből, egynél több sem szalada,
Az Hannibál Cyprus, győzedelmi Tyrus, egyedül megh-marada,
Többi mind egy lábigh, eggyül eggyigh addigh, Török kardra akada.

Harczon el-
eset Magya-
rok dicséretj.

El-eset hiveknek, Urak, s Nemesséknek jeles vitézségekről,
Hazájokhoz való, s életekben álló, igaz szereteteiről
Kronikát írhatnék, s fokot beszélhetnék eset történetekről,

Kiknek gyorsasága, s fizek bátorsága, Török romlására völt. (völt,
Kardoskodásoktól, s vakmerő völtoktól, fok Pogányságh megh-holt
Szultán Szulimánnak, s egész Táborának, nagy remülésére völt,

(től,

Karjokő a' vér folt, s fok Pogányságh megh-holt, ezeknek fegyverek-
Veszet, praédaltatot, slelektől fosztatot, illy fene Tygrisektől, (től;
Testektől megh-váltak, s mezőn le-borultak, s tagok mezfize fejek-

Nem szánták élteket, s ki adták véreket, ő edes Hazájokért,
Curtius modgyára, mentek a' Halálra, kedves Nemzetségeikért,
Az Halált szemlélték, s szemek előtt nézték, magok maradásokért;

Mert dúchőségnek, s gyönyörűségnek, Hazájokért megh-halni
Vgyanjonak vélték, s minnyáján itilték, életeket fogyni,
Verek ontásával, s testek romlásával példát akartak adni;

Noha testek megh-hal, de az hir-s név fen áll mind Világh végezetigh
Verek áldozattya, mint Abel illattya, fűsti fel-hatot Egigh,
Phoenix-is Halállal febes tűz langh által iffiúl-megh vén koráigh,

Tekinch-megh Pellikánt, kinek kigyó lest hánt, fiait hogy válthassa
Mellyét meg-fzaggattya, s vérét ki-árasztja, czak hogy megh-uyit-
Testét nem kimilli, fiait kedvelli, czak életre hozhassa. (hassa

Nem

Nem elég hogy nével, és nagy nevezettel, hogy vitézek legyenek,
De proba-tétellel, hirt, nevet fegyverrel, magoknak szerezzenek,
Vér szomjuzó Mártnak, s fene Bellonának, hogy megh-felelhesenek;

Nemességnek színye, s Uraságnak fénye, fokakat megh-ékesít,
A' szerencze proba, ostoba valoba, vitézeket nemessít,
Bátorságot nemez, és hű fizeket néz, a' kiket megh-ékesít,

Egy szóval a' véren, mint veres Tengeren, az Isfraëlnek népe,
Canáán földére, s örök dúczóségre egész Magyarságh lépe,
Véren fundáltattak, s evvel el-fogyattak, kiket Pogány le-tépe.

Táborban az álgyúk, s mind vizi pattantyúk, kik a' harczon valának,
Népünk segítségé, és nagy reménsége, a' kik ben ott állának,
Nagy reméntelenül, és nagy véletlenül, Pogányhoz akadának;

Minden lövő
szeresmit, a'
Magyaroknak
a' Török el-
nyerte.

Ezeknek a' modgya, oltalma, és gondgya, chak szintén azon eyjel,
Hogy harczra készűltek, s mely nap megh-űtköztek, gondolatlan el-
Az Hardék Iánosra, bizattaték arra, illyen hertelenséggel, (mével,

A' ki ferénységgel, s elmés vitézséggel, tudta forgatni dolgát,
Okoskodásával, s nagy méréz vóltával forgatta vólna magát,
Hogy ha idejében, lett vólna e' tiszben, viselte vólna gondgyát,

A' Lajos Királynál, kedves völt Uránál, a' több hivei közöt,
Kinek hűségében, vagy ferénységében, soha megh sem utközöt,
A' tökéletlenség, vagy egyenletlenség chez nem-is férkezöt.

Harcz után jövendő, és következendő, másod nap a' Pogányságh,
Mind eyjel, és nappal, Ianchár Kalapaggal renttentő nagy fokaságh,
Egetet, s puszttitot, s ottan körül rontot, ez a' nagy ifzonyuságh;

Pogányság-
nak ifzonyu
pusztitása
Magyar Or-
szágban.

Senkit nem kimillet, vágta, és rontottak, a' fok fene hohérok,
Apronak, öregnek, s iffiu személynek nem kedvezet az orrok,
Mind Afzszont, mind leányt ékefen virágzot, el-rablották Tatórok;

A' nagy kegyetlenség, és rettenetesség, követé Nemzetünket,
Országunknak szárnyát, s reménségünk tornyát, le-töré Cymerünket
Népünket le-vágá s mint Halál le-vágá, ki-fziva a' vérünket.

E' veszedelemnek, s e' szörnyűségének, versbe foglalására,
Török rablásának, s nagy pusztításának, elő-fzamlálására,
Kivel az harcz után, azon éjjel ofztán, rohant a' Magyarorságra

Elég én né uagyok, s inkább békét hagyok; mert halhatatlan dologh,
A' ki Országunkban, s mi édes Hazánkban, Pogányságh miat forog,
Istennek ostroma, s foknak vég határa, ez az ártalmas horogh!

Régi Kronikákban, sem Historiákban, nem olvastunk illy romlást,
Ellenségh kard miat, vagy rablása miatt rettenetes pusztulást,
Mint Magyar nemzetben, ebbé az időben, halhatatlan nagy omlást,

Semmi volt Trojának, s Görögh rablásának, tiz esztendő's vivása,
Vespásiánusnak, s régi Pompéjuszak, Varok el-rontatása, (lásá;
A Magyar nemzetnek, és Kereszttyénségnek volt itté nagy rom-

Mennyire értheti, s elmém fel-érheti, ez harczról csak ugy szólhat,
Kemény vér-ontásnak, szörnyű viadalnak, történetéről irhat,
Nem mint valóságot, de mint egy árnyékot, csak távul tapasztalhat;

Czuda rette-
netes törté-
net.

Ezt, nagy iszonyuságh, s volt halhatatlanságh, csak hirrel-is hallani,
Régi íráfokban, sem Historiákban, ezt fel nem találhatni,
Kinek szörnyűségét, s rettenetességét, nehéz ki-beszélleni;

Anyák gyermekeket, s édes szülöttöket, a' föld alá be-ázták,
Hogy gyēge rivások avagy kiáltások ne hallatnék bé-rakták, (vonták
Kik ott megh-fulattak, s egyyigh mind megh-hóltak, halva onnat ki-

Magok el-futottak, vala-hová láttak, Pogányságh szine előtt,
Omlot a' Magyar vér, s folt mint egy sebes ér, Törökök kardgya előtt
Szegény, s boldogh megh-hólt, soha ez még né volt Magyarorságh közt
(ez előtt!

Soha sem volt mása, e' romlásnak tárfa, s hirrel sem hallatatot,
Országban pusztulás, minden-felé dulás, s csak pusztítás láttatot!
Méltán bűneinkért, s gyakor vétkeinkért, e' mireánk adatot!

Nép

Nép előttré futa, s ellenségh el-hata, szintén a' Balatonigh,
Dult, rontot, s égetet, kichint, s nagyot vesztet, nem mulatot sokáigh,
Mindent megh-emésztet, vért mindenüt hintet megh-emplittyák min-
(détigh!

Az hires, neves Péch, Magyarok közöt Béch, sem marada-megh éppé,
Mert megh-égetteté, s füstnek boczáttaték, szép városa mind éppen, ^{Pogánynak}
Vár Szent-egy-házával, Püspök lakásával, marada czuda képpen. ^{rettenetes du}
lásá

P A R S

PARS DECIMA TERTIA.

Tolsó részében, e' fel-tett czikelyben, szóllok a'
Magyarságról,
Szem-látomást való, romlásunkra haylo, vesze-
delmes vóltaról,
És Török Cháfszárnak, Szultán Szulimánnak,
továb induláttjáról;

Műdön ezen dolgok, naponként kik forgók, nyavalyásúl vólnának,
Sa' mi Hadaink-is, kik megh-marattak-is, ide, s tova futnának,
Népünk ellenségtől, s Hazánk Törökségtől, rútúl puztittatnának,

Az Erdélyi Vayda már Szegedigh jött vólt hadaival. Az Erdélyi Vayda, s véle egyvűt hada, már Szegedigh jutot vólt,
Hol minden hadával, Erdély Taborával, le-is telepedet vólt,
Mint lehet siettet, de el nem érhetet, mert hazája távol vólt;

Mint hogy azért haddal, s vitéz Hadnagyival, nem juthata Királyhoz,
Egy könnyű kochira, fel-üle postára, siette a' Táborhoz,
S vitézen harczolni akarván ütközni, Török ellen népet hoz.

Ütközetnek napját, mint hogy az oráját, a' Vayda megh-tudta vólt,
Hogy halasztás nélkül, s varokodás nélkül, akarattyok már a' vólt,
Hogy szemben szállyanak, s harczot-is tarczanak, a' ki miat fok megh-
(holt,

Erre nézve azért, házája s Királyért, ott akart jelen lenni,
Maga személyében, és vitézségében, véle egyvűt próbálni,
Mert nem szanta vólta, ha lehetet vólta, Magyarokkal megh-halni.

Segitségek egyvűt is, s másonnan-el-érkezése Frangepán Christoff-is, s ez az Generalis, Zágrábigh jutot vala,
A' ki merészséggel, szép számos sereggel, s jó vitézekkel vala,
Kinek fegyverétől, és fényes törétől, fok Török megh-hólt vala;
A' Cheh

A' Cheh Urak közzül, Pogány ellen tűzül, segítségre kik jöttek,
Győr körül egy része, mondom nagyobb része, ottan le-telepettek;
Székes-Feier-Várig, több része-is addigh, mint lehetet siettek;

Ama Brändenburgi Marchio seregi, ott körül quártélyoztak,
Kiket segítségül hozzánk reménségül, Német-Országból hoztak,
Ezek-is az harczról, Szultán Szulimanról, s ütközettről tractáltak;

Adám nevű-Haufzer-is, fietséggel ez-is, már addigh jutot vala,
A' ki Cheh-Országban, és a' méltóságban, Cancellarius vala,
Hazánk Királyához, mint jól tett Urához, a' hűség-vonfza vala.

Műdön a' Királyné, hogy a' forfot vélné, bátorságosnak lenni,
Boldogh szerenchének, s hízkelésének, vitorláját fzelelni,
Magaban gondolna, hogy réa fordulna, és jó kezdene lenni,

Azonban változás, s keserves hir-hozás, üte-megh a' fűleit,
Szerenczétlenségnek, s forgo veszélyének, ki-terjeszték fzeleit,
Juta egy hir mondo, ki bura forgando, s megh-beszéllé hireit;

A' Királyné-
nak keserves
hir üte fűleit.

Az egész Magyarságh, és Záfzlos Uraságh, kit vakmerőség viselt,
Kérkedékensége, s maga vitézsége, a' kiket harczra emelt,
A' forgo szerenche, s édesgető kinche, veszedelemmel terhelt,

Megh-játczék valóba, velünk a' Táborba, s mutatá chalárdtságát,
Szivűnket gerjeszté, s Mohácsnál el veszté, Királyunk Uraságát,
Az alkalmatosság, s héjában valóság, jelenté kopaszágát;

El-törle hirűnk, s régi Cymerűnk, Szulimán alá veté,
Szép siros földűnk, s régi nemzetűnk, Pogány kezében eyté,
Hazánknek czillagát, s tündöklő világát, homály közzé rekezté.

Ez hir mondót látván, s halván a' Királyné, szavain el-ájula,
Mint egy féligh megh-hólt, bú a' szivére folt, vér benne megh-posdula,
Nagy remülésében, és ijetségében, mint egy féligh megh-hala,

Noha Király felől, s édes Űra felől, semmit még nem értet vólt,
A' ki reménsége, s szeme fényessége, Isten után neki vólt,
Hogy nagy reméntelen, és ilyen véletlő, Mohácsi harczó megh-holt,

A' Királyné
Pofony felé
fut.

Vesprimi Püspökkel, és Turzo Elekkel, szörnyű rémülésében,
Pápa követivel, s udvara népével, fut együgyűségében,
Pofony Vára felé, a' fok hir el-telé, bús keserűségében;

Házi eszközeit, s tárháza kincheit, a' Dunára hordatá,
Minden ékeségit, és drága szépségit, az hajokra rakatá,
Es a' Duna vizen, s ennek folyo izén, hajóit fel-vonatá,

Orbánch An-
drás Eszterga-
mi Kapitány.

Noha Orbánz András, kiról irják, s nem más hajot fel-verte vólna,
A' Budaiaknak, futo Polgároknak, nagy károkat tett vólna,
Akkor Esztergamban, ki Kapitányságban, tisztét viselte vólna,

A' mely ghymiákban, nevezet fajkákban, Budai Polgároknak,
Partékájokból-is, pénzből, s egyébből-is, része vólt javaiknak;
Királyné kinchével, kik rakóttak evvel, az hajókon vóltanak,

Sokakról azt mődgyák, s beszédekkel toldgyák, Orbánz vitézi közzül
Királyné léányit, avagy fraucymerit, nagy fokak azok közzül
Gyaláztattak vólna, s czufoltattak vólna némellyek szűzek közzül,

Hogy czipelősékekben, és láb-béliekben, katonák tánczoltanak,
S nagy kissebségekre, s szemtelenségekre, kérkedve ugráltak,
De megh-czallya magát, s ebben ne hid dolgot, ez iránt irásának.

A' Török Czár
szár ez ütkö-
zet helyen
egynéhány
nap mulatot.

A' fok ember vérén, s az ütközet térén, egy-néhány nap mulata,
A' Szultán Szulimán, ez az irigy Amán, hadait megh-nyugotta;
Az honnan seregít, és minden ereit, Budára indította.

Heted napra kélvén, s annyi éy el-telvén, el-érkezék Budához,
Alkalmatosságát, s el-rendelé dolgát, kezde a' puszttitáshoz,
Minden ellen állót, falut, s erős várót, boczáta Vulcanushoz;

A' Vár megh-maradá, tűzre sem akada, Király istalloival,
Gyümölcsös kertével, vadak erdejével s hozzá tartozóival;
Hol le-telepedék, még sem elégedék, naponként rontásival.

Hadait inditá, s menten el-boczáta, fené dühösségéből,
Hadgya, s paranczollya, s ő nekik ayánlya, nagy fenegetéséből, (ből;
Hogy mind tűzzel, vassal Győrighe fene Márfal vágják, s rőtözák énség-
Duna,

Duna, és Balaton, s mind a' mező hátón, faluk, és Városokat,
A' kik ottan vadnak, és benne lakoznák, le-vagják mind azokat,
Mentől jobban lehet, s erejek terjedhet, terjeszék hatalmokat,

Ezaz András Orbánch, hűségébe nagy gáncz puszta az Esztergamo
El-hagyá bástyáját, s megh-nyita kapuját, Országunk diadalmát,
Roszszaságh viselé, s félelem el-telé, s félben hagyá oltalmát.

Káptalan Gyalogja, ezeknek Hadnagya, véle egygút el-futa,
A' Nagy Mathé Vayda, kiczin számos hada, Esztergamból ki-futa,
Mind kettő hűségét, s ebben emberségét, félelem megh-czufolta;

Visegrádnak Várát, kinek számos árrát, senki megh-nem adhattya,
Mert szent Koronánknak, s hazánk Királyának, vala nagy kinch-tar-
A' kinek parasztságh, s szerzetes Barátságh vala oltalmazója, (tója,

Török Cházfárt halván, közellyeb rándulván, hire el-futamodék,
Minden hajok szála, népünknek fel-állá, s félelem gyarapodék,
Ki-ki megh-ijede szaladáshoz kezdé, futásról gondolkodék,

Oly nagy rémülés vólt, némely féligh megh-holt, nyelvét sem moz-
Vér mindé testekből, s tagok részeiből, a' szivekre fordúla, (dithatta
Még rejtek helybenn-is, s titok boltokbann-is, helyét nem találhatta.

Komáromot, Tatát, s Székes-Fejér-Várát, a' Török hátra hadgya,
Az erősségekre, s derekas helyekre, vala legh-nagyob gondgya,
Másokra crede, s tovább-is terjede, a' Cházfárnak haragja.

Az emberi elme, miolta értelme, ilyen nagy veszedelmet
Senki nem emlithet, s írásban sem lelhet, szörnyű nagy veszedelmet,
Mint Magyar-Országba, akkor üdő tayban, Magyar nézet szenvedet

Fellyül hallatta ez, s fellyül-is múlta ez, régi Historiákat,
Semmi Kronikákban, avagy írásokban, nem látunk illy dolgokat;
Mint édes nézetünk, s kedves testünk, vérünk, fzenyvedet fájdalma-
(kat.

Ebbé a' veszélybē, s szerenczétlenségbē, mondom Magyar vivását,
A' Pogányságh ellen, egy helyben véletlen, Török ellen állását,
Senki nem találhat, Marotnál kit mondhat, ellenségnek romlását,

Marotnál
történt Po-
gány romlása.

Közel Esztergamhoz, s ennek Városához, Marót egy szép szigetben,
Ott való Erseknek, és Papi személynek, rendeltet mindenben,
Mulatozására, s maga vigságára, a' Virtes közepében;

Hová a' Magyarságh, Nemes, és parasztságh, fokban futottak vala,
Feleségek, fiok, s vélek szép leányok, be-szallottanak vala,
Magok oltalmáért, s akkor a' szükségért, oda szorúltak vala,

(veretett,

Ott a' fok Pogányságh, Török és lanchárságh, nagy fokszor megh-
Kik oda szorúltak, s e' helyben futottak, ellenek ostromot tett,
Nagy szégyen vallással, és vérek ontással, miattok kárban esett,

Végre immár látná, héában hullatná, Török Chászárt vitézit,
Mar megh nem vehetné, héában kergetné, útközetre lanchárit,
Szekeres fánckoknak, mint egy kőfaloknak nem bonthatná részeit,

Szükség kényszerite, s elméjét terjeszté, hogy álgyúit vonassa,
Hogy az erősséget, s ellenkezőséget, közöttök el-rontassa,
Rajtok tett inséget, illy nagy szégyenséget, vélek megh-torolhassa,

Megh-állábofszúját, s terjeszté haragját, fánckokat el-rontatá,
Edes nemzetünket, s régi vitézinket egy lábigh le-vágotá,
Mint egy faskeserű, avagy prädálú ölyű, véreket ki-szitatá.

(raktak

Magyarság-
nak Marot-
nál való
szörnyű rom-
lása.
Hol megh-hólt tagokból, le-vágot Magyarból, s testből halmokat
Domboczkának látczot, emberekből állot, illy jelenséget hattak,
Es mind ekkoraigh, mezőben e' napigh, rakási ott állottak,

Kik el-szalattanak, hirt rolok montanak, kik az helyben vesztenek,
Hufzon ött ezerigh lehetke e' számigh, Pogány kardra estenek,
Mind kiczint, és nagyot, sēkit megh-né hagyot, fegyverrel le-vertenek

Útkozettől fogva, és eddigh számlálva, nemzetünknek romlását,
Sokan bizonyittyák, s valónak állittyák, hogy két száz ezer számát
Megh-fogot raboknak, s mind le-vágottnak, fel-mulhattya sum-
(ját;

Gondold-megh magadbā, s okoskodásodbā, szerenche ravafzságát,
Hazánk fiainak, s hires Atillának, régi fok Magyarságát,
A' ki virágozot, s meszizé el-ágozot, hamar mulandoságát.

Szuliman

Szuliman haragja, s fene éles kardgya, el-tórlé mind egy harczon,
Ez hires nemzetségh, régi fok vitezsegh, hogy illy kevesse harczon,
E' dühös oroslány, s megh-adázot farkány, hogy farkával le-rán-
(czon,

A' vakmerőségnek, s engedetlenségnek, megh-adák a' jutalmát,
Együtt az Úrokkal, s kedves Királyokkal, el-veszték diadalmát,
Es a' Török holdra, Szultán Szulimánra bizák az arany almát.

Illyen nagy veszélyvel, mint zápor esővel, Magyar-Ország be-telék
Nem lön tartalékja, szabat futamottya, minden rend megh-életék,
Nem völt chak egy hely-is közöttök akar hol-is, ki oltalmazhattaték;

Drávától mind Győrih, chak né Ausztriáigh, igen nagy rablást téve.
Sok ezer lelkeket, talált vala-kiket, öle, s rabúl el-vive,
Szabadon nyargalta, s határink vizsgálta, valamint vitte kedve.

Szomszéd Országok-is, hallák valakik-is, annyira ijedének,
Hogy Béczh tartományból, s annak városából, fokban ki-költözének,
Magyarok példáján, és szörnyű romlásán, a' forsnak nem hívének,
Idegen Or-
szágok-is
megh-ijettek
e' rettenetes
romlásból.

Hajókat vonata, s hidat chináltata, hamar Chászárt Dunára,
A' Pesth Városánál, s oldala falánál, hogy jutna Magyarságra,
Már megh-dühösödet, s ereje terjedet, kész szörnyű ver-ontáfrá,
Török Czá-
sár Dunára
Pesthnél
hidat czinal-
tatot.

Czak vért szomjuhozik, prädálásban bizik, s vérből patakot chinál,
A' Magyar romláfra, s kész a' pusztitáfra, iszonyu mint egy Halál,
Segént, és boldogot, vagy pedig gazdagot, öl valakiket talál.

Jay szoval megh-töltek, fíralomra költek, minden felől a' mezők!
Erdők-is megh-sültek, és gyázbā öltöztek, csak szomoruságh, údők!
Jtt semmi vigáságh, van csak szomoruságh, údők romláfra nézők!

Vadoknak gyomra lön, s madarak étke lön, fokoknak koporsója!
Sok vad állatoknak, megh-éhült gyomroknak, Magyar test a' prädája,
Szultán Szulimán lön, illy romlást a' ki tön, foknak végső orája!

Tizen ötöd napigh, illy keves ideigh, Budán mulatot vala,
Ennyi pusztitással, s ennyi vér-ontással, nem-elégedet vala,
Még-istovább készült, mert mérgében feszült, s haragját viszi vala,

T 3

Fel-

Fel-földre inditá, Pesthnél hogy szálitta, hidon által hadait,
Megyen ő maga-is, helyén már dolga-is; vízi fene vadait,
Jtt-is nagy chapást tön, mely nagy kárunkallón, s el-pusztitá részeit.

Maga-is el-kezdé, s minden felé küldé, seregeit rabláfra, (ságra,
Biztatással mondgya, hadgya, s paranczollya, mennyenek Magyar-
Öllyék, és pusztitczák, s csak füstre boczáfsák, Országát bizonyára,

Duna, s Tifza között valahol ütközöt, Pogányságnak ereje, (lye,
Hozonyú romlásnak, s szörnyű vér-ontásnak, marada-megh chak he-
Testekben rakodék, s halmokban hányaték fok Magyarságh fengéje.

Vérrel megh-áradot, s ugyan zavarodot, Dunának tiszta vize,
Siralomra fordult, iay szótól megh-mozdult ninczen már édes íze,
Mert sovánnyá tette, s megh-füstösítette Szultán Szulimán tüze.

Miként aszályföldet, szintén úgy fel-földet, a' Pogány fel-zavarta,
Fene dühösséggel, s nagy kegyetlenséggel, szélvel el-pusztította,
Lakosít le-vágta, Varait meg-hágta, s falait le-rontotta;

Magyarságh iob részét, de sőt nagyob részét, kik által nem kelhettek,
A' Tifza partyánál, s ennek határanál, fogyattak-el életek,
Pogány fegyverétől, s nagy dühösségetől, emésztték-megh testek.

A' kik megh-marattak, s le nem vágattattak, nagy rabságra esének,
Némellyek hajokra, s Tengeri gallyákra, nyavalyásúl menének,
Eletek fottáigh, s utolsó oráigh, szolgálatot tévének,

Némellyek nagy sarczal, a' kiket nagy harczal Pogány nyere változ-
Sokaknak vérekkal, a' kiknek testekkel, Mahumetnek áldoztak, (tak,
Némellyek pediglen, nagy árron meginten, pénzen el-adattattak;

Némely feleségét, mint háza szépségét, Pogány kezénél láttya;
Kiki édes fiát, és ékes Léányát keserveffen ohaytya,
Vtzákról utzákra, mint barmot vásárra, mert Török hordoztattya,

Némellyek mind éltigh, fogságban mind holtigh, a' vasakat penget-
Szomorú étellel s bus igyekezettel, hazájok emlegették, (ték,
Szép szabadságokat, s vitézi vóltokat, ohaytva kesergették.

Műdön

Műdön már kedvére, s hazánkba mérgére szándékát ki-fakasztá,
Artalmas kelését, Országunk élését, a' kivel megh-apasztá,
Magyar vér-ontással, fok ember hullással, sebeit bé-tapasztá,

Mint fene Oroslány, præda né tudgya hány, vérben meg-fertőzödék,
Mint kan-agyarival, hazánk Magyarival, műdön már megh-küszködék,
Vér-ontása után, vízfza térvén ősztán, végre megh-íszonyodék,

Még-is telhetetlen, fene, és kegyetlen, üyiúl maga mérgében,
Tovább-is hazánkban, hogy pusztitczon abbá, gondolkodék szivébé,
Haragját töltheti, s tűzét gerjesztheti, vagyon reménségében,

De chudálatosan, Isten irgalmassan, szemeit ránk forditá,
A Keresztyénségnek, romlását hívének, s veszedelmét hogy látá,
Gonosz szándékától, és akarattjától, elméjét el-vonátá,

A Natoliában, s kisebb Asiában, őszveve-szést támofztá,
Szulimán haragját, Magyarokról kardgyát, ezekre fordította;
Maga nemzetére, mint ellenségére, mérgét ki-árasztotta.

Szultán Szu-
limán vízf-
fza-tétele.

Duna, s Dráva között, a' hol megh-ütközöt, és végh-Várakat megh-vett
Falait rontotta, s mind pusztán hagyatta, illy rettenetes kárt tett,
Buda több Várakkal, és Tartományokkal, Pogányságtól üres lett,

Mert vízfza fordúla, s vele el-rándula, pusztító fokasága,
Eyjel, s nappal mégyen, haladék ne legyen, vele fok Janchársága,
Hogy az esz-vesztőknek, Asia népeknek legyen nyomorúsága;

Ott-is párt-ütőknek, és ellenkezőknek, hatalmát megh-mutássa;
Erejének savát, és hathato szavát, rájuk ki-árasztassa,
Hazája latrait, s belső ellenségét, fegyver alá hajthassa.

Isten ki az Egből, mint Királyi székből, mindeneket által-lácz,
Ideigh tárfsz, s szenvecz, bándore né nézhec, emberekre ostort adcz,
Bűnből még-terőket, s néked könyörgőket, tellyesféggel el-né hadcz,

Pogány fegyverével, s vér ontó törével, hazánkat fanyargatád,
Mint az édes Attya, haragját mutattya, haragodat mutatád,
De kevés időre, kegyelmefségedre még rolunk el-forditád;

Nem

Nem tűröd békével, kéz vagy kegyelemel, ezt az szörnyű vér-ontást,
Keresztyénségen tett, a' kit hazánk érzett, ez veszedelmes romlást,
Angyalod boczárod, s vízfőt megh-uyitod, köztünk e' nagy változást;

Sok ártatlanoknak, s hozzád kiáltóknak vérek boszszú-állást vár,
Mint egy drága illat, s könyörgő áldozat, szined eleiben jár,
Fordicz ostorodat, rájok haragodat, s szánakozzá rajrunk már.

O' nagy hamis Amán te Szultán Szulimán, kit az kevélység visel!
Talám azt reménled, s boldogságban véled, hogy lelked örökkén él?
Utolsó orátol, s kegyetlen Haláltól, hogy még valaha nem fél?

Az óra folyton foly, megh-nem eszi a' moly, el-jár maga dolgában,
Az üdők el-múlnak, naponként el-futnak, ninchenek megh-állásban,
Vizek modra folynak, vízfza sem fordulnak, semmi üdők jártában,

Életednek váznát, nem veheted hasznát, majd ki metczik bordából,
Ez Világi joból, mint amaz arnyékból, lésezs halandóságból,
Gyarlóvá változol, s hatalmad el-ofzol, Czászári koronadból;

Hol léssen hatalmod? Ezentől ártalmód, s istápod megh-tőretik!
Es csak négy singh földben, illy gyönyörűségben, tagaid be-tétetik.
Czászári székedre, s te bőczületedre, hamar más emeltetik,

Ott fenki nem udvarl, és Chászárnak nem hall; el eset birodalmód,
Cháron czólnakjában, s Lethes folyásában, léssen a' diadalmód,
Pluto oskolája, s Cerberus hálója, léssen minden hatalmod!

Töbzför vízfza né térsz, s e' Világhoz né férz, doñan nincz szabadulás
Sok ártatlan véért, s a' Keresztyénségért, szivedben lesz bodulás,
A' fok ördögöktől, s rettentő seregtől, lelkedre a' tódulás,

El-veszed jutalmát, s fáratságod hasznát, a' Mahomet hitinek,
Kinek Zászlójára, irád Alcoránra, nevét vitézségednek,
Kiért megh-vetted, s ellenséggé tetted, irgalmát Teremtődnek,

De Istenre hagyom, (a' ki szivet adgyon, valaha nemzetünknek)
Szívét megh-uyitcza, s erejét forditcza, Pogányra vitézinknek,
Többé illy nagy romlás, hazánkban kár-vallás ne esék hiveinek.

P E R O R A -

P E R O R A T I O.

Elpoméné szóllyon, hogy már el-ofzollyon,
Tragediám folyása,
Megh-romlot hazánkról, s Szultán Szulimánról;
leheffen halgatása,
Szűnnyék Libéthrisnek, s végeződgyek ennek,
ez ideigh forrása,

Köffe egy czomóban, s tegye egy fuumába, en elmemnek munkáját
Dáphnis ágainak, s termő Laurusinak, gyümölczős borostyányát,
Magyar szókból való, s Rhytmusokból álló, irásomnak folyását,

Mennyire lehetet, s elmém el-érhetet, annyiban dichirtessék,
Nyelv tudatlanságát, s rebegő mozgását, verseimmel kövessék,
Jo igyekezetem, és emlekezetem, vétkeik ékefessék,

Mulatságul irtam, s olvásonak hattam, vízfzont csak mulatságért,
Üdö megh-chalásfra, s gond távoztatafra, szerzettem ok-adáért,
Kik Magyar Rhytmusba, s ezek folyásiba, gyönyörködnek azokért,

(meg-vallom,

Tudom, czorba nélkül, s hogy nincz vétek nélkül, azt magam-is
Mert nincz semmi munka, kinek vétke oka, ne leheffen találom,
Elmém kisdéd kinczét, s leg-első gyümölczét, nemzetének ayánlom,

Ki-ki bár mit mondgyon, avagy hozzá adgyon, kőszyrülle elméjét
Magyar szó folyásnak, s tudatlanságomnak, keressé fel sengéjét,
Mohác veszedelmén, ki-ki az értelmén, megh-űzheti mezejét,

Az elme né nyugszik, de mint Tenger habzik, nincz oly szép épület,
Ki czorbát ne lásson, s mint jo megh-álhasson, hozzá van sok felelet,
Tavaszi üdö-is, s zöldellő erdő-is, nem mindenkor kikelet.

V

Lajosnak

Lajosnak esetit, s ékes indulatit, fokszor hogy megh-olvastam,
Sziyem gerjedezet, s elmém feletkezet, hogy ezeket találtam,
Hogy versekben tegyem, irásomban vegyem, ez okból inditattam,

A' Magyar hiveknek, s hazám Vitézinek, irásomot ayánlom,
Kik fegyvert viselnek, s Török vért eresztnek, ezt azoknak czínálom,
Es a' Magyar Mársot, mint hűseges társot verseimmel ayánlom,

Mint mezőt virággal, illy nagy fok jósággal, Isten őket áldgya-megh,
Karioknak ereit, s Kardgyoknak élét, nekik élésitcze-megh,
Régi hírét, nevét, s Bellonához kedvét, egyszer még Uyticza-megh,

Vér benne buzduillyon, s Törökre tódúillyon, mezőt magának végyé,
A' Pogány hatarán, s régi diadalman, hasonlo czapást tegyen,
Szerem föld Várait, és több határait, a' Töröktől megh-végyen,

Mind egyenlő szível, s tellyes értelemmel, nemzetünk vitéz kedgyék,
E-veszet hazánkért, s ezekért a' jokért, igazán iparkodgyék,
Kit Isten engedgye, s szerenczésé tegye, hazáján megh-nyúgodgyék.

F I N I S.

R E G E S
H U N G A R I Æ
Ab Anno Christi CDI.
Ad Annum M D C L I I.
Ungaricis Rhythmis descripti.

A T T I L L A.

Tilla Fejedelem Bendegucznak fia,
Ama nagy Nemroknak kedves Onokája,
Kinek Engadiban születet Daikája,
Tisztiben pedigh nagy Schytiák Királya.

Gotthus-s-Danufokat ki megh-zabolázá,
Nagy mérezségeket nékiek alázá,
Világnak négy részét mesziről vigyázá,
S-kardgiában haragját világon hordozá.

Megh olé az Őczét hul Budát mérgében,
Mivel Sicámbriát a' maga nevében,
Nevezé; s fertőzék az Őcze vérében,
S-emlekezeti lön tellyes életében.

Az Aquilegiát hamar el rontatá,
S hires Argentinát erővel vitatá,
Kataloni mezőn Hadait szállitá,
Hol a' veszteséget fors reá forditá.

Istennek ostroma a' Keresztyenségen,
A' ki nehezen fért illy nagy cerefségen,
Ki nagy czapást téve Olasz Nemzetségen,
Mindennek felelme Világh széleségen.

Ez Illiricumát hamar megh-hoditá,
Es erős hadait Romára inditá,
De Pápa szemétől lovát megh-forditá,
Sicámbría felé erejét inditá.

CHABA

CHABA ET ADALARIUS.

Ezek nem alkhattak-megh a' Királyságba,
Attyoktól maradott kinches Uraságban,
Maga népét vághta ki-ki, haragiában,
Sok vér-ontást tettek a' Pannoniában.

Végre megh-terité eggyik rész hadait,
Sicámbría felé űzeté Vadait,
Másk Schytiában rendelé dolgait,
Attya határára terjesztvén gondgyait.

Ki megh-győzetteték a' Zvvatapolugtól,
Tavul űzetteték a' nagy Királyságtól,
Hamar el szakada a' Panoniáktól,
Senki nem rettege hatalmafságától.

De jött segítsége régi eleitől,
Hétt Fejedelemség Schytia Nemzettől,
Hellyre-is állittyák Országát ezentől,
De fokban megh-holtak Tanais vizétől.

Attya nyomdokiban lépék gyorsasággal,
Mégében uyula ésmét Pogánsággal,
Europában lépék hada hamarsággal,
Sok népeket vészte nagy hatalmafsággal.

Ísmét fel állitá Attya birodalmát,
Ékes Városoknak rontatá kőfalát,
Sok fal-törőivel lyuggatá oldalát,
Mert kegyetlenségnek adta vólt ő magát.

4.
T O X Y S.

Arpád Nemzetéből Toxys születteték,
Kitől Olasz Ország el-pusztittatatek,
Sok erős épület ettől rontattaték,
S Pogányságnak jele megh bizonyítaték.

Azon Pogányságban végezé életét,
Attila sírjához helyezették testét
Örülék Németek ennek az el-vésztét,
De meg-is Magyarok síraták el-estét.

Magyarok Herczege Toxis sok hadakat,
Szerenczéssen viselt nagy Diadalmákat,
Megh-vett es el rablott sok tartományokat,
Magyarokhoz róvan szám-szerént azokat,

De megh-czendesedék megh-éhült elméje,
Mert megh-süté szemét arany tung sengeje,
Evvel elegendik-megh szomiu gégeje,
S ettől nyomattaték hadának ereje.

Megh-teríté hadát az Olasz Országból,
De még sem lépék-ki azért Pogányságból,
Czak merget veté-ki, mert önnön magából,
Ereje-is nagy volt a' Pannoniából.

Attila fegyvere forgot még kezében,
Nemzetétől szívet meregh volt szívében,
Sok Népeket vesztet tellyes életében,
S praédáló farkas volt a' Keresztyénségben.

GEYZA.

5.
G E Y Z A.

Geyza Toxys fia szállá az Országban,
Herczégységhez kapa-s vak a' Pogányságban,
Szent Pál kent de maydan leszen változásban,
Halyogja le-esik szemének valóban.

Gyümölcsös tőrsőkhöz ezt hasonlithatom,
Kitől Kiraly Neme származék valhatom,
Istentől adatek magva, azt mondhatom,
A' mint Kronikából olvasom s láthatom.

Egész Országostól megh-keresztelkedék,
Geyza ő magában ugyan iszonyodék,
Régi vallásától megh-idegenedék,
S Keresztyényi hitről osztán gondolkodék.

A' Szent Albert által tért az igaz hitben,
Üdvesség Sifakiát tévé a' fejében,
Szeretet, s reménség Párisa kezében,
Kiért Angialoktól viteték Mennyecken.

Geyza akarattját nem viheté végben,
Nem engedé Isten elő menni ebben,
Kezei fertezték mert kereszttyén vérben,
Az halál el-vévé életét elsőben.

Következőire néz a' birodalom
Tőle el veteték a' diadalom
Másoknak adaték Istentől hatalom
Mert réá érkezék az halálos álom.

A 3

S. S T E

S. STEPHANUS.

Eyzának egy Fia mert lám születtetek,
Az Első Mátyástól ki jövendöltetek,
Szent Albert Püspöktől meg-kereszteltetek,
Es az igaz hitben fel neveltettetek.

Ez az igaz hitre hozá Nemzetségét,
Az Isten segité karja erőségét,
Ki Kupan Herczegnek, rontá vitézségét,
Látá a' Pogány Nép bátor méréségét.

Legh-első Királlyá a' Magyar Nemzetnek,
Romából hozaték Koronája ennek,
Istentől rendelve volt e' Nemzetségnek,
Hogy helyre hozásék félelme Istennek.

Aitatófságnak követője e' volt,
Jo szélid erkölchel meg-virágozott volt,
Ki Gyula Herczeget rabságban vette volt,
Hogy Keresztyenségre hozza, oka e' volt.

Horvált, s Bulgárookra fegyverét fordítá,
Az egész hadait ellenek indítá,
Nagy győzelemmel fegyver alá haytá,
Isten Egy-házait kivel gazdagítá.

Esztergamot látá Papi Erfekséggel,
Fejér-Várt tisztelé Papi ekefésséggel,
S Szent Mártont építé Szent Szerzetefséggel,
Kiktől tiszteltetnék Isten kegyelséggel.

PETRVS,

PETRUS, ET ABA.

Egyetlen; egy fia szent Istvánnak vala,
Szép Iffiuságában ki virágzó vala,
Erre birodalom, s-Korona néz vala,
De job Koronára Isten hitta vala.

Cheysla segite Pétert Királyságra,
Ez-is választaték a' Birodalomra,
De kevely erkölche nem vezérlé jora,
Ki néki fordúla az után kárára.

Hamar ki vettetek ez a' Királyságból,
Melly vermet Magyarnak ása álnokságból,
Azonban szakada nyaka Uraságból,
Szerencze le-veté e' hatalmaságból.

De mayd Hendrik Cháfszár helyre hozá dolgát,
Megh-adá nekie kinczes Uraságát,
Abára bizta volt Magyar Királyságát,
De kegyetlenségre ez-is adta magát.

Fene kegyetlenség Péterben termet volt,
A' kiért az Ország nem szenvedhetett volt,
Egy-más után kétszer ki üzettetett volt,
De viszont Hendriktől vízfő hozatot volt.

Nyilas Magyarságtól Népe megh-öleték,
Német természetét el nem szenvedheték,
Magát megh-ragadván szeme ki-tolyaték,
Ki adván a' lelkét Péczzen temettetek.

ANDREAS

ANDREAS CUM LE- VANTA.

S Zam-ki-vetésben vólt Péter Királyságtól,
András és Levánta hogy a' Magyarságtól,
Királlyá teteték, mert a Pogányságtól,
Vonyatot elméjek s a' bálványozástól.

Véren menének-be ezek Királyságban,
Szent Gyerárdot ezek megh-ölék uttyokban,
Homályt hozának-be a' világosságban,
Míg székek teheték bé az uraságban,

A' míg Birodalmok szélllyel ki-áraszták,
A' Pogány vakságra Népeket boczáták,
Egy-házi Rendekeket kardra hanyattaták,
De hamar a' zablát szájokba meg-rántak

Véren építé fel András Királyságát,
Mellyben meg mutatá. Magyar vakságát,
Serénykedésével Levánta-is magát,
Vér szomjuzásában hagyá Pogányságát.

De lás chuda dolgot, s hamar változását,
Edictummal valo nagy elő szollását,
Andrásnak nagy hamar vízfza fordulását
Es Pogány hályognak szeméről hullását.

Népét keménységgel vévé igaz hitre,
Chalárdság sziniével be-mene a' tisztre,
Szerzeteseket-is vön előbbi rendre,
Fől építé őket Isten tiszteletre.

ANDREAS

ANDREAS ALMUS.

M Agára Andrásra szálla a' Királyság(ságh)
A' kiben csak szinnel uyult vólt Pogány-
A' Keresztyén hittre uyonná Magyarságh
Ettől terítették s az egész fokaságh.

De nem soká lakék békével Országban,
Mert im Hendrik Czászár Péter-ért uyobban,
Ellenséges-képpen jöve határában,
Posont-is meg-vévé első Ostromában.

De Hendrik Czászár-is az árrát megh-adá,
Jobb részét hadának Magyar kardnak adá,
Vértésben mivelhogy chség el-ragadá,
Többé hogy ellenség nem léfz azt fogadá.

Ezért Salamonnak örök bizonyságul,
A' Leányát adá mint drága zálágul,
Ajánlotta vala noha valóságul.
Franczia Királynak házastársaságul.

Diplomában való békeség szerzésre
Megh esküvék Hendrik tellyes életére,
Többit-is átkozá kik ülnek székére
Hogy ha ellenségül térnek Magyar Népre.

Kétt ezer szalannát, s-hatvan vizát külde,
Ezer ökör marha Hendrikhez erede,
Kenyérnek száma nincz hogy lenne ébéde,
Andrásnak kegyelme Nemetre terjedé.

B

BELA

B E L A P R I M U S.

Ndrás után Béla jüve Királtságban,
Istenessen forgot Ország dolgaiban,
A' Keresztyén hitet meg uyétá jobban,
Ki Koronáztaték Szekes-Feier-várban.

Nagy békeség vala ennek idejében,
Törvény folyást rendelt mert e' legh elsőben,
A' kin az igazság folyt régi időben,
S-szép rend tartást szerze Ország közepében.

Ennek idejében ismét a' Magyar Nép
Ki keresztyénséggel az előtt vala szép
Vízont Pogányságra arolékonként lép
De e' Bela előtt nem vala helyes, s ép.

Nagy fene dühösség vezérlette őket,
Mert még a' Pogányság gerjeszté sziveket,
Fegyver alá veték Egy-házi rendeket,
Sokan Mátyromul adák ki lelkeket.

Bujában a' Király küldé Magyarságra,
Ezért a' vakságért hányassanak kardra,
Többször ne legyenek e' botránkozásra,
S-meltoknak itilé bizony az halálra.

Ki végre Demesben székéből ki-esék,
Es gyógyulhatatlan betegségben esék,
Három esztendeig Királtságban késék,
Sixard Kalastromban temetése esék.

S A L A M O N.

Alamon fegyverrel jöve az Országban
S Czehek erejével szálla-be, Budában,
De nem lön Szerenczés az után dolgába,
A' Szerencze ravasz vólt állapottyában.

Geyzat nem szenvedé a' Királyi székben,
Tárful ő magának, s esék irigységben,
Noha Görögöket egyes értelemben,
Ronták, és pusztiták Országok mindenben.

De az el-nyert praédán megh nem alkhatának,
S a' nyert jutalomon nem osztoshatának,
Ki miat mind ketten a' kardhoz kapának,
S magok nemzetéből fokot le-vágának.

De megh-győzé Geyza gyors vitézségével,
Salamont meg-veré tellyes erejével,
Ki veté Szekéből gonosz erkölcsével
S poenitentiara méltó érdemével.

Isten nem szenved-el soha gonozságot
Noha egy ideig tűr-el mint joságot,
De hamar emberen tesz változoságot,
Homályban borit-el tündöklő világot,

Király székén kívül életét végezé,
Mert a' fok gonozság elméjét megh-győzé,
Nyomoruság Lelkét testében-is főzé,
Baráti köntösben holtig éltét üzé.

GEYZA SECUNDUS.

AZ első Belának fia Geyza Királ,
Salamont megh-vervén az Országá reá szál,
Jofzágos dolgokban mint erős oszlop ál,
Nitray Púspökség emlékezetül ál.

Cálmánt, és az Almust két szép fiát nemzé,
Salamont, a' Battyát fegyverrel megh-győzé,
Erős vitézséggel mind addiglan űzé,
A' míg Országából megszűze földre űzé.

Kinek idejében támoda nagy ehség
Országunkban való tűrhetetlen inség
Egész Magyarzágon nagy halálos szűkség
Kit soha nem említ emberi-Nemzetség.

Istenes élet vólt ennek fel-tótt czéllya,
Üntalan tündöklőt szent élet példája,
Örök Boldogság vólt kiért ajándekja,
S Menyegben pediglen duczó Koronája.

Kegyes, s Isten felő vólt Geyza dolgában,
Erős, s győzedelmes hadakozásában
Mert szerencze nem vólt neki változásban
Ez-ért nagy Királynak hívavot Országban.

Az hálal nem nézé Királyi hatalmát,
Czak reá boritá hamar a' mély almát,
Kezéből ki rantá az szép arany almát,
Váciban rakattatá testére az halmát.

S. LADISLAUS.

MÉltó Királyokká az Úrak választák,
Királyi Szekere dúchójúl szoliták,
Ország Koronáját fejében adták,
Nemesek Lászlónak fejeket megh-hayták.

De Salamon fokszor akará ki űzni,
Szekéből szemellyét magá-ért ki vetni,
E' nagy méltóságban maga akart űlni,
De a' uak szerencze nem kezde szolgálni.

László Lengyeleket hadakkal fárasztá,
Es vér forrásokat belőlők árasztá,
Országában mindent békeségél tartá
Szép győzedel-mivel Nepet tamogatta.

De nem mehet-elő el-kezdett dolgában,
Nem lehet szerenczés fell tött szándékában,
Kivánsága a' vólt hogy Palæstinában,
Hadával be mennyen, s ronczon Poganyságban.

Az Halál megh-fosztá hamar életétől
Magához veteték Lelke Istenetől,
Diczirtetett dolga Országban mindentől,
Szentül-is megh-valék e' Világi tisztól.

Nagy hasznára vólt ez a' Magyar Országának,
S szaporítására az Szent Koronának,
Mert im Országait Horvát Dalmatáknak,
Koronánkhoz rová s több határainak.

COLOMANNUS.

Imus Successora vólt László Királynak,
De Kálmánra nézet szeme az Országnek,
Mert üdöseb vala, száma napjainak,
Ő kapá azért el székét Királlyságnak.

Magyarság alatta nagy fokot szenvedet,
Attay-fiak közöt zur-zavar eredet,
Nagy haboruság-is közöttök kezdődöt,
Mellyért az Országnek efze-is vesződöt.

Mert nagy vér szomjuzás viselte ez Embért,
Nagy fenességgel bánt a' kihez hozzá fért,
Vér ki ontás nélkül fegyvere megh nem tért,
Jdejében minden kegyetlenséget ért.

Az Historikusok fokban azt beszélik,
Hogy Várad Püspök lött volna itilik,
De Pápa engedte volna azt remenlik,
Hogy Királlyá legyen fok közülök vélik.

A' Velenczésekkel nagy hadakat tartá,
Jádrát hatalmasan tőlök vízfűzä vontá,
A' régi mód szerint Királlysághoz róttá,
Es Dalmatiát-is le czillapította.

Am hamar Almúsnak szeme ki-tolyatá,
Bélát-is a' fiát mert megh-vakittatá,
Ötet-is az halál hamar ragadtatá,
S Szekes-Fejér-Várban földben takartatá.

STEPHANUS SECUNDUS.

Eső szülöt fia a' Cámán Királynak,
Uráva tétetek a' Magyar Országnek,
Feier-várban vévé jelét Koronának
Régi modgya szerint a' több Királyoknak.

Megh-állá boszuját ez a' Lengyeleken,
Meg-forgatá kardgyát hamar a' Czeheken,
Nagy czapást tön keze hamar mindeniken,
Attya boszujá-ért az ellenségeken.

De nem lön szerenczés a' Görögök ellen
Megh-jácék itt az sors véle nagy éktelen
Mert megh-kelle térni futással hertelen
Melly dolog történék rayta reméntelen.

Ezt Meny-ütő-kőnek neveste vólt kősség,
Mivelhogy viselte a' nagy vak-merőség,
Czak maga eszén járt, töre vólt remenség,
Másoknak tanácsa nála nem vólt szükség.

Hogy magtalan vóltát megh-ismérte volna,
Magzatot ágyassa szülendő nem volna,
E' nagy méltoságra haszontalan volna,
Hólta után másra az Királlyság szállna.

Országától megh-vála s Calastromban méné,
Hogy élete inkább czendességben lenne,
Egren a' testiből lelke-is ki-méné,
Váradon temeték hogy ott porrá lenne.

BELA SECUNDUS.

Kiralyi Nemzetből Bela születették,
E' neven második Királlyá téteték,
Székes-Feiér-várban székeben ülteték
Szent Koronával-is ott tiszteltetették.

Kálmán irigysége a' kit megh-vakita,
Holtig setéségben ok nélkül boczáta,
A' nap világtól tömlőczben szorita,
Mint rabot foghságban, homályban borita.

Hellyessen viselé Országának gondgyát,
Mert az Igazságnak megh-vettete ágyát
Minden rend-tartásnak megh-vette volt modgyát
Nem szíta maganak szegénységnek fadgyát.

Négy fiu magzattal Isten áldotta volt,
Két izemei helyét nyomossa tette volt,
Noha teste földben, de neve megh nem holt,
Emlekezeti nagy Magyar Országban volt.

Borichus Herczeget Kálmánnak a' fiát,
A' ki Országának kívánta volt sirját,
Futásra fordítá, s el toré az iját,
Had támasztásának meg-adá a' diát.

Végre keresztyénien végezé életét
Mert Geyzának hagyá Országának tisztét,
Nemzetünk siratá, nekie el estét,
Fejér-várott tévék Koporsóban testét.

GEYZA

GEYZA TERTIVS.

Az harmadik Geyza másik Béla fia,
Ennek négy fia közt ki volt nagyobbikja,
Jofzágos dolgoknak fenyeskedő napja,
Lón Magyar Országának Királlyá s Istápjá.

Német, s Bavarusnak le-toré a' szarvát,
Austria-béliek megh-érzék a' favát,
Sőt még Szászokra-is hatalmának hamvát,
Népek romlásával rá-borítá havát.

Mivel Pofon Várát el foglálták vala,
Orzága széleit dulva hatták vala,
Sirját Austriában bé takarták vala,
Kiért szégyen valva viszfa-térnek vala.

Kiknek Prædájával Istennek áldozék
Ragadományokkal oltár illatozék
Istennek Egy-házá kinczekkel virágzék
S erős diadalma széllyel el ágazék.

De mint kegyes Atya kezeit ki-nyújtá,
Menyből, mint Dávidot Ostorával sujtá,
Egész Országára haragját árasztá,
Országát éhséggel s népet látogató.

Négy fiu magzatot nemze országában,
Kiket successorul hagyá hazájában,
Szentül végeződék élte futásában,
Teste nyugovék-megh székes-Feiér-várban.

C

STEPHA-

STEPHANVS TERTIVS.

H Armadik Geyzának fia István Királ,
Mellyet a' Kronika harmadiknak számlál,
Magyar Királyságban ez-is hátra nem ál,
Szerencze mert néki Koronáual szolgál.

Sok had-vifelését az irás beszéli
Es jeles dolgait Országunk szemléli
S dűcző diadalmat az Egh-is hirdeti
Kinek dicziretét pennám-is neveli

A' Dalmatiában fok hadakat vifelt,
Velenczefek ellen birodalmat emelt,
Számos feregével Országokat terhelt,
Kit jáczó szerencze szárnyára fel-emelt.

Görögh Czászár ellen karját fel emelé,
Emmánuel hadát hamar el törölé,
Sok féle Nemzetség haragját kerülé
Hazánk győzedelmét naponként örülé,

Ősi fiaitól nagy fokot szenvede,
Cáto-ként ki nekik, fokat-is engede,
De nagy tűrés után haragra gerjede,
S nagy boszszu-állásra ellenek erede:

Lelke a' testétől mag nélkül megh-valék,
Szama napjainak azontol bé-telék
Nemzetünknek napja északra-is valék
Esztergamban teste por, s hamuvá válék.

BELA

BELA TERTIVS.

B Eyza Nemzetéből negyedik Belára,
A' Királyságh szálla, csak önnön magára,
Birodalma után Egész Országára,
Nagy czendeféség szálla megh-maradáfokra.

Mulatságh vifelte Királyi elméjét,
Mert a' nagy sulyos gond nem terhelte fejét,
Vraságnak szentelt Iffiuságh sengejét,
Mellyekkel mulatta job részén idejét.

Ő Királyságában Mars nem fegyverkezet,
Szomszédsga ő véle nem-is ellenkezet,
Sohul semmi gondgya néki nem érkezet,
Máznak-is ártanni ő sem igyekezet.

Kegyefség vifelte, a' vitézlő rendhez,
Jo voltát mutatta minden Emberekhez
Korona méltó vólt Királyi fejéhez,
Igazsággal fordult a' joknak igyéhez.

Tolvayságban lévők kik Országban vóltak,
Hazájában széllyel a' kik prädalkodtak,
Az uton-járokon erőszakoskodtak,
Méltó büntetéssel megh-jutalmaztattak.

Országunkban néki két fia marada,
A' kiknek-is napjok réájok virrada,
Birodalom után elméjek fárada,
De vegre méltóság Imrere akada.

C 2

EME-

E M E R I C V S.

Békefésben tartá Imre az Országát,
Hadakozás nélkül tölté-el Világát,
Czendefésben tartá kinczes Vraságát,
Nem dulá s pufztitá senki a' Iofzágát.

Ellenség ellene hadat nem mozdítot,
Szomszéd fejedelmet barátsággal látot,
Gyűlötség szívére senkitől nem hatot,
Fegyveres hadakat melly okert nem tartot.

Gygift követte vólt e' minden dolgában,
Békefés czimeret viselte ujjában,
Nem-is gyönyörködöt, ez a' fene Mársban,
Szomszéd Országokban való vér ontásban.

Bellona fegyvere a' vértől nem tisztult,
Fegyverkedésétől senki megh nem busult,
Vér szomjuzo Pallás romlásra nem todult,
Mert békeféses fors mindeneke fordult.

Szántó, Vető, földnek gyümölcsét el vette,
S munkás szőlő hegyét szabadon mivelte,
Szívét ellenségtől senki nem féltette,
Ellenségnek hire nem-is rettentette.

Kilencz esztendeig a' Királyi tisztben,
Méltoságot viselt Imre életében,
Az után a' Párkák ennyi idejében,
Életét el-metnék, s temetteté Egren.

LADISLAVS SECVNDVS.

A' második László a' Vak Béla fia,
Szerelmes Attyának szemének Világja,
Vénsége tápláló oltalma, s istáppja,
Teljes életének reménye, s Ofzlopia.

Iffju idejében Világból szoliták,
Élete virágját, homályban szoriták,
Királyi hatalmát semmive fordíták,
Czak négy singh föld alá véletlen boríták.

Aleg hatt holnapig viséle Koronát,
Az halál el rantá a' szép arany almát,
Meg-homalyosítá minden diadalmát,
Sors réa boczáta az halálos álmát.

Attya méltoságát felyül mullya vala,
Okoskodása-val fel halladgya vala,
Jóság, s tanácsával mert meg-dullya vala,
Királyi méltoságh véle termet vala.

Hogy ha meg-tekinted joságát s vizsgálod,
Alkalmatosabnak Attyánál találod,
Fejedelemségre illendőbnek vallod,
Sok szép indulatit ha elő számlálod.

De hamar mint virág szépsége hervada,
Mint a' ki nyílt rósa ugyan megh-lankada,
Halál hálojára véletlen akada,
Fold alá a' sírba be-rekesztek oda.

ANDREAS SECVNDVS HIEROSOLYMITANVS.

M Armadik Bélának fia András Királ,
Kire a' ferencze valóban rá-talál,
Minden diadalom boldogságában ál,
Fejer-Várban réá Ország, s Korona fál.

Házastársat véve a' Német Némzetből,
Getrudot magának, de Királyi Nemből,
Szent Erőbet Afiszont ki szűlé méhéből
Belát, Kalmánt, s Andrást Isten kegyelméből.

Jerusálembeli méltán nevezteték,
Babyloni Szultán tőle megh-vereték,
Nagy erős baj-vivás általa téteték,
Ki általa' szend föld visszafoglalaték.

Constántinápolyban a' míg oda jutna,
Széles Aszában, hadakat inditna,
Getrudot a' Bankban, hogy megh olte volna,
Véletlen hozzája Bán-is jutot volna.

Mert Bán feleségét nagy vétekben ejté,
A' Getrudnak őcze ágyát széplősité,
Melly miat életét Királyné el veszté,
Bánkban fegyverrel, mert az földre ejté.

Egész szabadságnak e' lőn a' tüköre,
Nemes Uraságot osztá vitézségre,
Diplomát irata emlekezetére,
Magyar Fejedelmek eskűznek a' kire.

BELA

BELA QVARTVS.

Egyedik Belára szálla a' Királyságh,
Mellyet zégő fzoval kiált a' Magyarságh,
Kezében adásék erő, s hatalomságh,
Köszönték minnyájan a' Magyar Uraságh.

Huszon ött esztendő Attya után regnált,
A' kit életében sok nyavalya talált,
Változandóságot Országában számlált,
De Királyságától e' még-is megh nem vált.

Ennek idejében Tatár nagy rablást tén,
Birodalmat véve Némzetünknek vesztén,
Tenger mellé futa Vitezi eseten,
Három esztendeig Tatár lakék kesten.

Rhodusból azonban segítsége jöve,
Frangepánok által birodalmot vöve,
Friderik Herczegre mérges nyilat löve,
Vy-helynél vitézül kit az földre töve.

Ottocarus ellen nagy hadat inditá,
Morvánál hatalmát Czehekre forditá,
Hamburknál ellenség erejét megh-rontá,
Nagy-szombat-varosát ki tőből rakatá.

Aitatoságtól Király vífelteték,
Jóságos dolgokban Lelke öltözteték,
Holta után a' kik Istenhez követék,
Esztergamban teste földben temetteték.

STEPHA-

STEPHANUS QVARTUS.

A Trya után lépék Kiralyi székében,
Hazánk Koronája teteték fejében,
Kinek diadalom adaték kezében,
Háttra nem maradt hadi szerenczében.

Szerencze szárnyára eztet fel-emelé,
Egész Czeh Országot ereje el-telé,
Ottocarus Királyt haragja el-törle,
Ki Attyát megh-veré üzvén Hamburgh felé.

A' ki Bulgáriát adozová tévé,
Egész Myfiával hatalmában vévé,
Királyi pálczáját Koronánkhoz vévé,
Királyi hatalmát illy meszsizire tévé.

Lázflo, és Maria két gyermeke vala,
Leánya Károlnak hűtös társa vala,
Ki Marcellus Kárólt ismét szülte vala,
Sicilia Ország a' kit ural vala.

Harmad-fél-efztendőt Kiralyi napjai,
Székében számláltak holnapi s orái,
Es szaporodtanak testi nyavalyái,
S megh-nehezette nek naponként tagjai.

Ki-adá a' Lelkét orája, el-relvén,
A' kinek halálán Ország keseredvén,
Testét Koporsóban, házában bé tévén,
Buda szigetében lön el-temetvén.

LADIS-

LADISLAUS TERTIVS.

K Un Lázflo harmadik Attyának székébé,
Ki-mulása után azon efztendőben,
Egész Uraságtól Korona fejében,
Téteték, s Magyar nép Urala mindenben.

Czeheknek Királyát amaz Ottocáruft,
A' ki efzi ellen fel-tette vólt lauruft,
Hamar földre ejté mint az horvat Tiruft,
S vele el-törölé hada-béli Choruft.

Masodszor Tatárok ennek idejében,
Országunkat dulták iszfzonyu inségben,
Pestigh el-hatának kegyetlenségekben,
Efztendőt töltének jo-lako földünkben.

Vöve házas-társot ez Apuliából,
Károly Király leányát az Olasz Országból,
De viszont ki-tére hazafulásából,
S a' Kun Leányához hayla kívánságból.

Pápa Követével inteté vétkéről,
Hogy megh-viszfa térne gonosz életéről,
Isten szerént élne s gondolna Lelkéről,
Mivel számot adna mas világon erről.

Azonban Kunoktól Király megh-öleték,
A' kikhez haylot vólt azoktól veszteték,
Nyavalyásul élte ott el-végezteték,
Keseredet teste halomban téteték.

D.

ANDREAS

ANDREAS TERTIVS.

Z harmadik András Attyanak Czillaga,
Ötödik Istvánnak Nemzetséges ága,
Nemes Országunknak tündöklő világa,
Mint a' mezőségnek szép ki-nyílt virága.

Hazánknak el-véve fényes Koronáját,
Austriaijának le-töré a' szárnyát,
Jo vitézségével mutatá a' modgyát,
Egen-is hatalma megh-uyitá holdgyát.

A' Romai Pápa Cárólus Robertust,
Országára küldé hogy a' Királyi just,
Magának foglalná, s e' dűcző titulust,
Pápa fegyverére tün nevető Rhytmust.

Meg czalá a' koczka Pápa tett Királlyát,
Szerencze el-töré hamar az Istápját,
Banatra fordétá vigazságos napját,
Mert el nem kaphatá Ország Koronáját.

Andrással termet vólt Királyi meltoságh,
Nem ijet árnyéktul e' vitezi Joságh,
Noha jól ismérte hogy változandoságh,
Valamit Anyja szűl el hervadandoságh.

Orája el-telvén le-fekvék ágyában,
Es nagy czendeféségben nyugovék az Urban,
A' Minoristáknal János Templomában,
El-temetése lön Buda Városában.

CAROLVS ET VENCE-
SLAVS.

Arolust még kisdet iffiu idejében,
Nagy inséggel látá fors esztendejben,
Kevesen Urallák mert a' Nemességben
Attiát el-feleiték, ki vólt idejében.

Országgh megh hasomlék, Venceflaust hozák,
Némelliek votumit nekie aldozák,
A' Czeh Király fiát ellenere hozák,
Országának részét mind addig futozák.

Hamar megh-valtozék a' szerencze forsa,
Még a' kőtségnek-is ellene van voxa,
Károlynak adafsék Orzágnak e' jussa,
S ne legyen Vence-nel semmi titulussa.

Sok insége miát Attiához folyamék,
Ki Pesthez taborban hozzája érkezék,
Egy kevés ideig ottan mulatozék,
Mig fia tisztéből Budan ki-öltözék.

Koronát magokkal vivék Czeh Országban,
Mert hatalmok alat vala Királyságban,
Czak az híret hagiák itt Magyar Országban,
Ki-ert Nemzetségünk esék busulásban.

Veszekedés után Király urálkodni
Kezde, mert az Ország kett Királyt uralni
Nem szenvedé, mint ég ket napot viselni,
Ki szokot egy-mással gyakran ellenkezni.

OTHO BAVARVS.

B Avaria-beli Otho, be-hozaték
Némely Magyarság-tul Királya téteték,
Székes Fejér-Várban megh-Koronáztaték,
Illy nagy méltóság-gal föl-ékesítették.

Megh-hozá Koronát e' Venceflaus-tul,
Nép mellé adaték neki az Országktul,
Tiszteltetik vala egy néhány Uraktul,
Kedve uyul vala e' nagy méltóságtul.

Dűczőség kívánás vévé Magyarságra,
Hir s neu szornjuhozás ragadá világra
Az Országnek terhet vévé ő vállára,
Ugy tetszék hogy kelne mayd hamar szárniára.

Oh vayha az Ember láthatna jövendőt!
S tudhatná mindenben a' következendőt!
Hiyságnak alitna minden el-vefzendőt!
S elmeje tudhatná a' megh-lehetendőt!

Hamar megh-valtozék kedveskedő idő,
Mert Othonak leve harmad fel estendő,
Nem zöldelle neki a' szép Laurus Erdő,
A' ki örömeire vólt legh első kezdő,

Az Erdelyi Wayda hamar megh-ragadá,
Othot rabbá tévén foghság alá adá,
Ország holtalmára nem erdemés monda,
Kinczét praédaltatván Országbúl ki-adá.

CAROLVS

CAROLUS PRIMUS P V E R.

A Z Ezer három száz és tiz Esztendőben,
Károly Mártes fia a' Királyi tiszben,
Lépék, noha gyermek s kizded idejében,
De reá erdemes, s méltó személlében.

Az egész Magyarságh mint Urát böczüllé,
Ekes Koronával fejét megh-tisztelé.
Szomszéd határokat hire-is el telé,
Végre győzedelme méne étszak felé.

Groff Trénczhéni Mathét fegyver-rel meg-veré,
Hatalmas erejét megh-ronta és töré,
Minden birodalmát, s kinczet-is el-nyeré,
Kassán erejének keze végét éré.

Hazánkat ki nem czhak kardal oltalmafta,
De széles határral megh-szaporétotta,
Szomszéd Királyokat hozzája haitotta,
Ország h győzedelmét meg fokasétotta.

Dalmatát, Serviát, s Lodomerusokat,
Bulliát, Horvátot, s a' Cummánusokat,
Bosnia és Bulgar Országban valokat,
Birodalma alat megh-tartá azokat.

Ennek idejében Sáska uralkodék,
Megh-szamlálhatatlan sokká szaporodék,
Országunknak kára ki-ert gyarapodék,
A' kinek utánna éhség h öregbedék.

D 3

LVDO.

LUDOVICVS PRIMVS.

 Lső Lajos Király mint szép drága virtus,
Páphos szigetében illatozó myrthus,
Több Királok közöt fénlő Amethyftus,
És nagy gőzedelmű Vespasian Tythus.

Királ emlékezet mind holtigh fön-marad,
Ennek diczhéreti mint a' Tenger árad,
E' szakra enijszer napja-is fel-virrad,
Kik számlálásában az elme el-fárad.

Mint Nagy Alexander fok hadakat viselt.
Melliet a' szerenczhe Triumphussal kedvelt,
S nagy dúczhősségeffen szárniára-is emelt,
Kinek ellenséget hire, s neve terhelt.

E' Kummánusokat Pogányi vallásbúl,
Istenhez terété a' fetét vakságbúl,
Nap világra hozá a' Lelki homálibúl,
És ki-szabadétá őrdőgi foghságbúl.

Lengiel Királyság-ra e' választattaték,
Korona s hatalom kezében adaték,
Királyi felségtől megh-körniekezteték,
Hire s birodalma, így ki-terjeszteték.

Fiu magzat nélkül hala-megh ágiában,
Két Leánit hagiá a' birodalomban,
Magyar nép halálát fíratá valoban,
Három esztende-igh giaszolák Országban.

MARIA

MARIA REX.

 Ok jo-téteménnyé míg Lajos Királynak,
Emlékezetében vala az Országnek,
Ki-ert a' Koronát adák Máriának
S egienlő szandék-kal tévek Királlioknak.

Tarful jegiezteték a' Brandenburgusnak,
Hogy hűtősse lenne Sigmond Marchionak,
Raita vagion voxa nemes-s Uraságnak,
Kirallya leheffen az Egész Országnek.

De kevés ideig tartá ez az hűség,
Napja le-niugovék-s fordula fetetség,
Nem foká marada raita e' tisztségh,
Hamar körniekezé esze-vesző énligh.

Nehezen szenvedék Afzfzony birodalmát,
Mert haylando elme-s Országnek oltalmát,
El nem viselheti s el-veszti jutalmát
Gondolák hogy máfra bizzák Arany almát.

Mindentül Országban hamar utáltaték,
Afzfzony birodalma hatra vettetteté,
Ervendetes napja bura fordéttaték,
Kiralné Anynios-tul megh utáltattaték.

Sok nyomoruságot szenvedet éltében,
Attia holta után, Orzágh közepében,
Sors megh jaczattattá s eitette törében,
Végre jóra fordult eseti mindenben.

CARO.

CAROLVS SECVNDVS.

K Is Karoli-ért kúltek Urak Neapolyban,
Sieffen be-jünni hogy Magyar Országban,
Részessüllion hamar elei jussában,
S Szállion bé hirtelen a' Birodalomban,

Nekie tartatik itt a' Diadalom,
Kezében adatik Korona s hatalom,
Mert a' Mariátul nem lehet oltalom,
Ki-ert cõ rea néz egész birodalom.

Fõl giuita a' szivet ez hir Cárólusnak,
Remenli magában dolgát boldogságnak,
Bizik hitetessen fors czalárdságának,
Nem tudgia mi vége lesz kezdet dolgának.

Uttiait rendelé lépék az Országban,
Boldogh szerenczével szálla bé Budában,
Királynak nevezé magát valójában,
De halál rekeszté rövid nap haloban.

Bús szivel Maria ezt szemléli vala,
Hogy a' Kiralyságbul ki vetteter vala,
De meg-is Budában ben-maradot vala,
Gara Palatinus tanácsloja vala.

Király halálára Forgacz fogattaték
Ketté vágá fejet, s tõle megh-õleték
Máriának Orzágh így visza-adaték,
Illy nagy jutalom-ért Gyemes-Vár adaték.

SIGIS-

SIGISMVNDVS.

S Igmond tanul vala Jegyessé eseten,
Forgo szerenchének szörnyű történetén,
Kis Caroly Királynak véletlen el-vesztén,
E' rut zur-zavarnak végén, es kezdetén.

Meg-állá boszujat Bánon Máriának,
Megh-õle Partosit cõ házas-társának,
Hufz esztendő vala száma napjainak,
Urává tétetek hogy Magyar Orzágnak.

Boldogh Chillag alat születettet vala,
Sigmondot vallá-ra fors emelte vala,
Magyar Kiralyság-bul Chásfár-rá lótt vala,
Pápa Eugenius Koronázta vala.

Nagy giőzédelmessen fok hadakat viselt,
Kit a' forgando fors dűchõsége emelt,
Nagy hirrel, es nevel e' világon kedvelt,
Méltóság-ra vivén mindenekben tisztelt.

De im Nicapolnál meg-chalá valoban,
Szerenche kereté hadastul háloban,
Amurat el-tõrle fokakat hadában,
Megh-chala-s jáczatá kezdet szandékában.

A' szerenche dolga álhatatlanságban,
Hellyhezttetve vagyon chak forgandoságban,
Lelke im ki-mulék testé-bul Morvában,
Temetésé esek Wárad Templomában.

E

ALBER-

ALBERTUS.

Er-fi magzat nélkül Sigmond megholt vala,
 Leania Ersébeth chak maradot vala,
 Erre a' Korona s Ország-is néz vala,
 Mert más Királij mag e' nélkül nem-vala.

Albertnek adta vólt Attia életében,
 Örök hazás-tárful boldogh idejében,
 Hogy Ország-s Korona réa jövendőben,
 Szállanna, s Magiarságh tisztelné mindenben.

Tetsék a' végezés egész Uraságnak,
 Raita lón votumjok Nemes státusoknak,
 Sigmond holta után a' Magyar Országban,
 E lón Fejedelme s több határainak.

Austriai Herczegh Albert az Országban,
 Nem soká lón niomós hamar változásban,
 Emberi természet mivel gyarlosághban,
 Helyheztetve vagion s el-mulandóságban.

Az Huszitak ellen viselt chak hadakat,
 Erős Ostromok-kal terhelte azokat,
 Vélté szakaszthattia nekik magvokát,
 S-hogy még igaz hitre hosza minnyajokát.

De kezdet szandéka nem mehete végben,
 Párkák mert el-metszék fonalát elsőben,
 Világbul ki-mulék legh-job idejében,
 Feiér-Várot tévcek tettét-is a' földben.

ELIZABE-

ELIZABETHA RELICTA
ALBERTI.

Ersébeth Arbeltul maradot terhessen,
 Király holta után méhe gyümölcsöfessen,
 Nem tudta fiu-magh vagy leány lehessen,
 Kire az Orszagnak szemei nézhesse.

Akkoron az Orszagh Urak-kal tündöklött,
 Okos Tanachok-kal mindenek-nel fénlett,
 A' kiknek elméjek Királyné-nal szénlett
 Ország oltalmá-ra vitéfsege kellett.

Királyné ezeket hivatá magához
 Hogy ki mit mondana gyéngé tanáchához,
 Jo volna latniok Országh oltalmához
 Ki lenne jövendő, küldnének Királyhoz.

Lengiel Király Őchét magokban választák,
 Ki-hez követeket azontul inditák,
 Az Vladislaust Budá-ra hivaták
 Hogy Királliá legyen minnyajan kiáltyák.

Azonban Ersébet szüle egy magzatot
 Mígh Vládišlaus Országban be-jutot
 Mentén az Urak-ban Budá-ra szolétot,
 A' szent Koroná-val kit Koronásztatot.

Megh-bana Király-né illy hirtelenségét,
 Magá-val el-vivé hazánk féniességét;
 Friderik-hez futa hogy ott látná végét
 A' míg születtenek érné Emberségét.

E 2

VLADI-

VLADISLAVS.

AZ Vladislaus hazánknek Chillaga,
Mint szép Pálma-fának ki-terjedet ága,
Vitefseg-ben forgo szemünknek világa,
S sereny Marstul faizot Bellona virága.

Hazánk oltalmára lépék ez Országban,
Mi síros földünket vővé oltalmában,
Az Urak-közt fénlek mint nap meleg nyárban,
A' vagy mint Phosphorus tundókló haynalban.

Minnyájan kiáltiák megh-koronázatsék,
S a' diadalomban hogy föl-öltöztetsék,
De mivel Koronánk fel-ne-találtatsék,
Szent István fejében való ki-vétesék.

E' Reliquia-val ott megh-Koronázák,
Es Király székében Budá-ra be-hozák
Fejenként magokat nekik alázák
Ki-ért Egyház-rendek Miséket áldozak.

Méltóságos neve öröken fen-marad
Nap-keletül fogva eszak-ra ki-árad,
Es dűchőfsége nek ága megh-nem-szárad,
Föld kerek ségére míg a' Nap fel-virrad.

Pápa követé-től Bulláját megh-érté,
Melly-el szövetségét, s hitit megh-szegeté,
Amurates ellen erejét terjeszté
S Várnánál életét vitezül el-veszté.

LADI-

LADISLAVS QVINTVS
POSTHVMS.

Riderik Cháfszártul László ki-hozaték
A' ki Postumusnak Országban hivaték,
Erőbet Afzon-tul, s Alber-tul születék,
Ki kiűded-korában megh-koronáztaték.

Ennek idejében Hunyadi gubernált,
Melliet szerenczhre vitefseg-gel talált,
Bizántium-tul-is keresztienségh megh-vált,
Görögh birodalom ki-ért semmivé vált.

Mahumet megh-szállá Nandor-Fejer-Varát
Király Pecz-re futa pusztán hadgia Varát
De Hunyadi által megh-adá az arrát,
Ki Kapistránus-sal tartá-megh határát.

Esz-veszés történék Király udvarában
Celiái Groffot László haragjában
Szabliá-val megh-öle kardos-kodásában,
Ki miat Mátyás-sal vetteték fogságban.

Lászlót Vldrikus-ért ítéllek halálra,
Király kegyelmére ki-méne Budára,
Hiti ellen küldé hamar nyak-vágásra
Ő chét pedig Mátyást Pragai fogságra.

Legh-első örömet műdön szolgálatná,
Tizen nyolcz esztendő az iffiu számlálná
Hirtelen betegség, s nyavalya találá
Prágában a' Lelkét Istennek ayánlá.

E 3

MAT-

MATHIAS PRIMUS CORVINVS.

Magyar Királyok-közt, Mátyás nem utolsó,
Szerenchének szárnyán forsa nem-is alsó,
Mint üstökös Chillagh az Egen futosó,
Pogány romlásá-ra halálos folyosó.

Dicheretét ennek vallion, s mikent kezdgyem?
Jeles dúchótséget pennam-ra mint végyem?
Ki-beszélesé-re elmem mikent érjen?
Ki méltóságá-hoz, s személyé-hez férjen.

Elméd bölcszefségét hogy ha tekéntem-megh!
Ekes hirrel s nevel vallion s kigyózhathat-megh?
Fegyver s vitézséggel vallion, s ki dulhat-megh?
Sok giózzédelmidet nem számlálhátom-megh?

Mahumet, Friderik, és Lengiel Király-ra,
Egy esztendő álat illy hatalmafság-ra,
Erőd ki terjede ezek romlásá-ra,
Hadait kereté fené Márs kardod-ra.

Ki vólt szomszédság-ban ki neked nem-enget?
Kardodnak erejen vagy diadalmat vett?
Austriaban Beczh-is mert adózo-vá lett,
Vyhel-is te-neked foldos-fizetőd lett.

Ugy annyira a' Márs szivedet megh-giuitá,
A Czheh Királyság-ra elmédet fordétá,
Prága Koronáját fejed-ben nyométá,
Szerenchednek szárnyát megh-fugárosétá.

ULA-

ULADISLAUS SE- CVNDVS.

Az Uladislaus Casimirus fia,
Királlyá téteték-s a' nemességh hja,
Mátyás holta után Koronáját birja,
Méltoságh kívánás mert elméjet vija.

Maximilianus Béchet viszfza-vévé,
Prukot-is Uyhely-el magajé-va tévé,
Székes-Feier-várt-is Vesprenmel el-nyere
De Uladislaus belőle ki-vére.

Szekes-Feier-Várát, szekében ulteték
Fejében Korona Érséktől téteték
Egész Magyarságh-tul megh Koronástaték
Országunk hatalma kezében adaték.

Királysága alatt Orzágh fel-posdula
Egész Nemesség-re Parasztságh todula
Zapolai Janos de rajok randula,
Ki miat egy lábigh halálok fordula.

Parasztságh veszélie után lön békefségh,
Egész Nemességh-közt igen nagy chendefségh,
Királyt-is viselte a' nagy együgyűségh,
Nem-fért elméje-hez fegyver-kedő inségh.

Halála történik nekie Budában,
Az egész Magyarságh öltözteték giázban,
Teste be-téteték setét koporsóban,
Temetése esék Szekes-Feier-várban.

FRIDERI-

FRIDERICUS TERTIUS ET MAXIMILIANVS PRIMVS.

Maximilianus s Friderik harmadik,
A' Királyi jussal, s nevel dichekedik,
Es Titulasá-val Ország-ban kérkedik,
De a Vetulus-sal Lajos uralkodik.

Szövetség-vetesbül méltóság furdalta,
Magat is e' szék-re méltónak vallotta,
Magyar Királyság-hoz kezét alította,
Holta után Lajos neki ajánlotta.

Regi végezés-bül a' Koronát birjá,
Magh-nélkül ha Lajos szemeit bé-hunnia
Szerenchenek menten fel-vegie a' szárnia
Nemesség-is neki Koronajat szannia

Nagy emlékezetre szerencheffek voltak
Hatalmas erő-vel mind a' ketten birtak
Nagy Chászári nembül, s Királyok-is voltak,
S-földi Fejedelmek közt elő-kelek voltak.

Boldogh emlékezet fen-áll maradékán,
Dichéreti folyon emberek ajakán,
Fennies hire-s neve nappal és északán
Hogy el-ne-ragadgia iredység a' torkán.

Ellien maradékjok-s szélliel ki-agazzon,
Mint a' ma Palma-fa gőzedelmet hozzon,
Laurus-sal mind vég-ig kiket koronázzon,
Holtok-után Lelkek Egekben vigiázzon.

LUDO-

LUDOVICUS SECUNDUS.

Lajos bölchü-béli Attya idejében,
Fenyés Koronája teteték fejében,
Naponként öregbül hírében-s nevében,
Gyermekdéd esztendők válnak bölcheségben.

A' Moháchi harcz-igh békeség viselte,
Háborut mint Attya soha sem kedvelte,
Maga chendességét, s mulatságit üzte
Királyi elméjét kin győniörködtette.

Hazánk reménsége-s két szemünk lett volna,
Sötetség-ben mint nap-világunk lett volna,
Romulus második hazánkban lett volna,
Az irigy szerenche ha engedte volna.

A' míg urálkodék eő Királyságában,
Mindenhez kegies volt adakozásában,
Véle termet vala e' joságh valoban,
Utolsó-is nem volt bölczh tudományában.

Mint áma Magnes-kő vont mindent magá-hoz,
Mefzi Országok-ból jüttek udvará-hoz,
Vitezségre termet szép állapotia-hoz
Méltó volt Királyságh szép ábrázattia-hoz.

De jáczó szerenche hamar megh-chufolá,
Mohách-nál véletlen az halál találá,
S-Sultan sulimánnak karjára ajánlá,
Kinek szép joságit Musam-is számlálá.

F

JOANNES

IOANNES ZAPOLAI. COMES SCEPVSIENSIS.

AZ Erdélyi Vayda Szepefi Groffság-bul,
Királyság ra lépék fors választása-bul,
Alkalmasnak véli magát hatalmá bul,
Tíz-tinek felelhet kinches Tár-házá-bul.

Egy része Ország-nak hozzaja hanyatlék,
Ferdinand-hoz másik mint Király-hoz hailék
Mind kettőnek hire Ország-ban el-telék,
Kik között Nemzetünk kétt felé-is oszlék.

Ferdinad Némettel jöve az Ország-ra,
Magyarok késerék Pofony várasá-ra,
Zapolai pedig Török-vel Budá-ra,
Feier-Vár-ban, méne a' Koronázat-ra.

Mind a' kettő között a' fzerenche jáczik,
Hol egyk-s hol másik Királyságban látik,
Néha Ferdinandnak napja fel-is tetik,
Az üdők forgási de vizont el-métik.

Mind addigh a' fzárnián erős Márs rópüle
Magyar Királyság-ban Ferdinánd örüle
Sors Zapolaitul hamar el-térüle
Buda Török kézben végtére kerüle.

Tutorság-ban vevé Janos Királyt Szultán,
Kétszer megh-segété maga lova hátán,
Harmadszor-is jöve oltalmára Postán,
Maga hatalmá-ban Budat vevé oztan.

FERDI-

FERDINANDUS PRIMUS.

Ferdinand be-jöve a' birodalomban
Kinek az igazság volt tárfa dolgában,
Igaz igye vala Magyar Királyságban,
Mert már Királyi magh nem-vala Országban.

E' Suliman ellen fel-emelé karjat
Sokszor Buda körül megh-forgatá kardgiat
De Bech alá lövé Suliman az ijat
A' kinek végtére megh-adá a' diát.

Attyának mondhattiuk ezt Magyar Nemzetnek
Mert oltalmazója régi Eleinknek
Ha e' nem-lelt volna io-lako-földünknek
Vége Török miát lett volna mindennek.

Harmicz nyolcz esztendő lön hadakozásban,
Hazánk oltalmazá maga arnyékában,
Pogány ne-lakoznék a' mi hatarinkban,
Vér-ki-ontásával volt kardoskodásban.

Szekes-Feier-Várot lön a' diadalom,
Sok faratságá-ért Királyi jutalom,
Kezében adatot Ország és hatalom,
Hogy a' Pogányságon legyen viadalom.

Véres-vereitekit Isten megh hálállya,
Sok jo-téteménnyét ki elő-fzámlállya,
Empyreum Eget a' Lelke megh-fzállya,
Halhatatlanságnak napjait számlállya.

F 2

MAXIMI-

MAXIMILIANVS SECVNDVS.

Maximilianus győzedelmes kéz-zel,
Mellyet a' szerenche né-talált veszelly-el,
Ekes hire-s neve el-terjeget szélly-el,
Mellyet a' nap-fény sűt sugar crei-vel.

Nagy-voltát maganak a' neve viseli
Sok viselt dolgait a' világh szemleli
Ország dichérettel az Egre emeli
Soha homalyos kód hírét nem-terheli.

Hatt holnap alatt ő! ki volt e' vilagon?
Harom Koronát nyert illy nagy tágasságon,
Albertus Quintuson kívűl illy jóságon,
Ki megh-dulta volna mulando hiúságon.

Vonta mint egy Mágnes hazánknak szerelme,
Gond-viselésünknek nála volt értelme,
Noha romlásunk-ért gyakran volt férelme
De megh-vigasztalta víszont győzedelme.

Setet-ben melly kedves a' szép világosságh,
Szomorúságh után szép jeles vigátságh,
Kedves volt hazánkban e' Királyi jóságh,
Ki nemzetségünk-höz volt erős igátságh.

E' volt kalauzza az en eleimnek
Megh-ekesétője Nemes Nemzetémnek
Kínches remensége az Oláh Érséknek,
S-Liftius Janosnak a' Győri Püspöknek.

RUDOL-

RVDOLPHVS SE- CVNDVS.

Rudolph-is nem kisebb több Királyok között,
Szerenche forgotta kiben nem-űtközött,
Ki fok ellenséget gyakran megh-előzött,
Erős diadalma s karja-is megh-giózött.

Dűchöül viselte Magyar Királyságot,
Boldogul töltötte ez-is e' világot,
Nagy Méltoságra-is hire s neve hágot,
Nap enyészetre-is bochátot világot.

Török Cháfszár ellen nagy hadakat viselt,
Vitezkedésében kiket szeme kedvelt,
Tiszt-re s méltoság-ra azonnal fel-emelt,
S-mint egy gyámölczős-fát jutalom-mal terhelt.

Világi dűchöfség ezt el-ragadta vólt,
Minden győniörűség mint a' víz reá-folyt,
Antonius másik ez a' világban vólt,
Mulando hiusága soha megh-nem-szűnt vólt.

Méltán beszélhetem hasonlo Hectorhoz
Batorságh viselte hadakozásához
Nem tulaidonétot egienlőt magához
Mert ereje nagy volt ő Cháfszárságához.

Az Imperiumi, és Magyar Koronát
Boldogul viselte s töltötte az orát,
Végtére megh-adá halálnak a' torát
Mert betegh-agiában megh-ivá pohárát

F 3

MATHIAS

MATHIAS SECVNDVS.

M Afik Mátyás Király Rudolphusnak Őche,
 Austriai Háznak Királyi giümölche
 Prága felé szemlél szép Nemes erkölche
 Hogy a' Magyaroknak elméjét be-tölche.

A' szép diadalmat kit Rudolph tartot vólt,
 Sok üdők-től fogva Országunk-ban nem-vólt,
 Egész Magyarságh-al e' vissza-hozta vólt
 Pofony Városában Koronáztatot vólt.

Hunyadi Mátyásnak nevét megh-uyétá,
 Régi hírét s nevét vizsont ki-árasztá,
 Niomdokat kövesse fok-kal kialtatá
 Nagy halá-adás-sal elméket farasztá.

Cseh Ország Czimerét téteté fejében,
 Ennek-is Istápját vévé a' kezében,
 Nevét föl-iratá Királyok rendében
 Emlékezéti-re jövendő üdöben.

Ottomán nemzet-tel fok harczokat tartot
 A' kiknek alattok le-törte a' partot,
 Sok véres sebeket hadaikban osztot,
 Vég-re életek-től fokat-is megh-fosztot.

Diadalma után Lelkét ki-ereszté,
 Máfik Ferdinánd-ra Országát ereszté
 Minden birodalmát reája terjeszté
 S a' Béch Városában testét temetteté.

FERDI.

FERDINANDVS
SECVNDVS.

A Ustriai Ház-bol, fenyés-kédő, Titán,
 Hazánk-ban világot teadtál vólt méltán,
 Föld-is chudálkozot a' kinek nagy-voltán,
 Tegyedet mondhatiak Phaétonnak méltán.

Megh-nem-alut benned kegyeséghe fíkrája,
 Isteni-joságnak fel-giuitot a' lángja,
 Az Egre fel-hatot nyelvednék a' hangja,
 S föld kerekségének nem fogja homlállya.

Az Isten veled vólt fok háboruid-ban,
 Nem-hagiot-el téget látogatási-ban,
 Noha mint szent, Iobot bochatot próbá-ban,
 De vizsont hozzá-vótt kegyes irgalmá-ban.

A' keresztyen vállást kardal oltalmaztad,
 Saníaruságidban el-nem-borítottad
 Országodnak ki-ért nagy inséget láttad
 Szent Peter hajóját vér-rel tamogattad.

Holl szerenche föl vótt, hol megh el-eresztőt,
 De vizsont mint Rárót karjá-ra keretőt
 Szerenche szárnya-ra, s röpülés-re föl-vótt
 Ellenségid ellen giőzedelmese tött.

Még az hol fékszel-is aldot legien a' föld,
 Temetésed körül Laurus legien szép zöld,
 Ott a' nap villamlyon, s be-ne-fogja a' kőd
 Örök boldogság ban nyugodgiek a' Lelkőd.

FERDI.

FERDINANDUS TERTIVS.

S Zép ékes Phosphorus az haynal viselő,
Ekes hir-rel-nével Hesperus-ban fénlő
Austriai Házban mint a' nap tündöklő
S Romai-Vallásban kegies Isten félő.

Az Eg-re magassan szavárványod föl-jüt
Erődnek sugárja Tartományokra süt,
Ellenkezőidnek a' szivók-re be-üt,
Hatalmaságodnak a' napja-is föl-jüt.

A' míg az Egh fen-al s a' föld-is el-romlik,
Nemzedednek ága soha megh-nem-bomlik,
Előb egész Világh mind eggyüve omlik,
Hogy sem Cházfárságh-tul Austria el-valik.

Bár minden erejét elmém elő-végye
S egész tehetségét Rhythmusok-ban tegye,
A' kilencz Musát-is fegetség-ül vegye,
Lehetetlen dologh velek-is fel-érje.

Hogy dichéretedet elő-számlálhassa,
Még az Apoollo-is megh-magiarázhassa,
S viselt dolgaidát nielvé-re hozhassa,
Nagy méltóságodnak erdemeseb jussa.

Elly fokáigh s Nestort üdö-vel megh-dulliad,
Tündöklő élet-tel Pythiust fel-mullyad,
Avagy Deiphobus napjait számlallyad,
Győzedelmid után az Eget megh-szallyad.

FER-

FERDINANDVS QVARTVS.

Egyedik Ferdinánd Királyi Apollo
Hazánk oltalmára stráfa és ór-állo,
Kősség Nemzetünk-ért, s Isten-ért harczolo,
Az irgalmaságra kegieséggel haylo.

Mint Pünkösdi Rosa ékes Kikelétben,
Zöldellik mint Ciprus első fengejében,
Cinnamon füstölőgh minden idejében,
Mint a' Viola van gyönyörűségében.

Salamont megh-dullia minden dűczősséggel,
Büvelkedik ékes mezei szépséggel,
Ayakin neccár foly nagy gyönyörűséggel,
Cedrus-hoz hasonlo termeti szépséggel.

Mint a' Sas-kefelyő magasságra röpül,
Hogy fiai napra néznek azon örül,
Ki napra nem-nézhet ő ahoz nem-térül
Hol Ferdinánd fának a' szárnyára fel-ül.

Szerenche tollait sugáron nevelte
Attya virtusira fors ezt fél-emelte,
Még ő idejében Királya-is tette,
Szép diademákkal megh-nemesítette.

Elly hazánk reménnye, fáragy s munkálkodgyál,
Mi édes hazánk-ért hiven tufakodgyál,
Ottomán nemzettén diadalmaskodgyál,
Hogy Bizantiumban végre megh-nyugodgyál.

G

Magyar Ország két

nevezetes Gubernátori.

HUNYADI JÁNOS.

Erény Márstul nézet Magyarságh Chillagha,
Hunyadi el-terjet Palma-fának ága,
Nemes Országunknak tündöklő világa,
Méltán a' fegyverre fzeleid villoga.

Hercules második mi hazánkban voltál,
A' Pogányságh ellen vitezen forgottál
Vizen és szárazon vélek mégh-harczoltál,
Kiken mindenkoron diadalmaskottál.

Méltó Achilleshez ha most hasonlétlak,
Elő-Járojának Magyarnak talállak,
Amurátes ellen hiresebbnek vallak,
S-hada-verőének tegedet mondhatlak.

Mig egy chóp-igh a' vér, ben volt tagaidban
Szomjuhozot a' Márs Pogány vér-ontásban,
Mint a' Szarvas futot nagy szomjuságában,
Illy vér-szivo voltál Török romlásában.

Te hired el-terjet egész Pogányságon,
S megh-nem-rémült szived nagy számu fokfágon,
Mert bizodalma volt Mennyei, jofzágon.
Kinek szerencheje tartot ez Orzágon.

Fáratságid után fzededet be-hunyád,
Ő magához vőve földben a' te Annyád,
Lelkedet peniglen Mennyei Szent Attyád,
S-következőidnek fegyveredet hagyád.

SZILAGY

SZILAGY MIHALY.

Országunknak egyik fő Generálissa,
A' kit föl-emelt volt a' szerenche jussa
Kin az ellenségnek volt megh-bódulása
Sokszor Ottománnal törtent harczolása,

A' nemes Vér ebben mind holtig-lan posgot
Serény gyorsasága mint egy villám forgot
Nemzetéjért viselt fáradságos dolgot
Megh-eremlette volt tiszti-méltóságot.

A' barátságos fors ideigh viselte
Mint a' vidam Rárot szárnyán röpültette
Sas-kefélő modra praedára-is vitte
Nagy sok ragadomant körme-közé vete.

De a' mint köz-példa tartia beszédében,
Ki veszelyt szereti esik a' veszelyben,
Ezt-is fel-találom Szent Irás könyvében,
Fegyver miát esik hiba életében.

Addigh kardoskodék pállia-futásában,
A' vak szerenchének ra-fordulásában,
A' szárnya el-esék tollázkodásában,
Szerenhetlenségűl akada rabságban.

Béko, és pengő vas lábát eszve fűzé,
A' fok nyomoruságh mind addighlan üzé
Testében a' Lelket a' fok bu megh-győzé
Constantinápolyban életét végezé.

G 2

Schytia-

Schytiabulki-jót Magyarok hétt Kapitáni

A R P A D.

 Lmus Nemzétébül Arpád születeték
Erdelyben az Attya Almus megh-öleték
Hét Kapitán közül elsőnek téteték
Többinél erősbnek mivel találtaték.

Szive fel-gerjede még a' Pogányságban,
Kezde gondolkodny fene Schytiában,
Fel-búzdula a' vér minden tagaiban,
Hogy erre ki-jönne gondolá magában.

Hétt Kapitányság-gal effelé indula,
Tana-is folyáfan ő által-rándula,
Nemzete romlásán szive el-jaydula,
Erdely Ország felé népé-vel mozdula.

Választ követeket hogy földet megh-láfsák,
Kinek síros voltát hol föl-találhafsák,
A' Duna mentében magokat forgassák
Honnan jelenségét magokkal hozhafsák.

Kusid tárfaival megy Sicámbriában,
A' Zvatapolugnak lako-Varasában,
Fejér lovat viszen aranyos szerszámban,
Mely-el földet vészzen Duna folyasában.

Megh-adá az árrát némét fejér-lonak
Az egész Magyaraság táborban szállának,
A' Zvatapolugon könnyen ki-adának,
Mint fáját földökön meg-is nyugovának.

HAK.

H A K.

 második Zabolch e' Kapitányságban,
Jeles vitésege ez allapattyában,
Fene Márs viseli vér szomjuzásában
Egy-kevesé első ő méltóságában.

Ennek-is a' szive mind addigh gerjede.
Régi hazájának szerelmétől ége,
Ő gondolatnak végre e' lön vége,
Hogy megh-valtoztatnék dögletetése.

Chakniara tájékán fátorát vonyatá
Vitezivel együt magát, megh-szállétá
Hol megh-maradását legh jobnak alétá
Ki-ért az ellenségh vérét ki-árasztá.

Hivata Zabolchnak a' maga nevéül,
Azt a' lako-földet régi eleirül,
Shagyajelenségül sok vitezségérül
Olasz Nemzeten tett kegyetlenségérül.

Czáki Nemzet innen eredetet vészzen,
Ki emlekezete mind öröké lészzen,
A' Kronika királ bizonságot téssen,
S vitezi voltául dicheretet téssen.

Mind addigh dul-fula a' Márs elméjében,
Míg chóp vér marada a' maga testében,
S mind hold gyarapodnék hírében s nevében,
Telte osztán menne a' föld kebelében.

G 3

GYULA.

G Y U L A.

AZ harmadik, Gyula közülök nem also,
Mars' zászlója alatt fegyverrel vadászó,
Mint a' vér-ontásra egy fel-emelt zászlo,
Nagy hatalomság-gal elmeje niargallo.

Vadászása után egy váraft találá,
Mellyet Romaiak épéttettek vala,
A' maga nevére kitt nevezet vala,
S Gyula-Fejer-Várnak hivattattia vala.

El-ado Leánia vólt szép Iffiuságban,
Mint pünkösdi Rósa ő allapáttiában,
Hire futamodék nagy tartományokban,
Kit Geyzának ada házas-társaságban.

Legh-első Királyunk a' kitől születék
Királyi Korona á' kinek küldeték,
Napon-ként job-részre kitől terétteték,
S Isten tiszteleti s föl-is épétteték.

Az Erdély Országot Gyula választotta,
Agyékja giümölchét ki-virágoztatta,
Gyula-fi Nemzetet el-ágasította,
Isten kegielméből eddig fen-tartotta.

Harmad-íz nemzetét ennek holta után,
Ő magához vevé István Király osztán,
Tömlöchben vetteté Pogányságot méltán,
Megént el-bochátá megh-terése után.

KUND.

K U N D.

E-szállá Népével Kund negiedik Nyrbén
Kapitánysága vólt a' Vitézi rendben,
Mert ez-is méltó vólt, érdemes a' tisztsben
Vitézi ember vólt maga szemellyeben.

Megh-rögzöt szivében a' Pogányi vakságh,
Elméjét viseli a' régi bátorságh,
Nem mégyen el róla, s a' nagy homályoságh,
S magát nem-ismeri hogy merő gyarloságh.

Koros idejében halál megh-szolétá,
Alola a' gyéként, chak hamar el-rántá,
Minden birodalmát kezéből ki-rántá,
Földnek melységében testét-is takará,

Kusidot és Kupánt hagiá örökségben,
Két fiat tulaidon maga szemellyében,
Kik vég-re öltöztek keresztyéni hitben,
S üdvösség hifakját tették a' fejekben.

Az Isten szemeket megh-világosétá,
Malasztyát reájok ugyan ki-árasztá,
Es ismeretire magának választá,
Ki-ket kegielméből megh-is gazdagétá.

Attya örökségén Egyházat épétenek,
Szerzetes Rendeket a' kiben szerzenek,
Törödelméséget kiben szentelének,
S végre mint hogy földek arnyékhoz terének.

LEEL

L É É L.

 Tódik Kapitány névezetében Léél,
Kinek téteménnye Historiánkban él,
Emlékezet rola mi közöttünk-is kell,
Jeles-hire-s neve az halál-tul nem-fél.

Had-viselők közöt e' sem marat hátra,
Régi szokás szerént megh-esküt a' Márfa,
Fegyverét fordéta a' Bohemusokra,
Es ot közel-lévő Messianusokra,

Golgata reszerül ki-kergeté őket,
Magának foglalá erővel heleket,
Halomban rakatá a' kiknek testeket
S-föld szomjuságára ki-ontá véreket.

Méltó Kronikában dolgait bé-irni,
Maga viselését-s virtusit számlálni
Hozzája hasonlot nem-találunk lenni
Nagy bátorságáru ha kezdünk beszélny.

Sok vér-ontás után a' koczka fordula,
Gonosz szerenchének bal-szárnyára álla,
Forgando kerekén el-ala-randula,
Vitezi elméje mellyen megh-fordula.

Romái Chászárnak fors foghlyájá tévé
A' ma Conrádusnak tömlőczében vivé,
Kürtit a' nyakábul azonban ki-vévé,
A' kivel életét nekie megh-évé.

VER-

V E R B U L C H U S.

 Erbulchus hatodik völt Kapitányságban,
A' ki Schytak közöt völt e' méltóságban,
Ez-is nem völt kiűseb maga-mivoltában,
S-vak-merő Ember völt nagy bátorságában.

Zafzlojára holdot jelűll iratta völt,
A' maz had-viselő Gradivus szűlte völt
Ekes fegyverrel élt vér karján alá-fölt
Kinek ereitől fok Nemzetségh megh-holt

E' mégh Schytában erre fogat-fente
Vér-ontó szablyáját méreg-gel megh-kente
Attila niomdokán elméjét viselte,
Kinek vitezseget s magát gerjesztette.

Palatinus körül taborát jártatá
Kép-pel raiczoltatot sátorát vonyatá,
Kikre maga nevét s hírét föl-iratá,
S-magát azon földnek Urának hivata.

E' világh elméjét viselte a' szárnyán,
Kérkedékenségnék magas vitorlyáján,
Mint ama forgo-fzél tündöklet völt karján,
Ellenségh, Czimere le-töröt szablyáján.

Haniat-homlok a' Márs ez Embert viselte
Méltóság kívánás a' s zivét terhelte,
Mind addigh a' szárnyán ezter emelgette
Míg a' föld gyomrában testét keretette.

H

U R S.

U R S.

UR s hetedik vala első vezér után,
Kit lova el-kapot vadászása után,
Mœotidis Tó-tul ki-érkezék osztán,
Sajo vize mellett helyt találá méltán.

Schytiában e' még magában langozot,
Attillátul szerzet földre szomjuhozot,
Harmincz ezer embert magával ki-hozot
Kik-vel Tanaifon által-is hajozot.

Le-ülése után hazánknak szélében,
Mint giümölchöző-fa nyárnak idejében,
Termését ki-adá gyöniörűségében,
Es megh-szaporodék ő Nemzetségében.

Nemes fámiliák tőle származának,
Mint a' giokeres-fák el-is ágazának
Kikből Fejedelmek s Urak származának
Végre halál által magvok szakadának.

Hétt Kapitánságrul méltónak ítéltem,
Rövideden szoltyak hasznosnak-is véltem,
Elme uijtáfra Iffiaknak rendeltem,
S-magam mulatságán munkáját kedveltem.

Mint az három Királyt egy Chillagh vezérle,
Elmejeket kinek világa be-telē
Őket-is egy Szarvas hazánkra vezérle
Pannusok telekét szivek megh-kedvelé.

A' Szerenchének álhatatlanságarul.

Egyvert s hadi-ezközt mind-addigh forgattam,
Vér szomjuzo Márkot Versemben foglaltam,
Sokak vitezséget éltében találtam,
Kik-rül tragediat s Kronikát számláltam.

Sultán-Sulimánnak kegyetlen voltárul
Országunk-ban szerzet sok pusztításárul,
Lajos Királyunknak dűchő halálárul,
S-a' Mohách mezéjén történt romlásunkrul.

Eredetet azért vészek szerenchérül
S-az ő mi-voltának forgo kerekérül
Hamis s álhatatlan hízeltetésérül
Mint Proserpinának nagy tünderségérül.

Vesd-fel szemeidet tekénch az Egekre,
Amaz Aquilonak kegyetlenségére,
Vízont Zephirusnak gyöniörűségére,
Mezőket uijto ékes kikelétre.

Földet serkengeti a' napnak ereje,
Es megh-vidámétya szép sugár sengéje,
Ki után megh-vidul Hesperus mezeje,
S-vigasságra fordul Napæak elméje.

Platanus orvendez ki-terjet ágak-al,
Ekes Libanus-is az szép Cedrus fák-al,
Cinnamomum s Nardus drága illatok-al,
Egek ékesgetik hathato szagok-al

Nehéz terh alattis Pálma nevelkedik,
Eden Mezeinel Flora dichekedik,
Mint Nárdus illatya Egre emelkedik,
Kivel mert Balsamum szag-val tufakodik.

Szép ki-folyó kutak ki-keletben folynak,
Helikon völgyéből eredetet hoznak,
Gyönyörűségesen magokban uyulnak
S a' napnak fényetűl ugyan megh-tisztulnak.

Kiknek forrásokhoz a' Vadak járulnak,
Szomjuságh oltáfra oda folyamodnak,
Gyönyörűségetűl szörök-ben tisztulnak
Ehségek mulatván páfiton lakoznak.

Az Eghi madarak szárnyok-kal röpdőfnek
A' szép zöld erdőben fák-ra szokdechelnak
A' füleműlek-is Haynalban fel-kelnek
Vér tatyékot turván szépen énekelnek.

Jdegen helyekről Darvak-is megh-ternek
Heveteget helyről máfova kezfűlnak,
Hámon forrásához sietve röpűlnak,
Hol a' kikeletről feleletet vesznek.

Rárók, Kelechenyek, s Solymok megh-tisztulnak,
Kikeletet érvén magokban uyulnak
Töredezet tallat szárnyokrul szaggatnak.
Szárnyok sugárságán röpűlést tanulnak.

Az Őrvös-galambok szállásrul gondolnak,
Ama Didonæa érdőben szállánnak,
Es Thebe méhéből oda iparkodnak
Hol az Embereknek jóvendőket mondnak.

Ra-talal

Ra-talál Gerliche el-tévet társára,
Ki-veti bánattiát, s fordul vigafságra,
Réafzál a' fának zöldellő ágára,
S nem-is gondolkodik már-gyász ruhájára.

Hamadriadefek hegyekben lakoznak,
A' fák árniékában gyakran mulatoznak,
Laurus ágaibul koszorukat fonnak,
Örvendetefség-gel kitt fejek-ben nyomnak.

Szép Oriádefek völgyeket szemlelik,
A' Najadefek-kel Libitrist kerülik,
Az ékes Chlorissal rosákat szemlelik,
Onnan szál örömök az honnan sem-vélik.

Parnassus meg-indul ki-folyó kutak-kal
Apollo hol sétál a' kilencz Musák-kal,
Verseket számlálnak zengő Rhythmusok-kal
Sziveket gerjesztik szép musikájok-kal.

Közepettek mint nap Apollo tündiklik,
Aranyas hajátul az Helikon fénlik,
Kitűl bölcheség-gel elméjek megh-telik,
Vélek a' boldogságh magok-felől vélik.

A' szép kikeletnek minnyájan örűlnak,
Iupiter mérgétől töb-bé nem-rettegnek,
Menyűtő-kövétűl Chirraban nem-félnek,
Laurus Koronákat a' fejekre téznek.

Delos szigetében Diána-is fel-kél
Cyprus szigetéből Vénus Afzfzony szemlél
Páphos Rosáival giöniörűségben él,
S Egh háboruitul már ez után nem-fél.

H 3

Vada-

Vadoknak hálót vét Diána és tört hány,
Vadászo erdőben szerenche találmány,
Vénus-is Iffyaknak mellyben lefeket hány
A' kiket megh-kaphat vélek szabadon bány.

Madarász sip szoval foglyokat keréti,
A' Karoly madár-ral fűőket öleti
Futo agarak-kal nyulakat érteti,
Kiben mulatságát, s kedvét helyhez teti.

Kertek illatoznak fok drága fűvek-kel,
Mezők fel-öltöznek gyönyörűséggel-kel,
Ekes Liliomok szép fejérségek-kel,
Cyprus Rosmaring-is zöldellősegek-kel.

Akar hova tekénch chak örömet szemlélsz,
Minden boldogságot enny fok jökbül vélsz
Látóna hát méltán gyönyörűségben élsz
Megh-hervaszto dértül immár tovább nem-félsz.

Nagy örömmel teli-be boldogságh völgyed,
Töb-bé megh-nem hervad luno te virágod,
Rothadatlanágbul Flora a' te ágad,
A' kiből megh-tetfik nyilván boldogságod.

Ceres késékh fárólót megh-sárgult a' kalász
Kezed munkájára valoban ra-talál sz
Most nem chekély vizben cybelevel halász
Gyönyörűséged-ben a' ki-tül megh-nem-vál sz.

Az üdő megh-áldot földnek természetével,
Erejét ki-adta hasznos gyümölcsé-vel,
Megh-örvendeztetet gyönyörűségé-vel
Fűved föl-nevelte termő búségével.

Munkád

Munkád fáradságát megh-gyümölcsöztette,
Az Egeknek sirját reá-eresztette
Mint a' Gedeonnak szérőjé-re tette
Az Isten irgalmát mellyel jelentette.

Termésed buzáját megh-szaporította,
Széles mezőseget, véle megh-rakatta,
Egyet száz eszerré mert szaporította
Minden chüeidet véle megh-rakatta.

Heliádeseknek nemzője örvendez
Ekes öltözött-el s ruházatt-al zöldesz,
Gyönyörű voltával az Egekre erdez,
Vigassága-felől senki-tül nem-kerdez.

Szép Szivárvány vont a' kéz-iját az Eghre,
Külömb-külömb színyel fel-jött nap-keletre
Melly-el kerekseget jelent a' vegre
Harmattiát bochássa hogy a' föld színyére.

Mezőségben a' Pán nyajait számlállya
Hogy megh-szaporodot bűvön fel-talállya
Hegyegnek barlangját tárfaival állya,
Vad elegekkel szolgait táplállya.

Triptolomus siet gabona rakás-hoz,
Kévéit hordattya sűrűn az aztag-hoz
Mert Bachus el-hita a' vetet.aztal-hoz
Pohárit készeti Malosá borá-hoz.

Méheknek seregi a' mező-ben dongnak,
Mert Aristæusnak fok hasznokat hoznak,
Virágok színyerül édeséget szíznak,
Kik-kel kosárokban lépeket ragasztnak.

Gyümöl-

Gyümölcske meg-érét az Alcionusnak
Hozzája érkezet ereje a' Napnak,
Tündöklék a' színye piros almáinak
Fája gyümölcske-is a' Laemædonnak.

Phœbus-is lovait szekere-ben fogta,
Gyöplőit lovaknak Phaëtonnak adta,
Erejet az Egén ki-is árasztotta,
A' Caniculár-is vele fel-gyuitotta.

Kemény vad szelei amaz Æolusnak,
Megh-szelidöltenek s chendességben vannak,
Kedves szellőchkéket magokbul inditnak,
Nyárnak közepében, kik-kel mást uijetnak.

A' chufzo-mászok-is tél-rul gondolkodnak,
Az apro hangyák-kal eledelt hordanak,
Pthrúczkók utak körül ének szót haytanak,
Ki miát a' télben éh-gyomor-ral vannak.

Egy-szoval mindenek mostan vigan élnek
Mezei virágok örömet követnek,
Salamon Kirally-al mindenben fel-tesznek
S földi dűchőség-gel véle el-erkefznek.

Üdö változáfrul ninchen gondolattyok,
Reménlik Junoval hogy boldog az Attyok
De mayd változando léfzen az orájok
Nagy agodalmok-ra erkezik fok gondgyok.

Az üdö mindent hoz de megént el vész
Minden adománnyát chak semmive téski,
Napok folyásával mint egy halál észli
Változandoságát a' gyarlóság érzi.

Erdőket

Erdőket s mezőket megh-fozt szépségétől
Gyümölcsös ágakat ki-szárazt tővétől,
Színyét változtattya mayd a' hideghségtől
Gyázban öltözteti zöldellőségétől.

Madarak meg-vonnyák ékes szellőföket,
Nagy rosdás torok-kal kiáltják társokat,
Nem követik immár szép multságokat,
Sem nem-gyakorolják fák-rul ugrásokat.

Cyprus Szigete-is violákat nem-olzt,
Drága illattyá-tul Venus Aszont megh-fozt,
Paphos Rosáival sem dichekedik most
Mert a' Tél megh-nem-tart semmi hasonlatost,

Kutaknak forrási magok-ban tikkadnak
Virágok körülők ugyan megh-lankadnak,
Mert buzgoságoktul már nem-ásztattatnak,
Dorceus folyási föld-alat tartatnak.

A' szép zöld pasiton Pamphagus nem-nyugszik
Setétes barlang-ban mayd szellyel buydosik,
Nyelve ki-vetés-fel fák-nal nem aluszik
Az Oribasus-fal hidegség-től fazik.

Atlantides kerti gyöngy-el nem viragzik
Nardus-is jo-szaggal már nem-illatozik
Balsamum a' fákön ritkán izadozik
Zuzmaráz es derhez Arabus férkezik.

A' nap-is erejét a' földtől megh-vonnya
Hadhato erejét lovainak tiltja,
A' földnek gyomrában hasnait be-zarja
Honnan jövődőről mint holtát támasztja.

I

Napok-

Napoknak folyását rövidségben véfzi,
Hesperus tájára hofzaságát téfzi
Kivel Indusokat boldogság-gal nézi
S-ennek tartománnya erejét-is érzi.

Az üdö mint Tünder chak magát mutattya,
Sok ékefsigé-vel dolgát fitogattya,
A' világ hyuságát ki-ki hogy nem-láttya,
Változóságához myért hát fízivét tartya.

Be szokot borulni az Egh-is föllyhök-kel,
Gyakran vereytégzik nagy-Zápor-efsök-el,
Nap-fénye reitezik fetétes kódók-kel
Sors forgandósága jaczik Embereg-kel.

Tifzta buza helyét földből konkoly terem,
Nem-is fokáigh tart e' világi öröm,
Szerenche hol édes, s-hol keserű öröm,
Ö, kereke alat gyakran féregh terem.

Valamit nyár termet a' tél megh-emészti
Cæres majorságát semmive téteti
S-Bacchusnak hordoját megh-üresétteti,
A' napnak fényét-is tőlünk el-reiteti.

Üdö kedves-voltát tőlünk mefzi zárja,
Nap-melegségével Indiákat járja,
Kinek megh-teréset gazda Ember várja,
Tél hidegségé-vel Embert által-járja.

Megh-fogják madarak szép enekléseket
Fák-ra szökdechelvén-nem-tartyák rendeket
A' fülemülek-is keserves verseket,
Már nem-énekelnek hangos énekeket.

Zölde-

Zöldelőségek-től fák-is megh-fosztatnak
Parnassus hegyé-ben Musák sem sétálnak,
Keserves verseket Apollonak mondnak,
Telnek dárjai-tól mély vizek megh-fagynak.

Triptolomus kerte szép almákat nem oszt,
Minden termési-től embereket megh-foszt,
Aristaus nyaja sem donogh mezőn most,
Mert a' Tél nem nevel semmit hasonlatost.

Æolus szeleket föld-re ki-bocháttya
Melly-el embereket haragossan láttya,
Rut fergetegekkal embereket bántya
A' mit nyárban épét chak hamar el-bontya.

Hasonlo szerenche üdö forgásihoz,
Alnokság érkezik gyakran dolgaihoz,
Job kezével mitt ad balgal kabdos ahoz
Ha ma nálad vagyon holnap esik máshoz.

Kerekét perdéti embert fel-ülteti,
Nagy meltságokkal hamar tisztelteti
Edesgető szokkal mind addig hiteti
Végre hanyat, s homlok nyakra, s főre veti.

A' Bellisáriust hamar fel-emelé,
Codrust kerekére asztalhoz ülteté,
Chinált étkeiből Irust-is élteté
De végre pad-alá ezeket téteté.

Ninch allandóságá, ninnen szerenchének,
Chak kívül aranyos színye kincheinek,
Siralommal fizet gyakran övéinek,
Chak az egy vesztésé jutalma béreknek,

Chalárd s álhatatlan minden dolgaiban,
Szépszínyel kendőzik megh-ábrázatyában,
Emberről hitegeti jőjőn táborában,
Sok kincset mutattya titkos ládájában,

De hamar hátára pőkik barátinak,
Ninck allandosága semmi javainak,
Ninck helyes volta semmi dolgainak,
Ma ha mit ide nyuht holnap adgya másnak.

Forogh a' szerenche, s az űdők-is folynak,
Mint a' folyó vizek vesztegh nem-is álnak,
Miglen Centrumjokhoz sietve nem jutnak
Kut-fejekhez többbe soha sem fordulnak.

Az el-lőtt nilak-is sebesen rőpölnek,
Erejek el fogyván a' földre le-térnek,
Mint tulaydonokra fietséggel érnek,
Nehezségektől-is így kinszerítettnek.

Chak az Isten osztja a' jó szerencheket,
Gyakran ostorozza-megh az Embereket,
Ki-ért bochtát rájuk folyos életet,
Inti megh-jobbichák hamar életet.

Az űdő nem nyukszik szerencheket szerez
Hol io, s hol bal szelet ő magától nemez,
Ember szerenche között mint tengeren evez
Hol szegent s gazdagot baráttyának nevez.

De nem fokáigh tart ez az Attyafiságh,
Chak hamar fel-bomlik ez-illyen barátsággh,
Nem leszen fokáigh együt a' társaságh,
Mert nich szerenchenél valami igazsággh.

Mindent

Mindent be iratot a' Laistromában,
A' kiket hiteget friss Lakodalmában
Részélni kíván mindent javaiban,
Ninck neki mitt hinni alnok dolgaiban.

Tándér allapattyát ki-ki hát láthattya,
Alnok szerenchenek dolgait tudhattya,
Titkos chalárdságot megh-tapasztalhattya
Sors forgandóságát ki-ki próbálhattya.

Alanchony rendeket Fejedelemségre,
Gyakorta fel-emelt kincses örökségre,
Híret ki terjeszti fokaknak meszire,
Nagy győzedelmeket Országok szélére.

Vízont hamar aláz de hatalmátsakat,
Szakiból le-taszit erős Chászárokat,
Tőből ki-rontattat erős várfokat,
Semmiel-is téfzen nagy alkotmányokat.

Lám Dávid Királyt-is juhok közül vévé
Es nagy Királyságra Sidoságban vivé,
Híres s hatalmátsa e' világon tevé,
De végre tule-is vízontagh el-vévé.

Az erős Nagy Sándort Világnak űrának
Szerenche emelé nagy Monarchájának
Vegi s hosza nem vólt nagy birodalmának,
Minden fő s tartomány hodult hatalmának,

De végre szerenche megh-vonyá eő magát,
S megh-fokallá neki illy nagy uraságát,
S ki-vévé kezéből kincses gazdagságát,
Halálal tölté-bé diadalmaságát.

I 3

Vilagi

Világi kinch helyét három fingni földbe,
Szerenche rekefzte egy kisdéd, verembe,
Fris Palota helyét kétt szál deszka közbé
Ez haszna lehete világi örömbe.

Szerenche kereke chak álhatatlanságh,
Nem lépik egy nyomba nala az igaságh
Ninch adott Kinchében megh-maradandoságh,
Ki után származik gyakran nyomoruságh.

Mitt használt Cresusnak erős Királysága?
Mitt használt fok kinchü gazdag urasága?
Hogy ha a' szerenche elmulandosága,
Végre megh-gyalázá álhatatlansága.

Vallyon nembizotté szerenche kinchében?
Lydufok hatalmas fejedelemségben,
Boldogab nálánál nem vólt idejében,
De lám a' szerenche mint hozá törében.

Egy harczon el-törlé minden gazdagságát
Ellenségh kezében adá önnön-mágát,
Halalra ítelle fejet és jofzágát,
Ekként mutogatá álhatatlanságát.

Hátama kegyetlen Dionysiuszal
Mint bánék evvel-is a' nagy Tyránnussal
Egy fzekben ülteté a' szegény Irussal
S nem-is hagyá élny a' Királyi jussal.

A' Siciliának nágy uraságából
Hértelen le-veté gazdag thronusából,
Nevét-is ki-törlé a' világofságból,
S pálczára juttatá a' nagy Királyságból.

A' Sze-

A' szerenche képét szem be-kötve írják
Mind szegény és gazdag fegetseget varják,
De jai hid azoknak kik öfvennyet járnak,
Mert chak egerek-is vegtére megh-marják.

Az üdö hol tífzta s hol homályban forogh,
Szerenche étkétül ember hasa korogh,
Mellette kereke untalan chak forogh
Mint Scilla s Chárybdis örvenyében morogh.

Mi eleinknek-is nem régen kedveze,
Öt száz esztendeigh boldogul eveze
Vegtere Lajósnak nagy veszélt szerezze,
Moháchnak mezejet vérevel ontózé.

Chillagat le-törlé Magyar Világunknak,
Megh homalyosétá sugárját napunknak,
Török hold-ra irá refzét hatarinknak,
Halom-ba rakatá testét Attyainknak.

Job-kezében erfeny mástul szál kő-eső
Javaiban kapni fenkinék nem késő
De kő esőétül Ember hamar vesző
S-hamar lábairul a' föld-re le-eső.

Az ő állapotya chak álhatatlanságh,
Ninchen ő dolgában semmi háladoságh
Szép adományiban nem lehet igaságh,
Mert hogy ha ma mit ad holnap vész e' jofzág.

Tenger habjaihoz őtt hasonlithatom,
Hol chendes, hol zajos dolgában mondhatom,
Hol állandó helye soha sem tudhatom,
Szerenchének képét illy formán írhatom.

A' Boldog-

A' Boldoghfágos Szűz Mariához Magyar Ország Patronájához.

Te dűchűsségben s Jeriko kertében,
Tűndűklű Arany-alma,
Libanus, Erdején s Sion hegy-tetején,
Ekeffen fűl-nűlt Pálma,
Kinek e' világra illy nagy tágafságra
El-terjede irgalma.

Fűlyhűkben tűndűklű, éyel s nappal fűnlű
Meny-beli világofságh,
Emberi nemzetre, és minden rendekre
Tűled szálla boldogságh,
Kegyelemnek Anyja s-Menyország h kapuja
Nálad az irgalmaságh.

Te-általad mennek mert valakik lépnek
Igűeretnek fűldére,
Te vagy kalauzok s-bátorságos utok
Kanáánnak fűldére,
Mint szarvas forráfra s-űrűk boldogságra
S-Mennyei dűchűssűgre.

O' szűp ki-folyó kut, s-űdvűssűgűnkre ut
Halgas-megh kűresűnkben,
Sionnak kapuja s-Noűnak bűrkűja
Vűgy esedezűfedben,
Emberi nemzetre, s-tűged tűszűtűlűkre
Tekűnch hát kegyelmedben.

Te Paradichomban s-űrűk-boldogságban
Szűpen ki-nylt rosa szűl,
Ki drűga illattya, szűműnk világetya
S-raytad kegyelműssűgűl,
Kinek kebelűbűl s-szűletűk műhűbűl
A' Meny Ország h Kirűl.

Bűkűssűg

Bűkűssűgű szűkűrűnyűe, s bűnűsűk reműnyűe
Kik hozűd folyamodnak,
Mint egy bű-forráshoz irgalmasűgodhoz
Valakik ragaszűkodnak,
Bűnűk tűmlűchűbűl, s-fűtűt rekesűszűbűl
Kik hozűd kiűltannak.

Megh, hallod kűrűsek, es esedezűsek
Fogadod fűleidben,
Kűsz vagy kegyelemrűe, s-fordűtűd űrűmre
Bus-szűveket mindeben,
Vűgre hozűd vűszűd s-rűszűesű-is tűszűd
Fiad űrűksűgűben.

ű bűnűsűk kűzűt mint rosa tűvis kűszűt
Ekeffen fűl-nűt Virűgh,
Kinek sűgedelműt s-Annya kegyelműt,
Vűszű e' szűles Vilűgh,
Te tűled szűrmazűk s- vilűgra ágűzűk
Meny-beli Irgalmasűgh.

Te fűnyes estű shaynal, a' ki Hűsűperűssűl
Fűnlűl világofsűgűban,
A' kinek erűje es tűndűklű fűnyűe
Megyen a' magafsűgűban,
A' nap elűt fel-kűl es kegyelemmel el
Bű irgalmasűgűában.

Te szűp dűchű forrás, ki keműny szűvetűs.
Hozűd esedezűkben,
Paradichombűl szűl, e' vilűgra ki-szűl
ű gyűnyűrűsűgűben,
Bűnűit vilűgnak s-hozűd folyamoknak
El-mosűd kegyelmedben.

Te vagy az Egre út, minden általűd fűt
Meny Ország h kapűjűra,
Műhednek gyűműlchűt, drűgalűtűs kűnchűt
Ki-nitűd e' vilűgra,
Fiadnak Vűrűvel s-Emlűdnek tejűvel
Mosűd űrtűtlansűgra.

K

Te vagy

Te vagy a' reménség, s büntetésünkben vég
 Töredelmes szivekhez,
 Mert malasztanak Anya, kit kegyelme vonja
 Az emberi nemzethez,
 Isoppal megh hinted és megh nemeséted
 Kik futnak kegyelmedhez.

Tengernek Chillaga s Lelki vigasága
 Vagy megh-keferedteknek,
 Kegyes szo-szolloja és frigy találója
 Vagy bűnös Embereknek,
 Megh segétted őket s el-törlöd bűnököt,
 Nincz végékegyelmednek.

Igy a' mi Hazánknak, s romlot haylékinknak
 Valál oltalmazója,
 Sok pártosi-ellen s ellenségi-ellen,
 Védelmező bátyája,
 Míg téged bőchültek s Annyoknak tiszteltek
 Edesgető Afzszonya.

A' Boldogh Szent István Világbul ki-mulván,
 Néked hagyá Országát,
 A' benne-lévőket, s következendőket
 Magyar nemzet világát,
 Igaz hitre hozá, s végre reád bizá
 Világi Uraságát.

Akkor fel-vállalád s szolgálidnak vallád
 Mi édes Eleinket,
 Meg-is oltalmazád s igaz utra hozád
 Az el-tévelyedteket,
 Chak hamar elő-vöd, s diadalmasfátód
 Régi jo-Vitezinket.

Régi Királyinknak, s Gubérnatorinknak
 Te valál éles-kardgyok
 Pogány romlására, s el-pusztítására
 Lobogós szál-kopijájok.
 Minden erősege s szivek mérészsége
 Te valál erős karjok,

Viragzék

Viragzék Országunk s helyén-is vólt dolgunk
 Míg téged bőchüllöttünk
 Mint oltalmazonkat s erős baynokunkat
 Vala-meddigh tiszteltünk
 Te jel Záfzlod-alat, s biztatásod-alat
 Bizváft-is vitezkedtünk.

Omlot személyunktől, s reszketet hirunktől
 Az Ottomán Nemzetségh,
 Röttentő Hadakkal, s vér-szopo Záfzlokkal
 Nem jüt-réánk ellenségh,
 Kedves haylékunkat s nem-lakta hunnyunkat
 A' Töröki dühössegh.

Szép hirrel és névvel s vitézi erővel
 Látád Nemzetségünket,
 Hazánkat szélesztéd, s meszi el-terjesztéd
 S ki árasztád hirünket
 Mert kilench Országgal, illy drága Iofzággal
 Ekesétél bennünket.

Megh-mutattya pézünk, Országban vért kinchünk
 Tégedet mint tiszteltünk
 Mellyet ném Iunonak, de Szűz Máriának,
 Czimerére veréttünk,
 Mi oltalmazonknak, s Földes Afzszonyunknak
 Zengő szoval nevesztünk.

Bizonysági ennek, s lesznek beszédémnek
 Régi szép épületek,
 Mellyek eleinktől, s kedves nemzetinktől
 A' végre szerzettetek,
 Te Szent Fiad után, kikbe téged méltán
 Buzgo szivel tiszteltek.

Téged zengő szoval, s egyező szép hangval
 Dichért régi Magyarságh,
 Téged reménségül, s hívot segítségül
 Köztünk számos fokaságh,
 Tégedet bőchült, félt, s Isten után tisztelt
 Szerzetben lévő Papságh.

K 2

Miért

Miért tehát hagyánk-el, s kegyelméthányán-kél,
 Mi kegyes Patronánknak,
 Vagyunk nám olyanok, mint hálá-datlanok
 Hogy mi Oltalmazonknak,
 Jo tutorságában, s kegyes malasztyában
 Nemlakánk Afzfzonyunknak.

Lévénk farkasokká, s goromba bakokká
 Ki-ugránk az akalbol,
 El-tévelyet Juhok, vagy mint Tigris fajok
 Ki fzőkénk táborodbol,
 Válánk Mustohákká, s nem szo-fogadokká
 Ki-lépénk oltalmadbol.

A' fok vizza-vonyo, s mint konkoly el.hányo
 Uyságok találmánnya;
 Kikkel Országunkban monstan uyontában
 Minden fej magát hánnya,
 Nem veszi eszében s ninnen elméjében
 Hogy végtére megh-bánnya.

Ez halálos méregh, s eszek-vestő féregh
 Emészti most Országostul,
 Ki Török torkában, s Pogány halojában
 Kerét Tartományostul,
 Ez emészti eltünk, s kívánnya el-vesztünk
 Egész fokaságostul.

O te rosz esz-vesztő, s Országunk emészto
 Jrigységh meddigh rontasz?
 Igaz hamiséto, s hamis igazéto
 Igyenest miért horgasztaf?
 Nemes Országunkban, s édés haylékinkban
 Myért hogy éppet chorbétaf?

Azt szokták mondanni, s beszédben forgatni
 Magyar köz-példában,
 Hogy ki-ki magára, s vigyáz chak hasznára
 A' Király Udvarában,
 Egyenetlen jármok kiben vadnak Tulkok
 Nem vonfznak jól igában.

De

De im vizza térek, s még kegyelmet kérek
 Régi Nagy Afzfzonyunktól,
 Mint egy tékozló-fi, Attyához fordult ki
 S megh vált gonofságatul,
 Így miis engedelmet, s vehetünk kegyelmet
 Ország Patronájátul.

Ved hoszad kérésünk, és esedezésünk
 Fordéch ránk szemeidet,
 Nyuch-ki kegyelmedbül, s dűchő felségedbül
 Kegyes engedelmedet,
 Tégy frigyét mi velünk, s légyen ez a' jelünk
 Hogy tisztelunk tégedet.

Mint Izraelt egyszer, vigy vizza még töbzför
 Igéretnek földére,
 Mi kedves hazánkra, s régi határinkra
 S Eleink örökére,
 S végtére az után, s halálunkor osztán
 Az örök dűchőségre.

Imádgj Istent-értünk, naponként kik vétünk
 Hogy nekünk megh-bochásfa
 Pogány ellenséget ezt a' dűhőséget
 Altalunk megh-rontasfa.
 Erejét el-végye, s lábunk-alá tégye
 Hatalmát megh-mutassfa.

Mondhassuk azt méltán, buydosásunk után
 Hogy vizza terétettél,
 A' kis Tobiásfal, s Raphaël Angyallal
 Egy uton vezérlettel,
 De végre békével, Szent Fiad hírével
 Hazánkba segétettél.

Nám Ábráhamot-is, Lothot s másfokot-is
 Ellenségek kezébül,
 Tengeri szél-véfből, s nagy kemény szelekből
 Pétert-is örvényéből
 Több Tanítványokkal vizen hajozokkal
 Szent Fiad kegyelméből.

K 3

Véletlen

Véletlen megh-menté, kikért vérét önté
Kereszt sulyos Oltárán,
Vérrel izzadozot, s Attyának áldozot
Midőn halál pohárán.
Igy minket-is megh-mét mert irgalmával-két,
Eltűnk végső határán.

Hogy édes Hazánkban, s régi haylekinkban
Fiaddal dichérhefsűnk
A' kit Hadnagyunknak, s téged Aszfonyunk-
Örömmel nevezhefsűnk (nak
Te oltalmad alatt, s a' te Zászlod alatt
Pogányságra mehefsűnk.

Vége verseimnek, s e' Könyörgésemnek,
Isten után chak te légy,
Kegyes irgalmadban, s Anyai voltodban
Halálom kor chak te végy
Egész Nemzetemmel, miként Eleimmel
Kérlek téged illy jót tégy.

A' Nemes

A' Nemes Magyar Ország Chiméréhez.

Néppel bővelkedő s Márfal dühösködő
O' te dühösleges Jel,
Mi régi Eleink, sok Nemes féleink
Dichekedhetet kívül,
Mert sebbel virágzot, s ereje ágazot,
Diadalmadért mivel.

Mint ama kemény vas, s Egben repülő íás
Szemeit szikraztattya,
A' napnak fényere, s sugár erejére
Ki fiait fordéttya,
Ki reá nem-nézhet, s reá nem-érkezhet,
Tudgya hogy nem fajáttya.

Mint a' Mágnes vonszod s te magadhoz huzod
Hir-rel az Vitezséget
Mert ki-folyo éren, s a' szép piros véren
Osztod a' Nemesiséget,
Szarnyaidra vészted Rárovál-is téfzed
Tanulo bölchétségét.

A' Keresztet duplász ki-ből szármad forrás
Határodát keréti,
Tisza, Duna, Száva ki-folyo szép Dráva
Sengejét rá-terjeszti,
Egh-is harmattyával, es bő malafiztyával
Mint Gédeont elteti.

Te ékes lako-föld, a' kívül vagy szép zöld
Méltán dichekedhetél,
Nemes, Czimereddel, s ki-omlot véredde
Egh-igh föl-érkezhetél
Jeles Országokra és Tartományokra
Hireddel be-léphetél.

Kichoda

Kichoda Világon, s e' romlando ágon.
 A' ki téged föl-mullyn?
 Illy szép Diadémát, s Angyali Koronát
 Vallyon s ki hol talállyon?
 Chak neked adatot, s Menyből bocháttatot
 Hogy örökké fen-állyon.

LAISTROM MELY

Ez könyvben lévő nevezetésb dolgok-
 nak fel-találására igazet.

A.

Æ Olus a' szeleknek Istene.	folio 62.
Akkor-bély Országban lévő tisztek.	17.
Alsó Magyar Országban határos Tartománni.	30.
America a' Világnak négyed része.	2.
Amethystus Carbunculus kő.	1.
Amurátes, Török, Cházfáral valo harez Várnánál.	10.
Apelles kép-írásnak Féjedelmé.	6.
Apollo kilencz Musák előtt-járo Fejedelem.	7.
Arion Musikás ki a' Delphinékét hégedülésével élő-hitta.	8.
Atlásnak erős-volta.	5.
Atlás ember ki az egeket vállain hordosta.	17.
Austria küldöt segétsége Lajos Királynak.	89.

B.

Bacchus a' bornak találó Istene.	33.
Báthori András hir-mondása.	121.
Boldogságos Szűz Mária Magyarok Patronája.	134.
Bornemisza János dichéréti.	20.
Bornemisza János küldöt segétsége.	91.
Budáról a' Király indulattya.	44.

C.

Cadilecher Törökek legh-fővő Papjok neve.	118.
Cálliope ekésen-szolásnak Isten Afiszonya.	6.
Canaura aldozat tévő hely a' Törököknél.	118.
Canellarius a' Királytul Táborban valo követtségé.	70.
Capitolium Jupiter Temploma a' régi Romaijaknál.	4.
Carthágo hires Város kit Diána rakatot.	8.
Cerberus Pokol aytáját őrző három-fejő eb.	9.

L.

Céres

Céres tér mo gabonának Isten Afzszonya.	33.
Clio Historiák Isten Afzszonya.	6.
Cloto pokol-bély Isten Afzszonyoknak egyike.	9.
Cráffo posványos tó.	61.
Crocodilus Nilus vizében termő Sárkány.	83.
Croesus Lydufok Királya.	34.
Cyruznak dichereti.	4.
Chuda, rétténetés történet.	142.
<i>D.</i>	
Dárius Persák Királya.	34.
Delos tenger szigete Diána háza.	8.
Diána Vadászásznak Isten Afzszonya.	8.
Dorceus Actæon ebének neve.	114.
Drágffi János Ország Birája Király záslo hordozója.	104.
Drákffi János dichereti.	104.
Dunának eredeti.	30.
<i>E.</i>	
Egy-házi Rend-közül el-esetek nevek.	138.
Az Engedetlenség gyakorta kárt hoz.	43.
Epygenia Musikának neve.	8.
Eráto Lantolásnak Isten Afzszonya.	6.
Erdély dichereti.	35.
Erdély bőséges tár-háza.	35.
Erdélynek határozza Mődva és Havas al-Földe.	35.
Erdélyben lévő Szás Varosok dichereti.	34.
Erdélyben lévő Szás Vázofok le-irása.	33.
Az Erdélyi Vayda már Szégédig jött volt hadaival.	144.
Estergam a Duna és Garam vizétől névéstetik.	30.
Euterpe trombita találó Isten Afzszony.	7.
Ezen intést mind Vilagi és Egy-házi rendekre érthetni.	52.
<i>F.</i>	
Felső Magyar Országának le-irása.	31.
<i>G.</i>	
Ganimedes, gyermeknek neve kit Jupiter az égben ragadot.	17.
Generalis insurrectio volt akkor.	48.
Generalifok kik voltak.	25.
Gyula-Fejér-Várnak honnan lett nevezeti.	33.
<i>H.</i>	
Hadak rendelese.	98.
Harczon el-eset Magyarok dichereti.	14.
Harcznak helye Mohách mézeje volt.	108.

A' derék

A' derék harcz más-fél oráig tartot.	136.
Hector Priámusnak fia Troja Hadnagya.	25.
Hercules Jupiter és Aleménéus fia.	25.
Herczegh Miklos a' Király Komornikjának alitották a' Pogányok.	138.
Hertelenség akar-mikor-is ártalmas.	67.
Hirnek természeti.	2.
Historikusnak igazat kel írnya.	126.
Horvát Országi had dichereti.	90.
Horvát Országi Bán megh tolyatik a' Töröktől.	122.
Hunyadi János vitézségéről valo dichert.	100.
Hunnusoknak neveztettek régen a' Magyarok.	29.

I.

Jázon hajós tárfai.	6.
Idegen Országok-is megh-ijettek ez romlástól.	149.
Isten három dolgot magának tartot.	73.
Istennek jo-tetemenyi a Magyar nemzettel.	6.
Jövendő gonosznak jelensége a' Király lova meg-döglése.	45.

K.

Kadilecher Törökök legh-fővebbik Papjok neve.	118.
Kereftyenség köszül fokban rabbá estek.	150.
Kilencz Ország halgatot régen Magyar Országhoz.	31.
Kinisi Pál vitézsége.	100.
Király személye fölét valo villongás.	93.
Király el-sárgulása, jövendő gonosznak jelensége.	120.
Király el-esetinek kétséges volta.	123.
Király egy Duna-szakadás érben esett.	137.
Király szép intése.	75.
Király feregében valo rendelés.	103.
Király teste őrizői.	94.
Király teste őrizőinek dichereti.	94.
Király Vaydának tött parancholatinak külömbösése.	47.
Királynak haragos beszéde az Urakhoz.	55.
Királynének keserves hír úté füleit.	145.
Királyné Posony felé fut.	146.

L.

Lajos Királynak Genelogiája.	16.
Lajos Király dichereti.	17.
Lajos Királynak hadban készüléshez valo serénysége.	24.

L 2

Lajos

Lajos Királynak éghben valo dichősége. 132.
 László Magyar Királynak Várnánál való el-este. 132.

M.

Magyarok CzimereDunaTízaDráva Száva s kettős-Kereft. 85.
 Magyar Ország le-irása. 26.
 Magyarok kérkedése, 63.
 Magyarok hadban való reft indullattyok, 46.
 Magyar Országnek méltán való dichéreti, 32.
 Magyar Királyok temetése Székes-Fejér-Várban, 30.
 Magyarok vak-merősége, 62. 88.
 Magyar hadak fenyegetőzése, 79.
 Magyar Seregek dichireti, 99.
 Magyarok táborában lévő vitezék Száma. 92.
 Magyarok hárcz előtt való Könyörgések, 117.
 Magyarok hárcz közöt való jo-magok-vifelése, 127.
 Magyarok lövő szerfzaminak kevés volta, 92.
 Magyarok Tábori kezfőletek Török kézben akatt, 129.
 Magyar Tábor Törökkel való egybe ötközése, 120.
 Magyarok harczolásban való ferenysége, 120.
 Magyar Országba lévő Nemessék szabadságának nagy volta 96.
 Magyarfágnak Marotnál, való szörnyű romlása, 148.
 Marotnál történt Pogány romlása, 147.
 Máthias Király dichireti, 100.
 Még az Egy-Ház kinchiből-is hadat fogathatni, 25.
 Melpomene Tragœdiák Isten Afzfzonya, 7.
 Midás Phrygusok Királya, 34.
 Minden lövő-szerfzamat a Magyaroknak a Török el-nyerte 141.

Minerva a' jo-rend tartásnak Isten Afzfzonya, 7.
 Mohách dichireti, 60.
 Móre Philep Péchi Püspök, 92.
 Musák tulaydonsági. 6.

N.

Nádor Ispán a' Palatinus, 42.
 Nándor-Fejer-Várnak nagy nevezeti és erőfsege, 38.
 Nagy Sándornak hadakozási, 5.
 Neptunus Tengernek Istene. 33.

O.

Oly dolgokban nem mindenkor jo a' szabadságh hanyas, 55.
 Orbáncz András Esztergami Kapitány, 146.

Orchanes

Orchanes második Török Cháfszár neve, 10.
 Orpheus Apollonak fia igen jo Musikás, 8.
 Ottomanus Legh-első Török Cháfszárnak neve. 10.

P.

Palatinus mind chendes és háboru időben második Király után és
 hadban fő Kapitány, 58.
 Palatinus ferénysége, 55.
 Palatinus Magyar hádnak tett intése, 110.
 Palynai György Bosznai Püspök dichéreti, 57.
 Péchnek nevezeti honnan, 36.
 Péch Püspöki lako hely, 60.
 Pegasus Parnassus hegyében lako ló, 6.
 Peter-Váradgyát a' Török megh-vötté, 49.
 Perényi Peter-Várad Püspök taborban való jövetele, 54.
 Perényi Ferencz Várad Püspök jövendölése, 81.
 Pericles Athénas-béli bölch ember, 7.
 Phaeton Phœbusnak fia, 110.
 Phœbus az az Apollo, 8.
 Phoenix madár természetű, 5.
 Pindarus híres neves Thebanus-béli Poëta, 102.
 Pluto Pokol-béli fejedelem, 9.
 Pogánynak rettenetes dulása, 143.
 Pogányságh Magyarok futását álnokságnak gondolta, 136.
 Pogányságnak iszonyu pusztetása Magyar Országban, 141.
 Polymnia nevezetes viselt dolgoknak Isten Afzfzonya, 7.

R.

Rátkai dichéreti, 115.
 Romai Pápa küldöt segétsége az Török ellen, 53.
 Romaijak hadakozásnak dichéreti, 1.
 Romaijak triumphusnak le-irása, 3.
 Romaijaknak régenten való hét Koronájoknak elő-fzamlálása, 130.

S.

Segétségek együnen-is s másunan-is el-érkezése, 144.
 Sokan az Magyar Nemzetet gyalázzák, 125.
 Statilius dichéreti, 34.
 Szálai László Esztergami Esék dichéreti, 21.
 Szalan-Kéménynél foly a Száva a' Dunába, 38.
 Száván Pogány által jövetele, 54.
 Székelyek eredeti, 34.

L 3

Szerem

Szerem földének bősége,	37.
Szerenchének álhatatlansága,	86.
Szükségkor mind Világi és Egy-házi rendek contribuálnak,	27.
Szultán Szulimán kevély hivalkodo beszéde,	12.
Szultán Szulimán Török Cháfszár áldozatrya,	118.
Szultán Szulimán viszfza térése.	151.

T.

Tábor Moháchnál való le-fzállitása,	62.
Tarczai Miklos dichéreti,	101.
Tarczai Miklos Király feregi Kapitánnya,	101.
Terpsicore táncznak Isten Afzszonya,	7.
Thalia szerelemnek Isten Afzszonya,	6.
Tisza vize eredeti,	31.
Titheti Præpost lakása,	37.
Töb el-esett Magyarok égben való dichősége,	135.
Tolnához gyűltek Táborban az Magyarok,	53.
Tömöri dichéreti,	18.
Tömörinek hazájához való igaz szereteti,	23.
Tömöri Pál vég-helyekre vala vigyázása,	51.
Tömöri mentsége a' Generaliságh fel-vételben,	58.
Tömöri hadának a' Királytáborával meh-g-egyezése,	62.
Tömöri hadaknak tött szép intése,	88.
Tömöri útközetre való intése,	116.
Tömöri halála,	137.
Török Cháfszárak rendel nevei,	11.
Török Cháfszárnak Basáival való tanácha,	13.
Török Cháfszárnak hadban hirdető parancholattya,	14.
Török hadnak fokasága,	78.
Töröklővő-szerfzámnak fokasága,	78.
Török Cháfszár Sátorában történt chuda,	118.
Török Cháfszár az a' Dunára Pestnél hidat chináltatott,	149.
Török Cháfszár az útközet helyén egy-néhany nap mulatott,	146.
Turzo Elek Orfzágh Kénch-tartója,	89.

V.

Urak követsége a' Királyhoz Podmanichkitól,	66.
Urania egek forgási vizsgálásának Isten Afzszonya,	7.
Várdai Pál Egry Puspók táborban való jövetele,	54.
Vayda harczon jelen nem létének okai,	44.
Vezpremi Púspók Királyne Cancellariufsa mindenhor,	89.

Világh

Világh kezdetitől fogva való négy idő,	40.
Világhi Urak közzül kik vesztekel,	139.
Vulcánus a' Kováchláfnak Istene,	9.
Útközet napja mikor volt.	98.

X.

Xerxes hadainak fokasága.	4.

Z.

Zápor eső, esés, hafznára volt az Keresztyénségnek.	136.

F I N I S.

